

Městská knihovna v Praze

**Jaroslav
Vrchlický**

Moderní básníci
francouzští

PRAHA 2013

Půjčujeme:

knihy / časopisy / noviny / mluvené slovo /
hudbu / filmy / noty / obrazy / mapy

Fpřístupňujeme:

wi-fi zdarma / e-knihy / on-line encyklopedie /
e-zdroje o výtvarném umění, hudbě, filmu

Pořádáme:

setkání s autory / přednášky / koncerty /
filmová představení / výstavy /
aktivity pro děti a jejich rodiče / čtení

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.facebook.com/knihovna

www.e-knihovna.cz

Znění tohoto textu vychází z díla Moderní básníci francouzští tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Jos. R. Vilímka v roce 1898 (VRCHLICKÝ, Jaroslav. *Moderní básníci francouzští*. Přel. Jaroslav VRCHLICKÝ. Praha: Jos. R. Vilímek, 1898. 535 s.).

Z důvodu ochrany autorských práv podle zákona č. 121/2000 Sb. (autorský zákon) byly z textu původního díla vyjmuti autoři Jean Adalbert, Paul Berlier, Louis de Chauvigny, Abel Hermant, Maurice Meaterlinck, Félix Naquet, Jules Truffier a X. de Villerceaux.

Autorem portréту Jaroslava Vrchlického na obálce e-knihy je Jan Vilímek.

Text díla (Jaroslav Vrchlický: *Moderní básníci francouzští*), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), není vázán autorskými právy.

Citační záznam této e-knihy:

VRCHLICKÝ, Jaroslav. *Moderní básníci francouzští* [online]. Přel. Jaroslav VRCHLICKÝ. V MKP 1. vyd. Praha: Městská knihovna v Praze, 2013 [aktuální datum citace e-knihy – př. cit. rrrr-mm-dd].

Dostupné z:

http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/93/35/50/moderni_basnici_francouzsti.pdf.

Vydání (obálka, grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uved'te autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/cz/).

Verze 1.0 z 23. 7. 2013.

Upozornění pro čtenáře

Tato e-kniha obsahuje poznámky pod čarou.

Poznámka pod čarou se zobrazí po kliknutí na hypertextový odkaz, který je umístěn na pozici číslice na konci slova, ke kterému se poznámka pod čarou vztahuje (např.: Text¹).

Hypertextový odkaz je přesměrován na text poznámky pod čarou, která je umístěna na konci kapitoly nebo dokumentu.

Návrat na původní místo v textu e-knihy se provede kliknutím na hypertextový odkaz, který je umístěn na pozici číslice na začátku řádku textu poznámky (např.: ¹Text poznámky pod čarou).

OBSAH

Upozornění pro čtenáře	5
Úvod do studia moderní poesie francouzské	26
JEAN AICARD	39
Les	39
Rosa	40
Duše	40
Vítr	40
Večerní dojmy	41
Verše arabské	41
Héramdat-El-Hamad	42
Zátiší	44
Jeden za všechny	45
Ježíš	45
Hrozba	46
HENRI-FRÉDÉRIC AMIEL	48
Oheň pod sněhem	48
ÉMILE VAN ARENBERGH	49
Vzpomínka	49
Středověk	49
De profundis	50
ANTOINE-VINCENT ARNAUT	51
Lupen	51
FÉLIX AVERS	52
Tajemství	52
ÉMILE AUGIER	53
Cizopásníci	53
Mladé dívky	53
JOSEPH AUTRAN	55
Denník Noema	55
THÉODORE DE BANVILLE	60
Rada žákovi	60
Loys	62

Slepý	63
Rým.....	64
Vlasy	65
Ulice Lobimeau	65
Počasy.....	66
Číše.....	67
Pantoum.....	67
Matce	69
AUGUSTE BARIER	70
Beethovenovi.....	70
Motiv z Platona	71
Píseň, již jsem slyšel ve Vosgách	71
JULES BARIER.....	73
Oraculum	73
Posavad	73
CHARLES BAUDELAIRE	75
Povznesení.....	75
Smutek luny.....	76
Vzdor	76
Harmonie večera.....	77
Ona celá.....	77
Cesta na Kytheru	78
Abel i Kain	80
Zpověď.....	82
Smrt chudých	83
Slepci.....	84
Večeře	84
Spleen	85
Mrcha.....	85
Hymna.....	87
Tasso ve vězení	88
Z malých básní v próze.....	88
ALOISIUS BERTRAND	94
Madame de Montbazon.....	94

MADAME A. M. BLANCHECOTTE.....	95
Láska.....	95
Verš do Album.....	95
VICOMTE DE BORRELLI	96
Noci na Sahaře	96
Pensoroso.....	96
HENRI DE BORNIER.....	98
Resignace	98
Krajina	99
MAURICE BOUCHOR	100
Babylonská věž.....	100
Z »Básní o lásce a moři«.....	104
Láska v přírodě	105
Nová doba.....	105
Je listopad.....	107
Přírodě.....	107
Bach.....	108
Händel.....	109
Beethoven.....	109
Wagner.....	110
LOUIS BOUILHET	111
Bukolická.....	111
Na první stránku do alba.....	112
Píseň.....	112
Rudý květ.....	113
A. R.	114
PAUL BURGET	115
Hudba.....	115
Stara vzpomínka	115
Krásný večer	116
Kolem chrámu	116
Na břehu	117
Na terasse.....	117
V plesu.....	118

Michel Angelo	118
Touha.....	119
Vlaská serenada	119
JULES BRETON	120
Zora.....	120
AUGUSTE BRIZEUX	121
Tři cesty	121
Trojí rozkoš	121
HIPPOLYTE BUFFENOIR.....	123
Rada stoikova	123
ALICE DE CHAMBRIER.....	124
My jsme zde cizinci	124
Důvěra.....	124
Smutný den.....	125
FRANÇOIS RENÉ VICOMTE DE CHATEAUBRIAND	127
Horal ve vyhnanství.....	127
CHARLES J. L. DE CHÊNE DOLLÉ	129
Mroucí Gladiator	129
CHRISTIAN CHERFILS	131
Serenáda.....	131
Patnáctiletá	132
Maják	132
ÉMILE CHEVÉ.....	134
Odpověď'	134
Přání.....	135
Nádherný západ	136
Moře.....	136
Roztříštěné světlo.....	139
FRANÇOIS COPPÉE.....	140
Hrozen.....	140
Almužna.....	141
Hrob z jara	141
Solo na kytaru	142
Víno.....	143

Vlaštovka Budhy	143
Soud meče	145
Maďar	146
Dva hroby	147
Červen	148
Září	149
CHARLES CORAN	150
Oheň	150
Když	151
TRISTAN CORBIÈRE	152
Serenada	152
CHARLES CROS	154
Romance	154
Kout obrazu	155
Balada o uzeném slanečku	155
RODOLPHE DARZENS	157
Hudba	157
Zimní	157
Ruce liliové	158
Sníh	158
ALPHONSE DAUDET	160
Modrý ptáček	160
MARCELINE DESBORDES-VALMORE	161
Mám srdce na prodej	161
Co z něho udělal	162
ANTONI DESCHAMPS	164
Trest Jidášův v pekle	164
LÉON DIERX	165
Labutě	165
Modlitba Adamova	166
Žízeň	166
Píseň	167
Ve stínu lesním	168
Na staré lavičce	168

Cesta ke zříceninám.....	169
Zimní den.....	170
Dnes večer.....	170
Uzamčené rty	171
AUGUSTE DOECHAIN	173
Píseň.....	173
Oblak	173
Nemocné s květinami.....	174
TOLA DORIAN	175
Myšlénka.....	175
Naděje.....	175
Zítřka	175
Resignace	176
ALFRED DES ESSARTS.....	177
Sonet	177
EMMANUEL DES ESSARTS	178
Purpur	178
Bez nápisu.....	179
FRANÇOIS FABIE.....	180
Slečně.....	180
ANATOLE FRANCE.....	183
Římský senator.....	183
Vzpomínka	183
Poslání příteli.....	184
Pia.....	185
Láska.....	187
FELIX FRANK.....	188
Ó ty jsi nesnila!.....	188
CHARLES FREMINE	189
Maják	189
CHARLES FUTER	190
Sláva.....	190
Milován!	190
Slova	191

Křídla snu	191
THÉOPHILE GAUTIER.....	193
U moře.....	193
Dívčí popěvek	193
Cestou kolem hřbitova.....	194
Vzpomínka	194
Holubi.....	194
Watteau	195
Letrilla	195
Píseň.....	196
Hroch.....	196
Motýli	197
IVAN GILKIN	198
Touha.....	198
Sonet	198
Myšlenka.....	199
ANDRE GILL	200
Waterloo.....	200
PHILIPPE GILLE	201
Figurka	201
RAOUL GINESTE.....	202
Proklatí.....	202
Vyznání	202
ALBERT GIRAUD	204
Ženě čtyřicetileté.....	204
Oklamaný pierrot	204
Drahý hlas.....	205
ALBERT GLATIGNY	207
Hle, večer!	207
ÉMILE GOUDEAU.....	208
?	208
FERDINAND DE GRAMONT.....	209
Vyhnanství duchu	209
CHARLES GRANDMOUGIN	211

Odříkání	211
Hudebníci	212
Housle	213
Píseň úředníka.....	217
Epištola mému příteli a rolníkovi.....	219
ÉDOUARD GRENIER.....	224
Nekonečno	224
Zlaté vlasy	224
Tajné hlasy	225
ANDRÉ DE GUERNE	227
Chvála písaře	227
Chaldejská hymna k měsíci	229
ULRICH GUTTINGUER	231
Do lodě!	231
EDMOND HARAUCOURT	233
Smrt slunce	233
Toulavý pes	233
Píseň při návratu.....	234
JOSÉ-MARIA DE HEREDITA	235
Pohřby	235
Honba	235
Vása.....	236
Bacchanale	236
Život mrtvých.....	237
Píseň torera	238
Michel-Angelo.....	239
Nápis náhrobní	239
ERNEST D'HERVILLY	241
Dětinství.....	241
VICTOR HUGO	242
Evangelisté.....	242
Otevřené okno	243
Život.....	243
Slova na břehu.....	244

Toreador.....	246
Rosamunda.....	246
Jsem z mramoru a stínu. . .	247
Zvon a kovadlina.....	248
Nimrod.....	249
Otázky	253
Šejk a zloděj	254
Večer	255
Torquemada	256
Prolog knihy: Divadlo na svobodě.....	259
Cid a lev	262
Hrbatá.....	262
Příchod na nocleh	264
Večer	264
Vyhnanec	266
Při smrti synově	266
V plesu.....	267
V lese.....	267
Napoleon III.....	268
Píseň dědečka.....	269
CLOVIS HUGUES	271
Hladový pán.....	271
Stařena.....	272
RAUL LAFAGETTE	274
Kaskady.....	274
GEORGES LAFENESTRE.....	275
Otroci.....	275
JEAN LAHOR	278
Mrtví.....	278
Hlas ženy	279
U moře.....	279
ALPHONSE DE LAMARTINE.....	281
Jezero	281
Sochaři d'Orsay.....	284

Vlčí mák	285
Ideal	286
Cvrček.....	287
Na obraz představující Krista zlo potírajícího	289
Nápis na pavillon v parku	290
Hymna.....	290
Nápis na fontanu	290
LOUIS LE LASSEUR DE RANZAY	291
Kam jdou duše?.....	291
CHARLES MARIE RENÉ LECONTE DE LISLE.....	292
Fiat nox.....	292
Mrtvým	292
Zatracenci.....	293
Malajská pantoum	294
Venuše	300
Šat kentauruv	300
Symfonie	302
Poledne.....	302
ANDRÉ LEFÈVRE	304
Zlatý věk	304
JULES LEMAÎTRE	306
Dvojí dým	306
Femina	306
ANDRÉ LEMOYNE	308
Čtenářka	308
Kolébky	309
CHARLES VAN LERBERGHE	311
Píseň.....	311
JEANNE LOISEAU.....	312
Vítězství Ramsa II.	312
Nestálá láska.....	312
Tmavé růže	313
JEAN LORRAIN	314
Sonet tuláka	314

HIPPOLYTE LUCAS.....	315
Hřbitov námořníků	315
CAMILLE MACAIGNE.....	316
Vodopád.....	316
JACQUES MADELEINE.....	317
Píseň.....	317
STÉPHANE MALLARMÉ.....	318
Květiny	318
Vere novo.....	319
Vzdech.....	319
PAUL MANIVET.....	321
Kristu	321
Věčný žid	321
EUGÈNE MANUEL	323
Diskretnost.....	323
Pařížská črta	324
GABRIEL MARC	325
Vyznání	325
Ženy-víly.....	325
PAUL MARKÉTIN.....	327
Věčnost lásky.....	327
XAVIER MARMIER	328
Melancholie	328
PAUL MAROT.....	329
Praděd	329
Mateřství.....	329
Co zbude z mrtvých	330
TANCREDE MARTEL.....	332
Perský sonet.....	332
GUSTAVE MATHIEU	333
Prostá píseň	333
GUY DE MAUPASSANT	336
Děs	336
Divoké husy.....	337

FRANCIS MELVIL	339
Obraz východní.....	339
Modlitba za mrtvé	340
Sen soch.....	340
Stáří Heleny	342
LOUIS MÉNARD.....	345
Legenda.....	345
Rishi	345
CATULLE MENDÈS	347
Ach!.....	347
Žena	348
ALBERT MÉRAT	350
Črta říjnová	350
ÉPHRAÏM MIKHAËL.....	351
Amazonky.....	351
Večer	352
CHARLES HUBERT MILLEVOYE	353
Padající listí.....	353
ACHILLE MILLIEN	355
Nový host.....	355
Píseň.....	356
MARC MONNIER.....	358
Tête-à tête.....	358
Jitro.....	358
CHARLES MONSELET	360
Po vinobraní	360
LÉON MONTENAËKEN	361
Na čísku ze Satzumy	361
COMTE ROBERT DE MONTESQUIOU-FEZENSAC.....	362
Aria	362
FÔ.....	364
Útoky	364
Funus	365
Noctiluce	366

Pastel.....	366
Missa est.....	367
Cudný dar.....	367
Obrácená zima.....	368
Occhi fiocchi.....	368
Cypřiš.....	369
V zahradě na podzim kosy svist.....	369
JEAN MORÉAS.....	371
Smrt cválá.....	371
Aga Veli.....	371
Píseň dívčí.....	374
Sloky.....	374
Povídka.....	375
Moudrá rada.....	375
Madrigal.....	376
Píseň.....	377
Píseň.....	377
ALFRED DE MUSET.....	378
Co jest poezie?.....	378
Večernice.....	378
Píseň.....	379
Smutek.....	380
Píseň.....	380
Sonet.....	381
Slečně.....	381
GUSTAVE NADAUD.....	383
Sultán.....	383
Sprosté víno.....	384
Špendlík na rukávu.....	386
CHARLES NODIER.....	389
Sloky Alfredu de Musset.....	389
JACQUES NORMAND.....	392
Idylla Normandská.....	392
JUSTE OLIVIER.....	399

Večer	399
ÉDUARD PAILLERON	400
Před premiérou	400
ÉMILE PEYREFORT	401
Balet oblaku	401
ALEXANDRE PIEDAGNEL	402
Fontarabie	402
AMÉDÉE PIGEON	403
Plá měsíc.....	403
Když větru těžký dech.....	403
LÉON LAURENT-PICHAT.....	405
Svadlé upomínky.....	405
FRANCIS PITTIE	407
Tajné vlivy	407
FRÉDÉRIC PLESSIS.....	408
Dítě včel.....	408
Stín zajíčka	409
Večer	409
V strži	409
CHARLES DE POMAIROLS.....	411
V chatě	411
Neznámo	411
Kamení	412
AMÉDÉE POMMIER	413
Ztracené štěstí.....	413
LE COMTE DU PONTAVICE DE HEUSSEY	414
Číše.....	414
Stezka.....	414
CLAUDIUS POPELIN.....	416
Cestovatel.....	416
ERNEST PRAROND	417
Z Pyrenejí.....	417
Rhododendry	417
Lacine divadlo.....	418

Genesis	418
Dialog	419
PIERRE QUILLARD	420
Soudce	420
Nepřítomné.....	421
Sen hřebců.....	422
JEAN RAMENU.....	423
Dílo slunce	423
Nesmrtelnost srdce.....	425
Srdce básníkovy	425
Kusy ráje	427
Dialogy, kterých nikdo neslyší	428
LOUIS RATISBONNE.....	432
Domina.....	432
John Brown na šibenici	432
HENRI CHARLES READ	434
Jedovaté květině.....	434
HENRI DE REGNIER.....	435
Vichry	435
Sonety	435
ARMAND RENAUD	437
Otázky a odpovědi	437
Mudrc	437
Fletna a buben	438
Ten kdo jest.....	438
Palmy.....	439
Vír	439
Svatyně.....	440
LOUIS-XAVIER DE RICHARD	442
Venuši Miloské.....	442
JEAN RICHEPIN	443
Hlas věcí.....	443
Nářek dřeva	444
Flétna	446

Píseň zvonku při křtu.....	446
Hluboká cesta.....	447
Moře.....	448
Oceano Nox	449
Hra oblaků	450
Odjezd	451
Snílkové.....	452
Tolary měsíce.....	452
Dvě sestry	453
Slzy.....	453
Nedostihlý	454
V září.....	455
Vlna.....	456
Co vlny hovoří.....	457
Co proud o tom myslí	458
Finale	458
JEAN NICOLAS ARTHUR RIMBAUD	460
Spáček v údolí	460
Buffet	461
Sloky	461
U pece.....	461
GEORGES RODENBACH.....	464
Skříňka.....	464
MAURICE ROLLINAT	465
Měsíc.....	465
Stromy	467
Memento	469
Ballada o duze	470
Poslání	471
Mrtvé oči	471
Svědění.....	472
Ticho	472
Opozděná.....	473
Moucha.....	473

Laň	474
Svlačec	474
Zle oko	475
LOUIS DE RONCHAUD	476
Řecké sochy	476
LOUISA SEIFERT	477
Štěstí	477
ARMAND SIVESTRE	479
Píseň	479
U rakve	479
Píseň	480
Setkání	480
Astarté	481
JOSÉPHIN SOULARY	482
Vidění	482
Kroky v písku	482
Přijímání	483
Na knihu hodin	483
Eva	484
Praetexta	484
Plný souzvuk	485
Prsten smrti	486
Ocún	486
Atra cura	487
Božská Antithesa	487
Cestou	488
Zpěv srdce	489
DANIEL STERN	492
S bohem!	492
SULLY PRUDHOMME	493
Chlív Augiášuv	493
LAURENT TAILHADE	501
Smutek v zahradě	501
Intemerata	502

Podzimní.....	502
ANDRÉ THEURIET	503
Siesta	503
Doupnáci.....	504
Černohlávek	505
AUGUSTE VACQUERIE.....	506
Dítě čte.....	506
LÉON VALADE.....	507
Hořké madrigaly.....	507
MAX WALTER.....	509
Na moři	509
MAURICE VAUCAIRE	511
Parament	511
V kleče	511
ÉMILE VERHAEREN	513
Večer	513
Meditace.....	513
Velká jízba.....	514
Pečení chleba	515
Píseň blázna	515
Chvilé podzimní	516
Unavení	517
Zbožně.....	517
Tak prostě	518
PAUL VERLAINE	519
Píseň.....	519
Píseň.....	520
Škeble.....	520
Muka Tantalova	521
Neštěstí.....	521
Sonet	522
Sonet	523
Píseň.....	523
Píseň.....	524

Sonet	524
Terciny.....	525
Kostra	527
Sentimentální rozhovor	527
Mandoliny.....	528
Na sošku fauna v parku.....	528
LOUIS VEUILLOT.....	530
Paní, která stále bědovala	530
GABRIEL VICAIRE	531
Madrigal.....	531
Krajina	531
ALFRED DE VIGNY	533
Mojžíš	533
Láhev v moři.....	537
Sloky	544
ROBERT DE LA VILLEHERVÉ.....	546
Pláně	546
Maska	546
La Loudière.....	547
Egoismus lásky.....	548
Sonet pro umělce	548
COMTE DE VILLIERS DE L'ISLE-ADAM.....	550
Mlčenlivému dítěti.....	550
GUSTAVE VINOT.....	551
Žena námořníka.....	551
ÉMILE ZOLA	552
Co bych rád.....	552
Nina	553
Hlas Boha	555

*Milostivé paní, paní Růženě Jelínkové-Daubkové, na památku
svých výkladů o nové poesii francouzské v kruhu pražských dam
pořádaných uctivě připisuje*

J. V.

Úvod do studia moderní poesie francouzské

Chtít zasahovati dělidlem škol a směrů do proudění živé, soudobé literatury, jest stejně obtížné jako nebezpečné. Sebe bystřejší pozorovatel cítí přece jen vzdálenost stanoviska a pochod krystalisační splývá mu v literatuře, kde se tolik produkuje, v jeden proud nesčetnými, místy dost nepatrnými odstíny jen přerývaný neb rozčeřený. Stará zkušenost, že každý tvůrčí duch podléhá vlivům a to nejen předchůdců, nýbrž i současníků svých, na novo se potvrzuje. Vlivy však u autorů silných nemají z pravidla delšího trvání, jeví se nejčastěji při jich debutu jako silný náraz, z kterého básník během času vystřízliví najda sobě vlastní cesty, co možná posud nevyjeté a nešlapané. Duchové pružní a lehce vznětliví mimo to nezůstávají jak známo ani při vlivu jediném, a tak mohli bychom jmenovati nejednoho básníka dobrého jména, který prodělal dvě až tři fáse v krátké době dvacetiletí¹. Zvláště v naší době, která tak rychle žije a tolika problémy je zmítána, je již skoro zázrakem, najíti autora, který by tu stál ve všem svérázný, bez cizích vlivů a ohlasů zcela v sebe uzavřený a jen ze sebe čerpající. Takových jednolitých kolosů jako na př. Leconte de Lisle, který po celé slavné dlouhé své dráze básnické vykazuje pouze jednu evoluci – k dokonalosti a výši umělecké – mají i jiné současné moderní literatury po řídku. Většina i velkých a silných talentů podléhá vlivům ciziny i užších kruhů měrou přímo úžasnou. Již i přívrženci posledních škol básnických se tříští v nové a nové skupiny prodělávající nové a nové fáse vnitřního rozvoje². Eklektismus vládne na celé čáře.

¹ Frapantním toho dokladem je lyrik Maurice Bouchor, který započal poesii ve stylu Lamartinea (kniha *Les poèmes de l'amour et de la mer*), vybočil v nejkrajnější brutalní a cynický naturalismus (*Contes parisiens*), odkud octl se náhlým skokem u lyrismu andělských tónů (*L'aurore*), zapředl se v legendární symboliku filosoficko-náboženskou (*Les symboles*) a utkvěl v době poslední na zpracování posvátných zvěstí starozákonních pro divadla loutková.

² Po škole decadentů či básníků úpadku (Verlaine, Mallarmé) povstala brzy škola symbolistů (Régner), romanistů (Moréas), instrumentistů (Khan), cymbalistů atd.

V takových poměrech byla by každá snaha po tvoření škol neb příbuzných skupin pouze hrou s kaménky pestře zbarvenými, při jichž sestavování jednotného, ve všem uspokojujícího obrazu dosíci nelze. Celý obraz poesie roztrávil by se na množství menších obrázků, v nichž by se mnohá jména nutně opakovala. Básník nejeden byl by obětí školy, které jen krátce, třeba přechodně holdoval, relief jeho celkový by nevypadal dosti ostře. A pak by po krátkém třeba čase, při nejbližší metamorfose básníkově, ještě budoucnost mohla kárati pořadatele ne-li z neznalosti věci, aspoň z přenáhlení se v úsudku.

Dělidla směrů neb škol, rovněž i tak dělidla chronologického i historického může býti s prospěchem užito pouze u period uzavřených, odbytých; v našem případě mohlo by se ho užiti při době přípravní a nanejvýš při první době romantismu, ač i zde jsou celé řady básnických individualit, které se z rámce škol a směrů houževnatě vymykají (Aug. Barbier, Béranger). Juž při nejbližší skupině, Parnassu, nastává brzy pravý chaos, a skupina poetů od škol neodvislých, lépe řečeno, těžko označitelných, rostla by nad všechny rozměry. Z důvodu tohoto upuštěno v této knize od původně zamýšleného postupu dle vnitřní příbuznosti jednotlivých básníků a rovněž i od postupu přesně chronologického, který má na př. velká anthologie Lemerrova³, a ponechán obyčejný pořádek abecední. Hlavní myšlenky celé evoluce moderní poesie francouzské předkládá autor knihy v této stati úvodní; dle této si pak čtenář sám může srovnati v mysli jistý postup dle obsahové příbuznosti i přes mezery let, ležící mezi jednotlivými tvůrčími duchy. Nejednou bude mu i sáhnouti ku starší mé publikaci »Poesie francouzská nové doby« vydané r. 1878, kde uložil jsem takřka hlavní rysy poesie francouzské, které v díle tomto podrobněji rozvádím a až k nejnovějším, pokud síly, čas i rozměry díla stačily, stopuji a

Každá vyšla ze snahy po absolutní originalnosti a při tom každá zápasila s vlivy i svých nejbližších předchůdců a současníků.

³ Anthologie des poètes français du XIX. siècle 4 vol, Lemerre, Paris.

doplňují. Vedle toho třeba si všimnouti francouzské partie z knihy »Hostem u básníků« (1891) a jednotlivých mých překladatelských prací z Victora Huga, dosud dvě knihy: »Básně V. Huga« (1874) a »Nové básně V. Huga« (1887), jakož i mých převodů z Leconta de Lisle (»Kain« (1880) a »Výbor básní« (1886)).

* * *

Začínati obraz nové doby franc. poesie Chénierem stalo se již ustáleným pravidlem. Časově spadá básník ovšem do doby revoluční, ale neměl na ni vlivu, letěl před ní a ovoce, které vydala jeho poesie, sklízelo teprve století devatenácté. Kusé a nesprávné vydání H. de Latouche (1819) přišlo právě v čas, kdy začal rozvíjeti se romantismus, jehož předchůdcem mimovolným byl genialní André. Avšak i to, co zde bylo podáno (úplné vydání Chéniera ve třech svazcích pořídil teprve 1875 Lemerre), ukázalo, že to, co nyní začínalo si klestiti dráhu, vlastně již dávno kvasilo v myslích. V mezích daleko užších, než jsme navyklí dnes u jiných pozdějších básníků, lze stopovati u Chéniera dva podstatné rysy, které jej sbližují s poesií moderní. Je to návrat k antice v pravém slova smyslu a pak jistá svěžest a volnost ve vyslovování myšlenky. Od antiky se poesie francouzská ani v době největšího rokoka a copu vlastně nikdy nevzdálila, ale byla to antika pudrovaná, traditionelní, frásovitá, chyběl jí podklad skutečných studií a chybělo jí i pochopení života a ducha antického. Byla to antika cetek a pozlátka, kudrlinek a nevinných obrázků idylických, imitace imitac. Chénier v idylách svých ukázal, že pil přímo ze zdroje antiky, a že ji pochopil. Osvobození pak vnitřní, volnější tep a proudění myšlenky, svěžest, rozmar, gracie, vtip, zkrátka vše, co je opakem ztrnulosti, vyježděných kolejí, sešněrovanosti ducha, otřepané poesie, to vše ozvalo se v Chénierových listech a fragmentech zrovna tak, jako zaburácelo jeho rozhorlení vlastenecké a mužná odhodlanost v některých politických odách a satirách. Současně vedle něho a dlouho ještě po něm se dále kráčelo v kolejích vyšlapaných, a příprava romantismu byla, kdybychom ji až do zárodků stopovati chtěli, jistě delší, než báječný jeho rozkvět a rychlý jeho úpadek.

Dřívější vydání básní Chénierových mohlo urychlit celou evoluci; nestalo se tak, ale přes to zůstává André otcem nové poesie francouzské a čten bude i tenkrát, kdy jmeno jiných na př. Chateaubrianda bude pouhým historickým dokladem⁴.

Nemohu zde kreslit, v jakém rámci politickém a kulturním vyvinul se romantismus francouzský, který našel hlavní výraz v tak zvaném »cénaclu« Nodierově neb Hugově. Učinili to jiní dokonale. Stačí ukázati k současným studiím Sainte-Beuva nebo k synthetickému obrazu Brandesovu v jeho »Hlavních proudech literatury v XIX. století«. Romantismus povstal v reakci a nesl v svém zárodku revoluci – aspoň myšlenkovou. Jedno mu neupře nikdo: velké rozšíření obzoru básnického a vytříbení básnické formy – ovšem v poměru k předcházející době klassické. Příímý dědic jeho, »Parnass«, šel v obém směru dál, mnohem dál, o něm lze říci, že objal světy. Ovšem padly oba v jednostrannost jako vše, co chce býti příliš soustavné a zákonodárné.

Pravou duší »cénaclu« byl »dobrý« Nodier, bibliothekář Arsenalu. V jeho salonech scházela se elita mladých duchů, kteří byli vyvoleni k provedení první reformy v poesii francouzské. Oba bratři Deschampsové Emile i Antoine, Dumas, Guttinguer, de Vigny, de Musset, Hugo, Sainte-Beuve, občas i Lamartine, byli hosty. Roztomilá dcera básníkova Marie byla domácí Musou malého kroužku. Netrvalo to ovšem dlouho, návštěvníci v pohostinských síních Nodierových se brzy vystřídali; jedny odvedlo životní povolání, jiné politika, jiné smrt.

Ze všech básníků cénaclu vyjma Viktora Huga, který dominuje celou dobu a sahá pohrobními svými publikacemi až v naše dny, pouze Vigny a Musset jsou jmena živá, ostatní patří jen literární historii neb anthologiím. Nelze si mysliti větších kontrastů než byli oba tito básníci. Kontrastovali názory, uměním, životem. – Vignymu přísluší sláva počátku i v lecčems, kde palmu větší dokonalosti urvali jiní. On před Hugem v rozměrech, ovšem menších, napsal

⁴ Ukázku z Chéniera přinesla »Poesie francouzská nové doby« str. 70–75.

první »Legendu věku« a ve svých nedoceněných »Osudech« předběhl hořký a resignující pessimismus pí. Ackermannové a měkkou hloubavou lyriku Sully Prudhomma. On udal první akkordy symbolismu básnického ukazuje, jak lze osudy své haliti v plášť osudu cizího, říci svou myšlenku a svůj cit a zůstatí povýšeným a nezadati si ani v sebe intimnější zpovědi. Myšlenku filosofickou položil on první na dno svých koncepcí, a chyběly mu jen větší žár a větší síla plastiky, aby mohl rivalisovat s Viktorem Hugem. Nešťastný život rodinný a vnitřní ochromily a umlčely jej zcela, odumíral plných dvacet let, ale mohl říci hrdě o sobě, že nové generace věnčí jeho obraz napořád.

V působení na dálku předčí i Musseta. Byla doba, kdy byl tento rozmazlený syn gracií nejslavnějším, nejpopulárnějším básníkem Francie, kdy skoro jako v Bérangeru vídalo se v něm zosobnění ducha národního. I zde podlehl mnoho korektuře neúprosného času. Co jindy dávalo Mussetovi křídla populárnosti a obliby, jeho rozmarnost s lehkým nádechem frivolnosti, to dnes mu skoro překáží. Mládeži nové generace jest on málo seriousním, a myslím, že pouze některá čísla jeho nedostitžné lyriky⁵ udrží mu i staré vavříny jiných slabších děl v jakés svěžesti.

Z doby starší k nové oblibě se probouzí rival Hugův, Alfonse de Lamartine. Je v tom trochu reakce doby, v nejednom příbuzná době, která povznesla autora »Melodií« na stolec básnického primatu. Krutosti naturalismu s jedné a mlhoviny symbolismu s druhé nutí duchy ku střední cestě, kterou právě vždy bezpečně kráčel zpěvný lyrik Lamartine. Vytýkali nedávno Hugovi nedostatek myšlének; můj Bože, oč je myšlenková spižírna Lamartinova teprve chudší! Nejen, že vyslovuje dost často pravdy ty nejjobecnější, city ty nejvšednější, každému přístupné a známé, nýbrž většina jeho skladeb je tendence náboženské, kde teprve všecka zásluha se redukuje na stránku formální. Avšak i lehký pietismus Lamartinův nalézá sympatii dnes v myslích atheismem vypráhlých. Jeho verš

⁵ Většinu jich viz v »Poesii francouzské nové doby« str. 234. až 259.

kolíbá v sny a při své nesmírné hudebnosti i tam, kde podlehá básník přílišné hovornosti, je přímo okouzující.

Vedle Lamartina⁶ udrží se dlouho aspoň výborem ze starších Brizeux, něžný a tklivý elegik, jenž notou rodné Bretagně osvěžil poesii současníků, Aug. Barbier, který v málo ale genialních skladbách vyvinul sílu satiry úchvatné a zdrcující, ještě z pozdějších ve stopách Lamartina krácející Laprade i Autran, na jichž pečlivě pracované skladby uléhá dnes již lehká vrstva akademického prachu. V ohledu formálním netratí na ceně z bezprostředních nástupců cénaclu velký mistr slovní barevné mosaiky Theopil Gautier⁷, jeden z prvních předchůdců a duševních otců pozdějšího Parnassu Leconte de Lisle. –

* * *

Nežli se docela obrátíme k novější době francouzské poesie tvořící hlavní podstatu této knihy, dlužno se krátce zastavit u Victora Huga. Stačilo by v nejednom případě odkázati čtenáře k obsáhlé naší práci ve »Studiích a podobiznách« (str. 216-284), ale nám tu jde o vyřknutí jedné věci, ku které nebylo tam v té míře poukázáno, jak by zasluhovala. Je to přímo báječná všestrannost Hugova, tak že základní tony celé legie poetů lze nalézt u něho, místy jen naznačené, jinými podrobněji pak provedené, místy ale tak vyčerpané, že jiným nezbylo než nevděčné paběrkování. On právě objímal všechno a vyslovil skoro všechno. Na jeho lyře najdete koketní strunu Banvillovu, meditující Sully Prudhomme, legendární Leconte de Lisle, genrovitou Coppéeovu, rozpustilou Richepinovu (připomínám jen rozkošnou píseň Gacquoila námořníka⁸) jíž podobné humorem nenajdete ani jedině v celém svazku proslulých

⁶ Od všech těchto větších ukázky v »Poesii franc. nové doby«.

⁷ Básníci nižšího řádu této periody jsou: Mme. Desbordes-Valmore, která našla některé tony úchvatné lyriky intimní, Pommier, Arvers, Mathieu, Marmier, de Gramont (zavedl sestinu do poesie francouzské), oba Des Essarts otec a syn, Pontavice de Heussey, Ronchaud (v leccems předchůdce Leconte de Lisle), samouk pekař Reboul, Turquety atd.

⁸ Poslední serie »Celé lyry« str. 127.

Richepinových »Písní žebráckých«. I tony ryze symbolické a mystické jako středověké a pohádkové najdete u něho. Co pak se satiry a poetické invektivy týče, vyniká on výmluvností a vehemencí citu a poetické frase nad samého Barbiera, který při veškeré velkosti své je přece jen místy těžkopádný. Ano Hugo vedle nejvyššího vzletu ódy a hymny byl stejně schopen cukrování hrdliček jako unylé koketerie a byl by mohl, kdyby byl chtěl, býti rovněž nejpobláznějším básníkem pouličním. Je to komické, vyčítá-li mu někdo, že neměl humor. Ovšem převážně jest posa sacerdotalní, ba skoro prorocká jeho zamilovanou maskou a ke konci byla pravou a jedinou jeho inkarnací. Ale přes to měl humor i vtip a byl schopen napsati tu nejdůležitější epistolu jako ze starších André Chénier, z pozdějších Millien neb Normand, mohl i zřymovati feuilleton jako Banville, Tancred Martell nebo Manivet. A vskutku kdo se vyzná podrobně v pralese jeho poesie, potká pak mnoho známých na Parnassu francouzském. I tam, kde jej zapírají, mnoho mu vděčí. Učil je tajemství formy i tenkrát, když jej rafinerií zdánlivě překonali, ukazoval, jak vnikati do látek křehkých a nepřístupných, jak dávatí nové tvářnosti starým mytům, jak vykresati jiskru lidskosti z věcí zapadlých a antikvovaných. I tam, kde se látkově opakuje, stojí formou vždy na výši své. I tam, kde podřimuje, jest tak velký, že kdybyste měli voliti mezi tím, co je dávno uznáno za arcidíla a tím, co se z pozůstalosti jeho dnes vydává jako kusy paralelní, často byste byli na rozpacích. Mnohdy při čtení nového básníka náhle vás přepadne tucha něčeho známého. Ovšem totéž a lépe řekl starý mistr. Jemu tekla poesie celými zdroji, kde jiní ji v kapkách žárlivě vybírají. Takových kusů jako »Spící Booz« nebo »Slova na břehu«, jako »Orel přílby« nebo »Revoluce« má sotva druhá poetická literatura světová. Ty ční jako unika i v jeho díle, kde se arcidíla tísňí a tlačí; jsou právě jediná, ale kusů klassicky dokonalých a neobyčejně krásných jest vedle těchto ještě nepřehledná spousta, tak že bylo básníkovi velmi často těžko vybíratí a rozdělovati. V ohledu tom jest posmrtné vydání jeho děl velmi poučné. Není žádným přepínáním, že v osmdesátém roce roku svého života řekl

o sobě, »že by nyní teprve zase chtěl začít znova tvořit a pracovat, že má toho ještě tolik co říci!« Na pouhé rovnání, třídění a doplňování svého poetického dědictví byl by potřeboval aspoň ještě desítky let a kdyby už ani nových strun nepřipjal své lyře, ty variace, které mu zbývaly, rovnaly se vždy tonům základním cenou a silou a byly přece jiné zbarvením a ovzduším. Vytýkán mu byl abusus metafor i antithese – budiž, ale nelze totéž vytýkati a k tomu ještě s přídavkem nejasnosti a nerozumitelnosti básnickým školám nejmladším? Vytýkán mu jeho deistický optimismus, který prý zavinil prázdnotu a chudobu myšlenkové stránky jeho skladeb – ale ptám se, jest moderní pessimismus v stále své negaci mnohostrannější a plodnější? Nic platno, on zůstane »velkým otcem« nové poesie francouzské a těch, kdo vedle něho mají práva mluvit bez něho, bylo by velmi málo na celém Parnasse francouzském.

Starší knihy a publikace naše přinesly řadu jeho poesí, tak že zde se můžeme omezit pouze na výběr z publikací pozdějších a posmrtních.

* * *

Z celého valného moře poesie francouzské, kteréž od prvního Parnassu Lemerrova (1866) až na dny naše se před mým zrakem vlní, a jehož malým odleskem je toto dílo, ční pro mne pět jmen nad hladinu poměrně nejvýrazněji a nejmožněji. Jsou to: Baudelaire, Leconte de Lisle, Banville, Coppée a Sully Prudhomme. Pod vlajku těchto pěti lze seřadit skoro všechny, ať se třeba jmenují Verlaine, Heredia, Richpin, Rameau, Lahor (Cazalis) atd. Těchto pět mistrů udává nám hlavní tony v celé nové poesii francouzské po Hugovi. Psal jsem o nich při jiných příležitostech⁹, tak že mohu se slušně omezit na to nejnutnější.

Charles Baudelaire je rovněž iniciátor. Uznal to sám Hugo památnými o něm slovy: »Vy jste našel neznámý děs, jistý druh nové hrůzy.« Sám stal se obětí svých teorií a zabředl hledaje stále

⁹ »Studie a podobizny«. – »Básnické profily francouzské«.

»něco nového« na písčiny neplodnosti. Formou Parnassista, obsahem zcela svůj s málo ohlasy z Huga, ano poměrně s nejméně ohlasy z toho, který si podmanil všechny skoro současníky, zrak obrácen jen v své servané a mystické nitro, sensitivní k chorobnosti, praděd všech, kteří ve vůních a odstínech, barvách a polotonech hýří, jest Baudelaire duševním otcem všech moderních dekadentů a symbolistů. Při tom však má určitost a sílu, plastiku a jistotu výrazu, kteréž na mnoze jeho nohsledové postrádají. Více méně stoupenci a dědici jeho jsou tito básníci: Maurice Rollinat, který se vrhnul na více fysiologickou stránku a analysu pochodů duševních a na interpretaci života přírody a hmoty, Jean Richepin aspoň v některých částech svého jinak originelního, většinou bizarního díla, Abel Hermant, Bourget (Les Aveux, kde silně v kusech »Spleen« nadepsaných proznívá struna Baudelairova), taktéž Darzens a hlavně celá řada belgických poetů, z nichž Gilkin a Girand jsou nejmohutnější a jím nejvíce zabarveni.

Charles Maria Leconte de Lisle stojí v čele poetů, kteří napsali »impersonalnost« na prapor svého umění. Prazdroj jejich poesie dlužno hledati v Alfredu de Vignym. Básníci tito stojí nad životem jako sfingy a dívají se víc do minulosti, zhlížejíce pochody vlastního nitra v událostech postav jiných, časem sebe více vzdálenějších. Neobyčejná mohutnost dikce a kolorit doby pečlivě studovaný je charakterisuje. Svě vlastní já, byť sebe více sténalo, neodhalí zrakům zvědavců tak snadno a musí-li tak přece učiniti, utají se vždy v symbol neb parafrasi. Řadím k nim výtečné sonetisty: žhavého Heredia, trochu šerého, ale vždy sytého Popelina, dále malebného Tailhada, genialního Dierxe, který jde do velké hloubky, Plessise, Lafenestra, Haraucourta, Quillarda, Loraina, poněkud Anatola France, docela záhy zesnulého Melvila a záhy umklého Vinota. Nejkrasším z nich je však hrabě de Guerne, který theorii mistrovu

žene až do zámezí, chtěje výsledky učeného bádání archeologického a historického sloučiti s poesíí¹⁰.

Theodore de Banville¹¹ vycházejí původně od Huga (Cariatidy, Stalactity, Kovář a některá čísla Vyhnanců) našel si brzy vlastní cestu a stal se duševním otcem poetických optimistů dívajících se na svět růžovými skly rozmaru při formě neobyčejně virtuosní a bravurní. Původce moderního rýmovaného feuilletonu ukázal nové cesty celé řadě duchů, kteří tu neb onu stránku genia jeho dále vzdělávali a až k jednostrannosti vyvinuli. Vedle něho stojí starší A. Houssaye a Lyonský Souлары, velký mistr znělky, rozumný a přec hluboký, často neprávem podceňovaný; graciosní Valade, duchaplný a subtilný Charles Cros, učenec, vynálezce a básník, jenž měl to neštěstí, že »vždy přišel pozdě«, dobrodružný Glatigny, Monselet, poeta vína a dobré kuchyně, rozumný kreslič karikatur Gill André, málo na svou cenu známý Villehervé, satirický a sytý Naquet a v rýmovaných kronikách Bergerat, Martel, Manivet.

Genre je hlavní obor snad nejznámějšího z žijících básníků Fr. Coppéea. V úzkém rámci tom je Coppée svůj ač jinde, kde se u něho cizí vlivy ozyvají, není bez původu a dokonalosti formální přímo bezúhonné. Vedle genu je to zvlášť intimní lyrika, kterou pěstují se zdarem Fabié, Normand, Chauvigny, Theuriet, Manuel, Ajalbert, Millien, Gabr. Marc, Vicaire; více méně s nimi souvisí, spíš vedle nich jdou vzácní krajináři Breton a Lemoyne.

Sully Prudhomme kreslí duši moderního člověka a jest dávno drahý těm, kdo v tiché meditaci rádi analisují stavy svého nitra. Je to

¹⁰ Zvláštní odrůdu poesie deskriptivní pod vlivem Leconte de Lisle pěstoval velice nadaný Louis Bouilhet, který první do poesie francouzské zavedl na základě přesných studií motivy studií praehistorických (Les Fossiles), motivy čínské a japonské. Tento exotismus dále vyvíjel Ernest d'Hervilly knihou »Harem«.

¹¹ V mnohém ohledu lze za předchůdce Banvillova považovati Charlesa Corana, který gracií a koketností svých prací v nejednom rysu je příbuzný velkému mistru. On první v poesii franc. uhodil na poesii rokoka (Rimes galantes), kterou s úspěchem ač s jinými tony dále zpracovali Paul Verlaine (Fêtes galantes) a Maurice Vaucaire (Parcs et boudoirs).

básník-myslitel par excellence. Měkčí než genialní Louise Ackermannová¹², jest více melancholik než pessimista každou pídí. První se pokusil myšlenky filosofické učiniti předmětem velikých skladeb básnických (Štěstí, Spravedlnost). Těch, kteří jdou s ním a za ním, jest řada veliká. Ernest Prarond a A. Lacaussade patří generaci starší, z mladších Henri Cazalis (Lahor) tlumočí zásady buddhismu a kouzlo Nirvany ohnivým štětcem. Louis Ménard, básník paganismu filosofujícího, Dorchain sensitivní a unylý, jemný Pigeon, ponurý Pomairols, energický Pittié, přímý Frank, zžiravý sarkasmem Goudeau, záhy zesnulá Alice de Chambrier; poněkud i Marsolleau i Charles Fuster jdou v jeho šlépějích, takž i duchaplná dáma píšící pod jmenem Jean Loiseau i lyrismem překypující ruská kněžna píšící pod jmenem Tola Dorian.

Eklektiků byla vždy hojnost v poesii francouzské. Eklektikem par excellence je však Catulle Mendès, duch neobyčejně nadaný, vznětlivý, tony cizí rychle a mistrně reprodukující. Teprve v pozdější době našel si po různých cestách svůj koutek, kde je posud sám a svrchovaným pánem, je to kult ženy v lyrice po stránce unyle smyslné a sensitivní. Nazvali to feminismem v době, kdy všecko dostává svou vignetu. Poněkud s větší určitostí a plastikou druží se k němu obratný Armand Silvestre. Následují: Ratisbonne, Marc Monier, Piedagnel, Lafagette, Bataille, Buffenoir, Madeleine, Peyrefort. Eklektiky jsou rovněž Truffier, Mariéton, oba Freminové (Charles i Aristide), Vacquerie, Pichat, známý a duchaplný kritik Lemaître, Hugues, Rivet, Renaud (poslední pěstují se zdarem tony socialní), Valabrègue, Gineste, Arène, Blemont, de Bonnières.

Velkou všestranností vynikli Jean Aicard, básník krajinář, intimní lyrik a filosof, Jean Rameau, který od fantastičnosti prvních pokusů dospěl k velké síle výrazu v skladbách bohatě kolorovaných, místy

¹² Výbor z básní pí. Ackermannové přinesla již »Poesie franc. nové doby« str. 5. – 11.

ovšem poněkud hovorných a rozvleklých, Charles Grandmougin, básník plný verry a ohně a místy velké koncepce¹³.

Konečně dlužno zmíniti se o nejnovějších směrech decadentů a symbolistů. Naznačili jsme, že dědem jejich jest Baudelaire a že jednotlivci vypracovali jen více do detailů jeho jednotlivé tóny. V čele všech stojí Paul Verlaine, kterého tak výtečně charakterisoval Lemaître, řka, »že je to nemocné dítě, které má v srdci zázračnou hudbu«. Vyšel od Parnassistů. Je velká sensitiva a to nejlepší, co napsal, je právě prosté, neumělkované, naivní písní nejbližší. Jeho pestré osudy životní, jeho dobrodružství v krčmách, nemocnicích i žalářích tvoří dost zajímavé pozadí k jeho Janusové poesii hned katolicky mystické, hned pohansky smyslné. Vlastní kouzlo jeho umění je těžko definovati, působí to právě svou hudbou a tou rozplývavou neurčitostí; nálada je tu všecko. Vedle něho stojí hieratický Mallarmé, autor několika málo kouzelně krásných kusů lyrických a celé řady věcí těžce neb naprosto nesrozumitelných¹⁴. S Jeanem Moréasem stojíme již na poli poesie přerafinované a umělkované. Hieroglyfickou a rebusovou poesii pěstují dále: Mikhaël, Vignier, Régnier, Khan, René Ghil, mystickou Tiercelin, Yhouny, de Guaita a Maeterlinck, který hlavně svými pohádkovitými dramaty v poslední době se stal proslulým. V poesii v ohledu formálním odhodil Maeterlinck namnoze pouto rýmu a

¹³ Více k vůli zajímavosti zařadili jsme sem i některé verše autorů na jiném poli mnohem více proslulých, jako: slavného dramatika Em. Augiera, romanopisců Daudeta, Maupassanta a Zoly, filosofa Lefévra.

Zcela neodvislým jeví se býti lyrik Emile Chevé, vynikající velkou silou rhetoriky, pathosu a vehemence, místy připomíná Vikt. Huga, místy kloní se k pessimistům-filosofům.

O M. Bouchorovi byla již zmínka. Jinam nelze jej i při uznání veliké vlohy počítati než k eklektikům.

Poesie ryze politická a pouliční měla hojných pěstitelů. Umělecky cenní jsou především Gustave Nadaud, jediný řádný stoupenec Bérangerův a poněkud i Paul Avenel.

¹⁴ Sem dlužno zařaditi i oba genialní záhy zaniklé básníky dobrodruhy, Arthura Rimbauda a Tristana Corbièra.

sloky a prochází se volně v prosaických rhytmicky sladěných řádcích asi jako velký Američan Walt Whitman. Vedle něho jde celá řada básníků belgických, přímých dědiců Baudelairových (Rodembach, Harnon, Le Roy, Waller, Berlier atd.).

* * *

Rozumí se, že řádky tyto ani ukázky následující nevyčerpávají moderní poesii francouzskou. Jen signalisují a upozorňují. Také nebylo lze překládati všecko a od každého. Je to právě jen anthologie, a tu nelze již bez ublížení někomu sestaviti. Aspoň neznám v literaturách úkazu, který by v tomto směru vyhověl všem a všemu. Místy rozhodovala také osobnost překladatele, jeho vlastní zájem a záliba; ač snahu po spravedlnosti, aspoň relativní, znalec jistě mu neupře.

Jinde, zvlášť u škol nejnovějších, vadily velké obtíže formální, a já bych si jen ze srdce přál, aby naši obhajci a velebitelé těchto směrů byli také dobrými jejich básníků překladateli. Moje umění, přiznávám se rád, všady k tomu nedostačilo, a kde nerozuměli originalům básník Leconte de Lisle a kritik Lemaître, tam mám snad já také právo, přiznati se, že jsem také nerozuměl. A těžko překládati, co zůstává nejasné přes všecko úsilí.

To na odražení útoků, jichž se mi beztoho dostane za práci nevděčnou a dlouholetou.

Jar. Vrchlický.

V Praze v září 1893.

JEAN AICARD

(1848 - 1921)

Vydal veršem: Les jeunes croyances (1867), Les rébellions et les apaisements (1871), Les poèmes de Provence (1874), La chanson de l'enfant (1855), Miette et Note (1880), velkou idyllu vesnickou. Le dieu dans l'homme (1885), L'éternel cantique (1886), Le livre d'heures de l'amour (1887), Au bord du désert (1885) atd. Psal též několik her divadelních (Smilis) a přeložil veršem Shakespearova Othella. Je básník živé obraznosti a velké všestrannosti, vroucího citu a ušlechtilé formy.

Les

Pojd se mnou, písni má, pojd, já vím na úskalí,
kde plný divizny jest vlhký les a malý,
kde zlatou mizu svou kol borovice roní.
Jest jitro, všecko spí; jen tráva kolem voní
a svěžest ve vzduchu, již všady srdce cítí,
ve perlách bohatých do mechu bude dštíti.
Pojd', tu chodívám rád a hroužím se v klín boru,
kde ticho hluboké se pouští do hovoru
a život vykládat mé snící duši začne.
Pojd, člověk cítí tam ve tísní větví mračné,
v jich spletu svatebním a mateřském jich stínu,
že hnízda houpají a duši ve svém klínu.
Pojd' zřít, jak pučí vše a jaro jak je matkou.
Teď chvíle příhodná, (já často chvíli sladkou
jsem zakusil tu již a maně, bez hledání)
v lese, jenž před sluncem a před větry vše chrání,
zřel, jak se houpají barvínku ve květu,
jak párek motýlů – dvě sloky sonetu.

Rosa

Hle, pára k jitřence se zvedá, na vše strany
jí pouze průsvitnou vzduch plane malovaný,
teď plavá, modrá teď se vznáší ku obzoru.
To duše moře snad a luk a polí, borů
a vln a pobřeží, vesmíru duše houpá
se v ní a k obloze jak ve snu tichém stoupá
a slunce, milenka, se vznáší za ní vzhůru,
tu poznáš, sotva šleh dne první zábřesk v chmuru.
Leč slunce daleko; ve prostoru, v němž pluje,
se pára panenská na chvíli zastavuje,
výš ona nemůže; však v mohutnějším svitu
vše slunce zúrodní, jen pro ni bez soucitu,
jí pouze probodá střel vražednými ostny.
Tu bledne víc a víc a mizí pak na skvostný
niv květný koberec i skalin na pokraje.
Kol láska vesmírem na slzné perly taje.

Duše

V nás duše spjata jest, lká, nemůže se hnouti,
má křídla sklopená – když náhle však ji rmoutí
po nebi vzpomínka a lítost když ji chytí
a ona vzlétnout chce, tu běda, náhle cítí,
jak staré vězení se stáhne zas – a pláče.
A tenkrát duše jest jak v dlaň zamčené ptáče.

Vítr

Když večer v podletí si vyjdu na pobřeží,
vždy moře láká mne, ať hřmí, ať klidně leží;
tu vzpřímen dívám se, jak lodě v dálce mizí,
a dýchám silný vzduch, vod vůní ostrý, ryzí.

Ó proudy! nebesa! má duše k vám se míchá!
Tu sladký skrání mé, jak milenka když dýchá,
váš vánek, nebesa a moře, láskou jatý
nade mnou ve vzduchu své nechá proudit šaty
a snílek zapomním vše útrapy a boje:
Já sním, že rozpjata mám k letu křídla dvoje.

Večerní dojmy

To dojem sladký jest, vždy známý a vždy milý,
že večer v středu skal, jež protkal mech, v tu chvíli,
kdy ptáků bystrý let se k zemi klidné níží,
kdy vzduch je přesycen ze stran všech vůně tíží,
kdy hluk, jenž hasne již, jest pouze hudba snivá,
kdy celé pohoří a les a stráň a niva
se oživovat zdá a vzdychne bez naděje,
by líp to pochopil, si člověk umřít přeje.

Verše arabské

Mně nelze zapomnit, jak před nedávným časem
má milá, jejíž dech jest sladký jako med,
jak luny paprslek, jenž s nebe hloubi slét,
mne zastavila, řkouc svým sladkým vonným hlasem:

»Jsem tvoje, chyt' mne v klín, jsem tvá, jen tys můj svět!
a neboj se, že zrak, jenž žárlí, stihne tebe,
vše, co jen přeješ si, bez překážky, mé nebe,
mé štěstí, vše ti dám bez odporu a hned.«

A já jsem řek': »Tvůj šat, má naděj ty, mé snění,
tvůj šat mi překáží, tvůj šat buď na vždy klet,
jej svlekní!« V chvíli té se bázní chvěl můj ret
a pak jsem rozvázal pár uzlů v zamlčení.

»Neb nikdy nemohu zřít ve poupěti květ
a nikdy pod víčkem nestrpím oko krásné,
a vždy jsem smutný, když tvé, luno, světlo jasné,
ó hvězdo večera, mrak chce mi zadržet!«

Héramdat-El-Hamad

Je město ohromné, jež prostorem se nese,
a jak se objeví v Schemalu zhoubném dechu,
»Hle, kráčí«! Arab dí, v prach klesne a se třese,
zaklíná každé zlo a »fatha« šeptá v spěchu.

Je vidět lze, jak jde, když žárný Schemal dýchá,
tak zvolna, pomalu, to nejdřív mrak je v šeru;
Héramdat-El-Hamad svou drahou spěje zticha,
jde stále, vichřice jak vanou od severu.

Jde stále, vznáší se, zříš, v prostoru jak stoupá,
jak svými paláci kol nebe celé plní,
ve vzduchu visící to město jen se houpá,
mníš, teď se zřítí juž, tak v směsici se vlní.

Jde stále jediný jak balvan; každou chvíli
juž myslíš, rozpadne se toto nakupení
těch domů, věží, střech, leč v tom se tvůj soud mýlí;
tak bude putovat až k světů zakončení,

Jen sotva nahlédnout lze oku v jeho divy,
zrak sotva váhavý se pouze plaše kmitá
skrz bledých, růžových a třpytných par šlár snivý,
ty stavby vysoké přec nikdy nespočítá.

Vše časy, každou zem to město gigantické
v svém klíně objímá, je najdeš vedle sebe,
hle, štíhlých obrysů jak věže nad gotické
ční hrdé průčelí řeckého chrámu v nebe!

A přec je pořádek v té obrovité směsi
a různé hroty střech jsou v harmonii vzletné
a mocí, nádherou se kupí v příkré tesy,
tu lehké, těžké tam a pestré, nepočetné.

Nad jakou řekou as a jakou nad propastí
ční mosty obrovské v obloucích smělych všude?
Čí síla vytáhla v ty nadvětrné vlasti,
jak z blízka vlní se, ty obelisky rudé?

Pylony, nad nimi zas věže s čtverou stranou,
okrouhlá sloupení, oblouky římské, valy,
zdi starých kostelů a růžice, jež planou
v nadlidských podobách, se blíž tam k sobě spjaly;

A sloupy z Karnaku, egyptské pyramidy,
pagody s pestrými do kola pavlačemi
a chrámy křesťanské nad chatrčemi bídy –
To staveb divá směs z odstíny věků všemi.

Za valy, za sloupy, za řady bájných věží,
jež slunce v běhu svém rozžhaví do krvava,
s fasadou zářící zříš, jak se v mlze ježí
ze světů mystických, řad minaretů vstává.

A sochám podobní s jich pavlačí se sklání
sbor, který modlí se, to němí muezini;
jak strnulí ční zde, hlas jejich tichne v lkání,
od doby pravěků hněv odvěký je stíní.

Neb kdysi velký král z Jemenu ve své pýše
si kázal vystavit z ocele, stříbra, zlata
Héramdat-El-Hamad – však z hněvu svého číše
Bůh vylil naň svůj trest, jenž věčně za ním chvátá.

Ten král chtěl vystavět tak velké město valné,
že dílo sedmi dnů by bylo hračkou pouze,

v němž smrtelníků rod by mohl v nebe dálně
jít jako po schodech, své každé hovět touze.

Však Bůh, vždy žárlivý na díla lidská, v zášti
sestoupil najednou s mystické výše svojí,
je zaklel na vždycky a v jeho větru pláští
Héramdat-El-Hamad se vzduchem věčně rojí.

Zátiší

Vichr vyje, pláň je vypráhlá;
vichr vodu prudce čeří,
plaší spící ptáče v keři,
drtí rákos, pažit změří;
step je velká, smutná, rozsáhlá,
lidé malí; všeho nech,
druhu můj, a dej se v spěch,
chýž mi vystav na kůlech!

Havěť ptačí v tlupě roztáhla
křídla svoje nad kanaly,
křičí divě, těká v dáli,
osení vod příval halí,
moře pláň je smutná, rozsáhlá,
zimy ostrý dech rve chýž,
chrastí víc v krb, druhu, slyš!
Piju – kouřím – dobře již!

Pilo naše děcko teplý čaj?
Pohled', žínko, snad již dřímá!
Když tak povykuje zima,
u piva se dobře dýmá,
pevně zamčena jest chýž i stáj.
Teď si buš do našich vrat,
pane větre! Marný chvat;
děcko spí – těž půjdem spat!

Jeden za všechny

Neříkej: »Jeden za vše davy,
co zmůž' tu chudá láska jen?« –
Bud' světlem každý ve stín tmavý
a z temnot brzy vzplane den.

Děšť přepad mraveniště z rána,
je kolem rozryl bezděčně,
však mravenců druž nezlekána
zas práci začla statečně.

Bez kvapu, však též bez váhání,
z mravenců jeden každý tam
své zrnko chyt a v suché stlaní,
v byt pevný odnesl je sám.

Nechť každý druh zas těší druha,
tu soucitem, tu vlídností,
nechť blaho celku práce tuhá,
však chleba bude v hojnosti.

Jak, chleba? Nám spíš schází láska,
tou žije člověk nejsilněj'.
Nechť zahalečů dříme cháska,
ty svou pec v noci vytápěj!

Nech věk svůj rvát se vysmívavý,
jak v skepsi se mu uráčí:
Věř, jedno slovo živí davy,
všem srdcím srdce postačí!

Ježíš

Umírá stále, vstává stále;
blesk lásky dojde mnohem dále
než smrti zkázonosný dech.

Vždy čistší v každém probuzení
sen každý v božství jej víc mění,
den dřímá v jeho pohledech.

Ať svět jej tupí drzým šklebem,
je srdcí geniem i chlebem;
den vzplá, to zjevno bude všem.
Z nás v každém jeho část se tají,
myšlenky na skrání mu plají,
jej dítě volá s úsměvem.

A doba vědy, šklebu chtívá
jest pouze jeho slovem živa,
ať chcem, či nechcem, žije v nás!
On pronik', produševnil hmotu
a lidstvo celé ku životu
a k plesu volá jeho hlas.

Ideal člověka chceš celý,
jenž mře a trpí, miluje-li
své mučenníky, z lidstva řad
kde najdeš obličej tak vlídný?
Onť věčný Člověk, mudrc klidný,
dlaň jemuž každý stisk' by rád.

Hrozba

Ó Ninive, ó Ninive!
Slyš hrozby věštce truchlivé!
Nad tebou skloněn v sny sc hříží.
Juž zmaru hoří pochodeň,
zřím valný zástup, bude žeň,
čas děsu, úzkosti se blíží.

Čas ještě, zameziti snad,
by palác tvůj a chrám a hrad

žár nezažeh', ježž zrak můj vidí.
Dav pochodem se valí již!
I sobecký tvůj soucit, slyš,
zášť odzbrojí, jen miluj lidi!

Barbarů nový zástup zřím.
Ó z lakomých dej dlaní jim
a s láskou srdce upřímného
tu trochu zemských statků hned!
Já dávno písek pouště sčet,
z kterého stkán je rubáš všeho.

Když vichr vzteku zavíří,
poušť vzdme, tu chtivě zahýří
nad Memfidou i Babylonem.
Hle, plným nebem hrne se,
jej Sfinga zří a chvěje se,
ač jeho dceř, před jeho honem.

Ó Ninive, ó Ninive!
jde doba zkoušky strašlivé!
Čas, všímni sobě srdcí v hoři!
Jdou, buší všecka pospolu,
zem chví se v jejich hlaholu,
vzduch tmavý, chrámy již se boří.

Dnů čtyřicet, slyš, ještě máš,
ať zázrak lásky vykonáš,
otevři banket lásky, eden!
Jest děsný zoufalosti škleb,
ty stoly vztyč a dávej chleb!
Tři ještě dny máš! – Už jen jeden!

HENRI-FRÉDÉRIC AMIEL

(1821 – 1881)

Vydal veršem: *Les grains de mil, Il penseroso, Les étrangères a Jour à jour*. Více nežli básněmi vynikl svými denníky, které vydány byly po jeho smrti a způsobily sensaci hloubkou myšlenkovou a pessimismem svým. Jeť Amiel pravý »Hamlet myšlenky«, pro psychologii doby zjev vysoce zajímavý.

Oheň pod sněhem

O šedá kadeř věru často klame,
a neví nikdo, ký pod ní bol žhavý;
čím srdce trpělo víc, spíš se zláme,
čím v taji lkalo víc, tím pláč víc dravý.
Když na lebku zříš padat šedin sních,
díš: Aspoň uhas' Vulkán v posledku;
však klam to, žár, jenž nad čelem se mih',
ted hlodá nitro bez svědků.

Je mládí bouřné, hlásá žaly svoje
a neumí se tajnou mukou sžírat.
Jsou muka, v okovech se vléci bez úkoje,
a stokrát denně mřít a – neumírat.
Bol mladosti je vždy bol básnický,
nechť smutný osud láskou šílený;
mě u kmetů je více tragický
zrak němým pláčem červený.

ÉMILE VAN ARENBERGH

(1854-1934)

Účastnil se Parnasu belgického. (1887)

Vzpomínka

Ó jaro! První rendez-vous! Jak spěchem
tam tíhli, starý most kde kynul tmavý!
Zde »doma« jsme, říkali v klínu trávy
a sami šťastní s vodou jen a s mechem.

Vzduch jako oni chvěl se sladkým echem
a v snění zřeli ve vln promyk hravý,
v žeh křemeny šíp slunce tavil žhavý
a vše se třáslo jejich štěstí echem.

A šeptali a sebe neslyšeli.

»Jsi má!« toť vše, co rtové říci chtěli,
jím v srdce ptáci pěli v zory vznětu.

Sám opuštěn sní, kde dřív stával u ní,
že po všem teď, že duše jeho v květu
pod její nožkou nechala svou vůni.

Středověk

Před krbem, který vzplane každé chvíle
a blesky nítí na zdi v lesklé zbrani,
baronka sedí smutná, v zadumání
bez harfy, vřetena a knihy milé.

Sní o choti, jenž za mořem kdes leká
svým mečem Turky – buď s ním Díviš svatý! –

V ten zimní večer jeho návrat čeká,
zří v bílé pole, sních, v svit luny zlatý.

Chrt štíhlý u nohou jí náhle skučí
a vítr vzlykne, okna řinčí, z šera
to jejím modlitbám se ďábel směje.

Pak chropot. – Dole vítr v stromu hučí
a na něm sedlák, jež chytili včera,
se pověšený na provaze chvěje.

De profundis

Na propasti dně, v noc, jež bez svítání,
zkad časem věčný kvíl se vzhůru nese,
tam lidstva moře zmítá se a třese
a vítr v prázdno šíří jeho lání.

Proud za proudem se valí bez ustání
a padá zpátky, sotva kraje stihne,
za vrstvou jednou druhá výš se mihne
a padne hloub zas v noc a pláč a lkání.

Co o lem skály, jež se mlhou kouří,
se lidstvo zuby skřípajíc rve v bouři,
jak příboj moře vzkypí a se vztéká:

Na srázu, kde se zoře nítí plesná,
na kříži svém, kde pláč ho budí ze sna,
tam Kristus rámě otvírá – a čeká.

ANTOINE-VINCENT ARNAUT

(1766-1834)

Psal mnoho tragedií, které propadly zapomenuti. Drobné básně své vydal pod názvem *Fables*. Z těch básnička *Lupen* přešla do všech anthologií a byla i od Leopardiho parafrasována.

Lupen

Utržený od haluze,
uschlý, větrem sdraný tuze,
kam jdeš, lístku? – Nevím sám,
dub sklátila bouř svým dechem,
ted mnou zmítá sem a tam
zefír tiše, sever spěchem,
v nestálé dál svévoli
prohání mne plání, mechem,
po horách a v údolí;
za větrem jdu, aniž vzdechem
zalkám, jak se pošinu;
jdu, kam všechno v světě spěje,
kam se lístek ráže schvěje
a kam lupen vavřínu.

FÉLIX AVERS

(1806-1851)

Byl spolupracovníkem dramatickým Scriba a Bayarda. Ze sbírky jeho básní *Mes heures perdues* stal se sonet *Tajemství* slavným. Jediná tato znělka plná delikátní elegie vyrvala jméno jeho zapomenutí.

Tajemství

Svůj taj má duše moje i mé žití.
Kdys láskou vzplála v ráz má bytost celá
a bez naděje, tož ji musím skrýti.
Má paní o tom nikdy nezvěděla.

Dost na tom, vedle ní že duše směla
po jejím boku o samotě dlíti,
s ní celý život až do smrti sníti,
nic neždát, nebrat nic, má prosba smělá.

Ač něžná jest a dobrá, cestou svojí
jde roztržitá, neslyší, jak rojí
se lásky vzdechy tam, kde její stopy.

A věrna svojí povinnosti přísně
se zeptá, o sobě čtouc moje písně:
»Kdo je ta žena?« – Ale nepochopí.

ÉMILE AUGIER

(1820-1890)

Slavný dramatik vydal jedinou knihu veršů: *Les pariétales*.

Cizopásníci

Pod vlysem pomníku, jež vyklenuli,
ne vlaštovka jen s hnízdem, jež tam staví,
leč kvítek mnohý, mnohý chumáč trávy
má asyl vlídný ve skulině žuly.

Zed mládne tím a vzhled má usmívavý
a v kytku pakli jste je utrhnuli,
má každý květ svůj med; přísloví praví,
vše dobré jest, co roste boží vůlí.

Nuž bez omluvy a všech bez výkladů
sem verše vážné jako směšné kladu,
v mé stavby rýhách vzklíčila ta změť.

Zde vizte onen květ a travu v zmatku,
o nichž můj sonet mluví na počátku.
Žel, není pomníkem jich rodná zeď.

Mladé dívce

Ty proti přírodě chceš vésti boje,
ty lásku zapíráš a zákon její?
Co's trpěla as, tak že srdce tvoje
ve květu let propadlo beznaději?

Či pro vždy mládí uvadnul ti květ,
pod bouře dechem že se zachvěl jednou?

Dnů твоjich číše chová na dně jed
jsouc otrávena tvojí slzou bědnou?

Hled, já jsem stár a vím, co žití cíl,
mé srdce kolikráte krvácelo,
já nelituju krve svojich žil,
jež tekla tam, kde pro lásku se chvělo.

Neb učily mne trny a vše hloží,
nad lásku lepšího nic nemůž' býti;
i lásky bolesti jsou dílo boží,
líp srdce zdrtit, než je uzavříti.

JOSEPH AUTRAN

(1813-1877)

Sebrané spisy Autranovy vyšly v 8 dílech (r. 1875-1881) a obsahají tyto sbírky básnické: *Les poèmes de la mer – La vie rurale – La flute et le tambour – Sonnets capricieux – La lyre a sept cordes*; dále dramata a komedie (*Dcera Aischylova*) a posmrtní dílo *La comédie de l'histoire*, z kterého jest tato naše ukázka. Autran byl členem akademie franc. od r. 1868. Nejpopulárnější stal se svou *Legendou* paladinů.

Denník Noema

Báj dí, že Noe v onu hodinu,
kdy zavřel v archu svoji rodinu
a vodu kol zřel všady kypící,
psal denník svůj, jak všichni lodníci.
Den po dni psával ve své kabině
to celé dráma, které v hlubině
Bůh tkal ve živlů rozpoutaných změř.
Pár zlomků nedávno se našlo teď.
Neb vše teď najdem', čtenáři můj, věř,
už máme všecku předpotopní zvěř,
jsme učení, že hračkou je vše nám.

To z hebrejštiny přeložil jsem sám:
Dnes šestý říjen, půlnoc, příliv jest
a vítr stále mění směr svých cest
a pod větrem se archa nahybá,
jak v kolébce se dítě kolíbá.
A prší; v dvojí řadě zvěř spí, křik
je slyšet, chvílemi zas ticho v mžik,
pod mřížemi zas hluk, jenž brzy ztich',
to rhinoceros nebo vůl si vzdych'.

Ni hvězdy na nebi, je tmavá noc
a prší, prší, deště chmurná moc
jak divý ručej hluší, temný ruch.
Jen občas, loď když míjí země pruh,
buď ostrovu neb hory výběžek,
je topících se lidí slyšet skřek.
Pak ticho zase, v lampy svitu hned
vše usne, nocí loď se valí v let.

A dvacátého když se zvedal den,
mně řekla žena: »Já dnes měla sen:
byl azur čist a slunce vzplanul třpyt
a děti vyběhly si na pažit
a kvítí trhaly.« Ted pláče zas,
neb krásný tento sen žel bohu zhas',
a moře roste stále víc a víc.
Má žena pláče pro zem vzdychajíc.
A mlčet nechce, zvyk to ženám všem.
»Což, Bože, nemáš citu pro tu zem?
Má všechno tvému hněvu podlehnout?
Co udělaly ovečky, že proud
je zhltit má, a co udělal pták,
jenž s písni ráno letí ve oblak,
co udělaly děti, naše slast,
že voda má je strhnout ve propast?«
Tak začne znova, reptá potaji. –
Ach, ženy věru rozum nemají!

A jiná stránka: Naší pod lodí
dnes čistá voda s nebem závodí,
až ke dnu moře dolů nahlédám
a stopené zřím v jasu město tam;
my nad ním jedem a skrz křišťál vln
to město divné vidím žasu pln,
zřím terasy, paláce, věží hrot,

to bylo velké město, v hloubi vod
tu tisíc domů kleslo, mrtvol stoh
se hemží dole, co jsem vidět moh',
na jedné střeše víc než sto jich tlí.
To zábavné jest, ač to pohled zlý.

A jinde čteme: Nyní naše lod
je v těžké zkoušce, Bůh ji dále vod',
as třicet lvů, jich kožich vody pln,
se chytlo na ni, by vyvázli z vln,
zřím, děsné stádo, lodi na kraji
jak chytají se a se zmítají,
jak otvírají tlamu, jak jich zub
rve našich stěn mohutný, silný dub;
jich stále víc jest, slyším jejich řev
a plaňky lodě rvou – ó děsný zjev!
Lev, kterého jsem do své archy vzal,
jest nepokojný, – čumák náhle vzpjal,
chce pomoci, jak zdá se, bratrům svým,
leč vlna proudí tokem mohutným
a vítr vzteká se, že šelem tłum
se musí vzdáti, vzdor všem útokům
do moře klesají vždy hloub a dál.
Ó Bože, kterak bych ti děkoval,
neb kdyby stekli lod a palubu,
vše živé hned by přišlo v záhubu
a celý svět by navždy vymřel v ráz.

Pátého listopadu. – Stejný čas,
kol nebe šedé, moře bledne zas,
a tvorům mojí péči svěřeným
já hospodařím s masem, s obilím.
Pro jedno zvíře vystál jsem strach dnes.
Myš našla sobě díru v kleci kdes
a kočce, která v svojí číhala,

hned zornice se blesky mihala;
falešné zvíře utrhl se v kmit
a já měl čas to stěží zamezit.
Neb rcete: Bez myši čím byl by svět?

Já obrátil jsem list a to jsem čet:
Dnes v bouři skrze chmuru mlhavou
jsem slední vlaštovku zřel nad hlavou
a zmizela jak šipka ve mžiku.
Co za kousek bych dal zde trávníku!
Vše nudí mne zde, zvěř ta týrá mě
a říkáme si časem na slámě,
neb jedna starost společná jest všem:
Kdy suchá nám as objeví se zem?

A dále: Orang-outang churaví,
neskáče, v koutě sedí broukavý
a hubne, věru strach mám, dostal spleen,
jej třeba ošetřovat, zvláštní kyn
mi Jehovah dal: »Vše mu, co chce, dej,
je fešný chlap, má hezký obličej
a člověk z dlouhé chvíle, již to zřím,
jej udělá kdys prvním otcem svým.«
Tak děla věčná moudrost zářící.
Teď opatruju samce, samici,
jim sloužím, krmím je vždy tak i dnes.
Ó Bože, kdyby pošly, jaký děs!

Pak ještě toto: Krise přišla teď;
kol věže jeli jsme, již strmá zed'
z vln trčela, na výši člověk stál
a skočil na lod, by jej nesla dál.
Král Nitor, známý svými zločiny,
jenž dával ženy, loupil dědiny,

jed' děti a ve uhlí řežavém
zajatce smažil v koši vrbovém.

»Ó zachraňte mne, milost, milost!« lkal,

»ó nevrhejte zpět mne ve přívál!«

Co dělat? mám jej zhubit, zachránit?

Mám právo k tomu, já jsem začal snít,

zrak sklopil jsem nad vody děsností,

mám měřit přísností či milostí?

Neb nerad tím bych cesty boží zmát,

chtě život lotra toho zachovat.

Co nad tím trápil jsem se ve sporu,

tu panther klece sšinul závoru

a rázem vrh' se, nadarmo jsem křik',

na krále a jej sežral v okamžik.

Tak pochybnosti byl jsem pozbaven,

jež tísnila mne. Dále tento den

jsme jeli, propast černá, nebe též

a prší. Nebe, kdy se zaleskneš?

Kdy zjeví se nám Jahvé strhna mrak?

A dále denník pokračuje tak.

THÉODORE DE BANVILLE

(1823-1891)

Vydal sbírky básnické: *Les cariatides* (1841), *Les stalactites* (1846), *Odelettes* (1846), *Odes funambulesques* (1857), *Les exilés* (1866), *Idylles prussiennes* (1871), *Les princesses* (1874), *Le forgeron* (1876), velkou dialogisovanou báseň mythologickou. Rýmované feuilletony, jichž je B. tvůrcem, obsahují knihy: *Nous tous* (1884), *Sonnailles et clochettes* (1890) a *Dans la fournaise* (1892), dílo posmrtní. Vedle básní psal řadu komedií antických a historických (*Gringoire*), novel, studií, skizz, pohádek a velký jeden roman. B. jest jedním z prvních mistrů franc. Parnassu, jako virtuos formy nedostižný.

Rada žákovi

Ve hrdé básni Karel pátý
o rukou milenciných děl,
že nejlepší jsou řetěz zlatý,
a věř mi, žáku, pravdu měl.

Když duben zahnal sněhy bledé,
o lásce pojďme hovořit;
co družinu svou máj v ples vede,
můž' něco původnější být?

Ve Luxembourgu ku zábavě
se pustili též ptáci v ples,
na stromy skáčí zkvetlé právě,
na kaštany a modrý bez.

Nám duše těž se otevřely
v té chvíli, v máje sladký vděk,
co v svěžím listí my jsme zřeli
ty skvostné thyrsy fijalek.

Jak bláh, kdo s jasným okem hbitě
a s vlasem, který proudí v let,
rce krásná slova: Tys mou, dítě!
a je mu teprv dvacet let.

Kdo zří, (mne ani nenapadne,
že příliš velkým horkem snad)
jak plný prs v své kráse vlnadné
otvírá dvorně těsný šat.

Ač mnoho prosa ubrat může
v své přísné, holé prostotě,
ty lilie a tyto růže
jsou věčnou pravdou v životě!

Ó jestli rozumím ti, žáku,
a zřím v tvé krvi máj se smát,
tu div se nožce bez rozpaku,
jak rozhrne se bílý šat.

Dej s bohem škoře, ve pohodlí
kde podřimuje umění,
u dívky na kolenou prodli,
jí nožku zlíbej v nadšení!

A také pij! Jsou v číši čáry
a lyrickým vzkřik' povzletem,
náš Ronsard, božský praděd starý:
»Ty růže v toto víno sem!«

Když slunce, aby rozehřálo,
co zmrazil v žilách zimy dech,
jak tyrkys potměšile plálo,
jak začalo zas v těchto dnech:

Tu nejlepší ze sklepů pival
a na Ilion zapomněl,

pro dámu svoji verše zpíval,
a, žáku, věř mi, pravdu měl!

Loys

Můj Loys, tak tvého oka svit
mne okouznil a zpil, že zcela
jsem na manžela zapomněla,
jenž vyjel s pohany se bít.
Že daleko, z nás každý sní,
a on tu náhle, Bůh nás spas! –
Můj krásný páže, slyš ten hlas,
rci, zda to jeho roh již zní?

Kdys v staré básni četla jsem
o jiné Jolantě, již taky
zpil páže Hektor svými zraky,
že pohrdla svým manželem;
jak poklad střežla nadšení
i lásky ples a divý jas. –
Můj krásný páže, slyš ten hlas,
rci, zda to jeho roh již zní?

Jolantě pánů stotisíc
na kyn sloužilo, panoš mladý
měl zlatých vlasů vodopády
a ničeho, ach neměl víc!
Svou korunu, své království
by dala za ten zlatý vlas. –
Můj krásný páže, slyš ten hlas,
rci, zda to jeho roh již zní?

Ti milující v objetí
dny trávili ve sladkém snění,
neb ve milostných písni pění,
neb zřeli, kterak vyletí

dav ptáků v azur podzimní,
 jenž něhou klenul se a třás'. –
 Můj krásný páže, slyš ten hlas,
 rci, zda to jeho roh již zní?

 Neb též když spolu bývali,
 na světců aureoly zlaté,
 na Madonny a jiné svaté
 se v starých biblích dívali.
 Jim Confiteor zpovědní
 vždy láska lkala – co jim čas? –
 Můj krásný páže, slyš ten hlas,
 rci, zda to jeho roh již zní?

 Kdys večer zpitý nadšením
 jich různé rty na sobě plály
 a polibky jich být se zdály
 harf rajských zvučným zachvěním.
 Viz, tmí se chodba, kroky v ní,
 choť na prahu stál v jeden ráz –
 Můj krásný páže, slyš ten hlas,
 rci, zda to jeho roh již zní?

 A nám co padne za úděl?
 Hoch nešťastný, ze hradu štvaný,
 bez útěchy v svět šířý hnaný,
 do Palestiny umřít šel.
 A jeho obraz byl vždy s ní,
 když v klášteře jí život zhas'. –
 Můj krásný páže, slyš ten hlas,
 rci, zda to jeho roh už zní?

Slepý

 Kdos Miltonovi děl: »Mně věru je vás líto,
 že vaše oko, jež, kdys bleskem hněvu syto,

dřív azur trhalo, v němž věčné světlo vzchází,
se hrůzou šílené v noc ztrácí beze hrází;
jak orel, vyhoštěn ze vzdušné hory svahu,
jak v temném vězení víc nezříte svou dráhu,
ni zem, jež ve slunci, ve barvách duhy svítí,
ni purpur zářící, v kterém se západ vznítí,
ni azur děsivý, ni bledost lilijí.«
»Jest pravda,« Milton děl, »že nyní ovíjí
mé oči, zářnější než slavných věštců zraky,
zlé stíny mlhavé, tmy neproniklé mraky.
Však proto jen, že Bůh mé vida nepřátele,
jak můj klid hluboký mně závidí, v němž směle
se chvěji radostí a zpívám k jeho chvále,
dva velké anděly mi k boku dal; ti stále
klid v zraku, v ruce meč, kol děsnou hrůzu sejí.
Jich nikdo nevidí, tak přede mnou vždy spějí,
můj děsí obličej, mé zřítelnice kryjí:
a jejich křídel stín, to děsná noc, v níž žiji.«

Rým

Rým vše jest! Ať to zví můj drahý cousin Marc,
je pták, jenž perutí nás dotýká se v spěch
a purpur kvetoucí to Rosy na ústech,
když Watteau s úsměvem nás táhne ve svůj park.

Nechť drzý cizinec Talbot, Suffolk, Bismark
číš naši popíjel a v naše lože leh',
vždy mstící, vítězný a divý rým tu šleh',
jak meč ten plamenný, jež nosila Jean d'Arc.

Tož s čistým srdcem jej a duchem čilým ctěme,
v něm evangelium i codex nalezneme,
jeť žebrík do ráje rým čistý, zvučný, smělý.

Ted realismus pán, lékaře lyra volá;
tož dbejme rýmů svých, sestřenče Gabrieli,
ty s jménem Anděla a s jménem Apoštola!

Vlasy

Zřím v slunci drzý vlas tvůj v bujném toku
jak chví se, hoden písňě bukolické,
plá jak zlatý luk nymfy homerické
a přes tvé prsy běží v divém skoku.

Sloň, jež ho hryže, jak přes oval boků
hřmí, nezdrží to chvění fantastické;
spíš stavila by řeky americké,
v nichž pláče hor snůh víc než tisíc roků.

Tvé lilie by líbal v lásky hrách,
tvůj hvězdný úběl, červánkový nach,
on přes tvé boky padá v kaskádách.

Jak purpur plá, který se rozstříká,
tvé chlípné tělo celé obmyká
a proto z hřebenu se vysmyká.

Ulice Lobimeau

Kol trhu Saint-Germain se plíží v noční době,
nic nemá lidského zjev tajemný ten v sobě,
v dví tělo schvácené, hniloby směsice,
v hrách starých, kouzelných jak chodí babice;
ve starém trikotu a v hadrech, v šatu zbytku
jde toto strašidlo, kde na zdánlivém lýtku
cár hnije od sukní, jež ulic struha máčí,
kde bláto jen a kal, jimiž se chudá vláčí;
nos, brada špičatá a ústa prázdná, křivá,
na čele zčernalém dvě kštice jako hříva.

Ta hadrů hromada, spodniček starých plíseň,
ty nohy, vměstknané v dřeváků špínu, tíseň,
to vše, ó Heleno! ty se stříbrným čelem,
jíž »Sestro!« říkala kdys Luna v lesku skvělém,
ty, jejíž nožka kdys pastýři byla divem,
Lais, Phryno, Diano, ó Kleopatro, v snivém
ty květů sousedství, ó Evo, jejíž vděky
kdys pěla nebesa i rajske valné řeky
a již kdys vítala lvů hymna rozvášněná:
Ta špíny hromada, to všecko má být žena?

Počasy

Obzory vždy střídajíce,
kde se steré mraky strou,
počasy jak tanečnice
jdou.

Zimomřivá zima. Řada
za ní táhne stínů mdlých,
jest jak lilije, když padá
sníh.

Jaro v houštích všady zpívá
halíc mramor sálů v květ,
hnízda ptačí listím skrývá
snět.

Léto plane vítězíci,
jeden triumf, lesk a vzmach,
a zažehá v dětské líci
nach.

Jeseň vinařovi hlásá:
Svatá číš je, svatý zpěv,

hrozen, jímž se proudí z masa
krev.

Číše

Poeta v číši své, v níž pýcha rytce žije,
se často opíjí, bolesti víno pije.
Však brzy po víně on přijde na kvasnice,
kde smutku, lítosti spí divná míchanice
a po kvasnicích všech, když octne se až u dna,
tam zeje tísně, muk a nudy černá studna,
tam láska marná spí ku Idealu, který
skrání zvedá z rmutu, spí tam příšerný sen sterý.
A básník v příval ten se dlouho dívat musí,
ač cítí, šklebí se, a z duše se mu hnusí,
však v očích pochmurných vše Orestovy hrůzy:
»Miláčku, dopij to!« zní za ním povel Muzy.

Pantoum

Hrej, hochu, zpívej dál svou zvěst,
fandango hraj mi divé tak!
Má duše smutná, smutná jest,
jak ve své tmavé díře pták.

Fandango hraj mi divé tak,
jak pírkó letí zlehýnka;
jak ve své tmavé díře pták
se trudím, rve mne vzpomínka.

Jak pírkó letí zlehýnka,
tak tanec lehké nožky má;
se trudím, rve mne vzpomínka,
v mých očích hořká slza plá.

Ó tanec lehké nožky má!
Pro zmizelé sukničky lkám,
v mých očích hořká slza plá,
v nich příliš mnoho soli mám.

Pro zmizelé sukničky lkám,
ty mihly se kol jako blesk...
v svých očích mnoho soli mám,
a srdce moje ztápí stesk.

Ty mihly se kol jako blesk,
gracie v tanci, v nadšení,
a srdce moje ztápí stesk
do noci, tmy a mlčení.

Gracie v tanci, v nadšení,
skrání jejich plála, jeden žeh,
a v noci tmách a mlčení
má ňadra jeden trpký vzdech.

Skrání jejich plála, jeden žeh,
skrz vlasů jejich zlatý třpyt,
má ňadra jeden trpký vzdech.
Ó těžká rána, žalný cit!

Skrz vlasů jejich zlatý třpyt
uvádá zvolna květina...
Ó těžká rána, žalný cit,
jímž vře mých ňader hlubina!

Uvádá zvolna květina,
kde v slzách květinářka jest?
Má ňadra ohně hlubina...
Hraj, hochu, zpívej dál svou zvěst!

Matce

Ó chůvo má, ó matko moje!
Dnům dětství mého, v štěstí zdroje
tvá náruč stlala měkká;
tys všecken ráj mi připravila,
tys, drahá, nikdy nešetřila
ni polibků, ni mléka!

Tě zbožňuju, bud požehnána!
Jen tebou byla zkolébána
má mysl v souzvuk jasný;
nad vysměvačů smích a škleby
má oda letí k hvězdám, k nebi;
bud' hrda, já jsem šťastný!

Já přemoh' pochybnost a stíny.
Co na tom teď, když někdo jiný
poslouchá v povržení
mou píseň v slzy zahalenou!
Jen nad mou lyru ohvězďenou
když ty se skláníš v snění!

Tak bez závisti rád chci zřítí,
že nemoh' osud mého žití,
jež v samoty plášť halím,
dosáhnout velkých statků věna –
Jen tys když, matko, spokojena
s vavřínu lístkem malým!

AUGUSTE BARRIER

(1805-1882)

Velký genialní satirik vydal knihy: *Iambes* (1830), *Lazarre* (1833), *Il pianto* (1833), *Nouvelles satyres* (1837), *Chants sivils et religieux* (1841), *Rimes heroiques* (1843), *Sylves* (1865). Po smrti jeho vyšly: *Poésies posthumes* (1884). Byl členem akademie. Mimo menší překlady v knize *Chez les poètes* (1882) přeložil Shakespearova Julia Caesara a napsal text k opeře Benvenuto Cellini. Psal též své Upomínky a některé listy z cest.

Beethovenovi

Buonarroti zvuku, titane harmonie,
já genia ctím tvého jak povahu tvoji!
Co všecko dal ti osud! Žel, děsná ironie
hned jako na odvetu se s dary jeho pojí:
on dal ti lásku v srdce, však falešnou jak zmije,
on uzavřel tvé ucho tvých vlastních tónů roji!

A když jsi vršku dostoup' své nesmrtelné dráhy,
na závist rychle kývnul, odvěkého hada,
jenž, úděl veleduchů, tě bodnul v patu záhy.
A brzy objala tě samoty děsná vláda;
nechť sebe víc jsi trpěl, lék tvojí hudby blahý
tvá ušlechtilá duše vždy lidem přála ráda.

Ó jaký příklad zářný tvůj život před zrak staví,
jak velkost lidské snahy v něm je skryta celá!
Jak z dětí Apolína z nás ku každému praví:
»Byť třeba duše tvoje co oběť losů mřela,
dál umírajíc zpívej žár svaté vášně žhavý,
vždy dobrá zůstaň, čistá co labuť stříbroskvělá!«

Motiv z Platona

Pojď pod tu sosnu nádhernou,
sedněm si beze slov,
stín tmavý má, a důvěrnou
zní hudbou její krov.

Jak čistá voda, bez hřmotu,
jež břehy zulíbá,
tak strom tě ve svém šepotu
v mém klíně zkolíbá.

A uzřím, jak ti na víčka,
jichž kraj plá v opálu,
od sněti k sněti zlehýčka
sen stoupá pomalu.

Píseň, již jsem slyšel ve Vosgách

Kdys v zahradě jsem byl, kde kvet'
a voněl jasmín, jak mne shled',
přes plot se ke mně sklonil hned,
 děl bílý květ,
děl v šeptu tajemném:
Pro milenku mne vem,
 mne vem!
 Ach! ach!

Já bez ní žiju ve slzách!

A veselý pták s písni slet',
blíž jasmínu si na plot sed',
v své pěkné latině řeč ved';
 děl pták, jenž slet':
Hlas můj ve zpěvu dojemném
pro milenku svou vem,

jej vem!
Ach, ach!
Já bez ní žiju ve slzách.
Ó ptáku, květe, děl můj ret,
pro lepší los než můj, jenž klet,
ty vonět začni a ty pět!
Tak děl můj ret.
Což s vůní v zpěvu příjemném
bez milky v žalu zlém
já jsem?
Ach, ach!
Jest mrtva – žiju ve slzách.

JULES BARRIER

(1825-1901)

Psal dramata a množství librett operních. Drobné básně vydal s názvem *La gerbe* (1886)

Oraculum

Nechť jiný má tvé krásy skvost,
tvůj úsměv, zázrak nebe sám,
tvé mládí a tvou veselost...

Já tvé slzy mám!

Nechť jiný má tvých dvacet let,
věk, za nímž kráčí litost, klam,
a který schvátí času let...

Já tvůj život mám!

Nechť jiný má vděk bohatý
a lásky tvojí bouřný plam
a těla tvého záchvaty...

Já tvou duši mám!

Posavad

Víc nemyslil bych na tě rád,
vždyť lítost darmo v sobě dusím –
a posavad
přec myslit musím!

Víc nezpíval bych tobě rád,
vždyť z písní tvých jen výsměch mívám –
a posavad
přec tobě zpívám!

Víc neplakal bych pro tě rád,
žal bez naděje k hrobu tlačí
a posavad
přec pro tě pláči!

Víc nečinil bych z tebe rád –
své všechno, život, štěstí, nebe,
a posavad
přec rád mám tebe!

CHARLES BAUDELAIRE

(1821-1867)

Jediná monumentální sbírka básní Baudelairových, sluje *Les fleurs du mal* (1857), má tato oddělení: *Spleen a ideal*, *Obrazy pařížské*, *Víno*, *Květy zla*, *Vzpoura*, *Smrt*. Básník se octl před soudem a některá čísla musila být z knihy vypuštěna, vyšla později v Bruselu (1869) jako doplněk *Květů zla*. Vedle poesíí psal B. ještě malé básně v prose, Kritiky a studie literární i o výtvarném umění a první uvedl do francouzské literatury E. A. Poea, jehož povídky přeložil.

Povznesení

Výš nad rybníky, nad údolí výše,
nad hory, lesy, mraky, nad moře,
nad slunce, ether v jeho prostore
a daleko nad zářivých hvězd říše

můj duchu letíš v čilé veselosti,
jak dobrý plavec, jenž ve vlnách hýří;
tě nevýslovná rozkoš mužná šíří,
když brázdíš hlubé vlny nesměrnosti.

Ó povzleť v čistší ether čilým ruchem
výš, stále výš nad ostré výpary,
pij božské ty a čisté nektary,
ten oheň ryzí, který proudí vzduchem!

Jež závažím náš mhavý život tíží,
nech nudu pod sebou a bolesti!
Jak šťastný ten, kdo můž' se povznést
ve pole jasu, světla bez obtíží!

Ten, jehož myšlenky v skřívánčím letu
se volně povznášejí v nebe ranní,

kdo pochopiti můž' bez namahání
řeč němých předmětů a hovor květů!

Smutek luny

Víc nežli jindy luna snivě kývá,
jak dívka krásná, jež v podušek tlumu,
než usne, rukou roztržitou, snívá
si hladí řadra v sladkou jata dumu.

Tak z mráčku laviny se líně zdvihá
a v sladké mdlobě div se nerozplývá
a vidin bílých dlouhý průvod stíhá,
jenž květem stoupá v azur, jenž se stmívá.

A pakli na zem v lenivých snů roji
jen v taji skanout nechá slzu svoji,
tu zbožný básník nezmožený spánkem
v dlaň ruky své tu bledou slzu chytne,
jež, tříška opálová, duhou kmitne,
ji skryje v hrud' svou v bázni před červánkem.

Vzdor

Jak orel Anděl hněvný s nebes výše
se snes' nad nevěrce a sáh' mu v kštic
a třás' jím křiče: »Slyšíš, duše spící,
jsem Anděl tvůj, věř, ozvi se v své pýše!

Vstaň, miluj každého, kdo stenající,
a miluj zlého, hlupce bez reptání,
až kolem půjde Ježíš vítězící,
kež láska tvá se pod nohy mu sklání!

Neb to je láska, dřív než srdce stydne,
své nadšení na Boha rozněť slávě,
toť rozkoš pravá, jež práh ráje hlídá!«

Tak Anděl trestaje ho v lásce vlídné,
třás' pěstmi obrovskými v jeho hlavě,
leč zatracenec: »Nechci«! odpovídá.

Harmonie večera

Hle, chvíle tu, kdy na svém stonku květ
se chví a kaditelnou vůně dýše,
kdy vůně, zvuky vzduchem krouží výše,
to smutný rej a nyvý, snivý let!

A kaditelnou každý květ kol dýše,
jak srdce v žalu slyšíš housle znět.
Ó smutný tanec, nyvý, snivý let,
jak velký oltář nebe kyne s výše.

Jak srdce v žalu slyšíš housle znět,
jak srdce zhrdající práznem v pýše!
Jak velký oltář nebe kyne s výše,
v své krvi slunce mře, jež stydne hned.

A srdce zhrdající světem v pýše
si minulosti chrání každý sled;
v své krvi slunce mře, ta stydne hned.
Jak monstranc vzpomínka tvá plá mi tiše.

Ona celá

V mé jizbě druhdy démon z rána
mne přišel navštívit a chtěl,
by duše moje v léčku štvána
se chytla, proto ke mně děl:

Rád věděl bych, z všech věcí, které
tvé dívky tkají lesk a čár,
ať růžové jsou nebo šeré,
z nichž složen těla luzný tvar,

co nejsladší jest? – Duše moje,
co ty jsi řekla démonu?
Vše na ni blaha, lásky zdroje,
a nic nemůž' být v úhonu.

Mne všechno na ní vábí, láká,
já nevím, co mne svádí as,
v ní těcha noci, jež se smráká,
v ní Zory údiv jest a jas.

A souzvuk zvláštní, ryzí vládne
tím ladným těla půvabem,
že nelze analýsi žádné
jej stihnout zvukným akordem.

Ó přechode mých smyslů tajný,
jež slity v jeden smysl jsou,
jeť vůní její hovor bájný
a dech jest hudbou tajemnou!

Cesta na Kytheru

Mé srdce jako pták těkalo každou chvílí
kol plachet, provazů, kam volno bylo zraku,
loď zatím plula dál pod nebem bez oblaků
jak sluncem zářícím by letěl anděl zpilý.

Ký černý ostrov zde? – To Kythera! kdos praví,
to druhdy slavná zem, kde zpívalo se rádo,
to starých mláďenců banální Eldorado;
blíž hleďte, chudý kraj a věru málo smavý.

Ach, tajů ostrove a luzných srdce svátků!
Hle, staré Venuše se hrdý fantom snuje
nad tvými vodami, jak dech tam poletuje
a něhou opájí a láskou srdce v zmatku.

Myrt svěžích ostrove a květů v máji mladém,
ctěn pro vždy národy, kam v svaté hrůze spěly
vždy vzdechy srdcí všech a kam se obracely,
jak vonné kadidlo nad růžovým vlá sadem.

Kde znělo hrdliček od věků cukrování,
ted jsi, ó Kythero, jen pouhým skalním prahem,
nad kterým hýká sup! Na úbočí skal nahém
kýs předmět podivný mou zřítelnici raní!

To nebyl starý chrám, pln květů a pln křoví,
kde květů milenka, mladička spěla kněžka
svůj rozhrnujíc šat, zkad vůně vlála těžká
a divný, tajný žár na každý větrík nový.

Však sotva naše lod až ku pobřeží jela,
bílými plachtami kde ptáky vyplašila,
my zřeli: Trojhranná to šibenice byla,
na mraků pozadí jak cypřiše se tměla.

A ptáků divý sbor se na svým pás' lupu
a oběšenec rval, jenž k hnilobě byl zralý,
jak dláto zobák svůj ryl každý v jeho svaly
do děr všech krvavých na hnijícím tom trupu.

A oči díry dvě, a z břicha proklaného
po stehnách splývala mu střeva vodopádem,
a jeho katani v kvas lačným hnání hladem
až na kost zbavili jej zobci masa všeho.

A dole žárliví čtvernožci stáli v ryku,
ti čumák tyčili, ti slídili kol lačně;
v jich středu obluda největší dlela mračně,
jak soudce obklíčen davem svých pomocníků.

Kythery rozenče! Krásného nebe synu!
Tys trpěl urážky, ty mlčenlivý, tichý,

jak smírnou odvetu za děsné lásky hříchy,
jež tobě nepřály, bys v hrobním zdřímnul stínu!

Mé jsou tvé bolesti! Ty oběšenče smutný!
jak zřím tvé údy vlát, má duše bolest cítí,
hnus vrhnutí se v ráz přes moje zuby řítí,
jak žluč a pradávných mých bolů přival rmutný.

Před tebou, chudase, před vzpomínkou tou drahou
vše spáry, sanice svých nepřátel jsem cítil,
kdy který havran se a šakal na mne řítí,
jichž, dráti srdce mé, jedinou bylo snahou.

Jak luzný kol byl vzduch, jak hladké bylo moře!
Však pro mne všecko děs a krev, jež radost plaší,
já, běda, srdce své jsem nes' jak ve rubáši
v ten symbol pochmurný se myšlénkami noře.

Neb na ostrově tvém, kde ráj vše býti mělo,
já viděl, Venuše, stát čekán s vlastní tváří...
Ach, Pane, sílu dej a odvahu mi, v stáří
bez hnusu dívat se na srdce své i tělo!

Abel i Kain

Abelův rode, pij, spi, jez,
Bůh usmívá se vlídně na tě.

Kainův rode, mři a lez
a bídne zahyň v kalu, blátě!

Abelův rode, oběť tvá
libostí nosu Serafinů.

Kainův rode, muka zlá,
jež snášíš, kdy se schýlí k zhynu?

Abelův rode, stádům tvým
i dobytku jen kynou zdary.

Kainův rode, hladem zlým
se svjíš vyje pes jak starý.

Abelův rode, hřej svůj břich
rodného krbu ve zátiší;

Kainův rode, v zimách zlých,
šakale bědný, chvěj se v skrýši!

Abelův rode, množ se dál
tak, jak se množí zlato tvoje.

Kainův rode, srdce pal,
ty choutky ztlum a nepokoje!

Abelův rode, štěnice
tak lesní bují, ty jak rosteš!

Kainův rode, silnice
tvou bídu v plen a pospas nostež!

* * *

Abelův rode, muky tvé
kdys kouřící se zhnojí půdu.

Kainův rode, dílo zve
tě lepší, hodné tvojich údů.

Abelův rode, meč tvůj lup
se kyje stane jedním rázem.

Kainův rode, v nebe vstup
a boha pomsty svrhni na zem!

Zpověď

Kdys jednou, rozkošná a sladká zlehýnka
jste pod páží mne vedla;
(ach, v temnu duše mé ta sladká vzpomínka,
ta posud nevybledl!)

A pozdě bylo již; jak peníz nově bit
v úplňku měsíc planul,
a s nocí nádhernou jak řeka jeho svit
na spící Paříž kanul.

A kolem domů v tmách a kol průjezdních vrat
hon koček mih' se plaše;
ty v skoku číhaly, jak stíny dravé v chvat
stíhaly kroky naše.

Tu náhle z duše vám, v rozkoše přejeji
jak vykvetla v tom jasu,
vám, srdce struny již se v plesu zachvějí
jen zníce v zvukném hlasu;

Vám svěží, veselé, jež jste jak fanfara
do zářícího jitra,
zvuk z nader vyrval se, zvuk jak hlas barbara,
zvuk chvějící se z nitra.

Jak děcko nečisté a chorobné on byl,
jež hanbou matce, otci,
a které před světem jich falešný stud skryl
do sklepa tajně v noci.

Anděle ubohý, ten váš mi pravil hlas:
»Vše viklá se zde vždycky,
a pod lícidlem zas vždy objeví se v čas
zlý egoismus lidský!

A krušný úkol jest, zde krásnou ženou být,
a banální to snaha
jest chladné baletky, jež neví, co jest cit,
jak stroj se směje nahá;

A stavět na srdcích jest hloupostí a hrou,
čas Lásku s Krásou zvrátí,
a Zapomnění spár vše hodí v krosnu svou
a Věčnosti to vrátí!« –

Já často vzpomněl si na tuto luno zář,
to ticho, něhu – v tuše,
na toto vyznání šeptané tváří v tvář
do zповědnice duše.

Smrt chudých

To Smrt, jež těší. Ach, to Smrt, jíž lze jen žít!
Toť života je cíl, toť naděj jediná,
jež jako elixír nás hne a může zpítí,
dá sílu kráčet dál, až den kdy zhasíná.

Toť v bouři, vichřici a jíní, krupobití
na černém obzoru je lampa hostinná,
toť známá hospoda, kde jíst lze a lze pít
a sednout, únava když rvát nás počíná.

Toť Anděl držící v svých prstech magnetických
sen, spánek, který pln jest darů extatických,
jenž lože ustýlá těm, hlad jež s nouzí střebe.

Toť sláva Boha jest! Toť sýpka staroslavná,
toť chudých tobolka i vlast jich starodávná,
toť brána do kořen, jež v neznámé jde nebe!

Slepci

Má duše, viz je, jak jsou hnusní věru!
Jak loutky jdou, jsou skoro směšní v chůzi,
jak náměsíční jdou, jsou plní hrůzy.
Bůh ví, kde tkví svou zřítelnicí v šeru?

Jich zrak, zkad prchlo božské jiskry plání,
jak v dálku zřel by, k nebi patří tmavý,
jich nikdy k dlažbě nakloněné hlavy
ty nevidíš se chýlit v zadumání.

Tak bezdným černem chodí ve tmě kalné,
věčného žida bratři. Město valné!
Co kol tvůj život zmítá se, vře, šklebí,

Jsa rozkoší až v hnus a odpor ztráven,
já těž se vleku víc než oni znaven
řka: »Co jen chtějí as ti slepci v nebi?«

Večeře

Já nezapomněl jsem, sousedko naší villy,
ten tichý domek náš tak odlehlý a bílý,
ni jeho Pomonu a Venuši, jež v chudý
háj sotva sádrové své ukrývala údy,
ni slunce z večera, jež plným proudem teklo
a okny, po kterých se jeho světlo smeklo,
jak oko veliké v zvědavém nebi stálo,
na naše večeře tak dlouhé zřít se zdálo,
na prostý pokrm náš své svity rozlévající
a v prostých záclonách jen plátěných se tajíc.

Spleen

Když nízké nebe nám jak víko rakve tíží
na duchu štkajícím ve spáru dlouhé nudy,
a z dálky obzoru kol dokola k nám níží
den černý, smutnější nad noc a její trudy;

když země změněna jest vlhké na vězení,
kde Naděj krčí se jak netopýr a tmami
svým křídlem bázlivým naráží o sklepení,
si hlavu natlouká o spuchřelé kol trámy;

když hustý, dlouhý déšť své charé kapky snuje,
velkého žaláře tak mříže nápodobí,
když hnusných pavouků kol zástup poletuje,
by roztáh' sítě své nad mozků našich koby:

Tu náhle rozlehne se divý poplach zvonů,
a děsné vytí jich to zalétá až k nebi,
jak duchů bez vlasti a bludných, v stálém honu,
roj vzdorný, zoufalý, jenž příšerně se šklebí.

Pohřební průvody bez bubnů, hudby zvolna
mou duší táhnou dál, co Naděj v slzí zdroji
a Úzkost zoufalá a despotická, bolná
vtkne černý prapor svůj v schýlenou lebku moji!

Mrcha

Zda, drahá, vzpomínáš, co viděli jsme dnes
ve sladký úsvit rána?

V záhybu silnice ležela mrcha kdes,
kde štěrkem cesta stlána.

Své nohy do výše jak žena opilá,
jed potící a žhoucí,

cynicky, lhostejně své břicho odkryla,
výpary kolem stroucí.

A slunce sálalo na tuto zdechlinu,
jak péci by ji chtělo
a stokrát přírodě v tu vrátit vteřinu,
co dříve v celku dlelo.

A slunce hledělo nádhernou na mrchu,
jež jako květ se stkvěla
a silně páchnula na trávy povrchu,
div že jsi neomdlela.

A vířících much pln byl hnijící již bok,
z kad vylézala chasa
červů se líhnoucích, hustých jak černý mok
přes živé hadry masa.

To všecko stoupalo jak vlna v tvarů stech
a tryskalo a vřelo,
že řek' bys, ožilo, kýs nadchnul je zas dech
a rostlo toto tělo.

A hudbou podivnou se ten svět zachvíval
jak vlna, vítr lítá,
jak zrní, v rytmickém jímž spádu blíž i v dál
v řešetě mlátec zmítá.

A tvary mizely a nebyly než sen,
jen pouhá skizza stinná,
na plátně umělec již zapomněl, již jen
si matně připomíná.

Za skalou neklidný se krčil litý pes,
nás hněvným měřil okem,
na chvíli čekaje, kdy na mrchu by kles',
na hnát, jež pustil, skokem.

A této hnilobě zde ve výparech zlých
se budeš rovnat zcela,
ty slunce, anděle, ty hvězdo nocí mých,
ty moje vášni vřelá!

Ty vděků královno, tak budeš zapáchat
po sledním pomazání,
až k hnití uloží tě v hřbitovních trav chlad,
v tříšť kostí, moje paní!

Však potom, krásu má, rci klidně v červů svár,
již polibky tě zkusí,
že božskou podstatu i mrtvé lásky tvar
v své zachoval jsem duši!

Hymna

Té nejdražší, té nejkrasší,
jíž jase plá hrud' setmělá,
nesmrtný zdar zpěv přináší,
té modle s tváří anděla!

Jak solí naplněný vzduch
se šíří ona v žití mém,
a v duši moji, v tužeb ruch,
chuť věčna hází pohledem.

Jest jako sáček voňavý,
jenž drahý asyl proniká,
jak kaditelná, modravý
kouř odkud v noci utíká.

Nezdolná láska zářící,
jak vyjádřit tě v plnosti?
Muskatu zrnko ležící
jsi na dně mojí věčnosti!

Té nejlepší, té nejkrasší,
jež zdraví, radost veselá,
nesmrtný zdar zpěv přináší,
té modle s tváří anděla!

Tasso ve vězení

(Delacroix)

Zde básník v žaláři, zdrán, chorý v bídě své,
svůj nohou rukopis ve hněvu deptá, rve
a měří pohledem, jež rozněcuje děs,
ty schody závratné, duch jeho po nichž kles'.

A opojivý smích, jímž plný žalář jest,
v taj láká smysly mu, chce v šílenství jej svést,
kde číhá Pochybnost, kde směšný bydlí Strach,
jenž děsný, beztvárný již dlaní po něm sáh'.

Ten genij zavřený v té krčmě plné muk,
ty masky, strašidla a křiky, jejichž pluk
vře, smečka zběsilá, za jeho uchem kolem;

On, snílek vzbuzený příbytku svého bolem:
Toť duše, symbol tvůj, jež v temných žiješ snech,
a kterou Skutečnost ve čtyrech rdousí zdech.

Z malých básní v próze

Cizinec

- Co miluješ nejvíce, záhadný člověče, rci: svého otce, svou matku, svou sestru či svého bratra?
- Nemám ani otce, ni matky, ni sestry, ni bratra.
- Své přátely?
- Užíváte slova, jehož smysl mně až do dneška zůstal

neznámým.

- Svou vlast?

- Nevím, pod kterým stupněm šířky leží.

- Krásu?

- Rád bych ji miloval, bohyni a nesmrtelnou.

- Zlato?

- Nenávidím je, jako vy nenávidíte Boha.

- Eh! co tedy miluješ, zvláštní ty cizince?

- Miluji oblaky... oblaky, jež jdou... tam v dáli... ty čarovné oblaky!

Která jest ta pravá?

Znal jsem jistou Benediktu, jež vyplňovala atmosféru ideálu, a jejíž oči šířily touhu velikosti, krásy, slávy a všeho, čím věříme v nesmrtelnost.

Leč tato zázračná dívka byla příliš krásnou, aby mohla dlouho žít; zemřela také několik dní, co jsem s ní se seznámil, a to jsem já sám, jenž ji pochoval jednoho dne, když jaro rozhoupalo kaditelnici svou až i na hřbitovy. To jsem já, jenž ji pochoval uzavřev ji pevně do rakve vonného a neporušitelného dřeva jako kufry indické.

A jak mé oči utkvěly na místě, kam zahrabal jsem poklad svůj, uzřel jsem náhle osůbku, jež podobala se docela zesnulé, a která dupajíc čerstvou hlínu s prudkostí hysterickou a bizarrní křičela vybuchajíc v smích. »To jsem já pravá Benedikta, to jsem já ta pověstná nevěstka! A za trest tvého bláznovství a tvé slepoty budeš mne milovati takou, jak jsem!«

Leč já zuřivý odpověděl jsem: »Ne! ne! ne!« Abych dodal důrazu svému odporu, dupal jsem tak prudce v zem, že noha má vnikla až po koleno v nový hrob, a že jako vlk chycený v past zůstal jsem připjat, snad na vždy, k hrobu ideálu.

Pes a lahvička

– »Můj krásný pse, můj dobrý pse, můj drahý haf haf! Pojd' blíže a čuchej tuto výtečnou vůni, koupenu u nejlepšího voňavkáře v městě.«

A pes, kývaje ocasem, což jest, jak se mi zdá, u těchto ubohých bytostí znamením podobným úsměvu a smíchu, přiblížil se a položil zvědavě svůj vlhký nos na otevřenou lahvičku; načež potácej se náhle s hrůzou zaštěkal proti mně v tonu výčitky.

– »A! bídný pse, kdybych ti byl podal balíček výkalu, byl bys očmuchával jej s rozkoší a snad i zhltal. A tak ty, nehodný soudruhu mého smutného života, podobáš se obecenstvu, jemuž nelze podávati vzácné vůně sladkodeché, které je přivádějí v zoufalství, nýbrž hnis a špínu pečlivě vybranou.«

Oči chudých

Ah! Vy chcete vědět, proč vás dnes nenávidím? Pochopiti to, bude pro vás snad menší obtíží, než pro mne vysvětliti vám to; neboť jste, zdá se mi, nejkrásnější příklad ženské nevtipnosti, již lze vůbec najíti.

Strávili jsme spolu dlouhý den, jenž zdál se mi být krátkým. Slíbili jsme si ovšem, že všechny myšlenky naše budou nám oběma společné, a že duše naše budou pak jen duší jedinou – sen, jenž není v ničem původní, leda v tom, že byl sněn všemi lidmi, nikým však vyplněn. Večer, trochu jsouc unavena, chtěla jste sednouti si před novou kavárnu, tvořící roh nového boulevardu, plného ještě trosek, jenž ale ukazoval již slavnostně svou nedokončenou nádheru. Kavárna zářila. Plyn sám plýtlav leskem prvního rozsvícení a ozařoval vší silou stěny oslňující bělosti, třpytící se hladiny zrcadel, zlato rohů a lišt, pážata s buclatými tvářemi, tažená smečkou psů, usmívající se dámy na sokoly sedící na jich rukou, nymfy

a bohyně nesoucí na hlavě ovoce, pečivo a zvěřinu, Heby a Ganymedy podávající malou amforu na thé, neb dvojbarevný obelisk nakupené zmrzliny, celou historii a celou mythologii ve službě labužnictví.

Zrovna před námi na cestě stál muž as čtyřicátník, s tváří umdlenou, s prosedivělým vousem; vedl za ruku malého hošíka a na druhé ruce nesl malé dítě, slabé ještě, aby mohlo kráčet. Zastával místo chůvy a užíval s dětmi večerního vzduchu. Tyto tři tváře byly nad obyčej vážné, a těchto šest očí pozorovalo novou kavárnu se stejně velkým obdivem, rozdílným jen odstíny stárí.

Oči otce pravily: »Jak jest to krásné, jak krásné! člověk by řekl, že všechno zlato ubohého světa našeho sešlo se na tyto zdi!« Oči hošíka pravily: »Jak je to krásné, jak krásné? leč to je dům, kam smějí vstoupiti pouze lidé, již nejsou jaká my.« Oči dítěte nejmenšího byly příliš oslněny, aby mohly vysloviti něco jiného než tupou a hlubokou radost.

Písničkáři říkají, že rozkoš činí duši dobrou a zjemňuje srdce. Píseň měla pravdu toho večera, aspoň co se mne týče. Nejen že byl jsem pohnut touto rodinou očí, ale já stydl jsem poněkud za naše sklenice a konvičky, větší než naše žízeň. Obrátil jsem zraky své k očím vašim, má drahá, bych vyčetl v nich *svou* myšlenku; pohroužil jsem se do vašich očí tak krásných, tak bizarně sladkých, do vašich zelených očí, kde bydlí Rozmar, a jež nadšením naplňuje Měsíc, když vy jste pravila: »Tito lidé jsou mi nesnesitelní; otvírají oči jak vrata! Nemohl byste požádati kavárníka, aby je odstranil odtud?«

Tak jest těžko pochopiti se, můj drahý anděle, a tak nesnadno jest sdělit si myšlenku i mezi lidmi, kteří se milují!

Thyrsus

(*Františku Lisztovi*)

Co je to thyrsus?

Ve smyslu morálním a poetickém je to odznak kněžský v ruce kněží neb kněžek oslavujících božství, jehož jsou vykladači a sluhy. Ve smyslu fysickém je to hůl, nic jiného než hůl, opora chmele, ochrana révy, suchá, tvrdá a přímá. Kolem této tyče v rozmarných svitcích těkají a pohrávají stonky a květy, jedny vlnivé, prchavé, jiné skloněné jak zvonky neb zvrácené číše. Užasná nádhera tryská z této směsi čar a barev něžných a zářivých! A neřekli byste, že čára křivá a závitková koří se čáře přímé a tančí kolem ní v němém zbožňování? Neřekli byste, že všechny tyto delikátní korunky a kalichy, výbuchy vůně a barev provozují mystické fandango kolem hieratické té hole? A kdo jest tak nerozumný smrtelník, jenž odvážil by se rozhodnouti, zda květy a úponky stvořeny jsou pro tu hůl, aneb zda ta hůl jest pouze záminkou, by krása úponků a květů lépe vynikla?

Thyrsus jest representací vašeho úžasného dualismu, mohutný a ctěný mistr, drahý Bacchante mystické a vášnivé krásy! Nikdy šílící nymfa pod jhem nezdolného Baccha netrásla tak svým thyrsem nad hlavami svých třeštících družek s takovou energií a s takými rozmary, jak vy proháníte svého genia nad srdci svých bratří!

Hůl, to je vaše vůle přímá, pevná a nezdolná; květy, toť procházka vaší fantazie kolem vaší vůle; toť ženský živel vykonávající kolem mužského živlu své zázračné pirouetty! Čára přímá a čára v arabesce, úmysl a výraz, příkrost vůle, ohybnost slova, jednota cíle, různost prostředků, všemohoucí a nedělitelná směs genia – ký analytik bude míti tak bídnou odvahu, že je oddělí a rozliší od sebe?

Drahý Liszte! Skrze mlhy, přes řeky a města, kde piana zpívají vaši slávu, kde tiskárny tlumočí vaši moudrost, kdekoliv jste, na každém místě ať v lesku věčného města, aneb v mlhách kraje snů, jichž těžitelem jest Gambrinus, ať improvizujete zpěvy rozkoše neb nevýslovné bolesti neb

svěřujete papíru své bizarní meditace, pěvče Rozkoše
a věčných Úzkostí, filosofe, básníku a umělče, já vás
pozdravuji v nesmrtelnosti!

ALOISIUS BERTRAND

(1807-1841)

Účastnil se cénaclu romantiků. Veršů psal málo, ale formou velice vytříbenou, přímo nepřeložitelnou. Teprve po smrti jeho (1842) vyšla vzácná dnes kniha jeho *Gaspard de la nuit*, obsahující básně v prose, malé kusy zvláštní finessy a delikatnosti. V nich byl Bertrand přímým předchůdcem Baudelairovým a otcem celého genu poetického, v němž později ještě jiní (Murger, Mendès, Darzens) s úspěchem pracovali.

Madame de Montbazon

Dívka postavila vasu s květinami a svícny s voskovicemi na lakovaný stůl, zář světla padala jako žluté a rudé proužky na modré hedbávné záclony nad poduškami nemocné.

»Myslíš, Marietto, že přijde?«

– Jen usněte přece, milostpaní!

»Ano, já usnu brzy, abych celou věčnost pouze o něm snila.«

Kdosi vystupoval po schodech, bylo ho slyšet.

»Ó kdyby to on byl!« šeptala umírající, zatím co motýl života se chystal, že odletí s jejích rtů.

Bylo to zatím páže, které paní vévodkyni přineslo od královny pečivo a osvěžující nápoje na stříbrném talíři.

»Ach, on nepřichází!« vzdychla zmírajícím hlasem. »On nepřichází! Marietto, podej mi jednu květinu, ať dýchám její vůni a ji z lásky k němu zulíbám!«

A tak ležela madame de Montbazon bez hnutí s očima přivřenýma. Umřela láskou a vdechla svou duši do hyacintového kalichu.

MADAME A. M. BLANCHECOTTE

(1830-1895)

Vydala: Rêves et réalités. – Nouvelles poésies (1861) a Les Mititantes.

Láska

Když srdce dáno – nebere se zpět,
den milovat, je láska, život celý,
tu marný boj i oběť, vždy dí ret
»Mám rád«! když »měl jsem rád« dí osiřelý!

Verš do Album

Na prahu života! Ó zůstaňte tam státi,
tak spokojena vždy buď vaše duše mladá.
Milujte! zpívejte a nechtějte se ptáti,
z jakých jen bolestí se poesie skládá.

VICOMTE DE BORRELLI

(*1837)

General armady francouzské; účastnil se kampaní italské, německé i africké, odkud čerpal mnohé dojmy pro své umělecké tvoření. Oblíbená forma jeho jest sonet; jest zdatný stoupenec Parnassistů a blíží se nejvíce M. de Heredia. Vydal sbírky: *Sursum corda*, *Rana* (1889), *Arma* (1890) a veršovanou aktovku *Alain Chartier*.

Noci na Sahaře

Jsou plny ruchů noci na Sahaře,
tu lehkých, plachých, nadlidských a divých,
jež začínají ve třpytu hvězd snivých
a končí, kdy vzplá nového dne záře.

Tu rozeznáš řeht hřebce, samotáře,
tu lvice řvou v hrách lásky dovádivých,
sta očí fosforných plá u cest křivých,
kde tlupy ghazel pít jdou v ranní páře.

Tu z Amuru neb Djebel-Nadoru
jak vějíř zlaté šípy v obzoru
se zablesknou. Kdos velký vjezd svůj slaví.

Toť sultán Slunce! Nehybná a mroucí
v svém prázdnu Sahara se svíjí žhoucí;
pak mlčí zas, až přijde večer tmavý.

Pensoroso

Tys jeden z těch, jimž závidíme v žití,
znáš cestu, kterou vyvolení chodí.
Ó veď nás slovem, buď nám k štěstí lodí!
- Já nevím, ptej se těch, kdo mohou žítí.

Tož vyslov taj, kam smrt nás zve, zda nýti
je marné, když nás žití osvobodí?

Je hrob těm sladký, kdo se v slzách brodí?

– Já nevím, ptej se těch, kdo mohou hníti.

Tož aspoň rci, zdaž tvojí lhostejnosti
jest kořen v naději či zoufalosti?

– Já nevím, nemám výčitek ni touhy.

Bud' živ či mrtev, tělo, kámen pouhý,
já stisknu tě, až tajemství tvé zvím!

Tvé jméno? – Nevím! – Což pak děláš? – Sním!

HENRI DE BORNIER

(1825-1901)

Psal dramata a romány. Z dramát – školy klassické – vynikly: *Dcera Rolandova* (1875) a *Svatba Attily* (1887). Sebrané básně jeho, z nichž mnohé, zvlášť některé příležitostné, byly korunovány akademií, vyšly roku 1881. Poslední jeho dílo dramatické *Apoštol* vyniká krásou mluvy a hloubkou myšlenkovou, méně dramatičností.

Resignace

Je doba sněhu, umírání,
les černý jest a nebe v mších
a havrani po bílé pláni
se honí skřekem ve tlupách.
Však brzy jara teplým dechem
zřím, jak se Vesna s nebe vrací.
Máj potěší zem písni echem –
nuž oddejme se resignaci!

Je bouře! Jako lesklé stěny
se lije s nebe spousta vod,
psi propastí – slyš jek a steny,
rvou skalná bradla o závod.
Však vidím, tyto proudy hřmící
se ztiší v hlad'; jim klid se vrací,
zrcadlem budou vlaštovici –
nuž oddejme se resignaci!

Je čas, v němž člověk je pln sporů,
snů mrtvých, sluncí zhaslých čas,
kam ohledneš se na obzoru,
tam výčitky a žalu hlas.

Však počkej, brzy přijde stáří,
s nímž rozvaha se v duši vrací,
nad čelem lampou zlatou září –
nuž oddejme se resignaci!

Ti, jež jsi rád měl, spí již v hrobě,
zhas' očí zbožňovaných svit,
své holubice Bůh zve k sobě
chtě jimi ráj svůj ozářit.
Ó ráda, velké jitro svítí,
se, Pane, k tobě duše vrací!
My rádi uprchneme z žití –
nuž oddejme se resignaci!

Krajina

Je večer. Na horách, jež v tmě se věží,
juž vrb a sosen velké stíny leží,
jen na polo rozeznáš v lunny svitu
ves v šeru, zvonici a rysy štítů,
co přívozník loď spustiv na řetěze
ji k protějšímu břehu zvolna veze,
sním, a má duše, kterak v stíny vniká,
tam hledá v nebi duší převozníka.

MAURICE BOUCHOR

(1855-1929)

O duševních metamorfosách tohoto básníka zmínili jsme se v úvodu. Četná jeho díla jsou: *Les chansons joyeuses* (1874), *Les poèmes de l'amour et de la mer* (1876), *Le Faust moderne* (1878), *Les contes parisiens* (1880), *L'aurore* (1883), *Les symboles* (1888), drama *Dieu le veut* (1888) a z poslední doby pastoraly pro loutková divadla.

Babylonská věž

(z Moderního Fausta)

Již slunce viděli, jak zářné, gigantické,
kol obzor plnilo nach lijíc, oko lidské
jež z dola vídalo jak planoucí bod malý.
Tvář Boha zřeli zas, však nyní trochu z dále
a skoro lekli se před děsivým tím zjevem,
neb zřeli planouti ji žhavým, velkým hněvem,
a skoro cítili, jak pálí oheň její,
ba zdálo se jim též, že v dálce hromy znějí.

Však dále spěli přec v své hrůzyplné práci.
Již země pod nimi se skoro v mlze ztrácí.
Ó dive! v étheru se ztrácející říši
tím pociťují víc, jak vystupují k výši,
že nebe blízko jest, dóm jeho valný vidí;
a v něm zřel Boha tvář zrak jejich, který slídí,
však mlhou ztemnělou, vždy jasnou méně a méně.
Tu smutek nezkrotný je zchvátíl při té změně
a na tváři jim stál, již barbarský smích stáhnul.
Hněv hrozný, bezmocný z dna jejich očí práhnul.
Ó sláva! vítězství! Den velký juž je tady!
Jen směle s odvahou! Dobrácký tyran vládý

prost více nemůže své hromy rozpoutati,
hle, cíl! Již nebes dech v svých vlasech cítí vláti
a slunce z rubínů a zlata na ně stéká.
Pryč s hmotou, s hmyzem, s vším, čím snít lze na člověka.
Jak páže mohutné ucítí Pán! jak náhle
pot krví zaplatí, pot, jícen země spráhlé,
ježž bez ustání pil a věčně darmo, darmo!
Jak rode zdrcený své shodíš nyní jarmo!
Pod děsným osudem, jenž nechává tě lézti,
ty nyní zvítězíš, teď čas, bys tlouk' svou pěstí!

Však chmurné mlčení! V té poslední již chvíli,
kdy klenbu nebeskou rouháním naplnili,
kdy každý pohledem kol nepřátele hledal
a v slibovaný boj pěšť připravenou zvedal,
tu neviděli víc a zachvěli se v děsu,
než azur nesměrný a zářný v stálém plesu,
a oko zbojníků se zřítelnicí vzňatou
tam slunce vidělo, visící lampu zlatou,
jak lije světla proud na každou země stranu,
a s nebe pevného a kulatého stanu,
ježž prstem dotknouti se mohli, z toho bytu,
kde chtěli přebývat v paláci, ve hvězd svitu,
tam nyní zmizela tvář Hospodina děsná.

Teď hrůza schvátila je neslýchaná, běsná!
Ni Boha v nebesích, ni serafa, jenž k seči
by hotov nyní stál s dýmavými meči,
ni davy andělů, ohnivá křídla stroucích,
ni Boha velkého zástupů všemohoucích!
Jen valná nebesa bez hrází, čistá plála
a klenbou azurnou kol vesmír objímala.
Tu obři sestoupili, zrak chmurný, v studu kleslý
a svoji samotu a stíny těžce nesli,
a tiše trpěli svou pýchu přemoženou,

svou zříce naději, již žili, vyvrácenou.
Od časů těchto již sny svými oklamáni,
ve trpké samotě se zdržovali v pláni,
vědouce, na horách že bohu lži jsou bližší,
jež zmátla duši jim jak víno. Potom v tiši,
že není tajemství, poznali odhodlaně
a k zemi mateřské se přitulili, pláne
své zdělávali, pak hnout nechtěli se více.
Jak vězni, víc než zdi a valy, okenice,
jež poutá nezdolný zvyk pout a u noh kámen.
A k nebi patřili jen s pokrčením ramen.

Jak v azur zdvižena pěst obrovská se noří
věž velká v oblohu, jež šírá, čistá, hoří
ve slunci, před kterým věž trčí do modrava.
Na bocích zarostlých jí bují kleč a tráva.
Ta naděj, na ten dav která se usmívala,
ač bludná, zoufalá, přec do práce je hnala,
a lze šílence zřít, jak ve zástupech spějí,
osmáhlí do hněda, znak vášně v obličeji,
do vedra, do deště, bez brvy zamžiknutí
jak valí balvany a do práce se nutí
ve tichu hlubokém ti nepřátelé Boha.

Však v noci v jaký let se vznesla mysl mnohá
snem duše bouřlivé! O balvan podepřený
jak mnohý v stínu stál, jsa vůní opojený,
jež větru perutí mu bičovala líce;
snil brzy ku hvězdám a mezi vlasatice,
že dráhu najde si do nebes zárných bání!
A lesů, niv a hor jej jalo pohrdání,
on zhnusil si již pot, jež o poledni stíral,
i slunce bledou zář, již záblesk v mraku zmíral,
vždyť pravé slunce teď on uzří, růži zlatou,
jež horoucí krev dští na zemi vedrem vzňatou.

V těch místech, které zář vždy novou barvou líčí
jak květy báječné, tam jistě divy klíčí,
plá smaragd v podlaze, a strop jest ze safíru.
Tak snil, a jeho duch se ztrácel v tomto víru.
On země chmurný syn, on zápasník pln vzdoru,
přírodu macechu jenž denně zkontroloval v sporu,
zří sebe pánem již azuru nesměrného,
zkaď lidské pomsty pěst již svrhla Boha svého!

To hromadění skal a vrchů každou chvíli
víc rostlo. Krajiny kol celé zpustošili,
a kdož by staral se den velký bližším cítě
o práce klopoty, jež podnik' na úsvitě?
Co vše to obilí, kraj sadů, vinic celý?
Jak pyšné labutě sny jejich modrem spěly.
Hle, jak se míhají, jak šílen každý chvátá,
zář mají ve očích a ruce plné bláta.
Však náhle kloní skrání a v práci své se ruší
a bledí, zděšení a s nepokojnou duší
své dílo závratné již nechávají státi,
neb vidí poklidnou ve mraku tísni pláti
tvář Boha, s výše jenž je tiše pozoroval.

Co na tom! Dále jen! Syn otce podporoval,
ve chvílích pochyby mu k nebi ukazoval;
a jestli Azrael, nezkrotný anděl smrti
svých křídel vanutím kdes lidskou duši zdtí,
hůř pro mrtvého jest! Zde v tmách zůstane ležet
bez nářku, bez slzí! K své práci dále běžet
a s větším úsilím se každý znovu nutí
jen dále do díla a třeba v zahynutí!
I ořům, jejichž dav po obrovských zdech běhá,
zář zášti z vychrtlých a dutých očí šlehá,
jich ržání chraptivé zní v azur bouří divou,
a tato zvířata kol s rozsápanou hřívou

se tlumí, spínají a pochopují chvíli,
že brzy dojdou již ku vítěznému cíli.
A ženy, u prsou jimž visí lačné děti,
jimž z mozků vypráhlých sny hrůzyplné letí,
zří na klenoty kol a myslí na loupění.

Nic jejich úmysl teď změnit s to není,
vždy v ether výš a výš je ženou běsné chťice,
jež krev jim ženou v proud jak ostré rány biče.

Z »Básní o lásce a moři«

Má drahá vzpomínej, a kéž v tvých myšlénkách
tě baví častokrát ten příkrý uzříti svah,
kde vzduch jsme dýchali tak svěží a tak snivý,
kde udivený zrak zřel věčné moře divy,
a ucho slýchalo vln bouř na skalném lomu
a větrů hvízdání a šumy starých stromů,
jež děsně zmítány se svíjely a lkaly.
My v řasách leželi; u nohou našich skály
a dlouhý, pustý břeh; čas prchal a my snili.
Jak včera, vzpomeň si, řek' jsem ti zasmušilý:
»Ty pláčeš a rci proč, když tak se milujem'?'«
Smích přeletěl tvé rty a já jsem viděl v něm,
jak smutek duše tvé, té bezdné, prchá v dáli.
Jak slíčné růže dvě tak nachem rty tvé plály,
má ústa dráždily i rozkoš; vášní chtivé
já zkrotit nedoved' své touhy lakotivé
a celým pohledem jsem objímal tě němý.
A vlas tvůj zatopen byl světla ručejemi
a v jeho směsi, hle, tvé modré oči byly
a na mne smály se jak chrpy ve obilí.

Láska v přírodě

Jak stařec zpozdilý až zima s mrazným chvěním
před Máje výsměchem v dál couvne prchajíc,
náš život na venku tkán bude zlatým sněním,
od obilí tvůj vlas, věř, nerozeznám víc!

Mé písně bez pouta se rozlétnou až k mraku,
tak šťastny uprchnou z černého vězení
a les, kam chodíme, ten bude plný ptáků;
vše v slunci dubnovém se v radost promění.

Bez smutku, bez vzdechu, bez afektace hravě
se budem' milovat, luh popřeje kde snít,
ve zkvětlé, vysoké a vonné stanem' travě,
ze zřídla jednoho vln stříbro budem' pít.

A jako v brázdě zvěř my stulíme se k sobě,
ve faunů prostotě a v hrách jich divokých,
jak potom zulíbám rty čarokrásné tobě,
jak budem' milovat se v lesích hlubokých!

Nová doba

Já na mši jsem druhdy chodil,
má minulosti, dodělej,
teď mlád já jsem se znovu zrodil.
Spi na vždy a mně pokoj dej!

Na starý čas, jenž stále pláče,
sem závoj hoďte potichu,
má dobrá hvězda nechať skáče
na moři v tanci, ve smíchu!

Ó budoucnosti, v nebes výši
zřím, jak tvůj úsměv začíná,

své péro, nyní dřív než píši,
starého smáčím do vína.

A potom věčné kouzlo ženy! –
sem, lásko, s plným douškem tvým,
ve víru tvém jsem potopený
i duší svou i tělem svým!

Básníka sny se druží hravě
v rej pojíce se v rozkvětu
a sta snů klíčí v mojí hlavě
svůj sabat v děsném přeletu.

Má duše okouzlena řítí
se nekonečnem bez hrází,
a zlaté slunce na zdar žití
jí žehnající provází.

Ó směj se, osude ty mstící!
Těm číš, kdo smějí se tvým tmám,
já rubíny mám ve sklenici
a růže na svém čele mám!

Ať z varyta strun v ryčném spěchu
vesela zazní ballada!
Ať ožije zas v našem vzdechu
veselá, stará Hellada!

Vše prchá, mizí, bratři, tiše,
by zkojilo se hrobu tmou,
ó pijme proto plné číše,
co nebesa tak sličná jsou!

Tak až jen pouhým prachem budu,
až volným krokem tich a bled
ve zapomnění snů a trudů
podsvětí kalný uzřím svět,

po orgii až v klidu líném
tam usnu, kde spí otec náš:
kus ubrusu, jenž polit vínem,
mně ustříhněte na rubáš!

Je listopad...

Je listopad, ten čas,
kdy listí padá k zemi,
kdy vítr, veřejemi
jenž tluče, bolí nás.

Lear v živlů příboji
sám stojím v prostřed ledna.
Svit slunce hasne bledna,
Jest zima v pokoji.

Než prchne den, chci zřít
v ten smutný večer dlouhý
na dně svých snů a touhy
tvých zlatých vlasů svit.

Verš utrhnul bych rád
v své divé fantasii
pod křídlem poesii,
jímž třese větrů chlad.

Vzplá smutné lásky květ.
Dál padá listí k zemi
a vítr veřejemi
zas tluče. – Co mi svět?

Přírodě

Svá mocná ramena, ó bohyně,
ó přírodo, mně's v lásce otevřela,

hvězd miliony, jež jsi rozházela
jak třpytící prach v nebes hlubině.

Ty's řekla mi: Tvá duše nevinně
pro lásky lehounký sen krvácela,
chceš milovat mne? Já přemožen zcela:
»Chci mladost věčnou pít ti na klíně!«

A srdce své jsem takou láskou cvičil,
že kdo vidí můj smutek, jenž mne sklíčil,
mne moudrým zve a z dálky se mne straní.

Já nevím, jest-li nelžeš, vždyť jsi žena,
tvých vzdechů žárem tvář má popálena,
div neudusíš mne v svém objímání.

Bach

Já věřím, duše tvoje v roztoužení
že stoupá k Soudci světa a jej zkojí;
on nenechá mřít srdce naše v boji,
jdeť za hříchem vždy božské odpuštění.

Krev, která tekla dvě stě tet, se pění
bez vyčerpání s kříže v stálém zdroji,
ty sebral's ji, na hřeby nohou dvojí
ty's odvážil se vtisknout políbení.

Ó mistře! Půjdu za tvou vírou prostou,
i pro mne z krve Krista růže rostou,
syn jeho smrti, doufám v jeho slávu.

Kéž hudba nese k nebi naše lkání,
vždyť v Krista slitovníka lidském hávu
Bůh v člověčenstvu trpí bez ustání.

Händel

Dál nebe rozpni se, ty ustup, moře!
Mé srdce neobsáhne vesmír celý,
já vstoupím v síle, v pyšném smíchu smělý
v žár Herakla, zkad božství vzplála zoře.

Já prch', by nestihlo mne noci hoře,
šel stezkou příkrou, kde plá Olymp skvělý,
já vstoupil, bozi vlídně na mne zřeli,
číš nesmrtelná krouží v nebes dvoře.

A duše houslí, oboe a fletny
se mísí ve sbor hluboký a četný,
jenž pěje lásku čistou, souzvuk dávný.

Co trouby jek fanfarou zvučnou jásá,
pln ducha tvého, silný mistře slavný,
kol spravedlnost bohů v pýše hlásá.

Beethoven

Ty's propad' lásky nenasytné kvasu
a bičován byl's železnými pruty,
hrud' bez těchy, duch tvůj byl nedotknutý,
ty nepropadly smrti ku pospasu.

Ty's oči přírody zulíbal, v jasu
lán v křepelky kde písni kynul žlutý;
že každý štěstí zdroj měl pro tě rmuty,
tož uprchnul jsi ve budoucna krásu.

Ty's poznal ticho jako žárem zkoušku,
ty's k srdci tisknul zvednuv božství roušku
to celé lidstvo, které světy plní,

Ty nezkojen v svém žalu a v svém hněvu,
když věčnou radost zřel's, jak tam se vlní,
své duši v děsném odlehčil jsi řevu.

Wagner

Skal srázy, které moře ohně chrání,
sluj tajemná či palác okouzlený,
ať kdekoli spí rozkoš, rozhorlený
rek vzbudí ji a něžně k ní se sklání.

Leč tajný, silný hlas jej v duchu haní,
od prsu rve jej, tak jenž vytoužený
a žene dál jej, aby opojený
znal štěstí duší čistých v odříkání.

Bůh, jenž v něm válčí, vítězí juž zvolna
nad chtíčem těla, srdce snů druž volná
se rozprchne před ctností strmou výší.

Až duch jest volný, srdce nespoutané,
smrt hříchy lásky smyje slzou v tiši,
rek v Nirvany jde ticho nepoznané.

LOUIS BOUILHET

(1822-1869)

Vydal veršem: *Melaenis*, idyllu antickou, *Festons et astragales* a *Dernières chansons*. Mimo to psal i několik dramat. V básni *Les fossiles* pokusil se o poesii vědeckou. B. byl velký mistr formy, a většina jeho básní má pečeť vzácné dokonalosti.

Bukolická

Jak zralé obilí
kol smavé hvězdy plavé
když večer pokryly
hlubiny nebes tmavé,

Do práce vychází
noc, tato žnečka hnědá,
jde temnem bez hrází,
srp luny v ruce zvedá.

Jde; nebem hvězdnou pýř
žne rychle, bez ustání
až na pláň v dál i šíř
se klasy – světlo sklání.

Ač rychlá v díle svém,
přec dlouhá jsou ta lada;
na dřímající zem
pot její rosou padá.

V tmy pytel sesbírá
pak všechny hvězdné snopy,
jež kraje vesmíra
svou hvězdnou září stopí.

A modrý den když jest,
jde, seč jí stačí noha,
vysypat spoustu hvězd
do věčné sýpky Boha.

Na první stránku do alba

Jak – vy chcete, bych první sáh'
na papír, bílý knížky práh
a na něm vykládal své vnady?

Na místě prvním chlubivě,
kam hledne každý dychtivě,
jakmile začne čísti tady?

Však nehledám již důvodů
a šťastně chytnu náhodu,
ač zasměje se tomu mnohý.

Mé verše – věru vhodná věc –
zde rohožkou být mohou přec,
u vchodu utřete si nohy.

Píseň

Ojděte až do Číny,
přineste z toho kraje
mi papír z jemné třtiny,
jež samým stříbrem hraje!

A kalamář pak dále
buď z cedrového stromu,
a krev jahody zralé
za inkoust budiž k tomu.

A z lůna pouští, ptence,
kde pouze hlásek tiká,

z lianů vemte věnce
mi pírkó kolibříka.

Bych osušil pak listy,
na luka, nivy spějte,
motýlů prášek čistý
na dopis nasypejte.

Snad potom v chvíli blahé
napíšu věrnou rukou,
to jméno sladké, drahé,
jímž hynu lásky mukou.

Rudý květ

Ach, pro mne, pro mne jen! Mé všechny dumy v spěch
šly žhoucí, žárlivé a přímo v temném roji
k té rudé květině, jež plá ti na řadrech,
co jedna krůpěj krve tvojí.

Jak slza krvavá, tvých prsou teplý dech
z kad druhdy nechala's mne čerpat v sladkém snění,
jež chtěl bych v plamenech tvých nahých na řadrech
pít na kolenou v políbení!

Tvůj šat kol tebe dul a proudil, v pramenech
tvé vlasy lítaly, já vůni jejich cítil,
leč stále viděl jsem, živůtku v záhybech
květ, jenž jak rudá hvězda svítil.

Ach pro mne, pro mne jen, mám jej a hýřím v snech
tvou vlhkou zlatou pleť v něm cítím pláti,
jej nelze zapomnit ni dlouhých po letech,
jej za klobouk si nelze dáti.

V básníka miláčka, jenž v duši moji šlehl'
svou písni nejkrasší, do knihy zlatem skvoucí,

jej vložím nábožně, ten poklad, skvostů všech
skvost velký, nehynoucí.

Až oba, duše má, skončíme žítí běh,
by něžní jako my, dva našli milující
naš román celý tam v tom květu po letech,
tu naší lásky kostru tlící.

A. R.

Já Kristus nejsem, bledá Majdaleno,
bys utřela mé nohy vlasem svým;
jak ty já bloudím, pochybnost mé věno,
jdu, cestou ztracenou se tratím v dým.

Slov nemám balsám, by v něm duch se koupal,
jímž hojil on kdys bolný srdcí vzdech,
když davem obklopen na hory vstoupal
neb mluvil s ním na tichých jezerech.

Tak čistý, jak on, nemám vínek jasu,
jenž plavý vlas by moh' ti zlatem tkát,
ni klíče nemám já u svého pasu,
jímž mohl bych ti nebe zotvírat.

Jsem z posledních v té poušti plné stínu,
pod stan můj sedlo neštěstí – však spěš,
jak Ježíš též jsem odpustil ti vinu
a zítra srdce tvé ti dám, když chceš.

PAUL BURGET

(1852-1935)

Mimo známé romány a studie literární a cestopisné, které jej postavily v první řadu moderních duchů francouzských, vydal veršem: *La vie inquiète* (1875), moderní idylku *Edel* (1878) a *Les aveux* (1882).

Hudba

I vzešla luna čistá, však chladnější v svém plání,
než na unylou lásku jest dálné vzpomínání.
Ve hloubi tichých nebes lesk hvězdný oko zočí,
leč měnící se stále jak zamlžené oči,
v nichž myšlénka se skrývá, jsouc duší nestižena
a kdesi housle lkají tak něžně jako žena,
hlas jejíž slábne, slábne, jsa žhoucí touhou schvácen,
a zpívají: Zas jeden pro štěstí večer ztracen.

Stara vzpomínka

Vlak uhání po zelenavé pláni,
mha fialová vrch mizící halí.
– Já slyšel tvého dechu vlhké vlání,
když v tiché noci jsme se milovali.

Mha fialová vrch mizící halí,
kol v sluch mi zalétá řeč chladná, cizí.
– Když v tiché noci jsme se milovali,
jak šťastni byli jsme, jak cit náš ryzí!

Kol v sluch mi zaléhá řeč chladná, cizí,
bez dojmů krásný kraj ten kolem letí.

– Jak šťastni byli jsme, jak cit náš ryzí,
v snu ruce tvé mne chtěly zadržeti.

Bez dojmů krásný kraj ten kolem letí,
a stále zřím tu jizbu, v opojení
v snu ruce tvé mne chtěly zadržeti,
a spánek tvůj ten hýčkal moje snění.

Krásný večer

Když v slunci západním jak v růžích řeka plane
a teplý, tichý dech vlá v spícím obilí,
tu z celé přírody až v srdce rada kane,
být šťastným – aspoň na chvíli!

To štěstí vyčerpat, že žijem', dokud plna
je mládím žití číš a večer spanilý,
neb stejně spějem' v nic, jak uniká ta vlna
do moře – my v stín mohyly.

Kolem chrámu

Chrám probouzí se, slunce vzchází
ze skály k skále, z lesa v les,
zvon stříbrné své perly hází
a ve větru zní jejich ples.

U kostela je hřbitov; v zemi
co mrtvých jen tam spočívá;
drn kryt je růží haluzemi,
hřbitov se v slunci usmívá.

Leč velké květy, azur klidný
mnou nehnou, zadumán a tich
vždy myslím na ten plamen vlídný,
jejž mrtví měli ve očích.

Na břehu

Motýli modří, motýli bílí
nad rosný luh, nad klasy se chýlí
a křídly chvějí;
v slunci to plane, ve chvění lehkém,
až všechny květy na stonku křehkém
se uklánějí.

Ve skalách dole ocean divě
o srázy láme vlny, v jichž hřívě
se jiskry stkvějí;
na hoře nad proudy nechť příboj kvílí,
motýli modří, motýli bílí
dál křídly chvějí.

Na terasse

Ve váse, která nemá uch,
se tamaryšek vidíš chvět,
a často vlny mořské pruh
až sem doletí v jeho snět.

Faun mladý z bronzu v rej a ruch
na měchu s vínem nohu zved,
na flétnu, zdá se, v noční vzduch
hrá slušnou píseň jeho ret.

Jak mohou srdce plná tuch
a lásky tady rozprávět,
kde tento nestálosti bůh
jich slova hvízdá větrům v let!

V plesu

Na jeden večer vzpomínám,
kde každý snad se kořil vám,
kdy vaše líčko zřel jsem plát,
a šedomodrý váš byl šat.

Tak pomalu a trochu mdlá
jste od tance vždy ke mně šla
a pokaždé jste, na rtu smích,
svůj vějíř vzala z rukou mých.

Ten vějíř z velké palmy byl,
a na něm, číšku v ruce, pil
pár mandarinů starých thé
na břehu řeky stříbrné.

Michel Angelo

Nechť do vrásek se přísná tvář tvá ztrácí,
ó mistře, nelze s tebou soucit míti.
Byl's Titan, necítil jsi nikdy mřítí
chuť s odvahou i ku nejtěžší práci.

S problémy dnem i nocí v boji smělém
ty hrdý, pravěku syn, strávil's žití,
let osmdesát prošel's vlnobití
se srdcem divým, s gigantickým tělem.

Ti bídní jsou, již s vzdornou hmotou v boji
tvou sílu nemají ni svěžesť tvoji,
jichž božský duch podléhá látky moci,

již obětují práci dne, sen božský
a cítí v dlouhé, bezvýsledné noci,
jak šílenství a smrt jich hltá mozky.

Touha

Hluk roste. – Paříž v chvatu hřmí a honě.
Jak závidím jen kupcům! Věru pro ně
ten města ruch je velká štěstí píseň!
Sám, srdce plné touhy nenasytné,
o moři sním, jež k luny kráse třpytné
až k nebi vznáší děsnou vln svých třiseň.

Ach, kdo mne odnese v skal snivou tiši!
Kdo vlny vrátí mně, jež mírem dýší,
a lodě, provazy, jichž plachty hrají
ve vodě! – Vítr duje, lod se točí!
To chvíle nebeská, hvězd zlaté očí
kdy ve mraku se otvírají!

Vlaská serenada

Ó prchněm' v moře mlhy a mrak,
noc stravme v hvězdném roji!
Dost větru je – as právě tak,
co plachtu zdulo by tvoji!

Italský rybák, který nás
provázet bude se svými syny,
úst našich ovšem uslyší hlas,
však nezví – vše ztají stíny.

Nás tma a něha zatopí,
a najdem' na moři sebe,
a kdo tam hlas náš pochopí?
Jen vlny a noc a nebe!

JULES BRETON

(1827-1906)

Slavný malíř krajinář. Vydal veršem: *Les champs et la mer*, drobné básně a větší idyllu *Jeanne* (1880). Mimo to i své memoáry

Zora

Kdys ráno stezkou šel jsem ve obilí
tak úzkou, že jsem porosen byl celý.
Jak těžké klasy chůzí mou se chvěly,
své zašlé sny jsem vzýval v oné chvíli.

Jak šedé vrby, jež se k vodám chýlí,
jimž větve osekává topor smělý,
z nás každý jest; jak snivě zašuměly,
jak svlačce pod nimi jich rosu vpily!

A cítil jsem, jak srdce mé se koupá
ve bledém svitu měnivém a snivém,
jak strom, jež rosí vláha nebe skoupá.

V tom tryskl v nebe stříbro v letu divém
z mlh skřivan, ve vzduchu zřel proměnlivém,
jak první různý z východu svit stoupá.

AUGUSTE BRIZEUX

(1803-1858)

V sbírkách svých opěval především krásy a zvláštnosti Bretaně, svého rodiště. Nejvíce proslul první sbírkou elegií a idyll *Marie*, později vydal knihy *La fleur d'or*, *Les Bretons*, *Primel et Nola*, *Histoires poétiques* a některé básně a sbírku přísloví v podřečí bretoňském. Přeložil též prosou Dantovu *Božskou komedii*.

Tři cesty

Kdo z lidí moudrým chce býti,
má v trojím období žití
tři cesty podstoupiti.

Zem projít i moře krásu,
prodchnout se kouzlem všech pásů
hled' v mládí kvetoucím času!

V dny mužné co tobě zbývá?
Říš duše bezdná ti kývá,
v této duch s vesmírem splývá.

K dnu jdeš pak slednímu v tiši.
Kmet, jinoch, duše kde dýší:
toť láska v své nezměrné říši!

Trojí rozkoš

Myslit a šířit beze ruchu
do verše vtkanou svoji tuchu,
ples trojí milý je duchu.

Ctít Boha, vlast, dámu svoji,
to trojí ples duši strojí:
Vnořte se v tento plam trojí!

Ples, rohů v němž hudba se chvěla,
stůl, píseň kde v rozhovor zněla,
toť trojí rozkoš je těla.

Vše v náručí zde nás pojí,
co těmto třem rozkoš strojí,
vnořme se v plam ten trojí!

HIPPOLYTE BUFFENOIR

(1846-1928)

Vydal: *První polibky* (1876), *Mužné allury* (1880), *Žhoucí život* (1883), *Výkřiky lásky a pýchy* (1887). Mimo to několik romanů prosou, skizz a studií.

Rada stoikova

Den, místo, měsíc, rok, to jedno; v smíchu, hněvně
ať přijde, na osud čekejme chladnokrevně
vždy s jasným pohledem, ať jedná dle své chuti,
vše vezměm, triumf, smrt, vše stejně bez blednutí.
Mudrce nezleká naděje přeletává,
on ví, že život jest jen úzká stezka tmavá,
kde všecko nejisté nás láká ironicky,
že ráda oklamá nás každická věc vždycky
a rovněž neraní jej osten lítosti,
on ztrátu uvítá jen s trpkou hrdostí,
vše jest mu pokusem, kam srdce na čas krátký
jen kladlo povzlet svůj a úkoj ovšem sladký.
To přejde, podporu a ducha sílu svoji
on právu propůjčí, jen pravdě cestu strojí,
té přísné, ukrutné on pouze podá ruku.
Pro sebe v duši své on sní jen o souzvuku,
však vždy je připraven, že los dá bol mu raděj
na konci námahy, již matkou byla naděj.

ALICE DE CHAMBRIER

(1861-1882)

Výbor jejích básní s předmluvou Sully Prudhommea vydal Godet r. 1885 s napsím »Au dela«.

My jsme zde cizinci

My jsme zde cizinci a touto zemí jdem'
jak lehká, křehká loď, jež prchá dál a stále
pod vánků lahodných nestálým polibkem,
až v modrém obzoru pak zmizí nenadále.

Je šťastna brázda jen, jež kreslí její sled,
po jejím zmizení když trvá aspoň chvíli,
když divá vichřice svým lýtým dechem hned
tu cestu nesrovná, po kteréž ona pílí.

A tak my šťastni jsme, když srdce zbude nám,
kde dále budem' žít, nechť osud nás v dál smýká,
to srdce za námi, jež půjde vždy, až tam
v kraj onen neznámý, kterému hrob se říká.

Důvěra

Víra když mizí již,
bouře co duní ruch,
jen se ztiš,
bdí vždy Bůh!

Život je – však to víš –
hrobem všech snů a tuch,
jen se ztiš,
žije Bůh!

V srdci tvém je-li tíž,
zoufalství ledný kruh,
jen se ztiš,
sílí Bůh!

Děsí tě smrti říš,
hroby a stínů luh?
Jen se ztiš,
vzbouzí Bůh!

Smutný den

V jizbu moji šer se chýlí.
Dím: Plá venku slunka jas,
potřebuji v této chvíli
světlo, třpytné barvy, vás!

Však i plán kol smutna byla
a mně šero dělá bol,
s nadějí jsem vystoupila
nejvyšší až na vrchol.

Avšak i zde plno stínů,
v nekonečno dám se v jet,
v prostor jasný, zem' já minu
a s ní moře lidských běd.

Prostory však stejně šeré
ani paprsků v nich ples,
šla jsem do krajů až, které
nekonečna tvoří mez.

Nikde po světle však stopy,
uhasnul i slunce svit,
do mlhy se hvězdy topí,
těžká jež lne na blankyt.

Marná snaha! – Vše kol tmí se,
jaká tíže v ňadru mdlém!
Musila jsem přiznati se,
noc že byla v srdci mém.

FRANÇOIS RENÉ VICOMTE DE CHATEAUBRIAND

(1768-1848)

Jeho vliv na celou dobu byl veliký, i lze jej považovati za otce romantismu francouzského. Veršem psal málo. Za to v prose rozvinul neobyčejnou mohutnost, sílu, něhu i kouzlo; stránky *Ataly*, *Reného*, *Posledního Abenceraga* zůstaly stále svěží a nesmrtelné, i když rozsáhlá díla jeho nábožensko-filosofická jako *Duch křesťanství* a *Mučeníci* neb četné jeho spisy historicko-politické klesly časem v zapomenutí. Široce založené jeho dílo memoirové (*Vzpomínky ze záhrobí*) má dnes již cenu jen kulturně historickou. Sebraná díla jeho vyšla v 31 svazcích v létech 1826-1831. Menší vydání ve 12 uspořádal Sainte Beuve (1859-1861).

Horál ve vyhnanství

Co chová sladkých vzpomínek
kraj, kde mi dětský plynul věk!
Dny ve vlasti, ó sestro, jsou
jen vděk!
Ó vlasti, budeš láskou mou
vždy jedinou!

Zda vzpomínáš na chudou chýž,
kde máš nás tiskla k srdci blíž?
Ó slyším posud její hlas,
ó víš,
jak líbal její šedý vlas
ach, každý z nás!

Zda, sestro, ještě vzpomínáš
na zámek, jenž byl Dory stráž,

na Maurskou věž, zkad hučel zvon,
zda znáš,
jak věstil jeho vážný tón
dne vznik a skon?

Znáš tichou pláni rybníka,
jíž vlaštovka se dotýká,
víš, na pobřeží chumáč třtin,
jak zavzlyká,
když západ sžehne na rubín
vod temný klín?

Kdo vrátí mi mou sestru jen,
náš dub a srázy skalních stěn?
Ach, vzpomínky jsou mukou zlou
v můj sen!
Ó vlasti, budeš láskou mou
vždy jedinou!

CHARLES J. L. DE CHÊNE DOLLÉ

(1769-1833)

Vydal r. 1807 didaktickou báseň *Le génie de l'homme* a r. 1820 *Études poétiques*. Sloky Mroucí gladiator jsou parafrásí Byronova *Childe-Harolda*.

Mroucí Gladiator

Hle, marná hříčka římské zuřivosti,
zde hrdý gladiator mroucí padá,
v areny písek tiše zmdlené kosti
svým zrazen mečem skládá.

I sbírá v posled všecku sílu svoji
a sklání se a na ruku se vzpírá,
ví o své smrti, však ji deptá v boji,
svým vrahem zhrdaje on zmírá.

Umdlévá zvolna a svou hlavu kloní,
umdlévá zvolna, krev svou v sporém toku
zří prchat bez bázně, hle, jak se roní
a volně kape z jeho boku,

Smrt bledá nad jeho se čelem zjeví,
on umře, nezalká však vzdechy, slovy,
on umře, slyší pokřik, potlesk, řevy,
jež v úděl jsou teď vítězovi.

To slyší lhostejně – co víc by cítil?
Laur cirků věru nemá ceny žádné.
Chtít darovat mu život bez msty, vznítit
bys jeho pohrdání chladné.

On jinde v dáli myšlenkou svou těká,
na otce svého myslí pod let tíží,

zří Dunaj, chatu, žena jak ho čeká,
na děti svoje v duchu shlíží.

U nohou matky vidí syny svoje
a umírá zde – nelze přijít k slovu,
na cizí půdě cedí krve zdroje
jen pro zábavu Římanovu.

Tak člověka uráží člověk. Hlavu
juž vzhůru, barbaři, sem rychle spějte!
Smrt synů padlých Říma pro zábavu,
vy, děti severu, mstít dbejte!

CHRISTIAN CHERFILS

(1858-1926)

Vydal: *Pantoums* (1888), sbírku písní ve formě malajské svědčící o velké obratnosti formální a hudebním smyslu autora pro rytmus formy i myšlenky. *Coeur* (1889), sbírku básní různých, v kteréž rovněž umělé formy rytmické převládají. Roku 1891 následovala větší skladba zvaná *Musiques de la vie* psaná v tercínách. Je to jakýs fragmentární denník duše plný jemných odstínů v kresbě přírodní s lehkým nádechem mysticismu.

Serenáda

Od keře ku keři, slyš, slavíků zní hlas;
již hvězdy na nebi v zástupech vidíš pláti; –
nad mramor odbojné tvé srdce dýchá mráz,
že s láskou vždy jde bol, ty nechceš milovati.

Juž hvězdy na nebi v zástupech vidíš pláti,
s hvězdami světluška zápasí září svou; –
že s láskou vždy jde bol, ty nechceš milovati,
viz, světlo se stínem na nebi v sporu jsou.

S hvězdami světluška zápasí září svou,
kol celá příroda v sbor božské lásky splývá, –
viz, světlo se stínem na nebi v sporu jsou.
Ty pláčeš, miluješ, vše jiné marné bývá.

Kol celá příroda v sbor božské lásky splývá.
Vše chví se, kámen sám se divou něhou trás'.

Ty pláčeš, miluješ, vše jiné marné bývá.
Od keře ku keři, slyš, slavíků zní hlas.

Patnáctiletá

Ach, nevinnost je sestra hvězd!
Jar patnáct, zná již lásky pal,
ten závoj čím strhla pěst?
Kdo jitřenku by za den bral?

Jar patnáct, zná již lásky pal
ubohá, malá koketa!
Kdo jitřenku by za den bral,
má lilje, v slzách odkvétá.

Ubohá, malá koketa!
Ó luzný fantom, smutný květ!
Má lilje, v slzách odkvétá,
ó budiž za to věčně klet!

Ó luzný fantom, smutný květ,
jenž v měsíční se záři mih',
ó budiž za to věčně klet,
v tom štěstí dnů kdo hledá svých!

Ba, v měsíční se záři mih'
ten dětský smích a zvonil dál,
v tom štěstí dnů kdo hledá svých,
pro toho anděl na zdi psal.

Ten dětský smích jak zvonil dál,
nevěsty závoj zdvižen jest,
a prst andělský na zeď psal:
Ach, nevinnost je dcera hvězd!

Maják

Je noc. Na břehy plným jasem
co družných očí hvězd se dívá,

jsou tisíce jich, moře zpívá
v jich lesku celým, plným hlasem.

Pro plavců tiché potěšení
číš stříbraplnou měsíc leje
a terčem na vlnách se skvěje
a proudy spěje v tichém chvění.

A maják hoří. Kam krok hne se,
týž symbol plá a svítí všudy.
Nad mořem září maják rudý,
svit z něhož do dálky se třese.

Ten velký oheň symbolický
toť Rozmar, který muže vodí;
jak chceš ji jmenuj, tvoji lodi
je žena zářný maják vždycky.

ÉMILE CHEVÉ

(*1829)

Vydal veršem: *Virilités* (1882), *Les océans* (1885), *Chaos* (1887). Básník byl dlouhá léta námořníkem, odtud jeho síla, která časem přechází v brutalnost a jeho pessimismus, který všady a ve všem vidí jen zálohu a zlobu přírody. Vedle rhetorických kusů filosofických vynikají hlavně jeho popisné básně nádherným koloritem.

Odpověď

Ne plamenné tvé sny, ne myšlenka tvá hrdá,
když zhrdáš osudem a vzlétáš k výši hvězd,
nic srovnáno je s tím, ohromná hmota tvrdá
 čím září, plá a jest!

Čím to jest vesmíru, kde vše jest přechod stálý,
jak vloček sněhových na čistém nebi lesk,
že v tento vír a shon náš bídny mozek malý
 vrh' jakýs' zářný blesk?

A jakou cenu má, co zmítá se a vlní
pod lebky přístřeším, neb tvá co svírá pěst?
Čím času, prostoru, jenž bez konce se plní,
 čím celé lidstvo jest?

Do prachu, myšlenko, s tou zářnou aureolou!
Ó trpaslíku, v nic tě zhroutí strašný pád,
v prach, bludná jepice, jež smyšlenkou chceš holou
 se Nekonečnu vyrovnat!

Přání

Ó kdybych lítati moh' do nezměrna
nad proudy zelené, nad vlny lad,
jak bílý orel, vlaštovice černá,
vím, kam bych rád!

Ó kdybych ručej bezúzdný byl bílý,
vím, kam by tek' můj vodopád
a lavina, jež s ledovců se chýlí –
vím, kam bych rád!

A kdybych lvem byl, králem lité zvěře
a žluté pouště, vím v skal jakých chlad,
jež odleskem svým barví západ v šere,
by zaměřil svůj chvat.

Pták, já bych mlhou lital ncprostupnou,
kde hvězdu nikdo neuviděl plát
nad mořem tam, kde vlnou jeho zpupnou
dech větrů nezavlád'.

Proud, k břehům tek' bych, které neslyšely
pod stínem svěžím dívku láskou lkát,
ve stínech cypřišů na močál ztmělý
bych ztrnulý chtěl stát.

Lev, v propasti bych zmizel tam, kde třepí
se sosna skácená, tlí mnohý hnát,
tam zřídil bych si brloh velkolepý
a žil v něm napořád.

Ta sluj, ten divý proud, ta propast srázná,
kam lovce, boha, šíp by nedopad',
to nic je, zapomnění, skrýše prázdna,
kde chtěl bych spát!

Nádherný západ

Hle, zlato, zeleň, nach a jantar, opál, měd,
sta šidel, paprsků se vrhá v mračen zed
a páry v oblouky se klenou karmínové,
zkad v snopech tryskají vždy světél proudy nové;
tam kusy olova, z jichž otvorů krev kane,
tu vlečky perletě jak šerpy rozvázané,
jež vítr večerní ve záhybů sto čeří,
tam onyxem to hrá a tam se moře šerí,
s oranži, smaragdy tma světlo jejich deptá
jak plochy z ocele, jež kyselina leptá.
Tam hrají prismata do modra, do růžova
na břehu písčitém, jenž celé tůně chová
od příboje; ba kol to celá epopej
plá barev, paprsků to orgie a rej
a závrať opojná, kam lze jen vůkol zírat,
že řek' bys, ve hněvu to slunce jako pirat
ve chvíli ztroskotu do moře beze hrází
plnýma rukama vše poklady své hází.

Moře

Ó moře nádherné, zřím v tobě věčný vzdor
a záští prvotní a kletbu, starý spor,
 boj, který vede člověk,
ten Titan,ázrakem jenž povstal ze zvěře
a z hrobu týčí se v boj k hvězdné nádheře
 s kýms' hrdým bohem po věk;

S kýms' bohem, nehnutý jenž na svém trůně sedí
a s výše etheru na ubohou zem hledí
 a jí se vysmívá
a rukou nedbalou jen sije roztržitě

zlo v svět a stahuje ty děsné Smrti sítě,
v nichž vesmír umdlívá.

Ó moře, v tobě zřím též práci bez odplaty
a nářky bez echa i národů vztek vzňatý,
jenž náhle zázrakem
pod proudy ústrků svou pozvídají hlavu
a v málo opět dnech svou ukonejší vřavu
a bouř pod starým jhem.

Když tvými nad proudy se bouře rozsápe,
ty běžíš a tvůj let rozryje, rozšlape
vše přístavy a lodě;
skal bradla povztyčí před vjezdy přístavů,
a trosky, mrtvoly, vše v jednu záplavu
v svém zmítá kalném brodě.

Pak vysíleno spíš na břehu v písčin klíně
a modrý jazyk tvůj neb zelený jen líně
skal olizuje kraje,
v tvém hvězda zrcadle se bezstarostně zhlíží
a křehký, slabý člun ten plochou tvou se plíží,
ty spíš, on s tebou hraje.

Ó moře, v tobě zřím jen pýchu nezkrocenou,
čím víc je zdeptána, tím závratněji klenou
se její vlny výš,
že, pak-li před králem či Bohem každý kleká,
ta na rtech zhrdání se tyčí, chladně čeká,
ji katem nezděsí!

Ať vlny mrznoucí o bašty břídlaté,
bretoňské granity a srázy skalnaté
se rozrážejí beze stop
o pólu ledovce, jež mlha ukrývá,
tvá vlna rozpráší se stejně zářivá
do vzduchu tři sta stop!

Ó moře, v tobě zřím jen ženu, jež nás kruší;
tvor zrádný, divoký, ta ve své tají duši
víc propastí a větších
než tvoje jsou, kde v tmách spí žralok, měkkýš leze,
přes tesy korábů se sporé světlo sveze
po hrůzách dna i léčích.

Ty klamné, poklidné a lichotivé, snivé
jsi jako žena, ta v své něže zrádné, lstivé,
kočičí srdce hostí
a podlé bídáctví a rozmar krvelačný
a choutky katanské, hněv Ugolina mračný,
sta lstí a zuřivostí.

Ó moře, v tobě zřím jen život, hyb a ruch
a práci bez konce, k níž stále čelí duch
a při níž věčný obrod prodlí
i pole překvapů i taje nesměrnost;
tož tebe miluji a země již mám dost,
toť vápna balvan podlý.

Zem, to je měšťák mdlý, vším duše přesycená,
a ty jsi umělec, ty's básník beze jmena,
duch stále vířivý,
zem, to je úzká klec, jež každé křídlo zlomí,
ty's prostor bez hrází, jímž honí nebes hromy
dech bouře zuřivý.

Zem, to je vězení a otroctví a mez,
říš kněží, tyranů, již váží na řetěz
vše, co se nepodá,
zem, to je tma a noc, kde všecko usíná,
a dogma, tradice a zákon, rutina –
a ty jsi svoboda!

Zem všeho soubor jest, čím duše zde je líná,
zem zvířat potřeby a všednost připomíná,

mráz točen, led a skálu.
Ty, ty jsi nesměrnost pro duše sny i oko,
vše jsi, čím rosteme a co nás převysoko
povznáší k ideálu!

Roztříštěné světlo

Mdle bílé, klamné, strašidelné jest,
zrak do něho se jako v prázdno dívá,
a neví, ký to divný odlesk hvězd
s obzoru mlhavého splývá.

To není noc, to není také den;
jas šedý, šilhavý a roztříštěný,
tvar, obrys, čára mizí vše jak sen,
je bledé nebe a jsou bledé pěny.

Jen cítíš kolem chvění etherné
však nemožno tep jeho zachytiti,
hrud' svírá se ti v křeči příšerné
před prostorem kol, kam se světy řítí.

FRANÇOIS COPPÉE

(1842-1908)

Básnické knihy Coppéeovy jsou: Le reliquaire (1866), Intimités (1868), Les recits et les élégies (1878), L'exilée (1876), Arrière-saison (1887), Olivier (1875), Le cahier rouge (1874), Poésies diverses (1887), Poésies modernes, La Grève de forgerons (1869), Les Humbles (1872), Contes en vers (1881), Les paroles sincères (1891). Mimo to psal řadu dramat jmenovitě aktovek a několik svazků povídek a črt. C. jest členem franc. Akademie a žije v zátíší jediné literatury a poesii.

Hrozen

Den po dni ubíhal a chudák více chřadnul,
a v šťastný před tím byt hlad s nedostatkem vpadnul,
tam ssála chudoba, a každý pokus marný!

A denně rostly jen papírky zastavárny
a hromadily se za zrcadlem a rámy;
a denně – neštěstí vždy nadějí nás mámí –
v té víře rodina, co měla, prodávala.

Tak pohár, hodinky, šest příborů, vše slala
k zlatníku po kusech a k vůli nemocnému,
jenž chvěl se v zimnici a kašlal, výhost všemu
dán ochotně a rád, vždy čákou byli jisti.

Kdys lékař prohodil: »Jen kdyby mohl jísti!«

Leč běda, ubožák den po dni zvolna mřel,
se starým madérským i piškot odepřel,
pak též tři ústřice, vajíčko v bouillonu.
Byl březen, slunce tvář se kryla v mračen clonu,
řeč byla o hroznech, co mluvit nevěděli.
V tom slabým úsměvem se chudáka rty chvěly.

I dali poslední a k chudičkému loži
ve skřínce se známkou Cheveta, vzácné zboží,
mu hrozen přinesli; hle, zrna tvrdá, malá
se v krajkách z papíru tak svůdně usmívala,
jak vína před znalcem ku zákusce po kvase
by vzácná novinka na stole zjevila se.
A mroucí hrozen zřel, však netknul se ho ani
a hlavu odvrátil v nejvyšším pohrdání,
a za tři hodiny po dlouhém utrpení
v svět lepší odešel, kde jistě hladu není.

A matka s dítkami teď zůstaveny v bídě!
Po pohřbu druhý den sirotci v první třídě
u spolužaček svých však závist rozžaly,
když ze svých mošniček ten hrozen vyřaly.

Almužna

Vždy kouře u okna já vídal pod večerem
na rohu chodníku tu ženu chodit šerem,
a všem se nabízíš, jak v dražbě, kdo dá více.
A pouze trochu dál byl průjezd do ulice,
vrat jeho v ochraně, jež skřípala, tam stálo
vždy děvče, za dva sous kytičky prodávalo,
A ona, s hedbávím jež hanbu táhnula,
když dítě zdřímnuto, se vždycky nahnula
se svojí almužnou nad tvrdé jeho lože. –
Ó ty jí odpustíš, vid', dobrotivý Bože?!

Hrob z jara

Na konci hřbitova kříž vetchý v zemi splývá,
leč jaro krásí vždy znak bolu krvavý,
u něho pěnkava se denně zastaví,
a plané růže trs jej celý v květech skrývá.

Než slzí zármutku, tam více rosy bývá,
líp nežli modlitba jej slavík pozdraví
a souzvuk barev těch a písní vypráví,
jak hmota vstane zas vždy nesmrtelná, živá!

Ty mrtvý neznámý! Na řadrech ráje kdesi
ve slávě zlatých hvězd den věčný nad nebesy
snil jistě dětinný tvůj malicherný pych!

Což není vskutku dnes tvůj osud méně krásný,
kol hrobu tvého když tvůj bloudí duch, v den jasný
když zpívá s ptáky kol a kvete ve růžích?

Solo na kytaru

Děl zlatník: »Druhu, dám ti rád
vše poklady své, jež se skvějí,
spěš plnou rukou z truhel brát!«
– Nech zlato si, mám vlasy její.

Děl torero: »Můj páže, v ráz
zem pro tebe se v purpur změní,
hned půjdu s býky ve zápas!«
– Nech krev, mám její políbení.

Děl inkvizitor: »Hranic dav,
jichž plamen rudý k nebi skočí,
dám zapálit ti na pozdrav!«
– Nech žár si, já mám její oči.

Děl císař: »Krásný pane můj,
jest říšské jab'ko v skvostů reji,
je tobě dám i trůn též svůj!«
– Nech jab'ko si, mám řadra její.

Děl Bůh: »Kdys budu souditi
tvou duši, dávám za ni v sázku

svůj celý ráj, chceš voliti?«
– Nech nebe si, mám její lásku!

Víno

Ve sklepů klenutí sám dlouho musí spát
ve vlhku hlubokých zdí, sanytrem jež svítí,
a prachu ve spoustě a ve pavučin síti,
v tmách s vínem mladičkým kol nových lahví řad.

Jak v hrobech ve klidu pozvolna musí zrát
ten nápoj vznešený, let řadu musí sníti,
než může veliký svůj úkol naplniti,
by v srdce, do mozku nám svými blesky vpad'.

Tak s lidskou myšlénkou je rovněž, druhu milý:
to dlouhý proces je a tajný, kterým chýlí
se rytmus houpavý a ve souzvuk se spíná.

Jak bordeaux lahodné sonety sladké zrají,
a dobře děláš ty, jsa v sklepích živ, jak v ráji,
že krásné verše čteš a piješ stará vína.

Vlaštovka Budhy

Když svým učením již potěšil svět celý,
tu velký Buddha skryl se v hustý rákos stmělý
a pouze nirvany jsa pečliv used' k snění,
ku nebi roztáhna své ruce v přemýšlení.
V té svaté posici své další žití trávil,
v své tiché samotě jen exstasí se bavil,
v sen velký, bez konce vždy ducha svého noře,
dřív než jej zhltilo Nic božské v svoje moře.
A tělo askety, jenž stál zde nepohnutý,
na kostru vysušil čas prchavý a krutý.
Přes vpadlou jeho hrud', již více nezahřívá

jih teplem slunečním, mu lian věnec splývá,
ba oči ztratily v strnulých víčkách plamen
a stvrdly pomalu a stuhly jako kámen.
On byl by zahynul, jsa tráven hladem, žízní;
leč malí ptáčkové, jež vždycky choval v přízni,
a kteří zpívali na větvích mezi květy,
ti plody nosili na zpráhlé jeho rety
a dlouhý, dlouhý čas ctný Buddha dokonale
žil takto v pustině v svém snění neustále.

A sto a tisíckrát a ještě stokrát znova
zář luny sněhová, zář slunce purpurová
na lesy rozlily, na jeho skráň své svity,
však ani okamžik on nebyl roztržitý.
Myšlénkou ztratil se v snů říši neproměnnou:
tu náhle v pravou dlaň vždy k nebi napřaženou,
v dlaň suchou, šedivou jak granitová skála,
si jednou vlaštovka své hnízdo udělala.
Však Buddhý nadšení se ani nezkalilo,
když zřel, jak důvěrné a družné ptáče bylo,
jež, věrný vyhnanec, přes hory, moře spělo
od krajů severních a každou zimou mělo
ve dlani askety, jenž v snění dlouhověké
se nořil ztrnulý, své teplé hnízdo měkké,
až jednou konečně nepřišla vlaštovice.

A zatím prchal čas a prchal víc a více
až prchnul poslední, jenž chrání návrat ptáků
a Himalaye hřbet stál sněžném ve oblaku.
Když všecka naděje na návrat ptáka zhasla,
tu Buddha obrátil svou hlavu, jež se třásla,
svou ruku prázdnou zřel a oči jeho ztmělé,
jež neviděly nic na širé zemi celé,
kam obzor dosahal, ty oči nesměrností
juž zpité, umdlené, kol nebes ohromností

se spráhlým obočím a víčkem plným krve,
žhoucími slzami, jak nikdy před tím prvé
se naplnily teď a on, duch jehož ztrnul
před láskou k prázdnotě, jenž v nicotu se hrnul,
jenž z žití utíkal, bez přání zmíral skrytě –
pro smrt své vlaštovky teď plakal jako dítě.

Soud meče

Guntz, Hlava železná, se vrátil z Palestiny.
Když v noci ulehnuv bděl pod opony stíny
u Hildy ženy své, již dal mu starý Sven,
tu slyšel v tichu, v snách jak šeptá ona jméno,
to jméno jiného, ze sousedství mu známé.
Guntz hned byl žárlivý a myslil, že jej klame.
Vstal, uchopil svůj meč a z pochvy půl jej táhnul.
V tom k čelu ženy své tak cudnému se nahnul
a před ním, vroubeným do kola hnědým vlasem
a plaše zlíbaným měsíčním, sladkým jasem
se náhle zastavil a váhal. V této chvíli
nad bohatýra čest víc láska měla síly.
Však slyšel; jeho sluch se nemoh' oklamati.
Guntz usmyslil si hned se svého meče ptáti,
jenž v domě choval se od děda k otci, synu.
Před starý krucifix on položil meč, v stínu
na černé klekátko, jak na polo byl tasen.

A pravil: »Meči můj, jímž často byl jsem spasen
a ježž jsem ponořil v krev litých Saracenů,
co říkáš tomu, mluv, mám viniti svou ženu,
že jméno souseda v snu vyslovila tiše?
Co o ní myslíš si? Já nosil tě k své pýše;
já vím, že hrůzu máš před hanbou, lstí a zradou,
že mohu svěřiti dům tobě s celou vládou;
tvůj ocelový zrak má zbrani věrná, jistá,

číst může v duši jí, zda vinna je neb čista.
Vím, ty bys nestrpěl, by u mne spala žena
míň hrdá nežli já a hříchem poškvrněná.
Zda mám jí odpustit, či protknout jí bok lživý,
ty, meči, rozsoudiž!«

Tu ctný a spravedlivý
meč, který věděl vše, že Hilda naklonila
se v srdci rytíři, však že s ním nehřešila
a proti vůli své jej jmenovala v snění,
meč, který zhrdal lží, jenž nechtěl, v rozčilení
by bohatýrský Guntz, pán jeho, stal se katem:
hnul sebou zimničně a v pochvu svou vjel s chvatem.

Maďar

Magnát Ištván Benko, pán na uherské stepi,
jenž nosil na palci brilliant velkolepý,
jenž zblednul zděšením, jak Turčín se jen blížil,
svůj statek mrhal rád tak jakoby jej tížil.

Žil věru magnátsky. Kdys o vesnickém bálu
šel mezi čeled' svou, jak pověst dí, a v sálu
ve hávu nádherném, jenž diamanty planul,
safíry, rubíny, ku podivu všech stanul,
a těžké zlaťáky ty schvalně na kabátu
měl špatně přišité, by v tance divém chvatu,
až v letu čardaše se páry budou stíhat,
mu na zem padaly a každý je moh' zdvihat.
A věru chudý lid měl shon a tanec pracný.
Když rej byl ukončen, host bohatý a vzácný
zamířil ku starci, jenž samotén stál v koutě
a ruce skřížené, své bílé vousy kroutě
zřel chladně do dálky. Bůh ví, to Maďar pravý!

Plášť hnědý, řasnatý, a kolpak ten měl tmavý,
a přísně visel vous pod supím nosem jeho.

„Já také tobě chtěl dát něco z jmění svého,“
děl Ištván s úsměvem, v němž zloba hrála tiše;
„však zlaťák jediný mi nezbyl na kožiše.
Rci, proč jsi nesbíral, když přšelo mé zlato?“

Kmet: „Abych shybal se, to nestálo mi za to!“

Dva hroby

Chán Timur, Indii a Persii jenž dobyl,
a jako skopce lev jenž rozprášil a pobíl
po světě zástupy a národy v jho koval,
ten Timur mohutný vždy v lásce hroby choval.
Když jeho Tataři útokem město stekli
a jeho chabý lid když pobili, psi vztekli,
jak v zralém obilí když srp zavládne ostrý,
vítězné oblouky když vztýčili, v nichž kostry
a maso s hlavami se chvěly; v zbraní třesku
on vjížděl do města, ve křiku, mečů lesku
něm, ani nezhledna na děsnou svoji slávu,
na koni, celičkový jenž zářil v zlatohlavu,
jel zvolna pohroužen svou těžkou hlavu kloně,
jel přímo na hřbitov, zde teprv slezl s koně
a mezi hroby sám tu bloudil dlouhou dobu.
Když přišel náhodou ku svých dědů hrobu,
neb hrobu imanů, básníků, bojovníků:
cit lásky ku mrtvým v něm ožil v okamžiku,
k těm, kteří na svou smrt myslili v žití celém,
tu vždy se poklonil a hrobu dotk' se čelem.

Kdys vůdce, jehož voj plstěné čapky nosil,
by šetřil města Thus, že nestranné je, prosil,
že se mu poddalo v den rhamazanu právě,

že básník veliký, Firdusi ve své slávě
tam strávil život svůj; chán touto pohnut zvěstí
se spokojil a hned na hřbitov dal se vésti.
A zvláštním kouzlem jat, v němž háral soucit vřelý,
tu ihned poručil, by hrobku otevřeli.

Hle, z rakve básníka se smály svěží růže.

I ptal se v duchu chán, jaká as změna může
po smrti zápasu se státi s reka tělem,
jenž velký jako on svět dobyl v letu smělém?
A pochod zpáteční hned rozkázal svým sborům.
A do Tatarska jel do města Karakorum,
kde ležel Čingischán v železném chrámu. Rázem
před vzácným poutníkem, jenž pokleknul zde na zem,
svou hlavu skláněje nad rakve otvor stinný,
byl mramor pozvednut, jenž vítěze kryl činy,
a Timur odvrátil se s vytřeštěným okem –

Hle, z rakve tyrana se valila krev tokem.

Červen

Ve krátkém, smutném našem žití,
jež brzo schvátí časů let,
pták, člověk stejnou touhu cítí
si družné hnízdo vystavět.

Tu hlínu a tam slámu lehkou
ve šťastné chytne hodině,
a staví střechu teplou, křehkou,
své lásce a své rodině.

Když dotknuly se oči ženy
mé duše divným zázrakem,
i já snil sen ten vytoužený
o malém štěstí bezmrakém.

Pln síly a pln plesů vesny
na hnízdo své jsem myslival:
v tom od severu vichr děsný,
jak dech můj sen se rozplýval.

A na své cestě vidím v strachu
jak moje touha uvadla,
kol naděje své ležet v prachu
jak vejce z hnízda vypadlá.

Září

Pět dlouhých měsíců již bez ní trávím sám.
Mé srdce věrně jest, když se ho na ní ptám.

Byl vonný, krásný máj, mladého jara květ,
já trpěl jsem a snil, že šestnáct je jí let.

Když v červnu plála zem ve růží poupatech,
já trpěl jsem a snil, jak sladký její dech.

A v nocích července, když hvězdno do kola,
já trpěl jsem a snil, jak zrak jí plápolá.

A srpen přešel též a v září hrozen zrál,
já trpěl jsem a snil a stále vzpomínal.

Vždyť na ni vzpomínka v mou duši vlívá jas;
jen třeba zavřít zrak a hned ji vidím zas.

CHARLES CORAN

(1814-1883)

Vydal: *Onyx* (1841), *Rimes galantes* (1847), *Élégances* (1846) a *Dernières élégances* (1869), *Sous le ride* (1873). Coran jest básníkem rokoka duchaplným a koketním. Duch Fragonardův a Boucherův žije v jeho poesii plné pudru a pelu motýlího. Sebrané vyšly jeho poesie ve 3 svazcích roku 1887.

Oheň

Jdem', přepadeni nocí, lovci zvěře,
jdem' touže stezkou domů. Aj, tu v šere
ký divný plamínek to svítí?

Dí nájemník: Robin, můj pastýř, v stráni
si oheň zapálil, on do svítání
u svého stáda musí bdíti.

Dí starosta: To rovno ku měsíci,
jím kohout ozářen je na zvonici,
ó neračte se uraziti!

Dí učitel: To Jupiter je spíše,
jen pohled'te, jak zachvívá se tiše,
my krásnou noc budeme míti!

Dí hostitel náš: Ne, pánové, smělá
to banda lupičů si oheň dělá,
je pospěšme již zastřeliti.

Však v taji dí mé srdce bušíc prudce:
To na balkoně zámeckém se v ruce
mladičké slečny svíčka třpytí.

Ji láska rozžehla a lovci dává
to znamení, že již ho očekává,
až parkem bude půlnoc zníti.

Když...

Když smutný milenec mé verše sám čte doma
a lásku neucítí srdcem chvět ni rtoma,
ať z mojí knihy v let
si patron nadělá a na honbu jde hned.

Když v posteli je dívka čte v své jizby tiši
a Kupida v svém srdci zpívat neuslyší,
ať moje listy jsou jí vhod
si nadělati, dřív než usne, papillot!

Když milenci je blíže krbu čisti budou,
však bez lásky, když zívat budou nudou,
do ohně s knihou v ráz,
ať rozkoš vychladlou si na ní vznítí zas!

TRISTAN CORBIÈRE

(1845-1873)

Vydal sbírku básní: *Les amours jaunes*.

Serenada

Kdybych byl sokol, v jeden shon
bych sletěl k tobě na balkon;
býk, vyrazil bych dveře,
upír, tě vyssál v šere,
ó vyssál!

Žalářník, závoru bych sňal,
myš, malou díru udělal
a vonný kdybych vánek,
tvůj v snu bych zrosil spánek,
ó zrosil!

A kdybych byl tvůj zpovědník,
až na dno bych tvé duše vnik',
dal tobě za poslání,
co srdce mé ti schrání,
ó schrání!

Vyzáblý kdybych apoštol,
tu řek' bych: Ukoj srdce bol,
milenci lásky chleba,
dej polibků co třeba,
ó dej mu!

A kdybych žebravý byl mnich,
o srdéčko tvé žebral bych
pro Otce, Syna, Matku,

tož církev, na památku
bych žebрал!

Madonnou kdybych v brokátu,
hodil bych v lásky záchvatu
jen grošík, úsměv snivý,
za zpěv svůj zádumčivý
bych hodil!

Kdybych byl starý sakristan,
rozžal bych svíce ze všech stran,
kropáčem zhas' jich záři,
večerním po žaltáři
ó shasil!

A oběšenec kdybych byl,
věř, vše bych nebi oplatil
a svoji po oprátce
bych, kotvo lásky, v krátce
vlez' k tobě!

A ženou kdybych byl, tu svou
bych holubičkou důvěrnou
tě zvolil, nechť by v noci
u dveří našich soci
se bili.

A dueňou, jež v noční čas
tvůj rozčesává zlatý vlas,
a tebou, v noční době,
věř, otevřel bych sobě,
ach, otevřel!

CHARLES CROS

(1842-1888)

Vydal jediný svazek básní: *Le coffret de santal* (r. 1873, rozmnožené vydání r. 1879). Vedle serenad, elegií, odellet a básnických hříček plných vtipu a ducha proslul monology a břitkými parodiemi současníků. Mimo básně zabýval se studiem fyziky a mechaniky a učinil řadu genialních objevů, jichž však nedovedl využítkovati.

Romance

Nevím, kdo tenkrát v Němcích vlád',
když hudec Gottlieb mrtev pad'.
Juž rakev jemu sbili
 hu, hu, hu,
jak vítr v stromech šílí!

On proto žití výhost dal,
že malou Růžu miloval;
však láska děvčat mýlí –
 hu, hu, hu,
jak vítr v stromech šílí!

Bez lásky ona dívka zlá
k oltáři s jiným brzo šla.
Ach, oblečte šat bílý!
 hu, hu, hu,
jak vítr v stromech šílí!

Když v kostel přišly veselí,
kde hrával Gottlieb v neděli,
varhany siré byly –
 hu, hu, hu,
jak vítr v stromech šílí!

Neb od té doby v noční čas
se zjeví v lese Gottlieb v ráz,
jak dvanáctou zvon kvílí –

hu, hu, hu,
jak vítr v stromech šílí!

Své píšťaly má ve sosnách
a ptáčkům v lese dělá strach;
tak vždy se mrtví mstili.

Hu, hu, hu,
jak vítr v stromech šílí!

Kout obrazu

Sensace po hašiši

Byl teplý a bílý ten prs
a celá bílá byla kočka,
tím prsem žen se chvěla kočka
a kočka škrabala ten prs.

A uši pozvédala kočka,
stín uší běžel přes ten prs,
na konci růžový byl prs,
nos růžový též měla kočka.

Znamení černé měl ten prs,
tím dlouho dost se mátla kočka;
ku jiným hrám odběhla kočka
a nahý nechala ten prs.

Balada o uzeném slanečku

I byla velká zeď bílá – holá, holá, holá,
a o zeď byl opřen žebřík – vysoký, vysoký, vysoký,
a na zemi ležel slaneček – suchý, suchý, suchý.

I přišel drže v svých rukách – špinavých, špinavých,
špinavých,
kladivo těžké a hřebík – špičatý, špičatý, špičatý,
a klubko motouzu – veliké, veliké, veliké.

A vystoupil na žebřík – vysoký, vysoký, vysoký,
a zarazil hřebík ostrý – cvak, cvak, cvak,
ve výši velké zdi bílé, tak holé, holé, holé.

A upustil kladivo, – které padá, padá, padá,
na hřebík navázal motouz – dlouhý, dlouhý, dlouhý,
naň pověsil slanečka – suchého, suchého, suchého.

Pak sestoupil s žebříku – níž, níž, níž,
a odnesl kladivo – mohutné, mohutné, mohutné,
a odešel potom – daleko, daleko, daleko.

Od chvíle té slaneček – suchý, suchý, suchý,
na konci motouzu – dlouhého, dlouhého, dlouhého,
se zvolna kolébá – sem, tam, sem tam, sem tam.

Já složil tuto pohádku – prostičkou, prostičkou, prostičkou,
bych hodně dopálil pedanty – veliké, veliké, veliké,
a pobavil dětičky – maličké, maličké, maličké.

RODOLPHE DARZENS

(1865-1938)

Vydal: *La nuit* (1884), *Le psautier de l'amie* (1885), *mysterium L'amante du Christ* a sbírku básní v prose: *Strophes artificielles* (1888).

Hudba

Tvá pleť, tvá pleť tak líná a tak němá
je zvučný nástroj, nad nějž duše nemá.

Když hraju na ni, smutný citerista,
zní sladká hymna z ní slz plna, čistá.

Tvá ňadra, jež se každou chvěla křečí,
ta žalnou, nyvou lkala lásky řečí.

Já na nich zpíval svoji rozkoš celou
tak mnohou variací přemělou.

Až do tvé duše podél tvého těla
stupnice tonů tajuplných spěla.

Tvá pleť, tvá pleť tak líná a tak němá
je zvučný nástroj, nad nějž duše nemá.

Zimní

V zimě, když vítr vyje, jest milo býti ve dvou, není-li
pravda? v jizbě vonné a uzavřené, u krbu, kde zvolna uhasíná
žár, v objetí družné lenošky.

Proto ona zimomřivá a snívá zůstává dlouho u mne, sladký
host, kterého miluji zvlášť teď *v zimě, když vítr vyje*.

Pod chladnouchými svými polibky uklání hlavinku svou jako
květina pod kapkami deště a slabounce si zavzdychne: *Jak milo
býti ve dvou, není-li pravda?*

Avšak já nechci odpovídati na její otázku, jimž půjdou prosby v zápětí, které znám; ale aby mlčela, já jí zavírám ústa svými rty a tu pak neruší nic melodické ticho, které vládne *v jízbě vonné a uzavřené.*

A pak zůstaneme takto, ona bezstarostná a na nic nemyslí, já nepokojný a snící o množství věcí – my zůstaneme takto celou noc *u krbu, kde zvolna uhasíná žár.*

Hodiny bijí, čas prchá; a často i jitro najde nás takto bez pohnutí usnulé ve vzájemném objetí, jak padli jsme si v náručí *v objetí družné lenošky.*

Ruce liliové

Tys česala se, drahá, rukou úběl skvělý
se jako lilje proplítal v tvůj vlas,
tvé paže z rukávů jak stonky vyhlížely,
jak stonky, z drahých jež se chýlí váz.

Ty's česala se, ruce tvoje vonné byly,
že lilje cítil jsem, je líbaje,
zřím v snu je posud, v paměť mou se skryly,
vzpomínkou na ně vždy duch roztaje.

Tak něžné byly, delikátní, hravé,
že mohly jen mou bolest změnit v ráj,
že, mám-li postrádat jich hříčky smavé,
jsem bez vůní, bez kvítí pustý kraj!

Sníh

Sníh včera večer padal dlouho, a dnes ráno střechy se mi zjevily bledé až k obzoru, kde splývaly s nízkým nebem; z okna melancholicky vidím kolem jen sníh.

Sníh není-li pak vsutku pro mého ducha obrazem vzdálené přítelkyně? Tak vzpomínám na její čelo, její ramena a nadra, její lůno i nohy, neboť ona celá byla bílá jako sníh.

Sníh je studený a přítelkyně, ledová přítelkyně, již darmo jsem chtěl zahřáti svým dechem a svým tělem celé chmurné hodiny, přítelkyně, která mi zmrazila duši, byla studená zrovna tak a snad i ještě více než sníh.

Sníh roztaje brzy, neboť trvá zrovna tak dlouho jako láska; vím to dobře, jenž nemám více své přítelkyně; jednoho dne mne opustila a nevím proč, vidění, které zmizelo a ztratilo se jako roztaje sníh.

Sníh, běda! co z něho zbude za hodinu, když slunce polední vystřelí své neuprosné paprsky a bude – vím to jistě – černým hustým blátem, rovným, vzpomínce blátivé a smutné, již chovám v hloubi své duše, žaluplné vzpomínce na tu, které jsem říkal »Sníh«!

ALPHONSE DAUDET

(1840-1897)

Slavný a známý romanopisec debutoval básněmi. Vydal r 1857 jediný svazek s titulem: *Les Amoureuses*.

Modrý ptáček

Modrého ptáka v srdci mám,
to něžný tvor je v tílka pasu,
on není o nic hrubší vlasu,
tam sedí si a zpívá sám.

Má krev jen stačí jeho kvasu
a mne to bavívalo dost,
jej živit v mladosti své času;
pták skromný byl a milý host.

Však zrádce, mimo všechno zdání
si na hlodání srdce zvyká,
až díra v něm již rovna dlani.

Ba zobák jeho ostrá dýka,
dál hlodá víc a bez ustání:
ted v hloubi až mé duše vniká.

MARCELINE DESBORDES- VALMORE

(1786-1859)

Velký lyrický talent pí Valmorové vynikl v některých elegiích a písních, v nichž ozvaly se přirozené akcenty trpícího ženského srdce neobyčejnou bezprostředností a silou. Život její byl jeden řetěz dobrodružství a strádání. Své doby slavena byla nej přednějšími současnými básníky a kritiky; v době nejnovější obrácena k ní opět pozornost; nejrafinovanější škola moderní poesie franc. našla v jejích prostých slokách jistou příbuznost s vlastními výtvary. Sebrané básně její vyšly r. 1872 u Charpentiera a úplněji u Lemerra r. 1891.

Mám srdce na prodej

Mám srdce na prodej,
chceš-li je koupiti,
mám srdce na prodej,
chceš-li, však nesmlouvej!

Cit lásky Bůh mu dal,
můžeš mu něžnost dát,
cit lásky Bůh mu dal,
sobě jen aby plál.

Cenu ti udělám,
chceš-li ji v skutku znát,
cenu ti udělám,
nediv se tomu sám!

Své-li jsi neztratil,
dej a buď pánem mým,
své-li jsi neztratil
dej, bys mé zaplatil!

Nemáš-li celé, slyš,
pak budu mítí bol,
nemáš-li celé, slyš,
konec je všemu již!

Zavru v něm každý cit,
pro celý život kol,
zavru v něm každý cit,
Bůh jen je bude mít!

Do naší lásky snů
život je srázů pln,
do naší lásky snů,
čítá on, málo dnů.

A duše dá se v chvat,
jest čistý peřej vln
a duše dá se v chvat –
bud mřít – bud milovat!

Co z něho udělal

Ty jsi měl srdce mé!
Jak jen je unéstí!
Srdce tak za srdce,
štěstí tak za štěstí!

Tvoje se vrátilo,
já nemám jiné víc,
tvoje se vrátilo,
moje se ztratilo!

Opadal list i květ,
opadlo ovoce,
barva dech, list i květ,
bolí to hluboce.

Co's z něho udělal?
Proč mne stih' lásky zmar?
Co's z něho udělal,
bylo přec – sladký dar!

Jak dítě, v zoufání
jež matka opouští,
jak dítě v zoufání,
nikdo je nebrání.

Ty jsi mne opustil
ve hořkém životě
a Bůh jen vidí to,
v jaké lkám samotě!

Víš-li pak, přijde čas,
kdy budeš v světě sám,
víš-li, že přijde čas,
kdy láskou vzplaneš zas?

Budeš mne volati,
ticho však tu i tam,
budeš mne volati,
lkáti, si zoufati!

Ku vratům přijdeš rád,
jež jsem ti zavřela,
jako kdys zaklepat,
když jsi mne míval rád.

A kdos ti řekne pak:
Prázdný dům, umřela,
umřela! – Řekne tak...
Čí s tvým však zvlhne zrak?

ANTONI DESCHAMPS

(1800-1869)

Přeložil první do frančiny Dantovo *Peklo*. Vydal *Satiry* (1831-1834), *Studie ze své cesty po Italii* (1835), *Dernières Paroles* (1835) a *Resignation* (1839).

Trest Jidášův v pekle

Když pokryt krví svojí oběti
spad' Jidáš v peklo s osudného stromu,
k dnu propasti se svalil v huku hromu
od stupně k stupni v děsném prokletí.

V svých kostech cítil tok svůj syčeti
a maso vápeněti v pekla lomu,
spár cítil duchů zlých, jak na pohromu
jej v Satanovo vlékli objetí.

Ten jak jej spatřil na pekelnem prahu,
hned zjasnil šklebem příšernost' svých tahů
a zatracence stisknul v páže pádné.

A milenec jak dívku tiskne k sobě,
mu tlamou kouřící v té vtisknul době
to, jež dal Kristu, políbení zrádné.

LÉON DIERX

(1838-1912)

Narozen jako Leconte de Lisle a Lacaussade na ostrově Bourbonu přišel záhy do Paříže. Sbírký: *Les levres closes* (1868), *Les paroles du vaincu* (1871), *Les amants* (1879). Sebrané básně ve dvou svazcích (1891). Dierx jest jeden z nejoriginalnějších a nejvzácnějších duchů moderní Francie, ryzí poeta a umělec pojící ku mramorové skulpturalnosti Leconta de Lisle neobyčejně měkké tóny lyriky čistě duševní a intimní.

Labutě

Pod těsnou houštinou ve parku hloubi stinné,
kde stará loggie půl obloukem se vine
ve vodě pochmurné se zhlíží z polovice,
květ z tísňe břechtanu vyhostěn na hlavice
plá v jejich trhlíně a v úponkách se tají,
spí voda, mechy v ní se křištaly být zdají.
Ba sotva nebes kout mír vody zjasní temný
svým matným pableskem, v němž je živ dojem jemný
sta jasných pohledů k zářnému nebi vzhůru,
Ta voda podobna jest lidským očím, v chmuru
jež každý ztápí věk a jejichž ve hlubiny
svou tíži zapouští a stínů svých stíny.
Spí. V sobě zavírá blíž čisté vzpomínky
kus, jež chce zachytit si, nebe jedinký.
Však v temné v zrcadlo, jež jasný pruh ten vroubí,
dav bílých labutí se v čistém lesku hloubí
od břehu vypluly a graciousní stuhou
se tiše snují dál i s lesklou vody pruhou,
jak lodě táhly by před sloupy propylejí,
Jak zbytky nádherné se ryzí slávy skvějí.

Modlitba Adamova

To sen byl strašlivý. – Kol duší davy, davy
mne obklíčily. Něm, přede mnou bez hnutí,
vždy krásný jako Bůh, však na rtech vzdychnutí
a kleče Adam čněl nad žen a mužů hlavy.

A mocné záření v té jeho mužné krásě
a síla, pýcha, vzdor, výčitky, k činu vzruch,
tvor prvotního snu, v kterém se zhlížel Bůh,
pečetí panenství se leskly v plném jase.

A všichni slouchali nad propast' naklonění,
jak s nebes hlubiny se nesl valný šum,
to ohlas živoucích spěl vzhůru ku bohům,
smích šílený a řev a rouhání a klení.

A stále smutnější sám Adam ležel, po věk
se modlil, skrání i hrud' mu stopil studu nach,
když pod ním kdykoliv se ozvalo to v tmách
a stále: Adame! slyš, zas se zrodil člověk!

Ach, Pane, naříkal, kdy muky mé vzplá ráno?
Dost rozšířil můj rod se pod tvým zákonem,
což nocí nevzletí hlas nikdy ke mně sem:
Zhas' člověk poslední, ať vše je dokonáno?

Žízeň

Kol boků krunýř, v jeden ráz
v boj vrhli jsme se málo vděčný,
v boj vrhli jsme se nekonečný
jak reci mythů ve zápas.

Nuž budiž! Noc než začne dnem,
výš hlavu nesme v této vřavě

a vzhůru hledí i bok v slávě
my neznavení, nesesednem'.

Rytíře krásy za náš zpěv
nás kamenuje tupá láje.
Však vesel ať náš chochol vlaje
nad otrocký a podlý řev.

A když nám těžký každý krok,
když země nepodá nám vody,
my najdeme si jiné brody,
my rukou svojí sáhnem' v bok,

Kde krvácíme ze všech stran
a starou nadějí zas žijme,
jak rytíř báje, bratři, pijme,
krev horkou pijme vlastních ran!

Píseň

Je nebe v dáli, bozi hluší,
však nesmrtelné duše jsou.
Zem otvírá se, kam jen jdou?
Je stále trpět úděl duší?

Je láska sladká a těž zhyne
Zda přísaha jest nemýlná?
Hrud' lže, nuda je subtilná
a z hrobu tiše mech ti kyne.

Ó život letí a den váhá!
Co hledají ty duše jen?
Bol pouze věčný je a sten
a kule ni hrob nepomůže.

Ve stínu lesním

Ve stínu lesním, samota kde tichá,
na břehu řeky, kterou's opustila,
tě v nahotě tvé mdloba překvapila,
ve stínu lesním spíš, kde pokoj dýchá.
Pohanská vůně vzduchem vonným táhla
a jeho dechem ve tvůj povzdech sáhla.
Dech nesmrtelný, který posud žije,
kde samota tichá ve stínu lesa
probouzí echa a směje se, plesá.
V tvé nahotě spánek tě křídlem kryje.
O mrtvých faunech právě jsi snila
a pro ně jsi nahá nymfou byla
ve stínu lesním, na kraji řeky,
kde samota tichá, ech kde hlas pestrý,
spi, jako druhdy tvé dřímaly sestry!
Rci, kde jsou bozi, kde přírody vděky?
Ať neotevrou se oči tvé víc,
v nejkrasším snu spi lidských zřítelnic!
Ty žiješ, nechť dřímáš v posvátné zbroji
svých antických forem, v pyšné své kráse
v par letních hloubi, v teple a jase,
ve stínu lesním, kde zvuky se rojí.

Na staré lavičce

Hled', jedna hvězda tryskla v nebe snivé,
a jedna cesta vede ku dvírkám,
slyš, jedna píseň zní jen v ucho nám
z té smutné zahrady a mlčenlivé.

Dech jeden pouze stepí v dálku víří,
pastýřský jeden oheň v dálce plá,

a kolem domu jedna vůně vlá
a dokola se víc a více šíří.

Ve jasném tichém letní noci vzduchu
jen jeden ozývá se smutný zvon,
a jedné vlaštovice let a hon
a jedna plachta na vodě bez ruchu.

Hleď kolem, slouchej v dál a slouchej v blíži,
tak blízko vše se zdá být věru teď,
jen jedno hnízdo drží stará zed',
jen jedna světluška se v travu níží.

Vstup v sebe. Až budeme umíratí,
jen láska bude plát nám jediná,
ta hřeje, těší, sílí, vzpomíná,
když zhasne světlo, ta dál bude pláti.

Cesta ke zříceninám

Když Venuše lesk opálu
na čela z dálky spouští bílý,
jak náhodou v té vyjdem' chvíli,
večerem půjdem' pomalu.

Já lesem v středu pahýlů,
ty půjdeš nivou, květ kde klíčí,
já v letu dravce, který křičí,
ty ve zástupech motýlů.

Ty půjdeš stezkou, pějící
kde ptáče těká při západu,
já tiše v spící les se vkradu,
kde bloudí duše nyjící.

A každý jiné se strany
my vylezem' na vršek známý,

ty půjdeš mezi světloškami,
já každým trnem zedraný.

A v oblast' nebes průhlednou
v kulatých oken rámec tmavý
my uzříme, jak naše hlavy
se v usmívání pozvednou.

Zimní den

Ni paprsku dnes; celý svět dlí v stínu,
i slunce zbabělé mdle mlhou svítí,
ni jiskra nevzplá v mého zraku klínu;
v sny, duše, vrhni se a ustaň sníti!

Jak balvan železa na kovadlinu,
tak večer do stínů se slunce řítí;
ve vlastní hořkosti své tonu, hynu,
hled', duše, zpět a viz vše, tam se tmítí!

Andělé noci těžký šat svůj táhnou,
dnes nezavěsí lamp svých v nebe stropy.
Ó pomni těch, kdo zhasli beze stopy!

Na svatyň zmlklá echa mysli, v tuše
ať urny s popelem se k tobě nahnou,
na mrtvé mysli, na stín, sen, má duše!

Dnes večer

Jak páska magická a trojí těžce splývá
– ó Noci, Samoto, ó Ticho! – přes mou duši!
Dnes večer u krbu bez plamene a v hluši
mé oko v dálku se za dveře hrobu dívá.

Dnes večer hrůzy pln a poražený v boji
své drahé mrtvé zřím, jak okolo se kupí,

jich oči čtou můj děs a lesknou se jak supí
ve stínech púlnočních, jichž dav se kolem rojí.

Ba, za mnou večer dnes kdos hází stín svůj na zem';
vím, na mne dívá se, vím, dotknul se mne tiše,
ó děsná úzkosti, je tu a za mnou dýše,
a hned bych mrtev kles', bych obrátil se, rázem.

Z dna žití jiného hlas vzdálený mé jméno
dnes večer vyslovil, já podlehl jeho moci,
a co mne tísní dnes, Samoto, Ticho, Noci!
to s prvním člověkem již bylo narozeno.

Uzamčené rty

Já oči odvrátil od člověka i žití,
má duše bloudila pod travou hrobů v děsu,
já srdce očistil, že závist nepocítí,
a já je rozházel po kusech v stíny lesů.

Hluch k hlasům davů sám chtěl žít jsem v pusté tiši,
jak praděd, v mlčení a noc který se skrývá,
já chtěl mít čerstvé sny, jak stezky, které dýší,
vedouce do samot, jež bystřeň nerozrývá.

Však příšernými sny mne hroby naplnily
a já se odvážil tu velké zkoušky smělé;
a lesy? Ty svůj děs do mojí duše vlily,
já cítil jejich dech, jak prochází v mém těle.

Vzdech, jenž se hromadí nad rty zamčenými,
ten otrávil můj klid, po němž mé spěly tuchy,
jsem klášter přeplněn chmurnými viděními,
jsem hrůzou prosycen, když hovoří se s duchy.

Tož v středu bolestí tak jako v středu kvasů,
již chcete mluvit, vy mrtví a vy tiší,

zde žíví, hvozdy vy! mně v stálém ve zápasu
ve větru do kola ty vaše duše dýší!

AUGUSTE DOECHAIN

(1857-1930)

Vydal sbírku básní *La jeunesse pensive* (1881) s předmluvou Sully Prudhommea. Zpracoval pro divadlo francouzské Shakespearova hru Sen noci svatojanské s názvem *Conte d'Avril* (1885). Obě díla byla korunována francouzskou akademií.

Píseň

Byť květiny zoufalství znaly,
jež mrtvé lásce jde v sled,
svou vůní útěchu daly
by v bolestí mých hnět.

Byť slavíci bídu mou znali,
co slzí plá v očích mých,
mně v útěchu zazpívali
by v rytmech veselých.

Byť hvězdy smutek můj znaly,
jenž bouří v srdci mém,
s azuru by se smály
v mou duši paprskem.

Příroda hluchá v mé žaly,
bez ohlasu v můj sten;
jenž hrud' mi rozdrtil, malý
ten skřítek můj bol zná jen.

Oblak

Viz oblak zlatý, prostorem jenž spěje,
tak tiše táhne, lehce jako pták;

z něj zbude trochu sněhu, vody pak,
v kraj ledu když jej vítr svěje.

Ten oblak známe i nám tak se děje,
když břemenem nás život tíží, vrak,
kdy vše i hrob nám skrývá onen mrak,
toť přístav jest mdlých duší bez naděje.

Ó není noci, voláme, den vstává!
Nám láska, mládí, opojení, sláva!
Co starosti, nač poplachu hlas drzý?

V tom oblak bledne v svojí dráhy sledu
a skutečnost když dostihne, kraj ledu,
sen krásný zmizí – co z něj zbude? – Slzy!

Nemocné s květinami

Bys usmála se, drahá, aspoň na chvílku
hled', tobě nesu
v tvou jizbu a v koketní postýlku
kyticí vřesu.

Ssaj v sebe dlouho vůni těchto kvítků všech
vlající jemně,
to není fadní parfum, sílící to dech
lesů a země.

To není květ, jenž dýchá a se nachem skví
krátkou jen chvílí,
jak naše vážné jest a tiché přátelství,
trvá a sílí...

TOLA DORIAN

(1841-1918)

Vydala sbírku básní *Poèmes lyriques*, přeložila odu Swinburnea na sochu Viktora Huga a drobnou lyriku Shelleyovu.

Myšlénka

Myšlénka hvězda je a hoří osaměle,
je pohled planoucí nad pouští země ztmělé;
nad ducha pochmurným se mořem skvěje
a oheň přináší. Tak velký trojstěžeň,
jenž hoří se všech stran, co jemu blesk se směje,
štván vichrem uhání v šílenství prohlubeň.

Naděje

Na mračném čele života
ty svítáš, božská Naděje!
Tvůj chví se lesk a mihotá,
jak hvězda z vln se zaskvěje.

Ty vlídná nám se usmíváš,
kdo nezřel v stínech v povzdechu
tvůj pohled zářný, kterým pláš
v bludičky nočním pospěchu?

Zítřka

Ó rozlij na mne všecku něhu vroucí
své lásky bezměrné, jež divě sílí,
své, srdce, vylij opojení žhoucí,
kdož ví, kde zítřka budu v této chvíli?

Své zpěvy opakuj, jichž harmonie
mi kouzlí svěží stíny v parno žití,
z nich sladkost' se mi věčná v duši lije,
kdož ví, zda zítra uslyším je znítí?

Na hvězdy nebes pohled' do azuru,
viz vlny moře bez konce tam hlučí,
svou dej mi duši, nechť svět stopen v chmuru,
co zítřek je mi твоjím ve náručí?

Resignace

Za polibky tvé, jež mne v pouta jaly,
za všecken jed, jež vlil jsi v duši moji,
za dýky, jež mé srdce probodaly,
za slzy, jež se v očích mojich rojí,
za sykot smíchu tvého vždy a všude,
za hadů v ňadrech nezkojenou zlost,
za slunce, jímž mé sny vyzlatil's chudé,
já děkuji ti, křičím však již: Dost!

ALFRED DES ESSARTS

(1811-1893)

Vydal: Chants de la jeunesse, le livre des pleurs (1847), La comédie du monde (1851), La guerre des frères (1867) a úhrn své básnické činnosti De l'aube à la nuit (1882).

Sonet

Nás leká hrob, však více zapomnění
když okovů let smrt nás osvobodí,
my máme strach, že s tělem jmeno hodí
v nic, které přežít práhne naše chtění.

Ti zbledli vědou v bádání a snění,
knih stohy oněm pod perem se rodí,
však triumf jejich zhasl v okamžení,
stín pohltit je – tak to v světě chodí.

Plam zničí obraz, mramor v troskách leží
i palác králův odolá jen stěží,
čas neušetří arcidílo žádné.

Jsou dnové blesk a století jsou vlna
a slavný jako bídny stejně padne
a zmizí v propasti, jež mrtvých plna.

EMMANUEL DES ESSARTS

(1839-1909)

Vystoupil se sbírkou *Poésies Parisiennes*, za kterou následovaly *Les élévations* (1874), nejzralejší dílo jeho. Roku 1879 následovaly *Poèmes de la révolution*, cyklus deskriptivních básní z dějin velké revoluce. Autor jest stoupenec poesie klassické, a základní tento ton proniká i jeho látkami historickými i moderními.

Purpur

Když básník zadumán jde sráznou stezkou žití
v plen dává zástupům, jež hněv neb radost vznítí,
všem stejně, slabým, zlým a dobrým, mohutným
své duše klid a jas, jak zlatý je spjal rým,
čím to, že jeho zjev se jiskří v očích všech,
že světla zářný proud je oblil v plamenech,
že v svatém nadšení i jeho vzplanou hadry
jak pancíř nádherný nad bohatýra ňadry?
To tím, na boku svém, jenž krvácí tak tiše
on jak vyhnaný král nach nese svojí říše.
Bud' Goethem, Byronem, vítězem, mučenníkem,
ten plamen nezhasne, víc každým hárá mžikem
a věren po věky vždy vnukům ukazuje,
kdo bratrem orlů jest, kdo labutí druh sluje.
Ó noci zápasů a bídy, stínů, dumy,
to hrdé záření zášť vaše neutlumí,
jím soptí závistník, jím chví se žena v tuše,
vždyť zbarven tento nach jest krví jeho duše.

Bez nápisu

To dítě nadzemské svým veršem slavit chtěje
já děl: »Vše špatné jest, co pro ni se tu děje,«
a hledal hodinu nadšení svému vhodnou.
To jitro nemůž' být s tou září svojí plodnou,
s tím jasem, svěžestí, jež denně zemi nosí,
pod světlem růžovým, jež plno zlaté rosy.
V té chvíli, vesnice kdy vzbudí se a lesy
vrou zvuky podivné kol v neurčité směsi
a její jméno mi svým hlukem na rtech halí.
A pozděj' na polích, jež vedrem Červen pálí,
když zaplá poledne jak žhoucí monstranc zlatá,
má hymna lekne se a ztajiti se chvátá,
neb slunce stejně plá na všecko strání, polem.
Těm vděkům třeba jest jiného rámce kolem,
a světlo, denní ruch a jitro v zářné kráse,
to vše s ní srovnáno mně banální být zdá se,
má úcta, láska k ní, jí důstojně pět, chvíli
chce tiché půlnoci, jíž andělové pílí.

FRANÇOIS FABIE

(1846-1928)

Básník přírody a zvířat domácích. Vydal: *La poésie des bêtes* (1886), *Le clocher* (1887) a *La bonne terre* (1889), jakožto odvetu na Zolův známý román *La terre*.

Slečně

Zda vzpomínáte, slečno, posavad?
Byl květen, všady písňě, barvy, vůně,
háj, keř, to listů jen a květů tůně,
co pták, to křídel chvat!

Já čet' vám aktovku tak trochu plačtivou,
kde citu bylo dost, však málo obratnosti,
vsak o niž jsem se chvěl pln útrpnosti:
tak choré o děcko zříš matku pečlivou.

A vy jste shovívava poslouchala,
a často úsměvem mi kynula: Jen dál;
a já čet' ubohý hoch lesů, polí, skal,
jak před ním královna by stála!

Jen čistá obloha a váš tak dobrý zrak
v hlas, který selhával zas novou sílu lily,
až v moji idyllu tón dramatu se chýlí,
kterému vysmíval se ve blankytu pták.

Leč jednotvárný stal se dál můj hlas,
zněl jako píseň, již jsem naslouchával,
když lesy v jeseni chvěl větrů nával
jich haluzemi třás'.

A v posled (odpusťte, já chybil, vím to dnes)
já čet' jen zrakem, okny dokořán

se stromu na strom byl jsem hnán
až domů, daleko, v svůj rodný kraj a les.

Až odtud dvě stě mil, v kraj mlhavý,
já stráně zřel, kam slunce zlatem střílí,
a otce, jak zří zralé na obilí,
na oves posud modravý.

Ach ano, to jest on, jak sníh má bílé vlasy,
je shrben práce jhem, již převzal rád,
a klidně vidí nyní zvolna zráť
a prsty propouští své drahé klasy.

Ach ovšem, den co den u svého pluhu stál,
a brány železné ved' v země hroudu,
sám símě vybral si a Boha soudu
zdar úrody své přenechal.

Co prací dědů svých zhrdaje v boji tuhém
já vzdálen domova, zkad mizu svou jsem pil,
jsem v pole neplodné, ach v pole dumy sil
a perem oral jen, kde otec pluhem.

On táhl brázdy své, já sen a pláč
jsem v dlouhé, prázdné verše spínal v rým,
on házel trní své, já srdce s citem svým,
já básník a on rozsévač.

A přece jemu jen, co nasil vyklíčilo!
On pouze pšenici má bez plevele,
a dílo nové, jež já tvořil smělé,
jen pro ptáky a jen pro houšť skalní zbylo!

V tom slovo »konec« stálo v rukopise
a duše moje k vám, jež posavad
jste pilně poslouchala v čilý chvat
z azuru dálky navrací se!

Však můj verš poslední již dozvučel,
pěnkava žvatlavá, jež s větve odletěla;
»Je krásný ten váš kus!« jste upřímně mi děla,
však »nepodařil se,« přec vnitřní mi hlas děl.

A smuten k domovu jda městem jako duch
já otce svého zřel, jak mezi snopy stál
a na troskách svých snů jsem trpce litoval,
že opustil jsem jeho zem i pluh!

ANATOLE FRANCE

(1844-1924)

Pravým jmenem Anatole Thibaut. Mimo četné romány a četné literární studie a kritiky vydal veršem: *Les poèmes dorés* (1873), velkou báseň filosofickou *Les nocés corinthiennes* (1878), k níž přidáno jest několik překrásných básní drobnějších.

Římský senator

Na dlažbě prázdné síně Caesar něm
v své řasné toze ležel vznešený,
bronz Pompejův se zeleným svým rtem
na mrtvoly krev smál se upřený.

Pod Volnosti a Bruta železem
duch prchal volně vazby sprostěný
a truchlý těkal ztuhlým nad tělem,
jímž smrti bledý čár byl rozstřený.

A lavic nad mramorem v středu ticha
dle rytmu svého ohromného břicha
svůj řídě chrapot chrupal senator.

V tom ticho zbudilo jej, s okem kalným
v tu hrůzu vykřik drsným hlasem valným:
Ať císařem jest Caesar diktator!

Vzpomínka

V mém žití jedenkrát jen se mi objevila,
pod nebem dubnovým ulice tichá byla,
a každá stará zeď ta byla bezem zkvětlá.
Den, jak se zjevila, tál v čisté tóny světla,
že snadno bysi řek', že jenom z ní se roní.

Pak štíhlá, bledá tak na anglickém svém koni
s tak pyšnou něžností, s tak jemným sklonem hlavy
své tílko houpala v krok jeho kolébavý
a potom ztajila své světlo a své tvary
za kamennými lvy, již střehou portál starý.

Poslání příteli

Když s nebe jasného vlaštovek plaší davy
a dlouhé večery přivádí jeseň zpět,
zas město uvítá dvě naše věrné hlavy,
jež prodchnul vůní svou kdes dálných hvozdů květ.

Byt máme v ulici, kde města hřmoty hynou,
kde kněží, učenců a koček sídlí shluk,
nám zrovna do oken se listy révy vinou,
a z dáli s kláštera slyšíme zvonů zvuk.

Nad prací sklonění v milého ticha vděku
ku novým myšlénkám skráň navykáme svou,
neb život můj i tvůj ve mladistvém svém věku
dvě lampy planoucí nad tichou prací jsou.

A večer umdleni již perem nebo knihou
de blízké zahrady jdem' bloudit v mnohých dnech;
vždy život baví nás i s celou svojí tíhou,
naš hovor těkavý odnáší větru dech.

A slunce lakotný již listopad nám bere
a děti, plaší již jich hry a výskání,
a v opálový tón se šatí nebe šeré,
pod kterým v bassinu se labuť prohání;

A listí platanu po písku vítr sije
a stejně bičuje v spěch žena je a rej
vlas šedý na hrdle, jež kněze talár kryje
i tyl, jenž rozkošný zakrývá obličej:

Tu příteli my dva jdeme krásnou na terasu,
kam chodí milenci se bavit hovorem,
a mnohá dáma tu, květ starých franckých časů,
nám v mysli ožije pod starým mramorem.

A mrtvé ženy ty kdys toužené a krásné,
ty matou naše sny tak smutnou radostí,
že návrat večerů, dne proudný sklon, jenž hasne,
číš žití dává pít nám s přísnou trpkostí.

A bubny večerní nás ženou domů zpátky,
a touze veřejně otvírá hvězdný svit,
o ženě mluvíš mi, jež, bílý fantom krásný,
se mihla pod večer, jež nemůže tvou být.

Pia

»Až navrátíš se zpět, po němž jsi práhnul,
až najdeš klid po svojí dlouhé pouti,
za druhým třetí stín se ke mně nahnul,

jež Pia byla jsem, hled vzpomenouti;
jsem z Sieny Maremnou usmrcena,
ten ví to, jenž chtěl mojímu mužem slouti

a prsten dav mi řekl: »Bud má žena!«

Ten Dante rozhovor, jenž snivou něhou dýše,
na práhu uslyšel kdys hory Očistcové,
nad smrtí ukrutnou když bez výčitky, tiše
stín v jeho vzpomínku se poroučel. Mí snové
se nikdy pověstí tak sladkou nezachvěli,
a city světlejší mým srdcem neprojely
ni větším soucitem má ňadra tknuta byla.

Ó dítě Toskany, o Pio, duše milá,
z tvé něhy poznávám žluč žití a tvé hoře,

co slzí pálilo, slaných jak voda moře,
ve nocích bez konce tvé velké oči vroucí,
pod vlasy černými tvář vyhublou a žhoucí,
jak uhel bolesti svým ohněm neustále
tvé čelo čistíval tak bledé, sesinalé.

Tvá hrdá Siena, dvornosti každé matka,
tak plna cimbuří a malovaných štítů,
tě lásky šepotem ve mládí prvním svitu
svým jedem nejsladším krmila, dívko sladká.
Když, v rukou modlitby, jsi ulicemi spěla,
tu hrubých žoldnéřů jsi drzý úsměv zřela,
tu nevěděla jsi, že muž jest násilníkem,
jenž záštím vznítí se tak láskou jak se vznítíl;
tvá matka zoufalým tě oplakala vzlykem,
když v bílém závoji tě šlechtic, barbar chytil
tě ženou zval a v hrad tě zavez' otců chmurný.
Tys zavěsila se na jeho šiji hnědou
a tvář tvá přitiskla se na vous jeho spurný,
neb milovala's jej i bradu jeho šedou.
Leč brzy premohla tvé srdce nechť; dlouhá
v tom zámku samota, toť popel, z něhož touha
se vznála, v duši tvé, tak hravé, žáry vzplály.
Ku prvním slzám tvým proč dostavil se hned
kýs plachý troubadour, jenž mlhou přišel z dále
a složil k nohous tvým svou loutnu i své žaly,
hoch hnědý Toskany a mistr sladkých věd?
Ve zraku jiskrném mu hrála ducha vláda,
on znal vše romány, které má žena ráda,
a když jste o lásce čtli povídek dost oba,
tu bez myšlenky vám ta hrozná přišla doba,
strach celé duše tvé a přec tvých tužeb květ!
Když prohlédla jsi zas, tu začly trestu muky,
šat drsný zíněný tys vzala z výtek ruky,

žár vzplanul pochmurný v tvém dlouho čistém oku
a těžký žhoucí dech tě trápil v každém kroku,
tys ruce lomila a bědovala v lkání,
ku klamu, přetvářce teď odsouzena k lhaní,
však špatně uměla's tu hru, ty tklivé děcko,
choť viděl bleďost tvou a brzy poznal všecko.

By smířen byl tvůj hřích, tak cudný, zapotřebí,
bys Krista vzala kříž a všechny jeho hřeby!
Tvůj soudce zločinný, tvůj tupý muž se vznítíl,
když jak tur žárlivý tě drsně v rámě chytil,
když zdrtil tělo tvé a skončil tvoji bídu,
ty's ruce složila na tichých řadrech v klidu,
ty's lehce k modlitbě rtů růže hnula obě,
a smrtí s vrahem svým již vyrovnána, tiše
jsi žhoucí, poslední vzdech k tomu slala výše,
jenž plný soucitu vzal Magdalenu k sobě.

Tvá žije památka, neb dvorný básník vzal
tě, smutná květino, v svou píseň; ve Sieně
tvé rodné mnohý, věř, tě často oplakal,
ty žiješ v budoucnost, urvána času změně
a mnohé při čtení tak jaly tvoje muky,
by usušili zrak, jim kniha padla z ruky.

Láska

Jeť láska plna tajů hlubokých.
Pud přírody, jenž ve pravěku časem
pojíval nahé boky v lesích divokých,
ten mate choť, že pod svým skvostným pasem
v svém studu zákonů všech pamětlivá,
krev Evy z pralesů až podnes v sobě skrývá.

FELIX FRANK

(*1837)

Vydal: *Chants de colère* (1871), *Le poème de la jeunesse* (1876) a *La chanson d'amour* (1885). Mimo to vydal výtečná vydání starších děl literárních jako *Cymbalum mundi*, *Heptaméron* atd.

Ó ty jsi nesnila!

Ó ty jsi nesnila,
že s mojím osudem
svůj bysi spojila,
byť i po boji zlém –
ó ty jsi nesnila!

Ó ty jsi nesnila,
ve bouřném roznětí,
že bys se opila
v mém teplém objetí –
ó ty jsi nesnila!

Ó ty jsi nesnila,
tvé lásky nesměrnost
že by kdy splášila
mou chmurnou minulost –
ó ty jsi nesnila!

Ó ty jsi nesnila,
v života přejí
že budeš, spanilá,
mou hrdou trofejí –
Vid, to jsi nesnila!

CHARLES FREMINE

(1841-1906)

Vydal sbirky: *Floréal* (1870) a *Vieux airs et jeunes chansons* (1884).

Maják

Tak pro básníka, budoucnost jež děsí,
jenž v klášterním chce umřít soumraku,
pro snílka jaký sen to mezi tesy
být v bouři, vlnách strážcem majáku!

Za sebou města nudy, sídla troupů,
na věži trůnit z žuly, bohatýr
jak časů dávných, býti host na sloupu
a v noci hvězdou pláti v proudů vír.

A místo lesů, polí, měst a tváří,
jichž vzhled vždy mění počasí a věk,
zřít nebes krajiny, jak v jasů září,
neb valné vody jen a vichrů jek!

Ukázat světu záda, všecko hoře
si vyrvat z ňader, lásku, touhu, ples,
za obzor mít jen moře, moře, moře,
za starost, jaké počasí je dnes.

Tak sníti, žíti pouze v proudů změně,
skal, strží věžeň – čarovný to sen,
svou svítilnu vždy rozněcovat denně –
Však nudo! – dělati to den co den!

CHARLES FUTER

(1866-1929)

Rodem Švýcar. Vydal lyrické knihy: *L'ame pensive* (1884), *Les tendresses* (1886), *Poèmes*, *L'ame des choses*, *Coeur*, které dočkaly několika vydání. Mimo to napsal knihu povídek a literárních studií. Vydal sborník básní *Les poètes du clocher* a sborníky básnické nejmladší generace *L'année des poètes od r. 1890, kde vedle prací prostředních a nahodilých je uloženo mnoho vzácného pro dějiny lyriky francouzské. Sám je lyrik vroucího citu, trochu hovorný a místy mělký, vždy ale v stylu korrektní, a elegantní ve výrazu.*

Sláva

Ach, sláva! Nevím sám, zda dosáhnu já slávy!
Však lidstva celý děj můj tento vzdech je lkavý,
v mém štkání jediném se celý vesmír skrývá;
sláb zrovna jako vy, já cítím svoji mdlobu.
Co na tom? Sním ten sen: pro příští nechat dobu
své dílo, ve kterém krev žhoucí v slokách zpívá.

I velké umění můž' vzniknout v duši malé.
Sám sebou překvapen, co psal jsem, v neskonale
se bázní potácím a pot mé čelo kryje.
Vím, v nebi přeludů až spatřím přístav sladký,
ti, s nimiž plakal jsem, že milenci a matky
si stesknou pod večer, kdy nejvíc srdce bije.

Milován!

Jsem milován! Jsem šťastný! Piju žití!
U proudů magických, na březích plných kvítí,
u zdrojů nebeských, kde břeh se v hvězdách ztrácí,
ve vodách stříbrných tak modří pijí ptáci.

Jsem milován! Jsem lepší! Jásám v písni!
Ve zlatém obilí i v hlohů květné třísni;
tak štěstím báječným, jež nelze vyzpívati,
se v azur bez konce v dál modří ptáci trátí.

Jsem milován! Chci umřít! Smrt mi blahem.
Tak zmdlení rozkoší ve nočním vzduchu vlahém
i modří ptáci též kdes lesa na pokraji
svůj vzdušný staví let a štěstím umírají.

Slova

Ty díš-li: »Něžný jsem!« Tu odpusť sokům všem!
a díš-li: »Velký jsem!« nad pochybnost se vznes!
A díš-li: »Krásný jsem!« Smrt vítej s úsměvem!
a díš-li: »Dobrý jsem!« všem dej se hned a dnes!

A díš-li: »Miluji!« Tu božský prociť rej,
by zrada, smyslnost' tvou nepronikly hrud'!
A díš-li: »Umírám!« tu darmo nezmírej,
a díš-li: »S bohem všem!«, své duše nezabud!

Křídla snu

Pod stromy v zamyšlení
jsem kráčel v sladké muce.
– Jsou bílá křídla snění,
tak bílá jak tvé ruce.

Vždy pěl jsem v roztoužení
ten azur tvojich očí.
– Jsou modrá křídla snění
jak zrak tvůj, kam se vkročí.

Já pil tvé políbení
kdes v lese mezi květy.

– Jsou různá křídla snění
jak ty, z nichž pil jsem, rety.

Zlí dnové! V buráčení
lká vichr. Rci, zda žil jsem?

– Jsou mrtva křídla snění
jak láska, o níž snil jsem.

THÉOPHILE GAUTIER

(1811-1872)

Vydal: *Poésies* (1830), *Albertus* (1832), *La comédie de la mort* (1838), *Emaux et camées* (1852) atd. Vedle básní plných sytého koloritu a bizarních originelních nápadů ve formě klassicky dokonalé psal velkou řadu románů, povídek, cestopisů, feuilletonů, her divadelních, baletů a feerií. Gautier je velký mistr slova a vyniká velkou plastikou v ciselování verše stejně hudebního jak filigranského a graciosního.

U moře

Luny ruka roztržitá
vějíř velký upustila,
v němž se cetek množství kmitá,
moře modrá pláň jej skryla.

Chce jej mít zas, tož se sklání,
stříbrnou dlaň po něm vzpíná,
on však prchá bez ustání,
vlna dál ho šine jiná.

Chtěl bych v moře skočit rázem
pro ten vějíř, pro tebe,
kdybys, luno, mohla na zem,
a já mohl do nebe!

Dívčí popěvek

Mně s ňader bílých jako sních
pad' karafiát v náruč vln;
jak octne se zas v rukou mých,
vždy bude, běda, vody pln!

Proč, kvítku, do vody jsi pad'?
Jak unáší tě proudů zlost!
Vždyť svlažiti tě, než bys vad',
mám věru vlastních slzí dost.

Cestou kolem hřbitova

Ach, pověz, co jest hrob? – Jest šatnou duše jen,
kam po divadle vždy, když přestalo se hrát,
odkládá mužů dav a dětí, starců, žen,
jak masky dělají, svůj vypůjčený šat.

Vzpomínka

Ach, co z ní zbývá dnes? Jen pouze to, co zbývá,
když, rajska illuse, sen krásný v nic nám splývá,
co zbývá na podzim z líbezných vůní vesny,
co z lesku trávníku, když přešel již máj plesný,
co z jíní zbude nám a co z roztálých sněhů,
co z dětských slz, co z písní vln u břehu,
co z ptáka prozpěvu, co ze stříbrných tónů,
co z vzdechů podvečer již tisících se zvonů,
co zbude ze stínu, když závoj noci tmavý
v ráz zory protrhá jas vítězný a smavý.

Holubi

Na stráni u hřbitova v dáli
ční palmy chochol zelenavý,
ten z podvečera vždycky halí
holubů bílých celé davy.

Však sotva vzplane jarní chvíle,
jak šňůru perel roztrženou

je vidíš v modrém vzduchu bílé,
ty k střechám, ty se v pole ženou.

Má duše strom, kde večer kryjí
se moje sny, rej vidin skvělý,
jež spadnou s nebe, křídly bijí,
by jitem hned se rozletěly.

Watteau

Za Paříží jsem kráčel polem
vždy podél cesty dál a dál,
sám šel jsem pouze se svým bolem,
ten jediný mi ruku dal.

Kol pole smutná, dlouhá byla,
šla v souhlas s nebem, tu se zdvih'
na pláni, jež se v mlhu kryla,
park starý stromů pradávných.

Můj zrak se mříží v stromy hloubí,
toť park, jak Watteau měl je rád,
tu olše, jívy, svěží loubí
dle šňůry přistřiženo v řad.

Má duše ples i smutek cítí,
já chápu v duši stísněné:
Zde blízko sen je mého žití
a štěstí mé tam zamčené!

Letrilla

Proč, dítě, takou okrasu:
na ňadrech korálový nach,
stříbrný klíček na pasu
a pentle na svých střevíčkách?

Na horách zvolna taje sníh...
Ó dítě, já chci do světa,
zrak vesny modrý jeden smích,
chci zřít, zda jasmín rozkvétá.

Co jaro mi a co mi svět,
co jasmínu mi hvězdy jsou?
Mé srdce svírá bolu květ,
a žal a smutek se mnou jdou.

Píseň

V dubnu zem jest jako růže,
jako mládí, lásky cit,
dívka, sotva ještě může
Jaru návrat zaplatit.

V červnu jest již trochu bledá,
v srdci touhy zakvílí,
brzy s Letem sluncem hnědá
ukryje se v obilí.

V srpnu bacchantka je dravá,
mačká révy plný trs
a na tygří kůži dává
Podzimku v plen nahý prs.

V zimě babka, jde to s nouzí,
jíním pruhovaná sní,
vzdechem ze svých snů se vzbouzí,
Zima chrápe vedle ní.

Hroch

To zvíře, které hrochem sluje,
se v síti v Javě ukrývá,

kde hemží se v dnu každé sluje
víc potvor, v snech než přebývá.

Tam boa roztáčí se, syčí,
řve tygr tam, až poušť se chví,
ve vzteku búvol supá, řičí,
hroch pase v tichu se neb spí.

Co jemu šípů déšť a bodců?
Zří člověka a klidný jest,
směje se kulím domorodců,
o jeho kůži jich zní chřest.

Já hroch jsem, který nechvěje se,
mé přesvědčení jest můj štít,
v té zbroji, již nic nedotkne se,
mne vidíš klidně světem jít.

Motýli

Motýli bílí jako sníh
v zástupech letí nad moře,
kéž za nimi bych já se mih'
tou cestou v modrém prostore!

Má tmavooká bajadero,
ó kdybych jejich křídla měl,
zda uhadla bys, noci dcero,
zda uhadla bys, kam bych spěl?

Ni růží nezlíbal bych keř,
přes doly, hvozdy bych se zdvih',
k tvým přivřeným rtům leť bych, věř,
má květino, a umřel v nich!

IVAN GILKIN

(1858-1924)

Účastnil se Parnassu belgického (1887).

Touha

Mdlý zrak můj nevidí v jasmínu srdci zlato,
zří zlato vlasů tvých a jeho něhu parnou,
a bělost lilií též nezří jednotvárnou
pro bělost rukou tvých, již srdce moje vznato.

Ty, jež máš přijíti, přijď! Ústa tebe ždají
a smutné oči mé po drahých tvých touží,
zem prázna jest a zrak se v prázné nebe hrouží,
a rtové duše mé se lačně otvírají.

Já budu tě mít rád a ty mne umučíš
a přece nezkojíš svůj rozmar a mé plání.
Vše dám ti v oběť rád, v tvou náruč v odříkání
až krev má vyteče. – Ó pospěš již!

Sonet

Ve čtvrti města, jež spí za kasárnou,
jak srdce plaché chvatný krok zní, zmírám.
Ó noci, v ticha propast jednotvárnou
své křídlo Anděl hanby otevírá!

Kdos prchá... Nebezpečí za ním zírám,
kol vlhkých zdí zříš Úzkost prchat parnou.
Křik: Pomozte!... Svítilny rudý vtírá
se na rohu zrak v šeř svou září marnou.

Křik? – Nikoli. Nic. Ani kolem dechu,
ni vraždy hlomoz, ni pád těla v spěchu
přes mostu zábradlí. Noc všady tmavá.

Však vojsko spící náhle budí ze sna
fanfara trouby, v ulic šeř zní plesná,
s ní zvolna Slunce jas a poklid vstává.

Myšlenka

Z černého onyxu mi podal číši
pít černý Anděl, plna dumy byla,
má ústa hrobová svou smrt z ní pila,
z ní zoufalství jas, kouzlo hrůzy dýší.

Myšlénka jed, jenž energii zžírá
a ničí štěstí vše i lásku, zdraví,
jež každou vůli, každou naděj tráví
a magiemi chmurnými hrud' týrá.

Mrtvolou páchne toto víno žárné.
Vše vím, vše znám, vše čet' jsem, vše je marné,
mře každá rozkoš, než se narodila.

Co jaro duši mojí v zimním šeru?
Ples není pro mne a nad kvítí milá
mně blýskavá je ocel revolveru.

ANDRE GILL

(1840-1885)

Známý malíř a kreslič karrikatur, zemřel v blázinci. Kniha veršů:
La muse a bibi. Duch originalní, fantastický a paradoxní.

Waterloo

Dnes chmurná je to pláň, kde sotva časem
se poutník dějinami okouzlený
na chvíli staví, chví se udivený
a zdá se mu, že lidským kráčí masem.

Pár vran. Pak brázdy. Vůdce s šedým vlasem
o Hugu mluví. Hole beze ceny
zde draze kupuje Brit překvapený
a za deset sous Francouz jatý žasem.

Lev hloupý. V dálce statek, v kterém kdáká
pár slepic. Vítr. Hloží. Pak tě láká
museum, v kterém v přilbě rozpoltěné
se smějí zuby v lebce roztříštěné.
Já »Napoleon!« volal třikrát dolem,
však ohlas zůstal němý – mrtvo kolem.

PHILIPPE GILLE

(1831-1901)

Psal texty k operám (*Manon Lescaut*, *Lakmé*) a vydal sbírku básní *Herbář*. Dále napsal řadu her divadelních.

Figurka

Zas poznávám tě, ty figurko milá;
kdys po večeři z drobtů chleba čile
a na rtech s úsměvem tě urobila
a zhnětla ve své malé ručce bílé.

A jak jsi stála, do smíchu se dala,
ty's padala, tvá hlava kroutila se,
tvé grotesknosti se až k slzám smála –
ó jaký smích to zvonil v její hlase!

Dnes ubohé tvé tvary usušené –
ach, ne ten smích, co zbožně tebe zvedám,
v tvých údech křivých, hlavě nakloněné
jen otisk její drahých prstů hledám.

RAOUL GINESTE

(1852-1914)

Vydal vzácnou knihu veršů s názvem *Le rameau d'or* (1887).

Proklatí

- Proč strnulé jsou vaše oči tak?
- My v spásu věčnou hroužili svůj zrak.
Proč bez klidu jest každý z vašich dnů?
- My nořili se dlouho v něhu snů.
Proč vrásky na čele, ret beze slov?
- My mrtvých ptali se, co tají rov.
Tož děsem zbledli jste, vy truchlíci?
- Ne, myšlénkou a bděním, zimnicí.
Však jaký cíl vás žene dál a dál:
- Chcem' za ním, a on prchá – ideál!

Vyznání

V svém křesle gotickém dlí Alix s vlasem plavým
a tiše pomalu jahody otrhává,
jak bledé lilie prstíky mihem hravým
se chví, až prsteny jí tryská jiskra žhavá.

A otrhané již bez lístků, bez zeleně
je zvolna ukládá na dno stříbrné číše,
a s okem plným snů zří v dálku zamyšleně
a v ústa chvílemi si jednu trhá tiše.

A trhá dále zas. – U nohou (s mnohým květem
na pestrém koberci) nos různý v prackách maje,

si hoví nedbale chrt štíhlý s šedým hřbetem,
co s copy jejími za křeslem vzadu hraje

si páže mladičké, hoch starý patnáct roků,
tak sličný, dívka to že mnohý řek' by v tuše,
ten bázní chvěje se a s vlhkou slzou v oku
se vzmužil zašeptat jí tajemství své duše.

Než, paní, odjedu, do zítřka – jaká muka!
Ó prosím, dovolte, ať ve polibku plachém
se dotknu jahody, již tkla se vaše ruka,
neb ústa vaše, ach! ta stejným svítí nachem!

ALBERT GIRAUD

(1860-1929)

Účastnil se Parnassu belgického. Vydal: *Pierrot Lunaire* (1884), *Hors du siècle* (1888).

Ženě čtyřicetileté

V tvých velkých očích, zkad tma teplá sálá,
kde matně žití tajemství se třpytí,
já čerpal touhu, jež se věčně nítí,
po rozkoších, jichž duše nepoznala.

Tvá celá bytost rozkvetlá a zralá
mé nenasytné tělo vášní sytí
a duše z minulosti svojí cítí
stesk po době, kdys v panenství svém plála.

Já často žárlil tichých za večerů
na lodi velké zakotvivší v šeru,
jichž stěžně slávou návratu se tměly;

jež za sebou na cestách táhly z dáli
dech nebes všech i pasů výpar vřelý,
jež kdysi v dalekých svých poutích vssály.

Oklamaný pierrot

Pierrot luny paprsk bílý
na kabátě svém vzadu zřel;
vyjítí večer z domu chtěl
za milostnou kams kratochvílí.

Leč toileta dnes ho mýlí,
ať kabát, jak chtěl obracel,

pierrot luny paprsk bílý
na kabátě svém vzadu zřel.

I myslil si: To pobílili
mne vápnem kdes! Kartáčem dřel
do rána, pot až v tváři měl,
na kabátě svém s velkou pílí
pierrot luny paprsk bílý.

Drahý hlas

Jak sladký ruch včel, kterých nevidíš
a jež jsou zpyty večerem a kvítím,
v snách sladký hlas tvůj svého ucha blíž
v lék bolestem ten unylý hlas cítím,
jak sladký ruch včel, kterých nevidíš
a jež jsou spity večerem a kvítím.

A svěžest zdrojů, jarních růží pych
a lesní mech a tymianu vůně,
to všechno zpívá v rtech tvých růžových
jak ohlas z dálky; v srdce mé, jež stůně,
ty vlíváš svěžest zdrojů, růží pych
a lesní mech a tymianu vůně.

Tlum hrdých slov tvou vášní neztajen
se vzpíná jako hřebci ve tvém hlase,
v tvých čistých očích zkvétá jasný sen,
tvůj smích jak staré housle ozývá se,
však hrdých slov tlum vášní neztajen
se vzpíná jako hřebci ve tvém hlase.

Plá ambra, samet z plných těchto vln,
tvůj hlas mi zárnou řeku připomíná,
kde, západ co je rudé záře pln,
se v slunci černá flota houpe líná;

plá ambra, samet z plných těchto vln,
tvůj hlas mi zářnou řeku připomíná.

A tajemství, jež v stínu jeho spí,
lesk mají monstrancí se zašlým zlatem,
jež náhle v blesku vzplanou a se chví
na oltáři v nach červánkový vzňatém;
ó tajemství, jež v stínu slov tvých spí,
lesk mají monstrancí se zašlým zlatem.

ALBERT GLATIGNY

(1839-1873)

Básně: *Les vignes folles*, *Flèches d'or* a *Gilles et pasquines*, vyšly sebrané 1879 v jednom svazku. Příbuzný Theod. de Banville v kultu formy a v rozmarných náladách byl tento cestující herec, který zemřel v největší bídě souchotinami, jedním z největších talentů Parnassu francouzského.

Hle, večer!

Hle večer: rovné svitu měsíčnému
tvé oči pod obrvím dlouhým svítí,
vzduch průsvitný jest, vhod-li srdci tvému,
pojd' na pobřeží moře spat a sníti.

Zpěv, který pouze moje srdce slyší,
zpěv lásky, který tvoje duše dýchá,
tak sladký, smutný vstoupá v hvězdnou výši,
jež nyjíc touhou umřítí chce zticha.

Hle, moře! jeho vlny stříbrozlaté
jak my si něžně vypravují báje,
já u tvých nohou sním, tvé ruce spjaté
v svých držím, tvojim slovům naslouchaje.

Ó nemluvme a nesněme, ať plyne
čas dále jen! Ať každá hvězda svítí!
Jest chladno dnes, spust' závoj – půlnoc kyne,
já cítím chlad tvých řader vlnou chvítí.

ÉMILE GOUDEAU

(1849-1906)

Výdal básnické sbírky *Fleurs du bitume*, *Poèmes ironiques* a *La revanche des bêtes*.

?

Vid, starý Mefisto, že v smíchu jen a s hněvy
si lidstvo časuje své »Nevím, nevíš, neví«;
zem i když prohloubá až ku středu i jádru,
by prvky poznalo, jež chová ve svém řadru,
když v prostor povzneslo se v azur čistý směle,
hlas větru slyšelo a čtlo na mraků čele,
když hvězdy zvolilo si terčem svého zření!
Vše marno, Oidipa pro tuto sfingu není.
Ta pouští na prahu bez hnutí hledí v stíny,
kde leží z Božství všech jen trosky, zříceniny.

Ký věru potom div, že nejvíc když to bolí,
kdos v noci plné hrůz rád samovraždu zvolí?

FERDINAND DE GRAMONT

(1815-1897)

Vydal *Sonety* (1840) a *Sestiny* (1872). Mimo to přeložil veškeré básně Petrarkovy (1841). Sestinu zavedl Gramont první do poesie francouzské opatřiv ji mimo obyčejné závěrečné střídání slov i rýmem.

Vyhnanství duchu

Vás vyhostili, hosty jasné luny,
svět zapírá dnes nehmotnou druž duchů:
tož Elfy, Vily, Sylfy na pobřeží,
jež tančívaly v podvečera mlze
a hradů starých ostříhaly trosky
a velkých lesů plnívaly skrýše.

Juž stalo se. Jsou prázny všechny skrýše,
ční pusté kláštery ve svitu luny,
víc neuzříte prohlížet jich trosky
Titanii, tu císařovnu duchů,
ni Oberona roh nezazní v mlze
a nevzbudí víc ohlas na pobřeží.

Když divá bouře tepe do pobřeží,
dnes Ariel bez kouzедlné skrýše
zanechá ztroskotaných davy v mlze.
Vy bludní jezdcí na paprsku luny
o Puku, Trilby! druží smavých duchů,
teď věda svět váš rozdrtila v trosky.

My aspoň tyto sebrali jsme trosky
na stepích, skalách, moře na pobřeží,
květ zpívající lákadlem byl duchu,
my nad jezerem, zelené kde skrýše,

jsme zřeli modré ptáky a šat luny
nám Urgel večer ukázala v mlze.

Dí svět: Ó nechte spáti v prachu, v mlze
ty pohádky, ty minulosti trosky,
sní pouze nyní pes ve svitu luny,
teď maják září moře na pobřeží,
a všady za peníze kynou skrýše
před živly lepší nežli sluje duchů.

Je nutno věřit. Našemu však duchu
sny vždy se blíží v jasu jako v mlze,
taj láká nás. Nad smavé denní skrýše
my pěvci, milujeme hradů trosky
a strže lesní, písek na pobřeží,
jež plny přeludů jsou v svitu luny.

Však v záři *luny* nechť rej nevlá *duchů*,
přec v lesích, na *pobřeží* druž jich *v mlze*
v nás, již jsme *trosky*, najde vděčné *skrýše*.

CHARLES GRANDMOUGIN

(1850-1930)

Vydal velké básně: Orphée, Caïn, Prométhée. Lyrické sbírky jsou: Siestes (1874), Nouvelles poésies (1880), Les souvenirs d'Anvers (1881), Poèmes d'amour (1884), Rimes des combat (1886), A pleines voiles (1888).

Odříkání

Znám starý klášter v hloubi černých lesů;
tam umřítí chci, do své tmavé cely
bez hluku těžké zoufalství své vnesu.
Ve věčném soumraku spí ten hvozd ztmělý.
Znám starý klášter v hloubi černých lesů.

Tam někdy půjdu zahrát na varhany
ve svátek, v neděli, kdy mlha hude,
largetto Schumanna, v němž svoje rány
i ztrátu štěstí pozná srdce chudé;
tam někdy půjdu zahrát na varhany.

Leč brzy k písním církevním se vrátím,
neb v Schumannu bol proudi plným jezem.
Mne bolí minulost; tož líp se ztratím
ve výši nebe s božským Pergolesem.
Ó, brzy k písním církevním se vrátím!

Sem habit, sandaly! je konec všemu.
Já pěst' zatínal, čas je ruce spínat!
Chci klášter s oblouky a tichem, k němu
hluk světa z dálky chodí uhasínat.
Sem habit, sandaly! je konec všemu.

Hudebníci

Gluck hellenský je chrám, ční čistý nad jezerem,
pod nebem nesměrným svůj profil zvedá bílý,
bez ozdob, vznešený a prostý, přísný, v kterém
zní sbory mohutné, jenž sladce k Bohu kvílí.

Haydn je pěšina, jíž ve hovoru klidném
jdeš loukou zelenou v les po záhybech stálých,
kraj vášný, bez mrazu, bez dešťů, v lesku vlídném,
to město kmetů jest a villa dětí malých.

Mozart, Vlach zbloudilý do mlhy na severu,
jenž pod balkony dám ve hvězdných nocích bloudí,
a písně šepotá si při měsíčním šeru
a touhu smyslnou a sladkou v srdce loudí.

Beethoven, oceán pochmurný, plný hněvu,
jenž zmítá duchem tvým jak loď troskou, noře
jej v hloubku, hučící, dál valící se v řevu;
Beethoven, Beethoven, toť lidských srdcí moře!

Weber, háj smrkový, jímž modřín prokmitává,
tu lovců pekelných je místo oblíbené,
již troubí v rohy své, až ozvěna zní lkavá,
co nebe měsícem je celé zkrvácené.

Mendelssohn, údolí, kde šotkové jsou v reji,
kde skřítek undinu v soumraku líbá tklivém,
to sabbat Shakespeara, sordinou provázejí
jej zvony vzdálené v svém adagiu snivém.

Schumann, to fthisických pochmurná nemocnice,
jenž prsty vyhublé, již na věčnosti prahu,
na nádra kladou si; tam Musy zoufající
se bolem opijí, to hřbitov samovrahů.

Mayerbeer, to je dom s oblouky gotickými,
jímž zvony na poplach se v noci rozléhají,
to klášter příšerný, to hranice, kde dýmy
kacířů kouřící se těla prokmitají.

Chopin je tanečník a náměsíčník, k retu
on tiskne dívku svou, jež klesá s usmíváním,
a v bolu mluví s ní ve tance vírném letu
a plýtvá něhou svou a ženy laškováním.

Wagner je skalisko; bouř věčná v divém šlehu
hřmí kolem oltářů nordických bohů lítá,
to Sweedenborga sen jest ve bělosti sněhu,
fjord, Serafita v němž se s Arielem kmitá.

Ó blázni vznešení, snílkové, hudebníci,
vy dobrodruzi jste věčného ideálu,
nad pěvci, sochaři, malíři, jásající
vy máte slovo to, jež my hledáme v žalu!

Vy pouze jediní v svou nekonečnost zříte
a vaše nápěvy jak jemná vůně vlají
výš k Bohu, k obloze se nesou hvězdokryté,
neb váš svět začíná, kde smysly přestávají!

Housle

Já snil jsem, tělo mé že v housle změněné
ze dříví suchého ku nohám od hlavy,
já pohnout nemohl své nohy spletené,
já pouze v strunách žil jsem život mlhavý.

Já ležel, srdce mé jen lidský mělo vznět
jak mrtvý v rakvi své ve skříni bezzvuký,
když náhle přišel jsi mě světlu dáti zpět
a ladným pokynem když vzal's mne do ruky.

Tu náhle procit' jsem v divadle ohromném;
jak nebe vysoké, jak město velké bylo,
dav lidí nesčetný vřel a burácel v něm,
sta lidí balkony jak proudem zatopilo.

Ty v pose vznešené a heroické blíž
u rampy stanul jsi – zřím, jak tvé oko hoří!
Tak za krásného dne kapitán v slunnou tiš
na lodi ohromné se zjeví v šírém moři.

Za námi ve stínu vřel, hlučel v temném ryku
orchestr ohromný »a« sobě udávaje;
byl počet veliký, nesměrný hudebníků,
že závrať cítil jsem, jak ve strunách mi hraje.

A lustry na stropě jak hvězdy v jeden mih
ve tlumech, zástupech jak nebe zhvězdění,
na sloupech z mramoru tmavých a zelených
sta hrálo odlesků z paprsků víření.

A v ložích hedvábných a sametových skvoucích
se ženy kupily s nahými rameny,
na řadrech kytice tropických barev žhoucích,
jež z dálky svítily jak živé plameny.

Pod zlatem balkonu ve tmavém otvoru,
z kad divý, ztmělý ryk zněl z dálky hned a zblízka,
vřel prostor přeplněn, a šlo to nahoru,
jak vlny tříští se na břehu o skaliska.

Vzduch horký naplněn byl vůní směsicí,
hlas každý proměněn byl ve slavnostní zvuk,
a velké vějíře zářící, jiskřící
se chvěly v tisících, jak velkých ptáků shluk.

Leč náhle veliký jak utiší se les,
když orkán přestane jej shýbat v mlčení,

orchestr umlknul, po sále ani hles,
ó ticho hluboké! Vše čeká znamení.

Ký jazyk může jen vás popsat smavé fletny,
jež slzy líčíte i černý úsměv letný,
vy řvoucí pozouny, violy sladké něhy,
hoboje svěžejší nad zřídla louky smavé,
vy něžné fagoty, vy klarinety lkavé
a housle nyjící neb zoufající šlehy!

Ó blesky divoké cymbálů vířících
a rohů povzdechy ve bubnů vichřicích,
ó harfy, křišťálem jichž tkány arabesky;
ó dumných basů sny, trub ostré signály,
jek jejichž ovládá orchestru přívaly,
zní drze, výbojně ve srdce žal a stesky.

Po bouřné předešle ve zářné hudby vlny
když děsný smyčec tvůj, tak jisté síly plný
v mé srdce opřel se, jež v struny změněné,
svá prsa v okovech se zachvívat já cítil
a nový život vřel, skrz žíly mé se řítíl,
já celý tál a plál v rozkoši plamenné.

Já v sobě souzvuku měl báseň zářivou
a zvuky proudily ve sloku ohnivou,
akkordů v kaskadách má bytost tekla celá,
a tvými pod prsty myšlénka zrála mi
a každá píseň zas sterými vlnami
v mé tělo nazpátek co nová krev mi vjela.

Já cítil bez bázně tu novou extasi
a v hloubi duše své již spílé, bez hrází,
se náhle staří mistři probudili:
Tu Haydn poklidný, co frase to květ v něm,
nad slunce vážnější, jež mrouc niv zlatí lem,
tu Weber, tajemstvím jenž velkých lesů zpilý.

Tu Mozart vlnivý, jak mladé děvče smavý,
kterého vzdech a ston žert potlačuje hravý,
tu starý, těžký Bach, jenž vzbouzí skorem děs,
Mendelssohn zženštilý, tak bledý je a snivý,
a jehož lásky zpěv tak smutně zádumčivý
jak vůně květů vlá hvězdnatých do nebes!

Ti všichni prošli mnou tvou vervou rostoucí,
dav celý zkameněl a trnul žasnoucí
a krásy zimnice všem zakmitla se v zraku.
Však v tom tu Beethoven, když jeho vzdorný vzlyk
jak Promethea hněv a vítězí ryk
se křídla rozmachem zdál ztráceti až v mraku.

Tu v bázni myslil jsem, že neobsáhnu jej,
že musí zdrtit mne ta síla a ten rej,
– tak asi lodi jest, když bouř se na ni vrhá, –
že jeho pod rukou děs jeho vítězný
v mé duši zakotven jak orkán bezmezný
na šířím srdci mém vše struny tryskem strhá.

Ó bolná závratí s bouřící harmonií!
Má duše pod mistra se děsným dechem svíjí
a celá vylévá ve tónů proudění;
a při tom chovaje bizarní ztuhlost loutky
já darmo poroučel svým prstům spjatým v koutky,
by rázem roztrhly dřevěné vězení.

Lid všecken povstal již a galerie v ráz,
ve hluku sypali sta věnců na tvůj vlas,
a lustry křišťálné se něčí září stkvěly,
a výše pod stropem tam neobsáhlý dav
ve stínu hemžil se, a sta, tisíce hlav
jak řada mravenišť se rojily a tměly.

V tom ztichl orchestr jak nebe po lijáku
a jako po bouři pár kapek padá z mraku,

zvuk mroucích pizzicat zněl ještě míň a míň;
leč zástup poroučí, mám ještě plakat dále!
Nuž tedy Schumanna, ať bolest má zní stále,
ať můra hudby již mne schvátí i tu síň!

Ó rána pálí mne, je bezdná, jaký hnět!
To s bohem truchlivé všem bědám, jež má svět,
v něm umíráček zní tak hudbou jednotvárnou,
to noc je jako smrt, již neosvítí nic,
to děsná vzdechů směs ňadra mi hlodajíc,
a každý tento vzdech mou krví syt je žárnou.

Pro tebe, vítězný, co prsty tvoje silou
mne tiskly, vydech' jsem svou celou duši zpilou
akkordem obrovským, tak skončil jsi vše v ráz,
já zmírám němý již a slyším, jak sál plesný
řve v divém jásotu. – Tak obrovský a děsný
hřmí starý oceán o skalný tříštěn sráz.

Píseň úředníka

Slyš, ptáčkové zpívají ve dvoře,
ve hustém listí starých lip se honí;
den celý v hlučném stráví táboře,
jich svěžím švitořením stromy zvoní,
a ve dne milují se bez hoře!

Můj pokoj nemá přebohatých zdob,
mou samotu mi špatně okrášlili,
kol mého vězení, jež jako hrob,
v kočárech jezdí mí přátelé milí;
můj úřad nemá zajímavých dob.

Já raděj' bych byl odsud hodně dál,
jen pohled na ty zdi mi bolest' strojí,
já lepší práci bych si vyhledal,

neb světem bloudil rád s milenkou svojí;
sám šťasten jí bych štěstí zbudoval!

Básníku pyšný, o slávě jsi snil,
teď poslouchej, úřad tě volá denně,
svůj sen jsi v kalamári utopil!
O krajích dálných dumej zamyšleně,
na černý stůl když's loket položil.

Když člověk chud, tu musí ztratit den,
jen chce-li vydělati chleba sobě,
být k vůli výživě své zapřažen.
Jdi, ukazuj pěst osudu v své zlobě,
ten pokyn výmluvný je pouhý pokyn jen.

Dál černi papír s hřbetem skřiveným,
ať v prstech zimničných se nožík leskne!
Své verše ukryj, byl bys směšný jim,
ať nikdo nevidí tvé srdce teskné!
Hraj vždy svou úlohu, buď správným, pozorným!

A pracuj klidně dál, když léto přijde k nám.
Jak zelený je hvozd, jak zlaté klasy!
Jak moře v jasu dme se ku hvězdám!
Pro tebe není v světě tolik krásy,
ni slunce, vítr, volnost – ty jsi sám!

A pracuj dál, až přijde podzimek,
dny jemnější jsou, průsvitnější nebe;
však dělej jen, co chef tvůj tobě řek',
ku vinobraní není třeba tebe!
Tě nelze spasit – marný je tvůj vztek!

A v zimě dál svou šij skloň v pokoře.
Jak těžce z kamen dusné vedro dýchá,
jak opium tvou lásku uspí zticha;

ted nemáš ani svoje vc hoře
na lipách ptáků píseň ve dvoře.

Epištola mému příteli a rolníkovi

Dorůstá syn tvůj, čím as bude?
Ty města hluk a dusný vzduch
sníš pro něj ve své jizbě chudé,
a všední náš a hloupý ruch.

Zda básník bude, malíř snad,
zda sochař? Nevím, v jeho hlavě
nic nehýbá se nedočkavě,
a jaký div, je posud mlád.

Však ty se rdíš nad chatou svojí,
tvá halena ti sprostá jest,
a hocha v nitra nepokoji
chceš vecpat v směšný oděv měst.

A úzký obzor představ tvých
a sobectví ti v srdci hoří,
ty ideal si velký tvoří
o hrdlech v límcích škrobených.

Ty slávu trottoiru chceš,
jíž pařížské se pyšní stvůry,
by syn tvůj v ruce, touhou mřeš,
měl perořízek prefektury.

A v pýchy svojí záplavě
ty úřednické židle kůži,
venkovský ty prostý muži,
k nejvyšší čítáš oslavě!

A časem duch tvůj slávou zpilý
se do blouznění pohříží,

tvé srdce dumá v blahé chvíli
o veliké té Paříži.

Tu v barbarské své ryzosti
tam vidíš zápasy a boje
a dukátů přehojné roje,
jež nahrabat lze v rychlosti.

Jak chud'as, kdož ví odkud vzal se
a hlady mroucí přišel sem,
přes jedinou noc náhle stal se
i boháčem i markýzem!

To asi tvoje myšlénky,
a proto musí tvoje dítě
v náš kletý vzduch, jak vzroste, hbitě
tvé hloupé pykat domněnky.

Z těch nejsem, věř mi, kteří míní
co vlci v rouchu beránčím,
že máte nečinní a líní
žit žitím sprostým, netečným,

jichž ironický pošklebek
– ó vždyť jej známe dostatečně –
chce prostý lid odsoudit věčně
v jho, minulý jež nosil věk.

Však jediné jen to mne mrzí,
to vaše kletba, starý hřích,
že sedlák dnes je dosti drzý
a zhrdá půdou otců svých;

že drahá naše matka vlast,
ať vítězně si vedem' třeba,
je vdova, která nemá chleba
svých dětí pýchou. A kam klást,

Kam chcete cíl té pýchy svojí,
za jaký vlast prodáte dar?
Jen třeba směšném ve přístroji
když může syn váš na kočár.

Když klobouk s třapci nosit smí,
v kravatě bílé, v kožešině
v den všední na kozlíku líně
jak v neděli, kdy městem hřmí.

Neb když je bídňý diurnista,
jenž rozmnoží řad chudáků,
kterému náhoda zmar chystá
a los ubohých škrabáků.

Jenž falešnými beafsteaky
se ve pokoutních krčmách živí,
pod spáry lichvářů se křiví,
boj strašný to a bezděký!

Až klesne v náruč bídě, draku,
své povinnosti otrok mdlý,
a hladem – ale v černém fraku
zle ukončí svůj život zlý.

Však darmo! Tvrdou, sedláku,
máš hlavu, nechceš tomu věřit,
sny skutečnost jsa zvyklý měřit,
jen svému věříš přízraku.

o Golkondě sníš, plné taje
a pohostinných edenů,
co zatím pravý poklad ráje
spí v zemi v spoustě kamenů.

Zem věčnou rodičkou je, věř,
a tvorná její stálá síla

vždy nový taj nám odhalila,
vždy nové světlo v naši šer.

Ty, který v hlouposti své prosté
a netrpěliv stále sníš
o slávě, synkovi jež vzroste
i tobě, což zem nevidíš?

Hled' na ni, synu polí, niv,
hled' na ni, myslí na svobodu!
Co v lůně tají pro tě plodů,
to nepochopil's jaktěživ!

Tví hoši statní s hnědou tváří,
ať západ plá či jitra svit,
ať pracují, ať jim se daří,
i sedlák velduch může být!

Ať úrodnější míza je,
ať bohatější květy jimi,
ať sklizně klasy zlacenými
ty zadíváš se do kraje!

Ať silní jsou jak jejich zpěvy
a hodni půdy, již ctil děd,
ať v zlatém zrně jejich révy
žár slunce zanechá svůj sled!

Víš, brachu, co je naše ztráta
v té době lehkých požitků,
kde každý sobík na děvčata
jen myslí v hluku přípitků?

Kde mnohý talent ztracen jest,
jenž zapředl se v snění prázdném
a zakrní pak směšným bláznem
na chmurné dlažbě velkých měst?

Nám chybí láska, láska pravá,
nám chybí sňatky úrodné,
kde hlava jest i mysl zdravá,
kde zmizí hříčky neplodné.

Neb povinnosti zbabělost
nás zbavila, ó my jsme kletí,
my nechcem' více míti děti.
Ó vlasti, kde tvá budoucnost?

Bdi, rolníku, nad svými statky,
jimž hrozí Němec posavad!
Ať tobě doma v oddech sladký
odrůstá statných synů řad.

A město v tísní okovů
když neplodné jen hyne, krní,
ty ze starého utvoř zrní
nám nový národ poznovu!

Tož národ silný jako duby
a hrdý v každou nehodu,
v boj řítící se do záhuby
pro příští, blízkou svobodu!

ÉDOUARD GRENIER

(1819-1901)

Vydal veršem: *Petits poèmes* (1859), *Poèmes dramatiques* (1861), *Amicis* (1868), idylu *Francine* (1885). Jeho básně *Smrt Lincolnova* a *Séméia* byly poctěny cenou Akademie fran. Poesie Grenierova jest odleskem poesie Vignyho a Lamartina, při tom plna něhy kouzla a snivé zádumčivosti.

Nekonečno

Neproniklé taji všemi
nekonečno vítězí
nese na svých řadrech zemi
jako matka dítě spící.

A zem ve prostoru zase
v tůň se noříc do etheru
zelenou číř nese v kráse,
v které dřímá moře v šeru.

Na svých vlnách moře nese
koráb, jenž se vlnám směje,
s lodníky a se mnou v plese
pod plachtami loď se chvěje.

Vzdálen milky, přeletavý
pták, v svém srdci na vzdor lidí
nesu její obraz smavý,
duch v něm nekonečnost vidí.

Zlaté vlasy

Tou vzpomínkou jsem posud jatý:
kdys byl jsem její u báby,

mé drahé dítě svůj vlas zlatý
si česala jak hedvábí.

Já překvapil ji, až se chvěla
i viděla mé nadšení
a jako třešně uzardělá
se skryla v zlaté vlnění.

Pud tajemný jí pravil asi,
že bujné tyto pletence,
ty zlaté vlasy bujné krásy
jsou pro chotě a milence.

A dobrá bába plna smíchu:
Jen zkuste, jsou jak hedvábí! –
Má ruka políbila v tichu
ty, jež zrak hltal, půvaby.

Však chvíle ta je zapomněna.
Ó bábo jistě v rakvi spíš!
A ona šťastna jest a žena
a já jsem sám a stárnu již!

Tajné hlasy

K nám mluví příroda a zas a zas
zní její něžný hlas.

Dí hvězda v nebi jako ametyst:
Bud' vždycky čist!

Ve větru, bouři keť dí v lesku niv:
Bůh je spravedliv!

Dí orel mračen prolétaje průsmyky:
Bud' veliký!

A včela nesouc med ve úlu skryt:

Bud' pracovit!

Strom všem dává a rád sladký plod:

Bud' všem vždy vhod!

A safir: Všecko popel je a zem,

já písek jsem.

A květina, jež voní v letní chlad:

Hled' milovat!

A řeka, jež jde, kde má půdy svah:

Žij tich a blah!

A svadlý list, jenž padá větrům v rej:

Tak umírej!

Leč hvězda, řeka, včela, strom, květ, zem:

Bud' člověkem!

ANDRÉ DE GUERNE

(1853-1912)

První svazek jeho nádherného cyklu *Les siècles morts* vyšel r. 1890. Básník vychází od Leconta de Lisle, ale pracuje ještě s větším a komplikovanějším apparatusem historickým a kulturním, ovšem ale též s daleko menší plastikou a vřelostí. Lze-li mluvit o poesii vědecké, pak jsou jí tyto skladby obsahující ani ne tak evokaci jako spíše rekonstrukci pravěku, Orientu antického i řeckého. Druhý díl vyšel r. 1893.

Chvála písaře

Kons Hoptou, poslyš mne! Jeť člověk málo stálý,
však tento zde můj syn je hoden vzácné chvály,
hned stane v zamyšlení,
jak poutník staví se na cestu v půli dráhy,
co bylo, přemítá, zrak v žití kloní svahy
a svou smrt chystá v bdění.

Od chvíle zrození je v lidu vyvolený
a šťastný v středu všech je písař spokojený,
dlaň jeho nezná hrubé práce,
on skříží kolena a sedě v stínu školy
svých mistrů, soupeřů poslouchá na hlaholy,
jež zní mu v sluch tak sladce.

Neb otrok pode jhem je voják od mladosti,
zbroj celá železná mu láme v těle kosti,
prs jeho k zemi sklání hrdý,
veš hryže lebku mu a přilbice ji drtí,
krev nohy rumění a obojek jej škrtí,
břich jemu hlodá řemen tvrdý.

Toul s šípy, černý chléb, zkažená voda v měchu,
ty ohnou jako luk mu páteř, bez oddechu

když v Khetas na pochod se dává,
a barbar divoký když v cestu jemu vběhne,
on couvne bez síly a zívne si a lehne,
v hromadě mrtvých dokonává.

A kovář v potu zlém se nad svou výheň chýlí,
na rukách mozolných má kůži krokodilí,
pec žhoucí krmí stále;
a zedník vysoko zavěšen v provazišti
se točí ve větru, jenž úzkou klec mu tříští,
na hrotu věže okázalé.

A rolník svěruje vzkypřené černé hlíně
svou naděj lepších žní, nesloží ruce v klíně
a již tu žravé ptactvo polí,
a žeň je v myšlenkách a plat je vybájený,
když krále sběratel se zjeví ozbrojený
za jeho zády holí.

A každý nádenník jen vlastní bídu živí,
své stádo zbloudilé dál pastýř honí v nivy,
je močály kol hledá hbitě,
na Nilu převozník v lod stoupá, ven z ní spěje,
a ptáčník, jitřenka než na nebi se skvěje,
své darmo stáhne sítě.

Však písař, synu můj, ten v příbytku svém tiše
mír pije s lahodou, jímž vnitřní sláva dýše,
má radost ve pohledu
a hrotem třtiny své on palety jen tkne se,
a značky modré již a rudé, žluté nese
na papyrus ctných dědů.

Jeť písař rozumný jak včela pracovitá,
on bdí, a pel a med mu jeho práce skytá,

med z písem vonný sbírá,
dle svého rozmaru on rytmů sadem bloudí
a sám se opíjí a vůni v duchy loudí
a kouzlu srdce otevírá.

Ten život blažený, jenž v poklidu se ztrácí,
ctný, dlouhý, svobodný ve umění a v práci,

Khons Hoptou, tobě kyne stále
a snad i přijde den, na čelo tvé i tváře,
jež věda ozáří, že sluneční jak záře
se schýlí pohled krále.

Chaldejská hymna k měsíci

O Šine, měsíci, ty obvyklá nám tváří
v své síle zářící na prahu mystickém
ve Chrámu oblohy, kde velké Světlo září,
Nannare, bohů pán, jenž v nebi hlubokém!

Ty Otče, žezlo jenž v dlaň silných dáváš, v jasnou
tůň stříbra ztápíš kraj, kde černý vládne stín,
ty dělíš velkou zem a ty ji děláš šťastnou
i Trůnů základy i Říše zářný klín.

Vous z alabastru máš a ze zlata máš oči;
ó Pane, rohy své v hrot ostříš jako býk,
tvůj paprsk kovový a bílý rázem skočí
a zaplá jako meč, když letí z pochvy v mžik.

Bud' zdrav, jenž vytryskáš v své velkolepé kráse,
ty synu kochaný Oblohy zářící!

Ty živý, rostoucí, jak réva rozmáhá se,
jež sama vyklíčí v květ v slunci kypící!

Ty, který zúrodniš klín dlouhých, holých plání
a v pole zelená tříšť rosy rozházíš,

jímž vodní zrcadla se chvějí bez ustání,
vře v příliv, ve odliv nesmírná moří číš!

Tvá vůle nebeská, toť vítr, který letí,
tvé panství nebe jest, a jak se zjevíš jen,
tu nižší bohové v bezvládné blednou změti,
ti bozi stvoření jen z čarů, tajů, změn.

Ty nemáš soupeře ve národě svých bratů,
ty změňuje svou tvář se noříš jasný z chmur,
tvé čtvrti prchavé v střídavém hoří zlatu,
ó Šine, přízeň svou a milost vylej v Our!

Ať vzývá tebe choť, ať manžel volá tebe,
ó štěstí Vladaři v tvém domě nádherném,
ó Velký, Přechistý, náš Otče, každý v nebe
tě s úctou vidí růst v obzoru nesměrném!

ULRICH GUTTINGUER

(1785-1866)

Nerozdílný soudruh romantického Cènaclu, přítel Hugův a Mussetův. Vydal: *Mélanges poétiques* (1825), *Fables et méditations*, *Les lilas de Courcelles*, *Les deux âges du poète*.

Do lodě!

Nuž rychle, v přístavu loď leží
a kolébá se ve třtinách,
je čisté nebe, vánek svěží,
a jilmy chví se ve vlnách.
Bůh, jenž ty břehy v rozkoš ladí,
nad námi bdí a hlídá nás;
nuž moudří, blázni, staří, mladí,
do loďky v ráz!

Ku břehu z dálky chvátám, k vzmachu
juž veslo prudce uchytím.
Nač, drahá, tonula bys v strachu,
ó jen mne strhni k nádrům svým!
Ty bojíš se, když bouře řádí?
Mřít spolu blaho jest a jas;
sem blázni, moudří, staří, mladí,
do loďky v ráz!

Sem rovněž rychle, plachý dave,
vy děti ze vsi spějte k nám;
na čisté vodě loďka plave
jak kolébka teď sem a tam.
Na chvilku odtud spějte rádi,
zpět přivedu vás všechny zas;

nuž blázni, moudří, staří, mladí,
do loďky v ráz!

Na ostrov tance, písní, zpátky
chci přivést vás všechny sem,
kde odpovídá ohlas sladký
na jména těch, jež milujem.
Na cesty rozkoš ráda pádí,
můj milující slyšte hlas,
a blázni, moudří, staří, mladí,
do loďky v ráz!

EDMOND HARAUCOURT

(1856-1941)

Vydal první a nejlepší svou knihu veršů 1885 *L'âme nue*.
Následoval román *Amis*, pak mysterium *La Paasion* (1889) a sbírka
erotických veršů *Seul* (1891).

Smrt slunce

Je mrtvá země již i Saturn s Uranem,
Mars, Pallas, Venuše i Merkur s Jupiterem;
vše mrtvo; v děsu jen cest nočních příšerném
hvězd děsná strašidla se nesou pustým šerem.

S bledostí popele se točí v zoufání,
vždy stále k slunci blíž v ospalém reji svítí;
to naděj nemajíc na zory zaplání,
juž zvolna v lůně svém, jak hasne oheň, cítí.

Ó hrůzo! po něm kol se rozlézá jak hmyz
dav moří, pralesů i živých, divných tvorů.
Juž nudná kvačí smrt, juž dodělává, viz!
A vichr uspává je v žalných nářků sboru.

Jsou slunce daleko! Jak z větrů čiší mráz!
A mroucí kolos ten se dívá v pohrdání
na planet chmurný vír, jichž oheň dávno zhas',
jak krouží příšerně kol něho šedou plání.

Toulavý pes

Žít! Věřu, nevím proč. Mřít! rovněž... Zítřa, dnes?
Za cílem neznámým jak toulavý jdu pes,
jenž krokem každíčkým se jiným směrem řítí;
tak běžím unaven, osudem stíhán v dál,

od nudy života ku hrůze smrti, žal!
Od hrůzy smrti zpět zas běžím k hnusu žití.

Píseň při návratu

Ó vzpomínky! – Když vítr trávu nachýlí,
když louky sžaty jsou a v snopech obilí,
když večer po dnu těžké práce celém
ve pozdní hodině vše láká ku spánku,
kmet klestí sebere a v záři červánků
jde domů se skloněným čelem.

Ó vzpomínky! – Hle, cvrček do klestí se skryl.
Muž stár a břímě těžké. Nebe rozvlnil
mrak modravý, jak závoj k zemi splývá.
Noc tady. Cvrček v klestí křičí v spící tiš...
Kmet chvíli naslouchá, jde zas, mní, cestou výš
že jeho těžké břímě zpívá.

JOSÉ-MARIA DE HEREDITA

(1842-1905)

Jeden z prvních mistrů franc. sonetu. Jedinou svou sbírku, obsahující pět cyklů sonetových, *Romancero* a epickou báseň *Les conquérants de l'or* vydal s názvem *Les Trophées* (1893). Jest básník velké plastiky a malby slova.

Pohřby

Ve Fokidě, nad kterou vysočiny
své zvedá Pytho skalná v blesků změti,
když bojovníci spěli do podsvětí,
šla s nimi Hellas v šer ten nehostinný.

A v nocích jasných slyšela jich stíny
se nad Archipel zářný povznášeti
se srázných předhoří, a moře pěti
u hrobů jejich tam u Salaminy.

Já natáhnu se kmet – a to mi líto! –
mé tělo bude v rakev úzkou vbíto,
a kněze, svíčky i zem zaplatí.

A snil jsem přece osud onen slavný,
do slunce klesnout jako praděd dávný
v žen, reků slzách, v sladké závratí.

Honba

Hle, božská čtyřspřež juž se letem řítí,
ku výši nebe stoupá, jejím dechem
se vlní zlato klasů rychlým spěchem,
zem ve svých žilách vřítí oheň cítí.

A světlo prosakujíc listů sítí
ve stínu, kde se zdroje smějí vzdechem,
se míhá nad vrcholy větrů echem,
se kolébá a ve hrách luzných třpytí.

Toť zářná hodina, kdy hustou travou
se žene v cvalu s psů divokých vřavou,
ve křiku, ryku, v krvi, lání, děsu

a v dešti šípů s lukem nataženým,
a v změti vlasů, s prsem obnaženým
nezdolná Artemida, úžas lesů!

Vása

Sloň ryta jesti tak umělou dlaní,
že snadné rozeznáš Kolchidské lesy,
s Jasonem Medeu a jejich plesy,
a zlaté rouno, zářící v tom plání.

Nil vedle, věčný zdroj řek, v usmívání
tlum bacchantek, jimž leto žhoucí kdesi
vznik dalo, kterak z chmele věnce věsí
na čelo býka právě v odpřahání.

Nad nimi srážka reků v mečů třpytu,
a mrtvý bohatýr pak na svém štítu,
a matky v pláči, kmeti příšery;

A konečně jak ucha boky v kruhy,
na kraj kladoucí plný prs a tuhý
se v bezdnu vásy zpíjí Chimery.

Bacchanale

Gang poděšen je děsným křikem, láním,
z jha divocí se tygři vyprostili

a skáčí kol, jak sami těž by spílí,
a s bacchantkami řádí vinobraním.

A réva divým nehtů pod škubáním
svá zrna na stehna a boky chýlí,
u rysů žíhovaných kde prs bílý
plá v směsi leopardů a bok za ním.

Na těle žen se potvory kol svíjí,
a s vytím, které končí v dlouhé štkání,
krev rudou čenichají tygři, rysi;

Leč bůh, jenž hrami těmito se spíjí,
je thyresem pobádá a v objímání
ku bílým ženám řvoucí fauny mísí.

Život mrtvých

(Armandu Silvestrovi)

Až postaví kdys kříž na naše těla
a zem nás oba spící v závoj skryje,
tvé tělo promění se na lilije
a z mého vzroste růže zkrvavělá.

A božská smrt, o níž tvá píseň zněla,
necht' mlčení a zapomnění sije,
nás ukolébá v sladké melodie,
až nové hvězdy vzplanou nám kol čela!

My v slunce vstoupíme, kde život hoří,
tam duše naše bratrsky se vnoří
ve blahu věčných žárů spasené,

co zatím sláva básníku a druhu
na zemi splete nesmrtelnost v duhu,
nás počte v stíny lyrou sbratřené.

Píseň torera

Zřel na mne andaluský býk,
já vzpřímen v areně jsem stál,
se nezachvěl a nevykřik' –
leč pohled tvůj když vstříc mi plál.

Ba tisíce úst křičelo
a tisíc zraků já jsem snes',
to bouřilo a řičelo,
já hrdě stál – a nepokles'.

Já viděl, směj se mi, když chceš,
jak ve zoufalý skok a vzmach
kůň probodnut se vzepjal v řež
a za sebou svá střeva táh'.

Já krvavý jsem viděl roh,
jak pikadora zády kmit',
leč pro ten žert čí duch by moh'
se pod hedvábu cetkou chvít?

Co žeh mi dívčím ve oku?
Co potlesk je mi nadšený?
Já, ruku klidně na boku,
dlím vzpřímen v středu areny.

Můj býk cíl honby mé byl přec,
já čekal na skok, na ránu,
až zarazím mu pod jílec
svůj lesklý bodec do chřtánu.

Jen před tvým pohledem se chvím
a hned se křížem požehnám,
neb celé peklo a ráj s ním
já plápolati vidím tam!

Michel-Angelo

Tak mukou tragickou byl rván a jat,
když vzdálen Sixtiny i Říma v plesu
sám Sibylly a Proroky, Soud v děsu
na chmurnou stěnu začal malovat.

On v sobě slyšel stále cosi lkát,
jak titan touhou vbit na skalném tesu.
Vlast, láska, sláva? Hrob v svém skryje vřesu
vše, zdar i zmar a sny – ty znají lkát!

Tak těžké obry vysílené v znoji,
tak otroky své s jhem nezlomným v boji
on divně skroutil v kámen vzdorovitý,

Ve chladný mramor, v němž vře duše láva,
on zaklel záchvěv děsný, obrovitý,
hněv Boha marný, jenž se hmotě vzdává.

Nápis náhrobní

Zde, chodče, spí kobylka zelenavá.
Dvě leta živila ji mladá Hella;
pod nožkou šumně její křídla zněla,
kde borovice, čilimník a tráva.

S ní umlkla přírody lyra smavá,
jíž třtina se i každá brázda chvěla,
v snu lehkém by se nelekla, tu zcela
kol tichounce spěj tvoje chůze hravá!

Zde spí, tymian zkvětlý po kraji,
hled', obrubuje kámen její bílý;
tak šťastný osud lidé nemají.

Ba hrob jí dětské slzy porosily
a zora zbožná denně potají
pár kapek rosy dá jí v ranní chvíli.

ERNEST D'HERVILLY

(1839-1911)

Vydal básně: *La lanterne en venses de couleurs* (1868), *Les baisers* (1872), *Le harem* (1874). Mimo to napsal některé aktovky a řadu povídek.

Dětinství

O polky! – Otrokem jak vždy též já se stal,
po »skákání« tom řek' jsem »amo, ergo sum«,
a žačce z ústavu »gradus ad Parnasum«
na počest veršů sta do kytice mi stkal.

Jak hvězdný paprslek by na červa se smál,
já nejvíc kořil se těm plavým vrkočům!
A v taji podané květ srdci, bonbon rtům,
to dary nejsladší, jež dával jsem i bral.

Co ona k zoufání sonaty jakés dřela,
Bůh ví od kterého slavného pianisty,
já líbal ústa jí, jež granátem se rděla,

A často líbaje, – dar štěstí málo jistý! –
jsem vonné stužky jí, co kštiny jí se chvěla,
rtem tklul se bezvousým a suchým gymnasisty.

VICTOR HUGO

(1802-1885)

Mimo světoznámé velké romány a dramata vydal zejména tyto sbírky básnické: *Odes et ballades* (1826), *Les orientales* (1828), *Les feuilles d'automne* (1831), *Les chants du crépuscule* (1835), *Les voix intérieures* (1837), *Les rayons et les ombres* (1840), *Les châtements* (1853), *Les contemplations* 2 svazky (1856), *La légende des siècles* (1859) 3 díly, *Chansons des rues et des bois* (1865), *L'année terrible* (1872), *Les quatre vents de l'esprit* (1883) 2 svazky, *Théâtre en liberté* (1886), *Religions et religion* (1880), *L'ane* (1880), *La fin de Satan* (1886), *La pitié suprême* (1879), *Torquemada* (1882), *Toute la lyre* (1888 a 1893) 3 svazky, *L'art d'être grand-père* (1877), *Le pape* (1878), *Dieu* (1891). V několika svazcích vydal též své řeči politické a cestopisy.

Evangelisté

Nad listy, posud nic kde netmělo se psáno,
když umřel Člověk-Bůh, tam čtyři muži snili,
ten v sever obrácen, ten v jih, ten v západ, v ráno:
to Lukáš, Marek, Jan a Matouš byli.

Nad bílý list co v jejich spory
stín pochmurné se skláněl hory,
co snili v tmách a vichřici,
na kříži, který trčel k nebi,
obrovské mrtvoly vše hřeby
růst začly jako žijící.

Stal orlem báječným se první hřebík svatý,
stal druhý volem se a mohutným lvem třetí
a čtvrtý andělem, jenž křídel pár zved' zlatý
a v hlavě, kde je zrak, měl blesky v změti.

Ti s Kalvarie slétli na zem,
strom chmurný opustili rázem;
od lůžka hrůzy každý spěl
a v stínu, v němž jdem' pohroužení,
těm čtyřem k uchu slet' a v snění
co věděl, vše jim vyprávěl.

Otevřené okno

(Ráno v polospání)

Já hlasy slyším, svit v mou zřítelnici vstoupá,
u svatého Petra zvon v zvonici se houpá.
Křik koupajících se: Sem blíž! Ne! Dál tam běž!
Ne tudy! Ptáků zpěv, v to hovor Jeanny též,
ji volá Georges. Ted' slyš! Toť kohout. Chrastící
na střeše lžice kdes. Jdou koně ulicí.
Ted' srpu slyším svist, kterak se travou stáčí.
Ruch. Náraz. Po domě mém chodí pokrývači.
Ted' hlasy v přístavu a v to hvizd strojů známý.
ted' hudba vojenská sem vpadne přestávkami.
Směs hlasů na břehu. Francouzky mluví: Dík!
pak Dobré jitro vám a s Bohem! Zní ten křik.
Je pozdě, červenka má zpívat letí ke mně
a kladiv dunění zní z dálných pecí temně,
ted' voda crčí. Kdes parníku slyšet vzdech.
Ted' moucha vnikla sem. Nesmírný moře dech.

Život

Tak žijem, mluvíme, nad hlavou mraky zříme,
ve knihách klasiků ted' horujem' a sníme,
čtem Danta, Virgila, pak jedem' do vůkolí
v povoze veřejném, kde pěkný jest kraj v poli,
hospodě venkovské pak hlasitě se smějem'.

Pak ženy neznámé pod pohledem se chvějem',
a potom milujem', král chud'as je v těch plesích,
ó ptáků prozpěvu jak nasloucháme v lesích!
Ráno se vzbudíme, ó sladká chvíle šerá,
nás vlídně objímá tu matka, sestra, dcera,
čtem' svoje noviny a snídáme, den celý
jsme v svojí myšlénce nadějí, láskou věří.
Pak život přichází, my padnem' v jeho vřavu,
své slovo házíme v plen pochmurného davu,
před cílem, který chcem, před losem, jenž nás chvátí,
hned slabí, silní hned my cítíme se, jati,
jsme proudem v zástupu a duší v bouře zmatky.
Vše mine, přejde zas, jsme v smutku, máme svátky,
u cíle couváme, zas nový boj nás drtí. –
A pak to hluboké a valné ticho smrti!

Slova na břehu

Co jako pochodeň můj věk propadá tmám,
co skončen ves můj úkol,
co nyní lety již se hrobu dotýkám
a smutek žeň jen vůkol;

Co nebes hlubinou, o které snil můj vzlet,
se nesou v nic a stíny
jak minulosti vír vzpomínky krásných let
a krásné na hodiny;

Co nyní k sobě dím: Tak triumfujem' dnes
a zítra lží jsi zmýlen;
sám, smutný u moře jdu, kde ční skalín tes,
jak ten, kdo dumá, schýlen.

A s hory přes údol zřím, kterak tísníce
se proudy mořské kupí,

jak proudy mizí v dál pod spáry vichřice,
jak rvali by je supi.

A vichr poslouchám, o skály moře ruch,
tam člověk žne – zde v dumy
můj vhróžen srovnává pln těžké muky duch,
co mluví se, co šumí.

A ležet zůstanu, jak leh' jsem na pažit,
jenž spoře břeh tu skrývá,
až luna zjeví se a začne chmurně snít
svým okem, zkad děs splývá.

I stoupá, dlouhý svit plá skalní na stěně
v taj, v prostor, ke dnu moři,
a my dva na sebe patříme upřeně:
ta v záři a já v hoři.

Kam asi padly mi dny mladosti mé, kam?
Kdo zná mne ještě tady?
Zda v zraku zdiveném jen paprsk ještě mám
z těch dob, kdy byl jsem mladý?

Což vše mi uprchlo, jsem sám a sám zde v tmách?
Volám – ach, marná touha!
Ó větry, peřeje, jsem pouhý dech též, ach!
Ach, jsem jen vlna pouhá!

Což neuvidím nic, co měl jsem zde kdys rád?
Ve mně se smráká temně
tou mlhou, jejíž proud hor schvátil rys, jak spad.
Jsem duch, jsi hrob ó země?

Což vše jsem vyprázdnil: ples, naděj, lásky svit?
I ptám se, čekám, toužím,
vše urny nahybám, jen jednu krůpěj mít,
po jedné jen se soužím.

Jak trpkou lítost' nám vzpomínka vynutí!
Jak z všeho pláč nám klíčí!
Jak Smrti chladna jsi při pouhém dotknutí,
bran lidských černý klíčí!

Jak sním, co vlnami kol větry zmítají,
je vraští, honí v trysku...
Kol žárem léto plá a břehem zkvítají
bodláky modré v písku.

Toreador

Já prsten měl zlatý, krásy to vzor,
já včera ho ztratil, pekelná léč!
Já zbojník jsem a toreador,
v Granadě loutna, v Seville meč.

Ten prsten plál nad hvězdnatý třpyt.
Čert skrytý v oku dívky mé jen
moh' by jej udělat, musil však vrýt
díru by velikou měsícem ven.

Jej najdete-li, buď to kde buď,
jej vraťte mi, Gil mé jméno jest,
ni za halíř nestojím, Bůh to sud,
však přes to s šlechticem stejnou mám čest.

Jsem jako vrabec a mám jen svůj zpěv,
vraťte mi prsten, zaplať Bůh, vám!
Znáte přec Jeanu, tu perlu všech děv,
s prstenem ji, to zlato jen mám.

Rosamunda

Byl jednou v dávných dnech
sad, v kterém zřel jsem Rosamundu paní;

vzduch ptáků plný byl, vše v květu, lesku, plání,
ó jaký stín byl ve hvozdech!

Byl jednou v dávných dnech
zdroj, v kterém pila Rosamunda paní;
šly dolem Najady, já viděl v spaní,
jak perly měly na prstech.

Byl jednou v dávných dnech,
byl polibek, jež vzal jsem Rosamundě paní;
Hle, dva to! nymfa řekla v usmívání.
Jsou tři! zněl jiné nymfy vzdech.

Byl jednou v dávných dnech,
byl květ, rost' v srdci Rosamundě paní,
to byla duše má, já plám, zní nocí lkání,
tam stále zpívá hvozd i mech.

Jsem z mramoru a stínu...

Jsem z mramoru a stínu
jak strom kořeny šinu
se celý v tmu a noc,
pod krovem slouchám tmavým
a z dola k hromu pravím:
Pst, ztiš svých řevů moc!

Já, básníkem jenž slovu,
schodiště ku hřbitovu
jsem v noci skrze mrak,
schodiště tmy, kde v dálných
spirálách teskně žalných
stín otvírá svůj zrak.

Z pochodní žhoucích zpupně
se stanou svíčky. Stupně
mé šetři, kdo jdeš kol;

pro kvasu smích a masky,
pro nahé nožky lásky
ty nejsou, tam smí bol.

Před děsnou hloubkou mojí
i strašidla se bojí,
na skrání mají pot;
já z hrobu vyšel z rána,
mým cílem je ta brána,
kde světlý mih' se bod.

Plá banket světlem, smíchem
a panstvo hoří pychem
na trůnech krvavých;
vše lichotí jim, věří,
jich zlatem žena měří
vděk nahých údů svých.

Kde klíč je, neptejte se!
Jsem schody, kde se třese
trud, okamžik se mih' –
kdos v stíny tichem steré
mé stupně přejde šeré,
kdos potom sejde z nich.

Zvon a kovadlina

Je večer hluboký, planinou stín se plazí.
Pojď' dcero, sedněme, hle, západ sotva hází
mdlé světlo z oblouku, kde starý most kraj hlídá.

Vzdálené kovárně hlas zvonu odpovídá.
Bůh v zvonu večerním, člověk na kovadlině
ti jednu kují věc a hvězda v šerém stíně
se zažihá v týž čas, co dole náš dub ztmělý.
Náš osud, dítě mé, v té dvojici jest celý.

V těch zvucích hlasy zní, dva přísné, svaté hlasy,
jež těší člověka, jej vedou v přístav spásy,
jsou jemu kormidlem a dál ho vedou sladce.
Zvon praví: Modlitba! a kovadlina: Práce!

Nimrod

(Nimrod chtěje dostihnouti Boha a válčiti s ním, sestrojí si ze zbytku archy Noemovy větrný člun, nabodne na čtyři tyče v rohu archy čtyři zabité lvy, pod které uváže čtyři orly; tito chtějíce dosáhnouti lvy, již v letu před nimi stále unikají, unášejí Nimroda se sluhou jeho Zaimem v prostor.)

I.

A nekonečnost nechala se strkat jako vrata.
Tak minul první den a povoz dále chvátá,
a orli stoupají.

Tu Nimrod cítil, v tváře
jak cosi dýchá mu, to večer vstává v páře,
noc tiše otvírá svou hrobku, děsem hrozí.
Sní Nimrod, ruce má na kolenách jak bozi,
a k eunuchovi dí:

– Ty sovo na mé pěsti,
co dole děje se, tvář země jaká jesti?

Ten padák otevřel a mluvil tato slova:

Zem žlutě skvrnitá jak kůže panterova
kol prostor obsáhá a v něm se míhá hbitě,
a řeky na ní zřím jak stříbrné plát nitě,
po vršcích zelených náš proudí stín a běží,
na pláni mrtvolý tvých vrahů, králi, leží
jak sžaté obilí jich hora stíhá horu

a města hořeti kol vidím na obzoru;
ó králi, velký jsi, a svět ti neodolá!

– Jsme blíže nebesům? dí Nimrod.

Otrok z dola
se dívá na horu řka: Nebe modré svítí!

II.

A orli stoupají.

Za křídly jejich řítí
se prostor ohromný, bez centra dál se valí
v stín, v kterém planety jen drobné jiskry plály,
se hrouží tento vůz se svými taji všemi.
Když eunuch hlad měl, jed' a pil, kdy žíznil. Někdy
naň Nimrod díval se, jak černoch hltá chleba,
jak propichuje měch a pije, když to třeba;
on lovec pekelný, jenž s Bohem v boj šel, v líném
snu trval zhrdaje kukuřicí i vínem,
on jed', pil pýchu svou vtom domnění jsa blažen,
že orly ku hvězdám je v troskách archy tažen.

Tak oba mlčeli bez pohnutí a slova,
až týden minul, král se eunucha ptal znova:

– Hleď, zem jak vypadá?

A černoch děl: To šerá
pod námi v propasti je obrovitá sfera,
je bledá, páry jen jsou nad ní, v jejich síti
se kmitnou roviny a velké řeky svítí.

A nebe? Nimrod děl.

Zaim: Nebe, králi spurný,
je modré posavad.

III.

Vál v stíny vítr chmurný,
a orli stoupají.

A Nimrod čeká stále.
Za měsíc k otroku pak praví nenadále:
Zas padák otevři a rci, čím jesti země?
A odpovídá Zaim, hlas jeho chví se temně:
Zem zrnko prosa je a malým, černým bodem.
Tu Nimrod zajásal:

- Jdem' k cíli rychlým svodem,
ted pohled na nebe, to jistě blíže kyne!
Zaim padák nazvedl a děl: To v dálku vine
se modré jako dřív.

IV.

A vítr smutný hýkal.
Dál orli stoupají.

Král v čekání se zvykal,
bez dechu seděl tu a tři měsíce čekal,
pak zahřměl: Bídny pse, který jsi ženy lekal,
jdi podívat se zas, co asi země dělá?

A černocho odvětil: Ta zmizela nám zcela,
ó králi, v hlubině nic nelze rozeznati,

A Nimrod na to di: Mne sotva hrůza schvátí,
co země ztracená? Jen k nebi když jdem' dále,
tam padák otevři!

Zaim: To je modré stále.

V.

Dul vítr pod nimi.

Chřtán obraceje lačný
hýk' orel: Já mám hlad, ó hrozný muži mračný!
A Nimrod eunucha jim hodil ku pospasu,
a orli stoupali.

A v prostoru a času
ruch nebyl života, loď jela, král se vztekal
a v stínu utajen ten hrozný obr čekal
rok celý, sleduje, jak orli křídly tlukou,
měsíce počítal na prstech svých rukou.

A chmurný satrap, ten, když rok se sklonil k cíli,
juž sluhy nemaje sám nad padák se chýlí,
a slunce plná zář mu v oči šlehne, bolem
se zachví, nebe zří a to je modré kolem.

VI.

Tu v ruce svojí luk ten velký člověk děsný
ven vyšel opustiv své klece prostor těsný
se vztýčil k obloze a vykřik': Juž jsem přišel!
A v prázno naslouchal, zda odpověď by slyšel,
pak skřížil ruce své a k nebi zvedl čelo,
jež klidné zůstalo a nic se nesvraštělo,
šíp z toulce vyňal ven, jej vložil do tetivy,
co orlů z dola zrak jej stíhal úzkostlivý
a nazvedl svůj luk a proti nebi čelil;
bouř zněla z tetivy, když strunu spustiv střelil,
a jako hbitý blesk, co oči přivřeš, zmizí,
šíp znikl ve mžiku v záhybech mlžné řízy.
A země slyšela pak dlouhé, děsné hřmění.

VII.

Za měsíc pastýř kmet, jenž bloudil v zamyšlení
na pláni, zavražděn kde Kainem kdys byl Abel,
kde v dálce mračí se příšerným čelem Babel,
zřel padat s oblohy, která se celá stměla,
zjev děsný, podobu jenž měl jak Archanděla,
to mrtvý Nimrod byl.

VIII.

Na pláni ležel, čelem
obrácen k obloze a hlava v sklonu smělém,
jíž nezkrušilo nic, ta stále zřela vzhůru,
šíp ležel u něho, jež vyslal do azuru,
pad zpátky za ním v sled a kapka krve mnohá
na hrotu chvěla se. –

Což poranil přec Boha?

Otázky

Kdo chodče jsi? – Jenž pláče v touze
a jemuž v smutku srdce puká.

– Nuž s námi pojď! – Jsem člověk pouze,
jež zastavila stínů ruka.

Pojď! – Ne! – Tys vetchý tíži roků,
pojď jako v snění cestou zmámen,
zde sedíš v tichu, slzu v oku?

– Mne hrobový zde drží kámen.

– Tvá duše v noc se zvolna šatí.
což nebojíš se, divný hoste,
že budeš tu, co socha státí?

– Zem vstoupí do mne, ve mně roste.

Co děláš tady? Noc je v lese,
tvůj šedý vlas dech větru cítil...
– Já čekám, až hrob otevře se,
kam šatu mého kraj se chytil.

Šejk a zloděj

Ty's ukrad' voly mé!

– Měj se mnou slitování!

Ty bez turbanu jdeš?

– Já nemám klobouk ani.

Vem tento turban můj!

– Což tady modou máte
dát turban zloději, dřív než jej nabodáte?

Tvůj šat je plný děr!

– To pravda.

– Můj si vem!

Ten kaftan já?

– Jen vem, vy otrokyně sem,
ty nejkrásnější tři z nich můžeš vybrat sobě,

– Já?

– Volím za tebe; hle, tyto tři dám tobě.

– Ty hvězdy tři? Mám strach.

– Vem k tomu stáda dále!
i tento náhrdlek, dar pradávného krále.

– To těžké zlato je, ó pane, rci mi jen,
já nechápu ni zbla, ó rci, není to sen?

Můj turban zelený a kaftan tkaný zlatem
a řetěz na hrdlo mi dáváš, místo chvatem
bys hlavu uríží' mi, neb dal mne pověsiti?
Ty všecko dáváš mi, co chtěl jsem tobě vzíti:
svá stáda, nejhezčí své ženy i s tím skvostem?
- Což nebyl's, zloději, kdys děda mého hostem?

Večer

Když měsíc ve mlhách se zjeví svítě v mechy,
když zdá se, že stín živ, že divným šepce hlesem,
když večer sije kol jen chvění, děs a vzdechy,
tmy bledé táhnou lesem,

Se zvonkem na šíji když vůl se domů vrací
jsa roven básníku, jenž stár svou cítí mdlobu,
zpěv jehož ještě zní a ve stínu se ztrácí
a zní před vchodem hrobu;

Ó chceš-li, na toulku my do polí se dáme
a travou pomalu my budem' kráčet tiše,
na nebe plné hvězd se v dálku zadíváme,
zříť člověk v polích nebe spíše.

My budem' blouditi nivami zelenými,
my všecko oplácem', co mizí tu a zmírá,
nad květ se skloníme s dušemi soucitnými
nad květ, který noc otevírá.

A zcela po tichu my půjdem' v rozhovoru.
Vše velké, sladké jest, ač taj vše obeprádá;
my srdce otevřem' všech harmonii sboru,
jichž zpěv k nám s výše padá.

Jak hvězda světlem svým tak žena krásou svítí.
Tvá krása okouzlí mé oči světla kvasem,

my smutek, ve hloubi jenž duší se nám nítí,
smísíme s nebes jasem.

Noc chmurná, poklidná vše na modlitbu mění,
ať denní je to hluk, ať ruch, při němž se dříme:
tak hořkost života a jeho utrpení
my v samou lásku proměníme.

Torquemada

Jednání III. Scena V.

Vysvětlení: Král Ferdinand vydal edikt proti židům, kterým vydáni jsou inkvisici. Velký rabín Mojžíš Ben-Habib přinesl výkupné 30.000 dukátů. Král a královna pohnuti penězi, odvolávají edikt. V tom je překvapí vrchní inkvisitor Torquemada, vrhne svůj železný kříž na hromadu zlata, přinutí krále a královnu, že padnou před ním na tvář a kají se ze svého hříchu, pak rozhrne oponu a ukáže jim autodafé, jež o své újmě zažehnouti kázal.

TORQUEMADA

Nuž tedy pohleďte!

(Noc, stmívá se. Gallerie, v hloubi otevřena dokořán, ukazuje v šeru večerním náměstí Tablada, pokryté davy. V středu náměstí jest quemadero, ohromné stavení plné plamenů, hranic a kolů a odsouzených v »sanbenitos«, jenž se míhají v dýmu. Vědra smoly hořící upevněná nahoře na kolech chrlí hořící svůj obsah na hlavy odsouzených. Ženy, jež plameny obnažily, plápolají uvázaný k železným kolům. Křiky a úpění. Na čtyřech rozích quemadera čtyři obrovské sochy, zvané apoštolové, jsou celé rudé žárem. Jsou plny děr a puklin, z nichž trčí hlavy úpějící a zmítající se ruce podobné hořícím pochodním. Ohromný obraz požáru a muk. Král a královna patří v ustrnutí na to. Torquemada pase se v pohledu na quemadero.)

Ó plese! slávo! kvase!
Plá milost strašlivá a velká v plné kráse!

To vyproštění všech, tam rozřešena vina,
na zemi hranicí žár pekla uhasíná!
Bud' navždy žehnána, jež duši vznášíš k štěstí,
ty slávo požáru, tvá hanba peklo jesti,
ty slavný východe ku cestě zářné v šere,
ty's rodu lidskému ve získaný ráj dvěře,
ty's soucit plamenný, jenž konejší a hladí,
ty's výkup tajemný všech, kteří v zhoubu pádí;
autodafé, ty's jas a dobro, odpuštění,
ty's život, boží tvář vzplá tebou v ozáření!
Ký odchod slavný to! Co spasených tu duší!
Ó židé, kacíři, jež břímě hříchů kruší,
muk malý okamžik vám radost věčnou vrátí,
a člověk není klet a vyhnán, vidí pláti
na nebi spasení; ach láska s ním, hle, vstává,
to její triumf je! to její div a sláva!
Jít přímo do ráje, bez muk, to moře vděků!

(Výkřiky na hranicích.)

Slyšíte Satana, jak vyje na útěku?
Ať věčný trestanec v své sluji řve a stoná,
mou pěstí stržena ta rudá pekel clona!
Jak děsně zaskřípla, když v jednu zamknul ránu
jsem »Nikdy! Na věky!« tu dvojí pekel bránu
nad ďáblem, pochmurný jenž skryl se v temnost klínu.

(Dívá se k nebi.)

Ó já jsem obvázal zející ránu stínu!
Ráj trpěl, nebesa vřed na svém boku měla,
tož peklo hořící, v němž krev a smola vřela.
Na peklo položil jsem plamen, který hojí.
Teď jizvu vidím jen v azuru velkém, Tvoji
to Kriste, ránu zřím. jež píkou v bok Ti dána.

Teď rána zhojena! Ó křičte hossiana!
Juž není pekla víc! je po něm! Není bolů!

(Dívá se v quemadero.)

Ó výhně! požáry! rubíny ve plápolu!
Ó louče, zaplaňte! Hoř, uhlí! Ohni, kmitej!
Plaň, hranice, ó plaň! jak ve skříň vzácnou lítej
ty jisker přívale, z nichž, vím to, hvězdy vzplanou!
Hle, duše bez těla jak bez závojů vanou
v ráj; z lázně krutých muk nesměrné štěstí roste!
Ó žhoucí velebo! ó plameny! ó skvoste!
Můj soku, Satane, co říkáš tomu?

(U vytržení.)

Vzhůru!
Plaň, ohni, lázeň jsi, jež myje s duší chmuru!
Ó velká proměno! ó velký víry čine!
Na mne a Satana se oko boží šine,
mám vidle jako on, jsme oba páni žárů,
on duše ničí jen, já rvu je z jeho spárů,
jsme oba katani, prostředkem stejným oba,
jím peklo jest, mnou ráj, mnou dobro a jím zloba,
on v stoce krčí se, mne klenba chrámu skrývá,
a stínů černá směs se chví a na nás dívá.

(Obrátí se k mučeným.)

Ach, bez mne ztraceni vy byste, drazí, byli,
však rybník ohnivý vás čistí! V této chvíli
vím, že mi klnete, však pro okamžik krátký
juž, děti, hned váš hněv se rozplyne v dík sladký,
jakmile uzříte, před čím jsem já vás spasil,
neb jako Michael já bil, však peklo zhasil,
neb serafínů sbor jsa skloněn nad tůň smoly
se směje propasti, když víry zří a boly;

neb vaše vytí, pláč, jak uzří světlo denní,
tu začne žvatlati a v lásky zpěv se změní!
Ó co jsem vytrpěl, když výhně palác rudý
vás mačkal vyjící a drtil vaše údy
na skřipci kovovém, ohnivě na vidlici!
Ó nyní spějte výš! výš, v ráj vás čekající,
neb teď jste spaseni!

(Skloní se, jakoby patřil pod zem.)

Víc nebudeš mít duší!

(Vztyčí se.)

Bůh pomoc poskytne, když člověka zlo kruší,
a člověk spasen jest. Ó jděte! jděte! jděte!
Skrz křídla ohnivá a žhoucí stíny kleté
hle, z kouře vznáší se v posledním omámení
tlum duší žijících, jimž tělo poutem není,
zlo staré z člověka jest vyrváno, svou vinu
měl každý, zločin, blud, a každý chodil v stínu,
byl v duši netvor, jenž jí modré křídlo hlodal
a světlo její hryz' a anděla pak bodal,
zlý démon vítězný! Však teď je požár skvělý
v jasu hrobů teď sám Ježíš duše dělí.
V prach, draci, padněte, vy vzleťte, holubice,
jež peklo třímalo, neb není pekla více!
Výš leťte k svobodě, ku světlu spějte v roji,
ze stínů pekelných! Zaměňte věčnost svoji!

Prolog knihy: Divadlo na svobodě

JUPITER: Vy tragedie a ty komedie sem!

Mám dobro, zlo a výboj, hříchy, každá vem,
co libo vám. Co každá chce, ať sobě zvolí,
chci obdařit vás obě!

TRAGEDIE: Já chci apoštoly!

KOMEDIE: Já abbého si volím!

TRAGEDIE: Kothurn hvězdnatý!

KOMEDIE: Já dřeváky!

TRAGEDIE: Já laur!

KOMEDIE: Já šunku!

TRAGEDIE: Senaty!

KOMEDIE: Já hňupa!

TRAGEDIE: Slepce s němým!

KOMEDIE: S koktou šilhavého!

TRAGEDIE: Já Kateřinu!

KOMEDIE: Kačku!

JUPITER: Dál?

TRAGEDIE: Geronta ctného!

KOMEDIE: Diéga!

JUPITER: To vše?

TRAGEDIE: Ne!

KOMEDIE: To, to!

TRAGEDIE: Já, lež kdo řek'!

KOMEDIE: Kdo důvěřuje!

TRAGEDIE: Soudce!

KOMEDIE: A já rozsudek!

TRAGEDIE: Já nekonečnost, věčnost, bezedno a bohy!

KOMEDIE: Mez ve všem!

TRAGEDIE: Já tvůj blesk a orla!

KOMEDIE: Já tvé rohy!

TRAGEDIE: Chci z pekel do nebes!

KOMEDIE: Z Paříže do Saint-Cloudu!

TRAGEDIE: Chci pustý les!

KOMEDIE: Já ples!

TRAGEDIE: Lvy velké!

KOMEDIE: S vlky budu!

TRAGEDIE: Chci lásku na Idě!

KOMEDIE: Ve fiakru!

TRAGEDIE: Chci Evu!

KOMEDIE: Adama!

TRAGEDIE: Parise!

KOMEDIE: Kostelníka!

TRAGEDIE: Já v hněvu
chci bohu vzdorné duchy!

KOMEDIE: Osla, jenž se vzpírá!

TRAGEDIE: Chci fakta života!

KOMEDIE: Podmínku, jež ho svírá!

TRAGEDIE: Zvon!

KOMEDIE: Rolničku!

TRAGEDIE: Papeže!

KOMEDIE: A já volím šaška!

TRAGEDIE: Já dobu prvních králů!

KOMEDIE: Mou moderní bud fraška!

TRAGEDIE: Chci slova hrdinů, v nichž duch si zalíbí!

KOMEDIE: Vtip!

TRAGEDIE: Mořské příšery!

KOMEDIE: Jonáše z velryby!

TRAGEDIE: Chci reka!

KOMEDIE: Synovce, lumpa!

TRAGEDIE: Let trigou divý!

KOMEDIE: Chci tramway!

TRAGEDIE: Mojžíše chci s Buddhou!

KOMEDIE: Jejich divy!

Cid a lev

Muž čestný, bez bázně byl Cid Campeador.
Před sebe kdysi křik v hvozd černý v klínu hor:
Sem, lve, sem z jeskyně! Chci s tebou mluvit!
A hle, lev obrovský se z rokle vyřítí,
král pouště kosmatý v horách Almonacidu.
– Jak, ty mně tykáš? Mluv! lev zahovořil k Cidu.
Proč? – Strašný, jemný Cid, jenž Španělsku je drahý,
děl: Vždyť jsem bratr tvůj! A skalnatých hor prahy
a růže, tráva, keř a hvozd kol nesměrný
tu pravdu uznaly, již Cid řek' nádherný.

Hrbatá

(Vezme zrcadlo, dívá se do něho, odhodí je s hrůzou, zhasí světlo a vrhne se na kolena ke své posteli.)

Jak jiné sličné jsou! Já hrozná! Zas jsem zhlédla
ten hrb! Ó Bože můj!

(Skryje tvář do dlani, a hlava její klesne do podušek. Usne.)

HLAS: V tom hrbu jsou tvá křídla!

(Jizba naplní se matným světlem, ona spí dál, v pozadí se objeví okřídlený tvor v aureole paprskův.)

Slyš! Jsem tvůj snoubenec! Jdu z ráje! Proč se třeseš?

Ty pouzdro mystické na svojich zádech neseš,
na zádech neseš svých posvátné vejce hrobu,
pod kterým chvěješ se a v těle cítíš mdlobu
jak pohled člověka, jenž v tomto nedostatku
zří úraz krásy tvé a zdiven stojí v zmatku.

Na zemi břemenem je v nebi to tvá sláva.

Ty pláčeš, pro nás však taj nový z něho vstává,
my víme, co chce Bůh, co všechno v lidstvo skládá,
jas hostí nadzemský ta chmurná tvoje záda.

Ó bedná bytosti, jíž nevěstka se směje,
ó ženo, šklebu plen, dav za níž s křikem spěje,
na kterou pro vždycky leh' upír v smrti době,
tvé křivé rameno se otevře v ráz tobě,
– by duše mohla ven se tělo otevírá. –

Tu z hrbu, s pohrdou na který každý zírá,
před nímž se každý chví a zkad se odvracuje,
dvě křídla vzepnou se, jež vítr nebes vzduje,
dvě křídla nesmírná jak vzduté plachty bílé,
a plné bájných hvězd se rozepnou v celé síle.

(Hlas mohutní stále.)

Ó ženo, poslyš mne! My rajští chodci víme,
spí anděl v potvoře, my paprsky tvé zříme.
Tak ze snu hrůzy teď, v němž hlava tvá se sklání,
ty vstaneš krásnější daleko nad své přání.

Ty vzlétneš, závojem ti budou dlouhé vlasy
výš ze snu, ve pláči kde tichnou tvoje hlasy.
V nahotě nebeské ty vstaneš s blesknou lící
a ženou zůstavši se staneš holubicí,
ty hymnu uslyšíš, jak stoupá až k tvé kráse
ze stínů bezedna, jež láska nazývá se!
A lidé naopak mrzáci budou v stádech
své viny nesoucí jak hrby na svých zádech.
Tvé tělo osvítí jas květin, v hrobu lůně
se stává jasností a září jejich vůně.
Svou růži rozvitou ti všechny hvězdy skytnou,
za svoje zrcadlo oblohu vezmeš třpytnou,
tu velkou, smutek dnes kde pro tebe se rojí.
Ty s křídly zářící na kraji rakve svojí
jak pták, jenž chvěje se nad sklonem strži skalných,
ty chvít se ucítíš ve vání větrů valných
své tělo, samý jas, prs bílý, čelo ryzí,
až v azur hluboký a bezdný tvůj let zmizí!

Příchod na nocleh

Vůz stojí. Pochodeň před Madonnou zrak zočí.
Jsme tu a poutník mdlý již bílou postel cítí.
Hej, hospodo! Sem! řve a kleje, laje kočí
a v tiché mlčení psů rozléhá se vytí.

Juž krčmář v košili a trepkách k vratům spěje,
juž skřípla půlka jich, hospodská na nás civí,
jí větru vanutím se svíčka v ruce chvěje
a služka na prahu zrak poulíc jen se diví.

Večer

Žeh planul západu skrz pršku v keřů stíny
jak chrámu průčelí, jenž klesl v zříceniny,

a stromy táhnul chlad
a moře vzdálené, jež ve vln víru spalo,
se sloupem zeleným z mramoru býti zdálo,
jenž v obzor valný spad'.

Proud, kolo v rozběhu a divoký kůň, pěna
si unikaly vždy, nebesa protržená
jsem plná očí zřel;
i spěly, hřměly dál do písku v trysku vlny;
já skloněn nad cirkus těch stínů tajuplný
v hluk vozů jich jsem bděl.

Ó chmurná nesměrnost! ó stínůplná hloubi!
Vše tu, zde Satani se s Promethey snoubí,
ó moře strašlivá!
Ó nebe, propasti, kam velduch rád se řítí,
co v změti nesmírných mlh na dně obrů zřítí
můž' duše truchlivá!

Ó žití hádanko! Ó noci, sfingo, s vámi
jsem zcela v souhlasu, jak vy se brodím tmami;
já trpím, věřím však;
obývám prázdnotu, vlast' pochmurnou a tmavou
a nejsem polekán těch stínů temnou vřavou
víc nežli v lese pták.

Sním, upíraje zrak na taj, jenž kolem víří;
je zenit uzavřen. Po spravedlivém míří
lež nestydatá kol,
co dobro, slepé snad, má zlo za svého sluhu.
Pod vraty temnými zřím jas lesklého pruhu
a můj se tiší bol.

Vyhnanec

Já znám děs propastí, pěn víry a jich šumy
naslouchám slovům bled,
jež plna hrůzy kdys Sybilla děla z Kumy,
na Pathmu Janův ret.

Když kráčím ve stínu, kde pro vichřici dravou,
nenašel nikdo cest,
mám u noh propasti, mám blesky nad svou hlavou,
lid dí: »On blázen jest!«

Co zatím vichřice, z níž smích vyletí časem
a časem opět hněv,
si s lany pohrává jak v lyře chvějným hlasem,
z vln vstává chmurný zpěv,

A já, jež stíhá bol a záští, trud a stáří
a vlna, vichr, prach,
jdu klidně cestou svou a nechám, ať se sváří,
ať jiní mají strach!

Při smrti synově

Omnia vidit eversa
Juvenal

Což platno, Priame, že's v stáří rok žil mnohý,
když syna viděl's mřít a otčinu a bohy?

Kmet příliš trestán jest za dlouhé svoje stáří
tím, trochu radosti že osud zlý mu zmaří.
Je často k lítosti ba výčitkou žít déle;
své děti mrtvé zřít, své v ohni město celé,
to vše se může stát, kmet opuštěný všemi
se v pláči chví, že tak se zpozdil na té zemi.

V plesu

Šla blíž, neb hovořil tak tiše, sotva dech':
V tom hlučném veselí, v tom ruchu, vřavě všech
 my větší volnost máme,
toť dav, kde sami jsme v nádheře salonů,
ples dává veselý zde očím záclonu,
 vír světél jiné klame.

Ať v reji veselém šílené kvadrily
ti křepčí! Naše skrání se k skrání nachýlí;
 snad nemožný sen sníme;
nezříme květin kol, ni čel těch svítících,
jdem' jako v pohádce ve párech zářících,
 hod jiný v duchu zříme.

Ti tonou v rozkoši, my v lásce sladkým snem,
nám srdce dojata se nítí novým dnem,
 nás oheň prudký chvátí,
co my teď vidíme, to vidět nemohou;
nebeská zrcadla a chmurná duše jsou
jim v ples, nám do závratí.

Co v očích jejich slast a rozkoš, nadšení,
my chtěli bychom spíš tím ruchem zmatení
 do závojů se skrýti,
dav tone ve smíchu, my v plesu potopě,
co zlatých lustrů řad jim hoří na stropě,
 nám výše hvězdy svítí!

V lese

V tom dubnu rozkošném, kdy láska počíná,
jsme zašli do lesa, já, ona jediná!
Ó dobo! Vzpomínky! Ó prchlé chvíle blaha!

My šli a v srdce nám nezvyklá rozkoš sahá,
my ruku v ruce šli, my cestu opustili,
kde menší pěšinka se v hustší doubí chýlí,
a z menší pěšinky jsme brodili se travou.
Ó nebe plálo mi zornicí její žhavou,
já bohem cítil se, když řekla: Miluji tě!

U zdroje na chvíli my sedli rozpačitě.

Já stromům její šij ukázal, jak je bílá,
pak ona, v tváři nach, jak Najada zas byla
své nožky koupajíc jak mléko ve prameni.
A pak jsme šli zas dál a mně se zdálo v snění,
jak zřel jsem do kola, že všechny sedmikrásy
a petrklíče kol a jitrocelu klasy
a svlačce svěží tak, jichž věnec meze jímá
a všechny květiny, v nichž čerstvá rosa dřímá,
jsou naše polibky, jež cestou od rtů k retu
nám spadly do trávy a dostaly tvar květů.
A sluje, hloží, mech a lysá skála divá
»Co řekne, bručela – já slyšel – závistivá,
dnes večer Diana, bohyně ohvězdná,
že v hloubi hvozdů dnes tak tráva rozválená?«

Napoleon III.

Zlo páše, pije krev a moře slzí pije.
Smrt kol a vyhnanství, tu vdova lká a nyje,
tam siroty, krb dávno styd;
trud kupí, zoufalství a tak tyranův vřava
mým veršům, černým psům, cucati denně dává
vyhublé prsy Eumenid.

Pretorianův dav, kterými stal se vládce,
je s ním. Řím tichý jest a v bázni mluví sladce,
on před každým se kreje:

kol palác obklíčen, lze přijít k němu stěží,
jich u bran tisíc je a sto jest u všech věží,
svět třese se – a on se chvěje.

A zděšen, polekán, bled hrůzy ve závratí,
své hledá předchůdce, jichž statní clipeati
kdys prsy byli záclona;
a svědek, dějiny, jdou za ním všady v cvalu,
ze stoky vytáhnou mu boha, Karakalu,
a ze záchodů Nerona.

V svém bloudí paláci. Ó zde jej všecko chrání.
Zde jako Augustu se velekněz mu klaní.
Zde každé čelo v prach se kreje,
zde celá dýše zem jen úctou svrchovanou. –
Však zdrcen slyší on, jak ve oblaku stranou
se hrom a blesk mu směje.

Píseň dědečka

Pospěšte, hoši s děvčaty,
vše ku reji,
lesy vás uzří dojaty,
se zasmějí.

Vy malé královny v jeden mih,
vše ku reji,
milenci pod buky v objetích
se zachvějí.

Vy třesťilkové v půlkole,
vše ku reji,
do květů knihy ve škole
se zaskvějí.

Do tance, vy krásy poupata,
vše ku reji,

tleskati budou ptáčata
vám v aleji.

Do kola, na čele zory jas,
vše ku reji,
ve vlasech věneček sedmikras –
vždy bouřněji!

Do kola ženušky v kruh a výš,
vše ku reji,
pánové dámám řeknou již
vždy, co chtějí.

CLOVIS HUGUES

(1851-1907)

Jest poslancem na sněmu. Hlavní jeho živel jest odboj politický a socialní. Vydal veršem: *Les soirs de bataille* (1882), *Les jours de combat* (1883) a *Les évocations* (1885). Základní ton jeho poesie jest rhetorika, vliv Vict. Huga je všady patrný. Původnější jest v básních sujetů rodinných a intimních.

Hladovy pán

Lid pravil ke mně: »Ze své slávy,
lesk jejíž celým nebem plál,
já v historie mramor tmavý
si věčný pomník vytesal.

Věk bezohledný, spravedlivý,
pochmurný mstitel starých práv,
na řadra má, v nichž oheň živý,
mi připjal králů zlatý háv.

Ó mudrců ty vážný dave,
mé jméno, blesk jež předchází,
zní jasně' v dějin stránce tmavé
než vzduchem hromu nárazy!

Apotheosa za mnou spěje,
můj krok se v její nimbus vryl,
já tvořím příští lidstva děje,
kam sotva král se odvážil.« –

Já poslouchal jsem nadšen, vznícen,
a viděl ten lid chudý, bled,
jak bezdech, prvním krokem zřícen
se třese jako vetvý kmet.

A já mu děl: Ó velký králi,
pod čelenkou tvou, rci, proč v pád
se hroutíš, vládče neskonalý?
Proč potácíš se?
– Já mám hlad.

Stařena

Hůl sukovitou v těžké pěsti,
a nikde stání, nikde klid,
žebračku hnusnou na rozcestí
kdys potkal bludný, věčný žid.

»Mé vlasy byly bílé celé,
když na Golgotě Kristus mřel,
zříš věků vrásky na mém čele
dvou tisíců let,« on k ní děl.

»Však na té bídne zeměkouli,
kde zločin bydlí, zdá se mi,
že větší s kletbou stárí choulí
tě, bídna ženo, ku zemi!«

– Ó dítě, řekla k němu ona,
jak hvězdy skoro stará jsem,
a co nás kryje stínů clona,
já světem kráčím tam a sem.

Já první nad kolébkou stála,
v níž první člověk plakal nah,
já na hnojišti Joba znala
i tebe zřela ve plenkách.

Ty's fantom, dítě obraznosti,
slán v svět legendy klamným rtem,
a pouze já jsem skutečností. –

»Kdo tedy jsi?«
– Já bída jsem!

RAUL LAFAGETTE

(1842-1913)

Vydal: Chants d'un montagnard (1869), Mélodies paiennes (1873), Les accalmies (1877), Les aurores (1880), Pics et vallées (1885), Les cent sonnets (1890).

Kaskady

Hle, prostovlasé kaskady
se hrnou s nebes v úpady
a hloubí skálu, tím co zuří;
kleč bičují v svém rozmaru
a zvučí bílou fanfaru
v ples černých sosen, jež se chmuří.

Jich vlna spita v poskoku
hřmí a se tříští v útoku
tu v nádržku, tam stoupá v páře.
Ta řada Pyrenejských dcer
se řítí ve propastí šer
bez bázně v zimě jako v jaře.

Kam ženete se šílené,
proč hřmíte v bouři zvlněné,
spát v tůni vzdušné přec je sladší!
– Ne, poklid patří mrtvolám,
přístavy velké kynou nám,
náš běh se k oceanu stáčí.

GEORGES LAFENESTRE

(1837-1919)

Básnické sbírky: *Les espérances* (1864), *Idylles et chansons* (1874).
Studoval umění italské a napsal řadu studií v tom směru. Přeložil
též básně Michel-Angela.

Otroci

S rty sinalými jako zápasník,
jenž vyprostiti bok i páž chce v mžik
zpod šatu, jehož kraje zvedá v potu:
Tak dláta vzmachem tesán plamenným,
tu v balvanu pod pláštěm kamenným
se vzpíná kolos a chce zdrtit hmotu.

Zda vina mdloba tím anebo hnus?
Čas k zrození mu nepřál genius
a upřel tělo práhnoucí té duši;
ten netvor sta let – marná odvaha! –
dnem nocí háv svůj stráž se namahá
a loktem, kolenem jej děsně kruší.

Pod žhoucím nebem mezi topoly,
v střed svěžích vil a pestrých kupolí
jej darmo vábí slavný soudruh mnohý;
jak uzamčený sad, jenž vůní spjíj vás,
on žít chce, vzpírá se, zří proklet v žití kvas –
Zpět! – jak chceš k druhům svým, kde jsou tvé nohy?

Já lituji tě, muku tvoji znám.
Jak příroda je krutá, uznávám,
ba sochař žádný v hrách své obraznosti
tak nepokryje studiemi zem,

jež neobratné, kusé, v zmatku zlém
tíž losu cítí, jenž jim láme kosti.

Od jitra ona, zpívající žár,
zve slunce, by jim hnětla snů svých tvar,
tož mocnou rukou svojí z mrtvých hlíny;
pak náhle všeho nechá – jeden vzmach
v kout pohodí vše a pomíchá v prach,
půl duše zde – tam těla poloviny.

Kdo sečte dav obětí nešťastných,
těch směšných nedochůdcat, v plénkách svých
jež ospalé se plíží hmatajíce?
Mdlé kopie překrásných modelů,
jež s křehkým tělem v lidském Babelu
za slíbeným jdou štěstím klesajíce?

Ó bídné duše štvány zimnicí,
plod zralý z úst vám padá hnijící,
ni jednu macecha zlá nedodělá,
nad touhu u vás větší síla jest;
jak strom chce zdrtit kůru v jara zvěst,
rubáš by každá roztrhnouti chtěla.

Co tomu říkáš socho vznešená,
v ten stačí boj tvá síla plamenná?
Či žízniš snad po němém klidu,
kde budem' dobře jak v kameni spát,
když zaplašil nás od edenských vrat,
jež lhala jen, meč v klam a bídu?

Ó věru, my jsme hmoty otroci!
Mně nelze těsné kruhy přemoci,
ty socho nezvedneš ten šat svůj hustý!
Když jednou umělec, ať člověk nebo bůh,
mdlý sobě zhnusí další tvorčí ruch,
víc nevrátí se k dílu – svět mu pustý.

Nám lépe čekat je a mlčeti
a v hmotě dál nést svoje prokletí
bez síly, slepý zrak a v poutech nohy!
Však resignace zdá se podlostí.
tož oba my křičíme k výsosti:
ty mistra proklínáš, já viním bohy!

JEAN LAHOR

(Henri Cazalis)

(1840-1909)

Velký básník pessimismu a Nirvany. Různé starší sbírky spojil v dvousvazkové monumentální dílo *L'illusion* (1892).

Mrtví

Pod klenbou nesmírnou' kam po obrovských vstoupí
se schodech točitých, jež velké drží sloupy,
na trůnech kamenných tam staří mrtví dleli
a těžká víčka svá v sen uzavřená měli,
na ztuhlých kolenou své ztuhlé ruce obě.
Tak tichem haleni v té spočívali kobě.
A rudý, vpouštěje jen světla sporé svity,
se měsíc chvílemi v tmách zjevil obrovitý
a mrtví čekali v svůj spánek pohroužení
na soudu hodinu svou vinou poděšení.
Zde prorok Mohamet, zde byl i Mojžíš, hlavu
nad jiné vznášeli kol prorokové z davu
a svatí, pastýři, a jiní vládci mnozí,
ku kterým na horách dřív mluvivali bozi.
Vtom náhle měsíc zhas', a prostorem cos táhlo
jak tisíc vichrů by do lyry bouře sáhlo;
zrak Mojžíš otevřel a v poušti, jež se tměla,
zřel náhle před sebou se lesknout archanděla,
byl děsný, veliký a Mojžíš slova slyšel:
Juž Boha není víc, čas Nicoty juž přišel,
nuž probud' mrtvé své, jež nemoh's zachrániti!
– Mlč! Mojžíš vykřikl, a nech je dále sníti!

Hlas ženy

Naslouchá duše, jaký hlas!
To slavík je, co v tobě zpívá,
a zbožňoval bych život zas,
když tvojich očí zář v něj splývá.

Tvá píseň kouzlem dětinná
se jako jásot ptačí třese;
na sýkorku mi vzpomíná,
již ubohý mnich slyšel v lese.

Naslouchal písni té sto let,
jak z hloubi hvozdu kouzlem dýše,
a kolem plakal každý květ,
mnich ubohý též plakal tiše.

Neb nikdy takým nápěvem
tak nevzplálo v něm srdce dříve;
ó kouzlo, celá zora v něm!
a večera zas šero snivé!

A najednou když hlas ten ztich'
a pták se kdesi v houšti ztratil,
šel smuten domů bledý mnich,
však musil umřít, jak se vrátil.

U moře

Pojď' poslouchat proudů zpěv,
jich smích a vzdechy a jich řev.

Ve stínu, co tak zpívají,
bezčetné kosti zrývají.

To smíchu změř a křik a řev,
zda slyšíš mořských proudů zpěv?

Ted posměšná, ted truchlivá
ta hudba plesem vyznívá.

Tu smíchu změť, ten křik a řev,
pojd' poslouchati proudů zpěv.

Noc jde, od země do nebes
je všechno taj a všechno děs.

Zda slyšíš mořských proudů zpěv,
jich smích a vzdechy a jich řev?

Kam vlny jdou, jich noc a jas?
Kam láska, jež ted' vzniká v nás?

ALPHONSE DE LAMARTINE

(1790-1869)

Díla básnická: Méditations poétiques (1820), Les nouvelles méditations poétiques (1823), Les Harmonies poétiques et religieuses (1829 a 1835), Jocelyn, idylla veršem (1838), La chute d'un ange (1839), Les recueils (1839). Mimo díla básnická vydal několik povídek, řadu děl historických, cestopisných, literárních hovorů a kritik, a vlastní své upomínky.

Jezero¹⁵

Ku novým břehům tak vždy hnáni v jednu stranu
a bez návratu vždy a dál strženi v proud,
ni na jediný den na věků oceanu
což nemůžeme kotvu uvrhnout?

Ó krásné jezero! Rok neuběhl celý
a blíže proudů tvých, jež chtěla viděti,
sám sedám v myšlenkách na kámen obemšlý,
kde zřelo tys ji seděti!

Ty stejně hučelo's, o břeh, jenž skalin plný,
se stejně lámalo o bok jich strhaný
a k drahým nožkám jí jak nyní pěnu z vlny
hnal příboj větrem šlehaný.

¹⁵ Slavná elegie tato vyšla již česky v překladu Miroslava Krajiníka v Květech čís. 12. v 1869. Zde podávám překlad její na základě nového vydání Lamartineových básní nevydaných (Poésies inédites, publiées par Mme. Valentine de Lamartine et précédées d'une préface de M. de Laprade. Paris, Hachette 1881). V knize té otištěna jest elegie tato v původním znění, jak vyšla z pera básníkovy, který v pozdějších vydáních z této básně dvě krásné sloky vypustil. Jsou to sloky 10. a 11. Odchyly ostatní jsou menší důležitosti.

Překladatel

Kdys večer, zda-li víš, my v tichu pluli tady,
vše spalo pod nebem, vše spalo na vodách,
a pouze v souzvuku nad proudů tvojich spády
ruch veslařů jak hudba táh'.

Tu náhle hlaholem, jenž cizí této zemi,
ten kouzelný břeh kol ve zpěvném echu zněl,
proud náhle ztišil se a hlas, jenž drahý je mi,
ten tato smutná slova pěl:

»Ó čase, zdrž svůj let, vy lásky blahé chvíle
ó zadržte svůj běh!

Ať můžem' užiti vše plesy, slasti milé
dnů nejkrásnějších z všech!

Dost nešťastníků těch, již po vás lkají v touze,
ó prchejte dál jim!

Bud' vaší kořistí jich starost a jich nouze,
však zapomnění dejte blaženým!

O málo chviliek jen lká nadarmo mé hoře,
čas prchá, jen se, kmit.

Já k této noci dím: Ó neprchej a zoře
noc chvátej rozptýlit!

Ó milujme se jen a chvíle v srázném běhu
ó pospěšme, ať užijem',
vždyť člověk přístavu a čas ten nemá břehu,
on prchá a my jdem'!«

I zamlčela se a srdce, oči plaše
si padly v náručí, slov našich váznul let,
a v dlouhém znícení ulétly duše naše
výš, jiný kde je svět.

Pod tíží rozkoše my oba oněměli,
nám duše klesaly, a srdce na chvíli

ta byla na sobě, rty na sobě se chvěly
a »Věčnost« pravily!

Ó nebe! možno to, že chvíle opojení,
kdy láska, štěstí nám proud plný podává,
tak od nás prchají ve stejném urychlení,
jak chvíle smutku mlhavá?

Jak, není možnosti, zde zanechati stopy?
Jsou pro vždy ztraceny? Propadly zcela tmám?
Čas, jenž je daroval, týž čas je v proud svůj stopí
a více nevrátí je nám?

Nic! Věčnost! Minulost! Ó strže plné stínů,
co děláte z těch dnů, jež pohltní váš vztek?
Ó mluvte, vrátíte nám aspoň na hodinu
těch rajských plesů vděk?

Vy, jichž čas ušetří, jimž vždycky mladost vrátí,
vy skály, jezero, nádherná zelení!
Té noci, přírodo, té noci zachovati
hled aspoň vzpomnění!

Ať trvá v klidu tvém i v bouře tvojí hromech,
ať prodchne jezero, tvých břehů lahodu,
tkví v skalách divokých a zasmušilých stromech,
jež visí nad vodu;

Ať dýše v zefýru, jenž chvěje se a letí,
ať v písni břehů tvých, jež břehy zaznívá,
ať v hvězdě stříbrné, již matně do perleti
se povrch vod tvých zaskvívá;

Ať vítr, který lká, ať třtina, která vzdychá,
ať vůně lehounkou vzduch sycen modravý,
a vše co slyšíme, co zříme a co dýchá,
kdys »Milovali se« ať vypráví!

Sochaři d'Orsay¹⁶

Ve formě hliněné ve kypící bronz žhavý
tvář moji smrtelnou v dav lidí pohrdavý
budoucích století až odkáže tvá dlaň;
až ruka zvědavá se nad mé vrásky schýlí,
(ta pustá řečiště myšlének proudy zryly)
tu budou ptáti se: Čí asi je to skrář?

Zda za vlast raněný to vojín vzpřímen stojí?
Kněz šepce modlitbu, či básník hymnu svoji?
Zda proti vzbouřeným to davům řečník jest?
Či tribun pokoje, nad zástupu jenž vřavu
své srdce, ňadra svá chce dáti v pospas davu,
by mohla svoboda se čistá k nebi vznést?

Neb v noze vypjaté a v chvějícím se čele,
a v ohnivých těch rtech, jež otvírá dech směle,
v tom kynu, jenž jest mír, v tom srdci, jež je vzlet,
v tom boku, nadšením jenž nazvedá se celý,
v tom oku, které sní, v té páži, která velí,
do kovu Fidias tu sedm duší zhnět.

Ach, sedm! – Fidias! – A já mám jednu pouze!
Já osud všeho nes', mne stihla každá nouze,
zbraň stokrát zlomená já v rukou času jsem,
jen trosky siju kol svou dlouhou cestou k hrobu,
a slyším šeptati svou udivenou dobu:
Hle, v boje půli mdlý tak padá každý v zem.

¹⁶ Znamenitou tuto báseň posud netištěnou sděluje bývalý sekretář Lamartineův pan Charles Alexandre ve svých »Vzpomínkách na Lamartinea«. Báseň, jak zjevno, jest z posledních dob života básníkova, kdy nedostatek a zapomnění zaklepaly na dvěře jeho. V slokách 5. a 6. naráží Lamartine na svou činnost politickou.
J. V.

On Boha opěval a zabily jej modly!
Pak malým dali v plen jej velcí světa podlí.
Proč šetřil's naši krev, my měli jsme jí dost,
my mohli zbarvit jí svobody spár, tak praví.
A znova ulehnuv dí v hněvu svém lev dravý:
Proč jsi mne konejšil? Má síla, toť má ctnost!

Ó rozbij, sochaři, své dílo v bouřném vzteku,
hoď jeho trosky v žár a pohrobiž je v řeku,
by slaboch nemohl říci' pochyb ve změti
mé vida na tváři všech těžkých zkoušek stopy:
Ó nechme dál jít svět, ať v blátě svém se stopí,
ať vinou jednoho zahyne století!

Ó rozbij, sochaři, a utaj budoucnosti
mou tvář, by potomstvo, jež smýká idól v zlosti
ze slávy do Lethy, z Olympu do stoky,
můj nepřibilo stín na děsný pranýř času!
Nech v stínu vinu mou! Syt denního jsem jasu,
Ó štěstí mrtvých jest sen jejich hluboký!

A větrem jeseně kéž lupení změť hnána,
pahorku rodného kéž hlína milovaná
mé čelo v rubáši hned skryjí v kořist' tmám,
a z hluků světa všech, jen vánek bud' mé věno
a v srdci hynoucím nedokončené jméno!
Já žil jsem pro davu, leč spát chci v hrobě sám!

Vlčí mák

Když blíží se nám večer žití,
vždy jarem v srdce vchází vzdech,
z košíku jeho květín řítí
se na nás vysměvačný dech.
Z všech květů, jež tu oko zírá,
jimž kalich láska otevírá,

jichž barva oko slníc zve,
ach, jeden trhat stačí tobě,
by vůní tobě prodchnul v hrobě
podušku měkkou do rakve.

Mně utrhnete mák ten rudý,
jenž roste v stínu obilí,
prý z něho v oči, plné nudy,
se šťáva spavá vychýlí!
Já stár jsem juž, mdlá moje duše
sny těmi, jež honíme v tuše,
co vesna zářící v můj den?
Pryč lilije vy a vy růže!
Má zhaslá víčka těšit může
květ, který hlídá spánek jen!

Ideal

Na stránku představující genie v podobě dětí.

Vy hosté mladých srdcí, ó geniů vy děti,
dál, jinam spějte hrát si, jinam se usmívat!
Co v souzvuk mojím srdcem a lyrou mojí letí,
mne nutí truchlit jen a lkát!

Andělé jitra luzní, vy v rose narození,
rty naše lidské pro vás víc medu nemají,
a křídla azurová v slz hořkých zamlžení
víc nezvednou nás ku ráji!

Když krvácejí srdce, jim třeba duchů jiných,
již bledí, v hávu smutku svůj v závoj halí vděk
a hrouží ve mlčení v taj hrobů našich stinných
jich láska vlídný paprslek!

Ty srdce přeludové akcenty ženy mají.
jim tahy polo skrývá jich dlouhý, černý vlas

a duší ve hovoru vám věci šepotají
tak plné smutných, božských kras!

Kdo zná zde jejich jméno? Kdo zřel jich vlídné tahy?
ku srdci připínají se jako věrný stín.

Jsou bytosti to vskutku, či odlesk božský, drahý?
Jsou štěstí tušeného kyn?

Co na tom! Zem či nebe, stín, anděl, žena, jméno
jich božským každé jest mi, když nese jejich rys,
ať začato je u nás a v nebi doplněno,
je vznešeně, když praví Tys!

Cvrček

Cvrčku osamělý
zrovna jak já jsem,
z hloubi země bdělý
hlas tvůj zazniž sem!
Krbu ve plameni
abys zazpíval,
duše však tu není,
duše krbu, žal!

Cvrčku osamělý,
z hloubi země bdělý
cvrčku, ty se vzbud',
se mnou bud'!

Malý když jsem líhal
v plénkách zavitý,
kužel kdy se míhal
v ruce Markyty,
v zimních víchrů žalmy
když se dům náš třás',

tvůj spát pomahal mi
jednotvárný hlas.

Cvrčku osamělý,
z hloubi země bdělý
cvrčku, ty se vzbud',
se mnou bud'!

Roků počet splýval
a můj život v nich,
v krbu ty jsi zpíval,
posud neutich'.
Bouř zní venku hlučná,
poslouchám ti v snech,
vzpomínko ty zvučná
starých domů všech.

Cvrčku osamělý,
z hloubi země bdělý
cvrčku, ty se vzbud',
se mnou bud'!

Cize však a plaše
zní mi tvůj zpěv dnes,
znáš snad slzy naše,
kalí ti tvůj ples?
Pro sestru a matku
pro babičku štkáš?
Sám bdím v hořkém zmatku,
krbu svého stráž.

Cvrčku osamělý,
z hloubi země bdělý
cvrčku, ty se vzbud',
se mnou bud'!

Krb ten plápolavý
a tvůj ostrý křik,
rodiny hlas smavý
zas mi budí v mžik;
duše letí zpátky,
zrak se mhouří zpit,
slyším hlahol sladký
druhů s nebe znít,

Cvrčku osamělý,
z hloubi země bdělý
cvrčku, ty se vzbud',
se mnou bud'!

Díš mi mnohou báji,
až vzplá v srdci zář,
růžím, kterou v háji
pták dí, samotář,
ať jim v sladkém tluku
zpívá přeletem,
bez křídel ty zvuku,
bud' mým slavíkem!

Cvrčku osamělý,
z hloubi země bdělý
cvrčku, ty se vzbud',
se mnou bud'!

Na obraz představující Krista zlo potírajícího

Ty's, Kriste, potřel zlo; ó budiž plaz ten klet,
jenž každé pravdě vstříc se objeví vždy všude,
jenž svými závitky objímá celý svět
a jehož žíhadlo dál v lidstva hrudi zbude.

Ó ty jsi slíbil nám, že strašlivý ten plaz
své kruhy sinalé víc nespojí již v jedno,
že člověk bude syn, Bůh bude otec zas,
že smrtí vykoupíš sám naši země bědno!

Ach, dva tisíce let a člověk čeká dnes...
Ó k Otci již se vrať, ty příštích věků touhu,
rci, místo jitřenky že večer k nám již kles'
a nebeský tvůj dar že váhá příliš dlouho!

Nápis na pavillon v parku

Zde chodče, najdi v každé chvíli
klid, štěstí, nevinnost a vše, oč srdce prosí,
to jestli pravdou jest, že doma se v nás chýlí
zas to, co každý v srdci nosí.

Hymna

Když zdrané srdce mé v hořkosti beze hrází
se zmítá v řadrech mých a slza nechce splynout,
jak moře, jež se dme a svoje vlny hází
na pusté pobřeží, kam Bůh mu ráčí kynout;

Hlas hledá srdce mé, s nímž mohlo by hned lkáti;
má proud jej, vichr též, však člověk v tichu slabý
jen ohlas truchlivý má bolu, který štkáti
v něm může jedině, však potěšit – je chabý.

Nápis na fontanu

Ó spokojme se s vodou, jež ve znoji nás chladí;
při pravé žízni kapka i řeku vynahradí.

LOUIS LE LASSEUR DE RANZAY

(1856-1918)

Vydal knihu básní s názvem: *Les mouettes* (1887).

Kam jdou duše?

Na lodě, které nad vodou
se chvějí, rád se dívám v tuše,
neb moře, kudy lodě jdou,
se rovná nebi, kam jdou duše.

Ty lodě jezdí sem a tam,
cíl jejich plavby je přec známý;
leč kam jdou duše, rci, ó kam
které se rozžehnaly s námi?

Když ztroskotána lodice,
své moře přes ní valí hněvy,
z ní zbude trosek směsice,
co z duše zbude – nikdo neví.

Přec jednou z dálných mořských cest
se vrátí lodník v domov sladký,
však, již odešli v náruč hvězd,
ti nevrátí se nikdy zpátky.

Na žen a dětí výkřiky
se chová nebe tvrdě, hlouše;
ocean vrátí lodníky –
nevrátí Nekonečnost duše.

CHARLES MARIE RENÉ LECONTE DE LISLE

(1818-1894)

Díla básnická: *Les poèmes antiques* (vyd. def. 1874) – *Les poèmes barbares* (v nich Kain, vyd. def. 1872) – *Les poèmes tragiques* (1884).
Lyrická dramata: *L'Apollonide* (1888) a *Les Érinnyes* (1884). Mimo to přeložil celou řadu klasiků řeckých a římských.

Fiat nox

Jak příboj moře všeho smrt se řítí
tu v bouři, v klidu, bez dechu a stání
se valí, dme a kypí bez ustání
nad lesy skal, ať noc je, ať den svítí.

Ať chvíle štěstí ihned v zmar se sklání,
den úzkosti ať věkem zdá se býti;
když naše noha božskou propast cítí,
děs, štěstí snů jsou sen a marné zdání.

Ó srdce lidské, bědný mučenníku,
jejž hltá láska a jejž hryze záští,
chceš volný být a líbáš pouta svoje!

Hleď, příboj roste, zhltní tebe v mžiku,
tvé peklo uhasí a v stínů plášti
vše zapomnění otevře ti zdroje.

Mrtvým

Když zmlknou chvalozpěvy, ztichnou steny,
táž pečeť zapomnění na vše skane,

bezčetné davy, jména, zhaslé kmeny
ať s dubu jste ať s keře odervané;

Vy, úzkosti jichž nikým nesdíleny,
vy, jichž krok ohněm nadšení se řídí,
vy reci, světci, podlí, muži, ženy.
jež shání věky na hnojiště lidí:

Jak závidím ti mrtvých dave! Dravý
co po lupu se prostor nezastaví
a bídu vaši v odkaz dává vnuku:

Vy, pro vždy, hosté nezměrného taje,
mír lokáte, jenž za hroby až zraje,
Noc velká vaši celou pohřbí muku!

Zatracenci

Zem byla ohromná a mrak pochmurný byl,
já byl jak mrtvola, jež ve svém hrobě dřímá,
v prostoru bez konce já těch jsem slyšel kvíl,
již krvácení tím, že láska hruď jich jímá.

Žen, mužů, junů dav a bledých dívek sbor
z dob starých pravěku i z naší nové doby
v svých duších touhy žár a smutek, hněv a vzdor,
se zvedly přede mnou své prorazivše hroby.

Nad proudy četnější, jichž pojmout nemůž' břeh,
ve víru mráкотném vše bolesti a vzteky,
vše muka marných snů, všech slzí vroucí žeh,
jak moře duly se v jich očích, valné řeky!

A chmurné, nahou skrání a křídla plamenná,
já zřel je krvácet v divokých vášní šlohu;
za stádem duší těch se hnala šílená
a stará Láska, ta dceř nejstarší všech bohů.

Jich nářkem zoufalým, pochmurným hlaholem,
zlem nyní trávená, v jho jehož jiné spjala,
již nedovedli mřít, jimž láska úkolem,
bez konce do dálky jak litice je hnala.

Z mrazného hrobu v ráz já mrtvý jsem se zved,
a divá vichřice mne strhla v jejich věnce
a já spěl za nimi v ten zběsilý, zlý let,
svým pláčem vpadl jsem v ty lásky zatracence.

Ó mrtví! Pod biči těch bohů zpozděných,
vy v Ereb skovaní titani zarputilí,
vy šťastní, neznáte, co láska dá běd zlých;
než zem a nebesa, víc jste vy neztratili!

Malajská pantoum

I.

Viz tady perly z Maskatu,
má lásko, pro tvou šíji svěží.
Krev čerstvá svítí v šarlatu
na mostě, kde Giaur bledý leží.

Má lásko, pro tvou šíji svěží,
pro hnědou hedvábnou pleť tvoji,
na mostě, kde Giaur bledý leží,
zří k měsíci zrak mrtvý dvojí.

Pro hnědou hlazenou pleť tvoji
já získal tento klenot luzný.
Zří k měsíci zrak mrtvý dvojí,
jak v hloubi nebes vzchází hrůzný.

Já získal tento klenot luzný,
čím tebe získat se mi zdaří?

Jak v hloubi nebes vzchází, hrůzný
se měsíc zhlíží v jeho tváři.

Čím tebe získat se mi zdaří?
Jsou dvojí blesk tvé dlouhé oči.
Měsíc se v jeho zhlíží tváři,
čpí krve zápach, kam se vkročí.

Jsou dvojí blesk tvé dlouhé oči,
mám rád tě, hvězdo mého žití!
Čpí krve zápach, kam se vkročí
a krvelačnost se již sytí.

Mám rád tě, hvězdo mého žití,
má zoro i má večernice!
Má krvelačnost se již sytí,
Giaur hrouží v hloub se víc a více.

Má zoro i má večernice,
mé světlo v blaha záchvatu.
Giaur hrouží se v hloub víc a více –
Viz tady perly z Maskatu!

II.

Blesku křivý šíp sjel v chmury
na obzoru ve vln mrak,
na svém loži z jemné kůry
spíš a přivřený máš zrak.

Na obzoru ve vln mrak
blesk se míhá v proudu lůně –
spíš a přivřený máš zrak
v chýši, kde tvá táhne vůně.

Blesk se míhá v proudů lůně,
vichr strhnul stín v plen svůj,

v chýši, kde tvá táhne vůně,
v snách se směješ, květe můj!

Vichr strhnul stín v plen svůj,
v strže skal se řítí v šeru,
v snách se směješ, květe můj,
srdce plné božských zpěvů!

V strže skal se řítí v řevu
hromu rachot, bouře šum;
srdce plné božských zpěvů
k jasným vstoupej nebesům!

Hromu rachot, bouře šum,
strom se zmítá v křeči všeho.
K jasným vstoupej nebesům
na snu křídlech milostného!

Strom se zmítá v křeči všeho,
balvan letí ve vln rej,
na snu křídlech milostného
zářné srdce zkolíbej!

Balvan letí ve vln rej
ku spitému moří s hůry,
zářné srdce zkolíbej –
Blesku křivý šíp sjel v chmury.

III.

Pod stromem, kde manga hoří,
ruce vzadu, usni tiše;
syče velký had se noří
s bambusových kmenů výše.

Ruce vzadu usni tiše,
muselin kol hnědých boků,

s bambusových kmenů výše
slunce plá v slz bílých toku.

Muselin kol hnědých boků,
krášlíš stín stem zlatých rysů,
slunce plá v slz bílých toku
mezi hnízdy bengalisů.

Krášlíš stín stem zlatých rysů
v trávě, kde se smaragd skvěje,
mezi hnízdy bengalisů
vos rej krouží a se chvěje.

V trávě, kde se smaragd skvěje,
kdo tě zří, jak zapomnění!
Vos roj krouží a se chvěje,
v santal, hřebíček se řítí.

Kdo tě zří, jak zapomnění!
Má tě rád, až v hrob se skloní,
v santal, hřebíček se řítí
sup, jenž holubici honí.

Má tě rád, až v hrob se kloní,
ženo, měj jen jednou ráda!
Sup, hle, holubici honí,
v lese v jeho spáry padá.

Ženo, jednou jen měj ráda,
chmurný Praho z tmy se noří;
v lese v jeho spáry padá
pod stromem, kde manga hoří.

IV.

Tvé různé nehty v purpur zdobí hinné,
zní rolničkami krok tvůj z každé strany,

já slyším kňučet v chmurné noci stinné,
král Timoru to, tygr pruhovaný.

Zní rolničkami krok tvůj z každé strany,
tvá ústa medem lesních úlů sládnou.

Král Timoru, hle, tygr pruhovaný
kol bloudí, nástrahu svou líkne zrádnou.

Tvá ústa medem lesních úlů sládnou,
tvůj plesný smích jest jako píseň ptačí.
Kol bloudí, nástrahu svou líkne zrádnou
v čas, daněk píti když se k brodu stáčí.

Tvůj plesný smích jest jako píseň ptačí,
ty běháš a líp skáčeš nad gazely.
V čas, daněk píti když se k brodu stáčí,
žrel žluté zřítelnice, jak se skvěly.

Ty běháš a líp skáčeš nad gazely,
však zrádné srdce máš a lživá ústa!
Žrel žluté zřítelnice, jak se skvěly,
děs náhlý smrti divoce v něm vzrůstá.

Však zrádné srdce máš a lživá ústa!
Proč v pěsti mé by měděný hrot svítil?
Děs náhlý smrti divoce v něm vzrůstá,
královský lovec již svou kořist chytil.

Proč v pěsti mé by měděný hrot svítil,
mou lásku nikdo nebude mít zase.
Královský lovec již svou kořist chytil,
juž deset drápů hýří v daňčím mase.

Mou lásku nikdo nebude mít zase.
Mři! Dlouhý polibek na rty tvé siné.
Juž deset drápů hýří v daňčím mase.
Tvé různé nehty v purpur zdobí hinné.

V.

Oh! oko chmurné, bledý ret!
Mám hluboké v své duši hoře!
Pad' v plachtu vzdutou větru let
a pěna v dálku stříbrí moře.

Mám hluboké v své duši hoře,
viz krásnou, mrtvou hlavu její,
a pěna v dálku stříbrí moře,
na Prahu letím na peřeji.

Viz krásnou mrtvou hlavu její,
můj kriss ji uříz' jednou ranou.
Na Prahu letím na peřeji,
jak točí se a kloní stranou!

Můj kriss ji uříz' jednou ranou,
na stěžni mém hle, krvácí,
jak točí se a kloní stranou
a Praho div se nezkácí.

Na stěžni mém, hle, krvácí,
vzdech její poslední jde za mnou,
a Praho div se nezkácí,
děs moře naplnil noc klamnou.

Vzdech její poslední jde za mnou,
což já tě vskutku zavraždil?
Děs moře naplnil noc klamnou,
blesk černý oblak rozdělil.

Což já tě vskutku zavraždil?
To osud byl, já měl tě rád.
Blesk černý oblak rozdělil,
kol propast zeje odevšad.

To osud byl, já měl tě rád.
Ať umru, bych zapomněl hned!
Kol propast zeje odevšad...
Oh, oko chmurné! bledý ret!

Venuše

Ten bude žít, přemůže zapomnění
bláh, vědí bozi! rukou přezkušenu
jenž v hladký onyx vyryl mořské vření
i s šumnou pěnou.

Se sluncem v závod oko překvapené
jak mladou královnu zří jásající
se zvedat Kypridu ze stříbropěnné
vln směsi vítězíci!

Jest naha bohyně a kterak plave,
různými prsy vodu k předu šine,
kol nesmrtelné šije, která v hravé
se lesklé třásni vine.

Vlas její zlatý zkrášlil kolem proudy,
bez věnce, bez pásek se za ní nese,
jak lilje planou bílé její oudy
ve fialkovém lese.

V delfinů tlupě hraje si, se směje;
ti, božské oči by líp okouzlili,
ohony, ploutvemi vln do peřeje
kol buší ze vsí síly.

Šat kentauruv

Ty starý mstiteli, ty božský střelče smělý,
ty's Oity příkrý svah, vrch zdeptal osamělý,
ty, zvěře krotitel, v své tam si uleh' síle

v dlaň složiv mohutnou své čelo zasmušilé.
Tu smrky Thesalské hned šepty hlaholnými
tě vážně zastřely větvemi kosmatými,
tvůj kyj a lučiště, tvé opustivše svaly
i paže nezdolné po straně v mechu spaly.
Tak vítěz přeslavný jsi pozoroval tiše
kraj svatý Hellady, kde nezmožen byl's v pýše.
Však neměl's pokoje, dál dlužno trpět v žití
a smrtí třeba jest tvou velikost usmířiti.

Ó šate přetěžký! Tvé vlákno tělo spíná!
Rek usnul Nemejský, na sebe zapomíná,
ohromným výkřikem, v němž divá úzkost žije,
v tvou klenbu kovovou, ó Fatum, ať již bije!
Ať duby, králové let dávných, samé suky,
se lámou s praskotem pod tíží jeho ruky,
Olympu zářnému ať Oita v plamenech
v pozdravu vítězném šle k nebi jeho dech!

Ó touhy nezkrotné! Ó děsný háve smírný!
Ty šate hltavý, vítězný plášti vírný,
toť málo, dvanáctkrát svou dlaní vítěziti
ve boji posvátném na drsné stezce žití;
to málo, bez konce se divou mukou rváti,
to málo, genij být a pot svůj prolévati!

Ó zdroji povzdechů, ó výhni zářící!
Dech stále dmýchá zas v tvůj žár se jitřící,
vy vzdechy poslední, zvěst smrti, jež hrud střebe,
vy duše hrdinské na práh vedete nebe
a svaté na výši, kde ryzím ohněm pláte,
zkrušíte člověka a boha uděláte!

Symfonie

Pojd, pastýři, ten les je Pieridkám drahý,
zde hloží trnité nehostí jeho svahy,
zde hustý tymian a v hyacintech svěží
zdroj teče posvátný a tiše travou běží.
Tam dál žhne poledne a stonky útlých trav
na slunci sálavém kobylek skáče dav
od růže ku myrtě a od platanu k buku,
zde poletuje kos a hvízdá v sladkém zvuku.
Mus jménem pospěš si, zde stín se tmavý rojí;
mám pektis ze sloně, lesbickou flétnu dvojí;
nám Dafne zazpívá svým zvučným hlasem, echem
nám skála odpoví zeleným kryta mechem,
Nais, na rtech bílý prst, nám bude naslouchati,
svým zpěvem hlasitým nedáme Panu spáti.

Poledne

Král léta, poledne, se roztáh' na planinu,
ve spoustách stříbrných se spouští s nebes výše;
vše mlčí, vzduch jen žhne a palí, nikde stínu,
v svém šatě ohnivém zem ztajila se tiše.

Kol nesmírná je pláň a bez stínů jsou pole,
zdroj vyschnul docela, kde druhdy pila stáda,
a na obzoru les, v němž sem tam místo holé,
se tmí, sní bez hnutí, jej spjala klidu vláda.

Jen zralé obilí jak zlaté moře jemně
se vlní do dálky, snem zhrdá, jenž je můj,
neb klasy poklidné jsou děti svaté země
a tyto bez bázně až k dnu číš slunce pijí.

Jen chvílemi jak vzdech z jich duše mukou žhoucí,
tož klasů ze nader, jež šepotají v sboru,
se slavné vlnění a vážné zvedá vroucí,
vře a pak umírá kdes prašném na obzoru.

Pár bílých volů jen do vyschlé lehlo trávy
a zvolna žvýkají, laloch pln bílé pěny,
zří okem toužebným a hrdým do dálavy,
v němž tkví jich vnitřní sen, ach nikdy neskončený!

Ať v srdci radost máš či osten bolu žhavý
a vyjdeš, člověče, si do podletních polí,
je prázdná příroda a slunce tebe stráví,
co žije, plesá tu, co truchlí, co tě bolí?

Však pláče když máš dost i veselého smíchu,
když tebe zranilo až duše v hloub to vření,
když nechceš odpouštět ni proklínat, jen v tichu
chceš lokat nejvyšší slast chmurnou, zapomnění:

Pojď! Slunce hovoří tu vznešenými slovy,
bez konce ponoř se v ten žár, v to světlo zlaté,
pak v podláš města svá se k všednosti vrať znovy
v nic božském kalenou hruď maje sedmkráté.

ANDRÉ LEFÈVRE

(1834-1904)

Filosof a básník. Vydal veršem: *La flute de Pan*, *La lyre intime* a *L'Épopée terrestre*. Mimo to přeložil Virgilovy *Bukolika*, Kalidasy *Nuage messenger* a epos T. Lucretia *Cara De natura rerum*.

Zlatý věk

Ó věky minulé! Ó strašné močály,
pod lesy černými kdy vichry dřímaly
v trav obrovitých směsi,
kde hnusné potvory vzduch dusný ssajíce,
tož pštrosů, mamutů a draků směsice,
rypáky třásly mezi lesy!

Ký děs tu člověka přivítal, který nah
se octnul v neznámý jsa prostor vržen v tmách
a povstal mdlý a beze zbraní;
při kroku každičkém úrazů sterých plen,
svých hříčka sousedů, k nimž pozdvihoval jen
své zakalené oči v lkání.

Jej vidím. Do čela mu visí sdraný vlas,
on bledý ubíhá a padá, vstává zas,
ku zemi ucho klade,
pak náhle uchvácen jsa pudem touhy své,
k dnu skrýše v pralese on družku svoji zve,
tam ukrýti své štěstí mladé.

Na lásky slovo tak vjezd slavil k němu ples;
tu poprv na zemi se ztratil strach a děs,
na nadrech muže žena spala;
snů sladkých návštěva se v muži vlnila

a jaseň zornice mu zora plnila,
zem krásnou se mu zdála.

Na dobrodiní tvé jak, ženo, zapomní?
Z tvých retů člověk vždy své blaho bude pít,
ó první muže milovnice!
Ty's jeho síly zdroj i něhy pochodeň,
ty's jeho milenka i sestra zároveň
a chuť jsi i kouzelnice.

Zdar, svatý počátku, ó první Hymene!
Ó tebou bytostí hned srdce zdvojené
a tebou myšlénce a řeči
se věčných, krásných slov dostaly poklady.
Ó lože svatební, ó matko! – Základy,
v nichž rodiny vzrůst větší!

Z žen loktů probuzen muž hrdý ráno vstal,
své vlasy odhrnul a do slunce se smál,
zřel životu v tvář z blízka.
Ach, lásky první věk, ach, to byl zlatý věk,
zkrát v stíny našich dnů mdlý padá paprslek
a chvíli aspoň ještě blýská.

JULES LEMAÎTRE

(1853-1914)

Slavný causeur francouzský debutoval básněmi: *Les médallions* (1880) a *Les petites Orientales* (1882), které vynikají zvláštní směsí ironie i citu. Literární své causerie vydal ve třech svazcích s názvem »Les contemporains«, k nimž připojil ještě své dojmy divadelního referenta *Impressions de théâtre*. Mimo to psal několik románů a dramat.

Dvojí dým

Jak modrý je a roztomilý,
jak fialka je modrý dým,
jejž z vonné cigaretky chvíli
v kotoučku luzném vypouštím.

Zřím za ním, ve volném jak letu
se vznáší v kroužkách vlnivý –
však dým, jejž pouštím se svých retů,
je celý šerý, šedivý.

Ach, proč je zabarven tak temně,
kam's dal svůj azur, pěvče, kam?
Co modré, vše zůstalo ve mně
a z toho svoje snění tkám.

Femina

Své ruce Vulkán s mračnou skřížil skrání. –
Vás něco trápí, na procházku jděte!
Venuše řekla. – Ó mne nespletete,
milence čekáte dnes, Milostpaní!

Však mrtvého jej brzy naleznete! –
Na oči dýchla jemu v usmívání,
jej laskala, až zvolna klesnul v spaní,
na loži necítil víc, co jej hněte.

Královna Paphu s úsměvem kol zřela,
pak zakašlala třikrát, otevřela
se malá branka, co choť chrápal statně.

Pod přilbou načesán Mars vešel chvatně.
Na rohy Vulkána, když pás kles' zlatý,
své s klidným kynem pověsila šaty.

ANDRÉ LEMOYNE

(1822-1907)

Lyrik, krajinář. Díla: *Poésies* (1855-1870), *Poésies* (1871-1883), *Fleurs des ruines* (1887), *Fleurs du soir* (1893). Mimo to napsal několik novel.

Čtenářka

I.

Zem celá bílá jest a všady sněhu jas,
a zvony kostelní v něm ztratily svůj hlas.

Jen hádáš, z daleka že zvoní klekání,
však mdlý jest jeho zvuk a tuhne v zalkání.

A strmých topolů dvě řady míhají
a v mlze chvějí se vod zmrzlých na kraji.

Pod nebem šedivým, kde nepřelítne pták,
jak padnul na srdce by věčné zimy mrak.

II.

Leč co nám padlý sníh, co divá vichřice,
když v krbech plameny nám hrají zářice?

Když sněhu kotouče prášící do oken
v smích bouřný roznítí náš velký oheň jen?

Co v karanteně nás jal zimy led a svist,
pojď Joinvillea teď a La Fontaina číst!

Ti černí bajkáři, Champagně básníci
jsou dobří přátelé v svár vichrů bouřící.

Ó milá čtenářko se zlatým hlasem, víš,
že starou legendou nás znova okouzlíš!

Tebou jest pochopen básník i kronikář,
jenž chránit dovede ve srdci mládí zář.

A pak, což nemám vše, což pro nás tajemstvím,
co prosa neřekne, co nevysloví rým?

Co umřít nemůže, byť zhas' den bezděky?
Toť lásky paprslek, jenž svítí na věky!

Kolébky

To život! Řeknem' si: Jak veliký je svět!
Jak pták chcem' táhnout v dál a moře přeletět,
jít za den jediný z Evropy do Asie!
Žel, křídel nemáme, však plachty, páru, pojd,
my vypravíme se, kdes dobrou vezmem' lod
a ta nás unese dle choutky fantasie.

My v Číně utrhnem', kde řeky Lásky břeh,
květ vonný Nelumbo a dál se dáme v spěch
tou valnou dráhou vod, jež svět náš obklopuj,
uzříme Archipel, kde rajka v brokátu
se zpíjí oříšky vonného muškátu
a velké motýly, již v Sundu poletují.

Pod nebem východním, kde dýchá slunce žár,
uzříme větve, jak na pozadí par,
jež zlatem tkané jsou, se cedr valný šeří,
při jeho vzbuzení od moře přihnaný
dech vánku do rytmu, jak z dálky varhany,
v posvátné modlitby šept jeho snětí měří.

A větrů pohodou, z níž těží námořník,
pak nebe změříme a plujem' přes rovník,

my s všemi plachtami Kap obklíčíme
a v noci poklidné jak hlednem' v nebes výš,
v nesměrném zrcadle uzříme jižní kříž,
jak celý tkaný z hvězd na vodní pláni dříme.

My v květnu odjedem', kdy pučí každá snět!
Však jara uplynou i zimy v jeden let
a odjezd odložen – Kdys večer svatbu máme
a hnízdo rodinné strojíme v usmání...
Nad Pavla, Marie kolébku uklání
se člověk velkých snů. – Tak cestám výhost dáme.

A v snivém zátiší pak uchem pozorným
v myšlénkách sloucháme na staré písni rým,
ježž spícím dětem svým tu mladá matka zpívá
a v sladkém hlase tom, jenž ztlumen, do šera
zní, náhle žijem' zas ve bible, Homéra
těch časech čarovných, a večer tiše splývá.

CHARLES VAN LERBERGHE

(1822-1907)

Účastnil se „Parnassu belgického“ (1887).

Píseň

Jen trochu světla, milování
a trochu slunce jak sen sladký,
ta skrář a bílá lilie na ní:
vše křehké trvalo čas krátký!

Však sladké muky bylo mnoho
na vodách, v palmách a v tom kvítí
a když nemohla umřít z toho,
musila oči uzavřítí.

Ted na dně mého srdce dřímá
a tiše její ruce pnou se,
lilie, růže úžas jímá,
že v tichu ani nepohnou se...

JEANNE LOISEAU

(1860-1920)

Vydala pod pseudonymem Daniel Lesueur básně *Fleurs d'Avril* (1882), *Un mystérieux Amour* (1886) a *Rêves et visions* (1889). Mimo to napsala několik románů a přeložila celého Byrona prosou. V poesii její převládá struna reflektivní.

Vítězství Ramsa II.

Boj skončen. Pod Libanu černým bokem
tisíců končí chmurné umírání.
Smrt v nachu večera a v krve plání
se v mrtvých očích zhlíží chladným okem.

Na voze Rhamses neudolán sokem
rád věděl by, co horami i plání
zde mrtvých leží, hojné krve tokem
jichž odboj ztrestal v hněvu mocnou dlaní.

Je dlužno na zed' chrámu ve Sanoru
jich vepsat jména, jak tu padli v sboru,
pro budoucnost, jež ráda k slávě nemá:

Tož písařů tlum před králem se snaží
spočítat množství usekaných paží,
jichž hora k nebi rostouc konce nemá.

Nestálá láska

Jak vlaštovka je láska v našem žití,
je leto s námi, jak přilétla v máji,
co její křídlo v sobě duše cítí,
s ní líháme a šťastni jsme jak v ráji.

Pak opustí nás jak ta vlaštovice,
však sotva z duší prchne nevěrnice,
juž věčnou zimou naše srdce sténá;
strom života se dvakrát nezelená.

Tmavé růže

Zde stojí přede mnou váš bouquet žhavý
v hedbávné manžetě pln záře, jasu;
ty květy mluví, bože, co jen praví,
jak vaše oči hledí na mne v žasu.

Snad strachu mne a chmurných pochyb zbaví,
dost smělé jsou, jak na jejich zřím krásu,
květ každý křičí: Miluj, do únavy!
Tak sladké to a lehké v krátkém času.

Ó víc mi nedávejte květy divé,
jich lístky krvavé jak rty jsou živé
a šeptají, mne pokoušejí v tichu.

Mám třeba síly v tuto hroznou půtku,
že roztála by v jejich sladkém smutku,
chci zachovat svůj sen i svoji pýchu.

JEAN LORRAIN

(1855-1906)

Vydal mimo několik románů tyto knihy veršů: *Le sang des dieux* (1882), *La forêt bleue* (1883), *Modernités* (1885), *Les griseries* (1887).

Sonet tuláka

Na šij kytary své ošumělé
modré tři motýle zapich' jsem,
slunce plane v nich i nebes lem,
hrají jako drahokamy skvělé.

Srdce mé na písňě osiřelé
jimi probouzí se pod hadrem,
chví se, zpívá okouzleno snem
okřídlené muky jejich smělé.

První motýl bledý, průsvitný
veselost má v ten svět bezcitný,
volná láska, život toulavý.

Druhý motýl truchlivá je zvěst
bídne zrady dívčí, třetí jest
v žaláři můj konec krvavý.

HIPPOLYTE LUCAS

(1807-1878)

Byl bibliotékářem Arsenalu. Vedle studií literárních, divadelních a bibliografických psal verše, *Heures d'amour*. Sebrané vyšly až po jeho smrti: *Poesies* (1891). Jest lyrik jemného citu, rázu kontemplativního.

Hřbitov námořníků

Ó vy, jež mnohé bouře nesly
až na obzor ku stranám všem,
v sen, v tyto stíny již jste klesli
do trávníku vln tichých sem.

Ó plavci, závidím vám v duchu
ten klid těch nepohnutých vln,
syt bouře žití jsem i ruchu
a touhy po míru jsem pln.

Vám nehrozí již vlny šedé
ni vítr ve své vzteklosti,
kříž stěžeň váš jest, jenž vás vede
až do přístavu věčnosti.

CAMILLE MACAIGNE

(1843-1877)

Byl professorem v Compiègni a v La Rorcelle. Přeložil bajky Faedrový a začal psát obsáhlé dějiny poesie XIX. věku, jichž však nedokončil. Po smrti jeho vyšly básně jeho s názvem *Les roses fauchées* v r. 1884.

Vodopád

S hor srázných, lavina v nichž jihne, taje,
rve žravý potok v dál bahnitou hlínu
a ona zatemňuje s horstva klínu
tříšť snětí, mechu nitky, jak s ní hraje.

Však brzy trysky jasnějšími plaje
na cestě skalami a v jejich stínu,
nad křišťál hoříc letí v prohlubinu
prach bílý sypouc v zrak jich přes okraje.

Tak rovněž ve tmách všichni začínáme,
za idealem kdo jdem a kdo máme
víc nežli rozumu dar sloky sladký.

Však umění v tom ruku svou nám dává
a práci dík, my nestoupíme zpátky,
až prvotní kal démantem se stává.

JACQUES MADELEINE

(1848-1931)

Vydal knihy veršů: La richesse de la Muse (1882), L'idylle éternelle (1884), Livret de vers anciens (1885) a komedii Pierrot divin (1888).

Píseň

Zřím v jitru úběl tvé šije,
tě v zory záchvěvu zřím,
jež z květů kalichu pije,
stát plachou před zrakem svým.

Na hrdé formy tvé bílé
mi slunný vzpomíná den,
kdy ochotna v polední chvíle
jsi přišla v stín lesa ven.

A večer ten sladký a snivý
tvé dumy vrací mi zpět,
kdy v nebes hleděla's nivy,
jak hvězdný se otvírá květ.

STÉPHANE MALLARMÉ

(1842-1898)

Účastnil se sbírek »Parnassu«, kam psal básně, jimž lze ještě rozumět. V době poslední stal se jedním z náčelníků školy »dekadentů« či »symbolistů« a verše jeho – jest jich počtem velmi málo – jsou poetickými rebusy. Vyšly ve vzácném vydání autografickém. Výbor jeho veršů i prosy vyšel 1893. Mimo originalní poesie přeložil básně Ed. A. Poea prosou.

Květiny

Ze zlata lavin, jimiž azur plál
v den stvoření a z hvězd věčného sněhu,
můj Bože, velké kalichy jsi stkal
pro mladou zem, jež dýchala jen něhu...

Kosatce žluté s šíjí labutí
a božský vavříň vyhostěných duchů,
jak prsty serafů ve vzplanutí
kdy rdí se nachem panenského vzduchu.

A hyacintů šperk, myrt luzný sních
a růži rovnou tělu ženy v plání,
tu Herodias zahrad zářících,
krev horká kterou roší bez ustání.

Ty stvořil's štkající běl lilií,
jež vznášejí se vždy na vzdechů moři,
jichž vůně valný obzor opijí
a snivě k luně slzící se noří.

Však hossana za květů nádheru,
hod očí, jiskření hvězd zemí šírou,

zni tobě za mystických večerů
a jásot, Otče, kadidlem i lyrou,
Že stvořil's ten květ s bájným kalichem,
ty Bože silný, Bože spravedlivý,
smrt balsamickou jenž má v lůně svém
pro básníky mdlé, život jež rve divý.

Vere novo

Juž choré jaro tu a zimu zahání,
tu dobu umění, tu jarnou dobu klidnou,
v mé duši, chmurná krev kde vládu třímá bídnu,
se mdloba šíří zas ve dlouhém zívání.

A bílé soumraky se pod mou lebkou líhnou,
již jako starý hrob železný svírá kruh;
za krásným vyjdu snem a neurčitým v luh,
kde mízy ručeje po kmenech v pýše tihnou.

Pak vůní stromů zpit na suchou klesnu mez
a tváří vyryju hrob pro své sladké snění
zem teplou hlodaje, kde klíčí mladý bez.

Zde v propast vnořím se, až prchne nuda moje. –
Však azur směje se skrz keře v probuzení,
kde v květech ptáků zpěv se noří v světla zdroje.

Vzdech

Má duše k skrání tvé, kde dřímá jeseň tichá,
skvrn plna žlutavých, z nichž smutná duma dýchá,
a k nebi očí tvých andělských výš se nese,
jak v parku truchlivém, kde vodotrysk se třese
a věrně stoupá výš k azuru, jasný, čistý
jenž něhy října pln se leskne a jen místy
ve velkých basinech svůj hlubý smutek zhlíží

a nechá po vlnách, kam, větrů plen, se hříží
mdlé mroucí lupení jen chladnou brázdu táhnout
a slunce žlutého mdlý paprsk tam se nahnout.

PAUL MANIVET

(1859-1930)

Rodák Avignonský; účastnil se horlivě ruchu provençalských felibrů. Psal několik aktovek a monologů veršem. V lyrice vynikl jako obratný básník sonetů, jichž vydal dvě sbírky *Les glas de l'ame* a *Des sonnets*. První jsou rázu reflektivního, druhé feuilletonní ve stylu Banvillově, psané pro časopis *Charivari*.

Kristu

Ó Kriste! Smutný úděl nechal's nám!
Nám příliš těžký je tvůj smírný kříž!
Ó králi židů, dal's nám velkou říš,
říš bolesti, v níž vladař byl jsi sám.

Tvůj hřeb dlaň naši rve a bolí tam,
bok oštěp trhá, jazyk pálí číš,
v prach smýkají nás, kdo chcem k tobě výš,
tvé božství těžké lidským mrárotám.

Při smrti tvé svět v propast tmy se zřítíl,
v svůj rubáš člověk zahalený cítil,
že na kolébku jeho lehly stíny.

Neb odkázal's nám, Kriste, bol svůj stálý,
ty, v smrti hložíš ověčený králi,
nám v dlaň jsi vložil svoje žezlo z třtiny.

Věčný žid

Jsem jako věčný žid, jenž chodí světem,
klet Bohem, k nejistému spějí cíli;
za losu kynem krok můj slepě pílí,
prach deptám darmo, deptán strastí hnětem.

Kraj, který hledám, dálkou svou mne mýlí,
tam věčné slunce plá nad věčným světem.
Až v jitro musím kráčet zimou, letem
ni paprsk se v moc moji nenachýlí.

Tak s bídy své se vleku stále hadrem,
pod všemi pasy všemi časy klet
a losu kolo slyším hřmít svým řadrem.

Jen někdy zvedám z prachu čelo plaše,
když noci černý závoj sluncem zbled:
Ó, věštcí Chaldejští, kde hvězda vaše?

EUGÈNE MANUEL

(1823-1901)

Vydal veršem: *Pages intimes*, *Poèmes populaires*, *Pendant la guerre* a *En voyage*, pak aktovky *Ouvriers* a *L'Absent*. V básních Manuelových ozývá se trojí nota, rodinná, vlastenecká a socialní. Dobrý výbor ze všech jeho prací podává sbírka *Poésies du foyer et de l'école* (1888).

Diskretnost

Nevyzrad' ani příteli
milenky svojí sladké jméno,
jen úsměv jeho nesmělý
a srdce tvé hned pobouřeno.

Ni v citů tísni mlhavé
je nerci, když tě Musa vnadí,
jeť snadno oko zvědavé
a papír ochotně je zradí.

Je nepiš v lesku červánků,
ni v slunci v písek na pobřeží,
je nešeptej ni ve spánku
snům, ztajit by je mohly s těží.

Je nezrad ani květině,
jež tvořila jí vlasů zdobu,
ba v umírání vteřině
je pověditi chraň se hrobu!

Neb není přítel dosti čist,
ni diskretní tak není kvítí
a papír ani není jist,
by nemoh' pěvce prozraditi.

Ni není proud tak divoký,
by skryl hned nápis v písku hněvně,
a sen tak není hluboký
a hrob tak není zavřen pevně.

Pařížská črta

V kočáru černém ženy profil bílý
mně proti vůli cestou v mysli tkvěl,
jen v okamžiku bleskem jsem ji zřel,
jakbledá, ale krásná v stín se chýlí.

A hněv, jenž horší, než když člověk šílí,
jí v koutkách rtů krásnými tahy chvěl,
v stín skrývala se jak ten ve zlé chvíli,
kdo raněn, hledá poušť, kam skrýt svůj žel.

A zmizela, však sen můj za ní spěchal,
v mém žití okamžik ten stopu nechal.
Ó, jak se chladný rozumář zde mýlí,

Jenž nemůž' pochopit svým suchým vtípem,
jak mohl utkvět v duši mojí šípem
v kočáru černém ženy profil bílý!

GABRIEL MARC

(1840-1931)

Vydal sbírky: Soleils d'octobre (1868), Sonnets parisiens (1875)
a Poèmes d'Auvergne (1882).

Vyznání

Že, plavá ženo, mám tě rád,
to proto jest, že vlasem tvým
dech stejný cítím sladce vlát,
jenž vane naším obilím;

Že vidím tvojich na ústech
našeho slunce zářný svit
a na divokých tvojich rtech
zřím hroznů našich krev se rdít;

Že vidím vlast, když, jeden smích,
se tvář tvá ke mně nakloní
tak usměvavá jako sních
kvetoucích našich jabloní;

Že čistý zrak tvůj veliký
obráží v tůni azurné
jak hladké, čisté rybníky
to naše nebe bezchmurné.

Ženy-víly

Pod vrchem Montjuzet spí krásné ženy-víly.

Je každý večer zřím, jak mezi stromy pílí,
na skrání pelyněk a vlasy plavé mají,
přes nahá ramena jim volně polétají.

Jdou mezi břízami, jak zjevy bílé, bledé;
bez hluku, snětí tmou je cesta noční vede
a v její závojích se míhají jak stíny
přes pláň, mýtiny a lesů prohlubiny.
A mlhavý jich rej se v mlhu noční míchá
a pára křídlem svým se dotýká jich zticha.

Tak tiše v půlnoci kol spějí ženy-víly.

A sepjat bohatě jich řasnatý šat bílý
se větrem nadýmá a letí lehce mechem.
A vítr dýchá jen, hlas jejich slyším vzdechem.
Zní zpěv jich o bohu, jenž plodnou rukou svojí,
kdys hadí vejce zmáčk', svět stvořil v živlů boji
kterému u nohou se Tarann vzteká v hromu
a jehož zvučná zvěšť, jak stínem kmitne stromů,
Teutates ochotný hned z rána hlásá světu,
a před nímž velký Dis své světlo rozžal v letu.

Pod vrchem Montjuzet zpívají ženy-víly.

Jdou, nesou trofeje, za kněžkou jdou, s rtů chýlí
se jméno Esus jim, neb on se na ně dívá.
Jdou přímo na horu, pod kterou chrám se skrývá
a kolem do kola se ve svatý sbor šinou.
Jak pentle sněhová se kolem vrchu vinou
a mizí v dálce pak. – Noc tichá mlčí kolem
a sotva ptáka křik se ozve spícím polem
a sotva ve větru tlumené nářky kvílí.

Pod horou Montjuzet spí krásné ženy-víly.

PAUL MARKÉTIN

(1862-1911)

Přidružil se záhy k provençalským felibrům a jest redaktorem časopisu *La revue félibréenne*. Vydal sbírky básní: *Souvenance* (1884) , *La viole d'Amour* (1886).

Věčnost lásky

Chci usnout s jmenem твоjím na svých rtech,
s tvou láskou v srdci pro vše časy,
jež každou zimnici, již zmrazí smrti dech,
mou dlouhou bolest zhasí.

Neb dobře, drahá moje duše, víš,
že třeba moji muku ukončiti,
vždyť v smrti láska, ano v smrti spíš
můž' věčnou stálost míti!

XAVIER MARMIER

(1808-1892)

Procestoval snad celý svět. Mimo povídky národní a pověsti různých národů, jež navštívil, vydal dvě sbírky básní: *Esquisses poétiques* (1931) a *Poésies d'un voyageur* (1834-1878).

Melancholie

Znám dívku, sever jesti domov její,
má bledé čelo, něžnost v tváři nese,
má snít a blouznit večer v obyčeji
na hřbitovech, na pobřežích a v lese.

I když se jaro v lidskou naděj směje,
jde zamyšlena s hlavou nachýlenou,
však cizí kouzlo plá jí z obličejů,
jdeš za ní jak za ženou zaslíbenou.

Můj krok se rovněž všady za ní chýlí,
tu hvězdy tmavými, tam břehem moře,
jsem její, každou zaujme mne chvílí
ve hluku lidí, polí na proudu.

Ó chceš-li klid si zachovati, v divý
dej útěk se, ji těžká mysl zveme,
víc nelze zapomínat zrak její snivý
a její dlouhé políbení němé.

PAUL MAROT

(1851-1909)

Věnoval se z počátku právníctví, později zcela literatuře. Vydal básně: *Le chemin du rire* (1880), *Le paradis moderne* (1883) a roku 1887 začal vydávati serii básní filosofických *Le livre des chaînes* a to první knihou, která sluje *Mystères physiques*. Jest na cestě k poesii nové, na výsledcích moderních věd přírodních budované; místy brutální, místy ironický a jímavý, vždy originelní i když jest absurdní.

Praděd

Náš praděd nejstarší jest nekonečně krásný,
živého jasu pln plášť jeho tmavořasný;
ó slunce, ty to jsi, neb z ohně tvého skvělý
s vším, co v něm chvěje se, kdys povstal Vesmír celý
a žití valný ruch i barva, vášně živost
jsou jen tvé záchvěvy a ona přitažlivost,
již světu v úděl dal's v den svého odloučení,
olbříme! Příroda to posud cítí chvění.

Zem s květy, s písňemi vstříc směje se ti v tichu,
všech barev otče ty, ty otče sedmi hříchů!
V tvé výhni skovány jsou řetězy ty valné,
jež duchy pojí, lvy a lidstvo, hory skalné
a odtud spadlo jho vši naší dědičnosti,
ve formě naděje vzruch rozkoše jež hostí.

Mateřství

»Ach, zbavte chimery mne kruté, hořím v studu
a politujte mne, doktore! Matkou budu,
zda útlé srdce to, jež za mým bít se učí,
těž moje city má, zda v stejný osud pučí?

To dítě, tělo mé, jež pod svým srdcem nesu,
mám s hrůzou nésti dál? Ó já se mukou třesu!
Mám umřít děsem tím? Poslyšte zpověď moji!

Jen maso syrové dnes moje choutky zhojí,
jen ocet chutná mi a jiné kyseliny;
to jistě předtuchou jest bolesti a viny,
jež jemu chystá los na žití cestě bludné.
Po teplu lásky mé polibky přijdou nudné,
ach, slzy, samá žluč, mu sbělí rty! Však žítí
bez lásky nelze mu! – Jak u zlatníka svítí
a planou dýmanty! Jich okouzlena jase
já vešla. Oči mé! Na děcko myslila jsem...
A prsty moje? – Ach! Křeč divá na ně padla
a zatly se a v tom já prsteny jsem kradla...
Já, běda! zlodějka! – Doktore, soucit mějte,
že *on* krást nebude, mi, prosím, přísahajte!«

Co zbude z mrtvých

Můj osle ubohý, kterému kůži vzali
a dali na buben, jenž víří do vzduchu,
kde jsi? Kol prapor vlá a zachvívá se v dáli
při vojska pokřiku a pušek výbuchu.
Tvá kůže ranami se černá, pyšný pluk
dál kráčí rytmickým a čilým krokem vpřed...
Ach, osle ubohý, kde zbytků tvých je sled?
Na kterém hnojišti jsi padl v hnátu shluk?

Má kočko hubená, již vzali vlákno střev,
by duši dřeva vzdech a touhu žití vlili,
já cítím, houslemi jak chvějný běží zpěv,
hlas tvého života, jenž na střech kraji kvílí.
Já slyším cello lkát – ó touhyplný vzdech!
Jsem dojat, k sobě dím, v tom, co v těch strunách hraje,

jsi, kočko, nechala nám zde svůj podíl ráje,
než smísila's prach svůj ve obecný prach všech.

A ty, ó dítě mé, ó drahé, kde jsi as?
Jsi něčí chotí zas či dívkou, jež jde kolem?
V dav lidí vstoupilo tvé tělo drahé zas?
Tvé mládí, něhu tvou jen v duši chovám s bolem,
jen zbytky krásy tvé, jen pleť, která se stkví,
jen oči šelmovské, jen zlaté tvoje vlasy!
Jen těmi zbytky lnem ku mrtvým pro vše časy,
tou strunou citu jen, která se věčně chví!

TANCREDE MARTEL

(1857-1928)

Oddal se journalismu a usadil se roku 1879 v Paříži. Vydal: *Les folles ballades* (1879) a *Les poèmes à tous crins* (1887). Mimo básně psal též povídky, romány a kritiky. Zvláště vynikl v staré balladě Villonovské a v sonetu vytříbeností formy. Škola Banvilleova nemá ani v poesii ani v prose stoupence šťastnějšího.

Perský sonet

Kdys v lázni Saadi, zářný básník skvělý,
dlel otrokyni maje po svém boku,
jež plamen měla v sametovém oku
(co v háji vedle v závod ptáci pěli).

Svých voňavek z všech lahviček klín celý
na skráně jemu vlila v hojném toku;
v sled hlínu podala mu v cudném kroku
a v pose, již kdys kanefory měly.

Vzal Saadi hlínu, voněla tak jemně.
»Jsi muškát, ambra,« pravil, »promluv, země!«
– Já, pěvče, sprostá hlína jsem v tvé pěsti.

Však růže Iranské jsem kdysi znala,
jich vůně zbyla mi a to mé štěstí! –
A Saadi zamyšlen děl: »Velký Allah!«

GUSTAVE MATHIEU

(1808-1892)

Objel s plachtovou lodí zemi. V básních jeho živel deskriptivní s čistě lyrickými místy šťastně se snoubí. Sebrané jeho zpěvy slují: *Parfums, chants et couleurs* (1873 a 1877).

Prostá píseň

Od jihu na sever, ať nebes modrý pruh
neb tmavý nade mnou, já klidný v šťastných snech
opěvám přírody lesk, vůni, barvy, dech
a nebes hlubiny a vodu, oheň, vzduch.

I.

Mne dítě našli v keři, který
na jaře zlatem slunce plál,
květ na skráň hloh mi slzel šerý,
já oblohu hned opěval.
Od chvíle té jsem dobrodružko
za matku máje náhodu,
hlas tajný vždy mne k pouti vzpružil:
Opěvuj lásku, přírodu!

Od jihu na sever, ať nebes modrý pruh
neb tmavý nade mnou, já klidný v šťastných snech
opěvám přírody, lesk, vůni, barvy, dech
a nebes hlubiny a vodu, oheň, vzduch.

II.

Ať bílý den je či noc hnědá,
já luhy opěvám i les,

ať slunce plá, ať luna bledá
i poušť mne zná i skalný tes.
I rovník, tropický kraj dvojí
v mých písní měly ruch a vznik,
jež zněly v ples s šumnými zdroji
i lesy obou Amerik.

Od jihu na sever, ať nebes modrý pruh
neb tmavý nade mnou já, klidný v šťastných snech
opěvám přírody lesk, vůni, barvy, dech
a nebes hlubiny a vodu, oheň, vzduch.

III.

Vždy večer po klopotě denní
já o své nové lásce sním,
markýzkou ač baronkou není;
jak voda teče, při tom zřím.
Ach, pro mne avantur již dosti
i hříček plaché náhody,
já lásku přísáh' do věčnosti
jen krásným očím přírody.

Od jihu na sever, ať nebes modrý pruh
neb tmavý nade mnou, já klidný v šťastných snech
opěvám přírody lesk, vůni, barvy, dech
a nebes hlubiny a vodu, oheň, vzduch.

IV.

V den jasný křídlem vlaštovice,
v noc teplou křídlem slavičím
by chtěla smrt' mé slíbat líce,
to věru zval bych štěstím svým.
Na měsíc lét bych a v něm ještě
bych jako teď zde opěval

den bílý, hnědou noc a deště
les, květy, vítr, ticho skal.

Od jihu na sever, ať nebes modrý pruh
neb tmavý nade mnou, já klidný v šťastných snech
opěvám přírody lesk, vůni, barvy, dech
a nebes hlubiny a vodu, oheň, vzduch.

GUY DE MAUPASSANT

(1850-1893)

Proslavil se hlavně v drobné novele, v které podal arcidíla hlubokého pozorování, trefné kresby a klassického stylu a jichž většina byla přeložena do všech snad jazyků evropských. Do literatury uveden byl Flaubertem, který měl velký vliv na jeho umělecký rozvoj a vybroušenost jazykovou. Pod jeho vedením spořádal též jedinou knihu svých básní, prostě *Verše* zvanou, v které vynikají některé kusy smělosti sujetů s prostosou dikce. Nešťastný osud genialního vypravovatele jest v příliš živé paměti, než abychom znovu se při něm zdržovali.

Děs

Já dlouho do noci jsem četl dnes.
Juž byla půlnoc, mne v tom schvátil děs.
Děs před čím? Nevím. Ale hrozný strach
já cítil, bez dechu a s bázní v boji,
že něco přihodí se v nočních tmách.
Mně zdálo se, že kdosi za mnou stojí.
Stál vzpřímen, jeho tvář se šklebně smála,
stál bez pohnutí, smích ten děsně zněl.
Kol přece ticho! Muka neskonalá!
Já cítil rukou jak mi vlasy jel,
jak zvolna ji na rameno mi klad',
jak tкнуl se mne, já hned bych mrtev pad'.
A ke mně on se skláněl níž a blíž,
za spásu věčnou já jsem nemoh' výš
ni na stranu svou obrátiti hlavu.
Mé myšlenky, podobny ptáků davu,
jež honí bouře, divým hrály plesem.
Pot studený mi stékal po zádech

a jiného jsem v jizbě nezaslech'
než vlastních zubů jektání – tož děsem.

Pak prasklo cosi náhle, hrůzou jat
jsem zařval divoce, že taký křik
kdy sotva z řader vydal smrtelník
a stuhlý jak sloup bez hnutí jsem pad'.

Divoké husy

Vše němé. Ani neozve se pták,
pláň bílá jest a šedý nad ní mrak;
jen černí havrani, již slídí po lupu,
zobákem ryjí, poskvvrňují sněh.

V tom na obzoru velký křik se zdvih',
jde blíž! To divé husy v zástupu
jak vystřelený šíp s napjatou šíjí
v svém letu, stále prudším, kraj náš míjí,
vzduch křídly bičující, až to sviští.
Jich vůdce, poutníky jenž vzduchu vede
nad moře, nad lesy a stepi hnědé,
jak zrychlit by chtěl pouť jejich příští,
po chvílích ostrým ozyvá se křikem.

Jak dvojí stuhu viz jich karavanu,
jak divě hýká v každou nebe stranu,
jich trojúhelník jak se šíří mžikem.

Však sestry jejich krotké v téže době
se zimou chví a vážně ubírají,
jak těžké lodice se kolébají
je dítě v hadrech pase, hvízdá sobě.
Ten slyší křik a patří nahoru
a vidí kejhající letět tlum,
své volné sestry v dálném obzoru:

tu jaté chtí též vzletět k nebesům
a maně křídly malými, ach, bijí!
se vztýčují a svíjí dlouhou šíjí
a nejasný v svých prsou cítí vzruch
po svobodě své původní, v ten vzduch
se vznéstí, v prostor, dále, v teplý jih!
Na poli sněžném sem tam v plachém reji
se honí a zoufale provázejí
svým rykem zástup sester divokých.

FRANCIS MELVIL

(†1892)

Slul vlastním jménem Léonce Gilbert a žil neodvisle pouze literatuře a poesii v Saint-Servan. Akademik A. Mézières, který provází posmrtní vydání jeho snad nejlepší sbírky *Poèmes heroïques* zajímavým úvodem nekrologickým, neudává ani bližší datum jeho narození ani jeho úmrtí (toto spadá do r. 1892). Sbírký jeho jsou *Les voyageurs*, *Rimes nocturnes*, *Les dieux inconnus*. Dále napsal tři romány historické *Marcel Campagnac*, *Dina Savelli* a *Jean de Commana* a knihu drobnějších novel, pak sbírku historických a literárních studií. V pozůstalosti jeho jsou ještě dva romány *Le rêve d'Hervé de Mauras* a *Le comte Faustus*. Alexandrinem přeložil scény ze Shakespearova *Macbetha* a *Romea a Julie*. Poesie jeho jest plna mužných akcentů, sytého koloritu a plastiky, schází jí však místy větší vzruch a vřelost. Lze jej vřaditi mezi ty, na něž monumentální poesie Leconta de Lisle měla hluboký a rozhodující vliv.

Obraz východní

Ve svitu jitra město plane, žhavý
a průsvitný vzduch nad paláci leží,
nad bazary, nad chrámy, štíty věží,
na kterých rudá měď se v slunci taví.

A synů pouště davy, davy, davy
stem bran se řítí, oři bez otěží;
jdou zástupům vstříc nevěstky a kněži,
jim posílají úsměv pohrdavý.

Na rohu tržiště já polonahou
zřím v středu eunchů svou paní drahou,
má nohy v kládě srdce mého kněžka!

K ní skočím! Ale ve vítězném skoku
hrot meče náhle cítím ve svém boku,
a všechno zhltně mlha snů mi těžká.

Modlitba za mrtvé

Ty velká bohyně, již hluk a světlo raní,
ty stínů vládkyně, ó vyslyš moje lkání,
ty přijmi cizince ve hrobu jeho klínu!

Buď sladká jemu smrt, buď zkouška jeho krátká,
ať dojde bez bázně mdlá noha jeho vratká
na břeh dál od slunce, kde noha mizí v stínu!

Po bědách, úzkostech, kdy sténá, pláče, kvílí,
ať Osud zkonejší se proň v té děsné chvíli,
kdy k mrtvým sestoupí mdlou nohou v ticho dusné.

Ó černé bohyně! mou prosbu slyšte, tmavé
ó Hadu strážkyně, sanice potvor žravé
až přijde, zavřete, ať bez výčitek usne!

Ty dcero Erebu, ty dcero staré Země,
před chmurným portikem se v cestu nestav temně
bledému poutníku, jenž po tobě již touží.

Ó spánku bohyně, již každý trud se ztiší,
ty kmetu bludnému tmy otevř věčnou říši,
kamž, zpět by nevyšli, se všickni lidé hrouží.

Sen soch

Chrámů rozbořené kolem leží v trávě,
hlavic valné trosky, zdíva kusy tmavé,
ssutina to jedna! Nebe modré, žhavé,
pod ním otec vodstva Nil, v své teče slávě.

Rudé obelisky, pylonů řad klene
v kraj se opuštěný, který v dálku zívá,
řeka dál a dále volnou vlnou splývá,
co zem pohlcuje obry zamyšlené.

Pod nezdolným žárem ohně vše se třese,
bez lesku poušť dřímá v tichu bezehlasém.
Pouze mladá žena zjeví se tu časem,
amforu na čele od řeky sem nese.

Jako v spánku oči uzavírá hnědé,
nedbale šat modrý její tělo halí,
gestem sochy zvedá nahé páže v dálí,
které v slunce žáru nad bronz hoří smělé.

V uzlu černé vlasy, v skály zanícené
ostře rýsuje se hrdý profil její;
zvolna jde a boky v rytmu se jí chvějí,
prsy nazvědají šaty rozhalené.

Ničím nedá klidnou překazit si dráhu,
před kolosem šedým stane jen v svém kroku,
král to, před Mojžíšem živ byl tisíc roků –
dětský úsměv přelít příměstí jejích tahů.

Však to jest jen záblesk. Vážná kráčí dále,
k svému cíli jista spěje ustavičně,
obrys její sladký rýsuje se sličně
v modru nebes, v němž jest menší stále, stále.

A král granitový, bůh snad v mládí květu,
na chvíli se z němé strnulosti zdvihá
a pod modrým nebem hrdým zrakem stíhá
její stále menší, menší siluetu.

Stáří Heleny

Juž jaro prchlo; není to Helena víc mladá,
již Theseus v svých pažích kdys unes', k vůli které
s trojskými reky bili ve divé půtce steré
se z Argu bojovníci, jímž vlas k šíji padá.

Ted' zlato její vlasů nit mnohá stříbrem bělí,
to není útla více a luzná kouzelnice,
již Paris jednou večer zulíbal sladké líce,
již Pergamos i Olymp kdys Řecku záviděly.

Čas, pro všecky jenž pádí, jí tknul se křídlem bledým;
však spanilá je posud a bude pro vše doby,
ted' mír a tichý poklid, jas plní její koby,
ted' pokojně jí splývá a jde den za dnem šedým.

Ted' nad azur jsou sladší ty velké oči její,
jen polibkům své dcery ted' podává své čelo,
ve hlubém, tichém spánku dlí sladké její tělo,
spí klidně v čas, kdy Zory se ohně nebem skvějí.

Pro efemerní mladost již více nezakvílí
ni pro naděje plaché, pro božský sen, ted' v tichu
z jha lásky, chimery to, jež plná béd a hříchů,
dík vzdává Nesmrtelným, že již ji vyléčili.

Však přece někdy večer když beze svědků sedá,
tu zamyslí se ráda, myšlénku bloudit nechá,
k Ilia jitrům zlatým tak vzdáleným tu spěchá,
dnů zašlých velkolepých se před ní clona zvedá.

Tu nalezává na dně své duše roztoužené
tak divnou upomínku na štěstí zakázané,
a brzy hořká lítost, bol ztráty v hrud' jí kane
pro sladkou vlast svou pláče, Lary opuštěné.

Tu vidí náčelníky, jak spějí na popravu
a syny Priamovy a prince, hosty jeho,
a národ rozbouřený a v branách města ctného
jak přísní starci před ní svou uklánějí hlavu.

Tu vidí, kterak každý se v krvavou řež vrhá,
jak v oheň Protesilas štve Řeky v boji lítém,
jak Sarpedon, syn boha, pod těžkých lodí skrytem
svou rukou obrovitou zdí celé kusy trhá.

A vidí ony všecky, jež osud krutý drtí,
jak bez dechu se svíjí po zemi otřesené,
do vřavy Antilochos vůz kovový jak žene
a bohům rovný Achill se usmívá v tvář smrti.

Patroklos s Cebriónem pod nebem jak v boj nazí
a Troilus, Euforbe i Ajax v blesku tříšti,
dva plaché stíny druhdy tak děsní na bojišti,
tak velcí bohatýři, tak spanilí a drazí.

A zvláště vidí toho, jenž nezdolán tu stojí,
zří Hektora, jenž tichý nes' všecky války děsy,
jak líbá dítě svoje, jež přilby chochol děsí,
a smutně hrdě kráčí ku poslednímu boji.

A v posled ve oblacích zří bohy v jasu slávy,
Areta vidí, Héra s Kypridou v boje žáru,
jak v divém vzteku spolu se rvou a křičí v sváru,
»A toto všechno pro mne!« si spokojeně praví.

A jako jasný paprsk, jenž slní naše zraky
jsa vlnou odražený ve světla celé strži,
tak se jí slza lehká na kraji víčka drží,
pak známý hlas ji volá a všechno splývá v mraky.

Noc přijde. Večer zmírá posledním ve plamenu,
tu tichým jezdí městem na voze svém, lid jásá

jí vstříc, jej posud jímá vadnoucí její krása
a než královnu více v ní ctí a vidí ženu.

Tu plachá mládež trne, ni zrak nezvednou mnozí
před tímto bledým čelem, půvab kde plá v květu,
ba ve pohnutí stále s tou kráčí úcta kmetů,
pro kterou před lety v boj hnali se i bozi.

LOUIS MÉNARD

(1822-1901)

Básník a filosof. Účastnil se Parnassu Lemerrova. Vydal *Rêveries d'un païen mystique* (1890), směs dialogů filosofických, protkaných znělkami.

Legenda

Raymonda Lulla legendu jsem čet',
kde nevím; jednou krásnou ženu zhlíd',
k ní zaplál láskou, ztratil srdce klid
a šťastný život jeho zkalen hned.

Jak Faust opustil tmavé cesty věd,
vřel plamen jeho, bouřil jeho cit
až dívka, jeho kdy už měla být,
prs odkryla, ježž hnusný hlodal vřed.

Ó vášně zrcadla, jezera azurová,
dno vaše plaza nečistého chová,
andělé illusí, démoni s tělem žen.

Vy Kirky, Sireny, jak truchlivý jest den
kdy, našich lásek vyhojit nám jedy,
nám duší svojich ukážete vředy!

Rishi

My jati v rozdílu a čísla sferu
a přikování ku životu mžiku,
změn vstupovat musíme po žebříku
po stupních bytostí ku světlu v směru.

Však dlouhá pouť jde ve illusí steru,
od věčna trvá snění v bouře ryku,
smrt bez proměn v kterém spí rakve víku?
Což není čas v Nirvany zdřímnout šeru?

Mír, zapomnění, nic, jež vykoupení,
chci lokat! Zbaviti se místa, času
a pohybu a povinnosti denní.

Nic nestojí za žití zdání liché
a žádný ráj to štěstí nemá, krasu,
již dýcháš, božský spánku, v noci tiché!

CATULLE MENDÈS

(1841-1909)

Pravý Proteus mezi básníky, který dovede básniti ve všech tónech a odstínech Parnassistů. Sebrané básně vyšly ve třech svazcích *Poésies* (1892-1893) u Charpentiera. Mimo básně psal nepřehledné řady drobných povídek a skiz, několik románů i dramát i studie literární, z nichž jeho *Légende du Parnasse* jest nejdůležitější a nejzajímavější.

Ach!

Kdys postem vybledlý, mdlý noci plnou trudu
bez přístřeší, mdlý dny, v nichž nuda stíhá nudu,
pad schvácen konečně na špatné cesty kraji
muž jakýs.

Vzdychnul: Ach! –

V nichž divé výhně plají,
dvě oči tryskly v ráz v den modrý, potom hlava,
půl oheň a půl tma zde postat' stála tmavá,
tak strašná, truchlivá, v ní bol a hněv se sváří.

Tu plný obavy křik' muž ten s bledou tváří:
Zpět, vari Satane! Zpět, jmenem Otce, Syna
i Ducha svatého, mne nepokoušej, stinná
zmiz děsná obludo, jdi k tomu, kdo tě volá!

Dě! Démon: Volals mne!

– Půl kal jsi, plamen zpola,
lžeš, zmiz a odejdi!

– Však volal jsi mne!

– Ne!

Což neřekl jsi: Ach!?

- Řek'.

- To jest jméno mé!

Žena

Byl Aboh pastýřem a slynul jméním v kraji.
Kdys žena jeho džbán nabrala ku pokraji,
ve parném letním dnu se pod strom položila
ve kraji Bethelu a zdřímla a to snila:

Že ráno zbouzí se, jí nejprve se zdálo,
že Aboh praví k ní: »Slyš, čas jest, by se stalo,
já kupcům Segorským sto ovcí lonské zimy
jsem prodal, třetinu však ještě dluhují mi;
tam cesta daleká a mdlé jest moje stáří
a posla věrného najít se ztěžka zdaří:
kdo v Segor může jít, kdož není mysli klamné?
O třicet stříbrných jdi upomínat za mne!
Že na ni číhá poušť a strach a vrahů roje,
ni nenamítla mu: »Jsem, Pane, služka tvoje!«
Když jeho pravice jí cestu ukázala,
plášť vzala vlněný a víc se netázala.
Po cestách kamení a trní, kam jen vkročí,
až nohy ve krvi a v slzách měla oči,
a přece kráčela, až pláň se šerem ztměla,
nevidouc ničeho, neslyšíc dále spěla,
když náhle ze stínu kdos skočil s divým křikem
a ústa rukou svou jí zacpal, jedním mžikem
plášť strhl násilím jí s beder a dál spěchal,
vsak dříve ve řadrech jí krvavý nůž nechal.

Ten ráz, strach smrtelný jí náhle spánku zbavil
i otevřela zrak; choť před ní stál a pravil:

»Já kupcům Segorským sto ovcí lonské zimy
jsem prodal, třetinu však ještě dluhují mi;
tam cesta daleká a mdlé jest moje stáří
a posla věrného najít se z těžka zdaří:
kdo v Segor může jít a není mysli klamné?
O třicet stříbrných jdi upomínat za mne.«

A žena: »Pán můj řek', já jdu!« a zavolala
své děti, staršímu na hlavu ruce dala
mladšímu žehnajíc pak políbila líce,
plášť vzala vlněný, šla, neptala se více.

ALBERT MÉRAT

(1840-1909)

Vydal knihu znělek: *Avril, Mai, Juin* společně s L. Valadem. S ním přeložil též Heineovo *Intermezzo*. S ním vydal r. 1886 *Les chimères*, 1869 *L'Idole*, 1872 *Les Souvenirs*, 1873 *Adieu*, 1874 *Les villes de marbre*, korunováno fr. akademií, 1875 *Printemps passé*, 1877 *Au fil de l'eau* a 1880 *Poèmes de Paris*.

Črta říjnová

Tak to v pořádku jde starém
pod městskými platany,
vlašťovičky přijdou s jarem,
v zimě kupci s kaštany.

Ve svém krámku, cvrček v díře,
sedí starý Cevenol,
venkovan, vždy v dobré míře,
říjnová co mlha kol.

Páry modrý dech se vleče...
bez nápisu jeho stan,
kde se kaštan zlatí, peče
v kožíšku svém pořezán.

Dámy – ovšem vyrovná se
letnímu jich zimní šat –
v zadýchané svojí kráse
pod závojem mají chvat.

Vrabci v starých hnízdech sedí
nad vlhavým římsovím,
kaštany co děti jedí,
které pálí prsty jim.

ÉPHRAÏM MIKHAËL

(1866-1890)

Vydal sbírku: *L'automne* (1887). Po jeho smrti vydal sebraná díla, verše i prosu, Lemerre (1890).

Amazonky

V třemenech přímo, nahé celé,
luk černý v ruce jen se mih',
v boj táhnou Amazonky smělé
na černých jak noc na hřebcích.

A náraz mečů a hluk zbraní
v kraj spící divným zvukem třesk'
a kouře stín a plápolání
rvou lilií těl sních a lesk.

Po bílých cestách šíří hrůzy
déšť jisker z kopyt míhavý;
je holub vzbuzen na haluzi,
páv křičí ze sna modravý.

Jek trub a polnic rozpoutaný
zní větrem až v sad nádherný
a velké barbarské ty panny
řvou děsný paian příšerný.

Jich ústa v šklebu, zkad krev kane
se mísí v písni jásavé,
jak rudé růže rozhněvané
jsou hněvné Vesny krvavé.

Večer

Byl večer a v něm smutku, něhy mnoho,
a všechny lilie se v sadě trochu chvěly
a jilmů aleje čekaly na někoho...
Na vodě labutě kýs podivný strach měly.
Jak mrtev Bůh by, větrem vzdechy zněly...

CHARLES HUBERT MILLEVOYE

(1782-1816)

Romantické básně jeho jsou dnes zapomenuty. Tak i dramata. V drobné lyrice proslul některými elegiemi, z nichž *Padající listí* jest nejznámější. Sebrané spisy jeho vyšly v Paříži r. 1827 ve 4 svazcích. Zemřel předčasně na souchotiny.

Padající listí

Hle, kořistí již našich lesů
zem vlhkou přikryl podzimem,
háj ztratil kouzlo své a vděk
a slavík utichnul v svém plesu.

Tu v květu mládí umíraje
jun chorý vyšel naposled
v ty drahé lesy, rodné kraje
mu drahé v květu mladých let.

Ó drahý lese, podléhám,
tvůj smutek věstí, co mne čeká,
v tvém každém listu psaný mám
svůj ortel smrti, jenž mne čeká.
Tak osudné zněl věštby hlas:
Hleď, listí hvozdů sžloutne zas
jen jednou ještě před tvým zrakem
a zhlcen budeš smrti mrakem.
Ach, bledší nežli podzim již
ty do hrobu se ukloníš,
tvá mladost svadne mnohem dřív
než svadne tráva rodných niv,
než réva pozná hroznů tíž! –
A pravdu děla chladným rtem.

Mne dotk' se vítr škodlivý,
má zima tu, co bouřlivý
máj mládí vzplál mi úsměvem.
Jsem keř, jenž uvad' v jeden den,
pár květů bylo zdobou mojí,
však zeleň mroucí v jeho chvoji
bez plodů bude větrům v plen.
Ó padej, lístku, dítě mžiku
a zahal zraku cesty nudu,
a ukryj matky mojí vzlyku
hrob, v kterém zítra spáti budu.
Leč do aleje osamělé
až moje děvče osiřelé
si přijde zalkat, lehkým stenem
můj probud' stín; v té chvíli stmělé
snad útěcha mým bude věnem!

Tak děl to, pro vždy odešel,
poslední list, jež vítr schvěl,
den jeho věštil poslední.
Pod dubem jeho hrob dnes ční.
Však dívka v alej nezboudila,
by jeho kámen navštívila,
jen pastýř jdoucí údolem
svých kroků rušil hlaholem
tiš, v které hrobka jeho snila.

ACHILLE MILLIEN

(1838-1927)

Básně: *La moisson* (1860), *Chants agrestes* (1862), *Les poèmes de la nuit* (1864), *Musettes et clairons* (1866), *Légendes d'aujourd'hui* (1870), *Voix des ruines* (1874), *Poèmes et sonnets* (1879). Sebrané vyšly jeho básně v nádherném vydání ve dvou dílech (1859-1863) a (1864-1873). Millien jest šťastný básník polí a života vesnického.

Nový host

Ve dvoře pachtýře jest skorem celá ves;
na louce nechali pást stádo volů dnes,
z koláčů kouří se a vína krouží dost,
ke stolu zasedla jen bujná veselost.
Dnes každý z dělníků je spokojen a šťastný
a jako ve svátek dům září celý jasný.
To tím, že nový host pod střechu zavítal,
a k tomu hošík to, jež čáp snes' a Bůh dal,
hoch, který může kdys, čas jestli dopřeje,
být pýchou otcovou a dvoru naděje.
Dny rychle prchají a lze již předvídati,
jak bude voly kdys ku žlabu večer hnáti.
Ó kterak dovede pluh rukou vésti pružnou
a večer po díle na návěs vyjde družnou,
jak večer zahvívá, kdy skot se navrací,
a refrain dělníka si spustí při práci!
Však vizte, vesel jest jako růže září.
Spí, tiše hlavička mu leží na polštáři,
zda není podoben v svém tichém usmívání
andílkům, kteří jsou v kostele malováni?
Jen málo ještě dnů a obstaráme křest,
ten hlučný musí být! Ač deštivo dnes jest,

přec farář staříčkový již ráno dal se v chvat,
chtěl dítě viděti a spěl mu požehnat.
Ó jistě nebesy dvůr není opuštěný,
to ještě nebyl rok tak štěstím přeplněný,
co v sadech ovoce, na dvoře jaký stoh
a k tomu korunou dnes dítě a to hoch!

A pachtýř veselý se smáti neustává,
a u kolébky bdí nad děckem matka zdravá.
Kdo přijde s pozdravem má každý slovo vlídné
a je to věru slast, zřít stále zdravé, klidné
se venkovany smát a žertovat vší silou
a všickni, ba i pes, ten starý s prackou bílou,
se dere stále v před a odehnat se nedá,
chce dítě viděti a tlamu svoji zvedá.

Píseň

Šla parkem, v kterém v slunci kosi
se hvízdajíce prolétali,
a slzy jako perly rosy
jí plným proudem v očích hrály.

Jak, děl jsem, všecko kouzlem plane
a jaro hoří v plné kráse
a přece tobě slza kane,
když láska na tě usmívá se.

Pták zpívá, růže ve rozpuku,
co paprsek, to vzduchem svítí!
Ach řekla, jakou těžkou muku,
když travou jdu, mé srdce cítí.

Hled ptáče, paprsk i květ vonný
dnem jedním zrodí se a mine,

a něco křehčí nežli ony
a to jest láska, snadněj zhyne!

MARC MONNIER

(1829-1885)

Vydal veršem: *Les Comédies de marionettes* a *Récits et monologues*. Sebrané *Poésies* r. 1878. Byl horlivým prostředníkem literárním mezi Italií a Francií. Mimo básně psal též studie cestopisné a knihu novel ze života neapolského.

Tête-à tête

Po klavíru se míhat zřím
tak malou, krásnou ruku dětskou,
tak sněžnou s nehtem růžovým,
že sním, to vidím ručku řeckou.

Tak čilou ve pohybech svých,
že řek' bych, jen se míhá plaše
kdes po nebeských nástrojích
ve sladších písních, než jsou naše.

Tak malou, kdyby maličký
chtěl kolibřík se do ní schovat,
vždy růžek by své hlavičky
neb křídla musel ukazovat.

Ach radost má, mých tužeb cíl,
jen hodinu ji v svoji míti,
jak blažen bych do rána byl
a nešťastný po celé žití.

Jitro

Já revoluce čet' jsem hrůzyplné děje:
já viděl, celý svět jak v zoufalý boj spěje,
v boj, pole krvavé jež rozhoduje,

kde otce, vladaře, své syny střílí každý,
kde národy a bratři, volnost bratrovraždy
si s velkým křikem vyžadují.

A oči zvednul jsem – vše tiché, jasné bylo,
po nebes nesměrném azuru rozpustilo
kol slunce svůj vlas zlataplný,
ni vánek z daleka se neodvážil váti
a jasnost oblohy se zdála tiše spáti
ve průzračnosti vlny.

CHARLES MONSELET

(1825-1888)

Je básník vína a hodů. Sbírka jeho sebraných básní vyšla r. 1889
Les poésies complètes (Dentu).

Po vinobraní

To ohromný je sklep, spíš sluj to a v ní sloupy,
kde víno v hněvu v čich vetřelci rychle vstoupí,
bludiště pilířů, které se tratí v dáli,
ba spíš to Bacchův chrám, vytesán mezi skály.
Jak vozy titanů ohromné kol jsou necky
a šumným kvasidlem jen překypují všechny,
a dvanáct mladíků od rána až do noci
s nahými koleny ve lisech tančí, mocí
a silou opojnou krev v žilách jejich vznata,
jak kdyby uštknula je moucha jedovatá,
pod rudou patou jich a jako zkrváčenou
se drtí zrní rév a kouří rudou pěnou
a zrna praskají a jen se jiskří žehem,
a hoši divokým ve kádi hýří během,
lis bleskem nahoru a dolů se zas řítí,
pekelný tanečník ten hrozny drtí kvapem,
po nahých ramenech zříš úponky se vítí
a víno kypící se pění, tryská, svítí
v dno kádí zpívajíc již plným stéká slapem.

LÉON MONTENAEKEN

(*1859)

Účastnil se Parnasu belgického (1887).

Na číšku ze Satzumy

Je srdce číška křehká,
jež zavírá v svém plášti,
než pukne, naše záští
i lásku. Jak je lehká!

O, chceš-li míti celou
tu číšku průsvítavou,
ni zášť ni lásku žhavou
tam nelij vlnou vřelou!

Hleď, ať vždy v číšku pění
se něha z krve tvojí,
měj vlažnost v záští svojí
a v lásce – utišení!

COMTE ROBERT DE MONTESQUIOU-FEZENSAC

(1855-1921)

Vydal: *Les chauves-souris* (1893) a *Le chef des odeurs suaves* (1893), dvě části velkého básnického celku, jehož ostatní čísla *Le Parcours d rêve en souvenir* a *Les hortensias bleus* brzy budou následovati. V knize první opěvá básník chmurné a tajemné známky zjevů a tvarů, v druhé světlé a jásavé, tam netopýry a stíny nočními, zde květinami a světlem symbolisované. Subtilnost ve výrazu a delikátnost v cítění dělají básně ty, psané nejdokonalejší formou Parnassistů, nepřeložitelnými.

Aria

Dare ponus indonea fumo.

Persius

Co zrak jak přelud stihne,
co kradmo jen se mihne,

Na reflexu stín v reji,
to já mám nejraději.

Kde důkaz možný není,
na vodě zrcadlení.

Tvar listů, které v kolu
sednou jak v parasolu.

Mizící silhouetty,
obláček mlžných lety,

Jež do polí a trávy
ton šedě vrhnou tmavý,

Odlesky mihotavé
a kresby, krajky hravé,
Haluzí vzorky v blízkou
na pozlaceném písku,
Na břehu opozdilý
svit modré luny milý,
Ve vzduchu hudby vlání,
jez zní jak vzpomínání,
Bez váhy vše a tíže,
jen co lne sladce blíže
A sprchne v okamžiku
jak pel lne ku pěstíku.
Vše průhledné a ryzí
co delikátní – mizí.
Stín stanu ve vln splavě,
střízlíčka kostru v travě,
Houšť listí v snivé tiši,
kouř na vesnické chýši.
Míň rozkvět, zaplanutí,
spíš odkvět, odvadnutí.
Co nejtenší hrá vlnou,
ni jednu notu plnou.
Spíš třtiny ševel tichý
než ptáků hlučné smíchy.
A nad vše s jilmu v žáru
reflexy – echa tvarů.
Neb v lese v noci času
echa – reflexy hlasu.

FÔ

Není nic krásného, sladkého a velkého v životě nad věci tajuplné.

Chateaubriand

Žaponci proti zlu jak štítem chrání sebe
hádkou rostlinstva, bytostí taje, snění:
pečárkou, která květ ni zvíře není,
a netopýrem, jenž zem není ani nebe.

O štěstí subtilném zda neskryta v tom zvěst,
jež nenávidí výbuch hlasných smíchů,
leč lásky tajemství, stlumených hlasů v tichu,
jichž stálá pochybnost vždy šepce: »Jaké jest?«

Útoky

*Jiní strojí bitvy proti netopýrům, loupí jim kůži
jejich křídel, které užívají jako obleku pro své
malé elfy.*

Sen noci svatojanské

Proti netopýrům v boj
skřítkové jdou bez rozpaku,
příšernější oněch roj
zdá se býti ve soumraku.

Tajemní tam křídlatci
a zde elfi rozvášnění.
Ve vzduchu se potácí
boj ten v hlučném hlaholení.

Na ptáka gnom vyzraje
a jej bleskem k zemi srazí
z blan hrubého okraje
několika nůžek rázy.

Neb z kožicha sametu
tuláka ve noci chladné
zrobí sobě v přeletu
háv, který mu dobře padne.

Neb též oblek celičkový,
s nímž před šotky paraduje,
klobouček a botičky,
jimiž druhům imponuje.

Leč když tulák noční tmou
skřítku chytne, škoda slov,
ve chřtán spolkne najednou
titěrný ten noční lov.

S panem Hráškem Pavučinko
račte proto pozor dát
i vy Horčičné Semínko,
dřív se v slze vykoupat!

Funus

*Jsou vždy některé body, kde se dvě srdce nikdy nesetkají a tyto stačí
konečně udělat život nesnesitelným.*

C.

Při setkání mlčenlivém
slova mdlá kde vážnou v sporu,
výš jsme zřeli v stesku snivém
bez kletby a beze vzdoru.

Nechali jsme zlaté nitě,
jež jdou k hvězdám z našich zraků,
všít nám živá srdce hbitě
v rubáš, jenž plá v hvězdném mraku.

Jen jsme ruchu naslouchali,
jenž nad duší v hrobce tmavé
Lásky dělá krok, jenž v dáli
hledá Smrt své touze žhavé.

Bez kletby a beze sporu
bledí, němí my jsme stáli,
plakali jsme bez hovoru,
nad sebou jsme zaplakali!

Noctiluce

*... jeho probuzení jest plno vášní titanských a zmatků ducha
v něm. Spánek jeho sladký a graciosní a každá i královská
přirozenost v něm ryzí, neposkvrněná a čistá.*

Plutarch

Všech netopýrů netopýr
byl bavorský přec Ludvík druhý.
Tak plaché srdce, duch tak tuhý,
taj všeho, smíchu, smutku vír.

Vše nesouvislost: Hudba, vztek
a hloupost, genij, hrůza, krása,
sen, v kterém chlípnost smyslů jásá
a něha, krutost, vášní skřek.

Vše netopýr: vše jas a stín,
syn noci: rodných krbů děs,
vztek stínů, záře křik a ples,
tříšť sluncí kleslá luně v klín.

Pastel

Kvas její liliové pleti a smutek jejích černých a těžkých vlasů.

Silvestre

Oči, vlaštovek jak peří,
z kad tón šeří
v modravý a hustý vlas;
průhledná plet' šíj a líce,
holubice
peří spadlé v mléčný jas.

Mramor karrarský skráň světlá,
moře světla,
celý zjev plá půvabem;
srdce urna plna tajů,
z jehož rájů
neřekla nic posud zem.

Missa est

Čte mši zahrada: lilje stůl svatý kryje,
šat šeřík rozkládá a svlačec ten jej sšívá,
sem hvězdy jasmín dá a hrozny akacie,
pod nimiž tajemství se přeměnění skrývá.

Přijímá zahrada: klas každý trav se chýle
se vodou jitřenky a lásky mannou mihá,
hle, bílé víno rosy pijí růže bílé
a ze dna kalicha již hostie se zdvihá.

Zahrada v extasi: květ každý v rozechvění
i každý muselín na čistém mechu hebce,
svých vůní modlitbu v besídce lilek šepce,
co monstranc slunečnic kol dává rozhřešení.

Cudný dar

Ve váše žena rovná tulipány;
jakby ji milovaly

se k tváři její tisknou rozkochány,
jakby se pro ni zažíhaly!

Vlas zlatý má ta žena v květu mládí,
má zlato tulipán v svém lůně:
To zářná výměna! Jen jedno vadí,
jen maličkost, jen vůně!

Ach vůně ženy, kadidlo snů! v tuše
ji tulipán chce mítí...
a žena sklání se, ji roní ze své duše,
snad tulipán si trochu vůně chytí!

Obrácená zima

Motýlů bílých celá směs
se vznesla z vřesu, kolem bloudí,
že řek' bys guirland celý les,
jak modlitba to vzduchem proudí.

Jak sněžných vloček vírný tok
by k nebi se vznes' z nivy klínu,
by stlumil v nebi snivý krok
všech okřídlených serafinů.

A zástup světců vida spěch
a vír ten vloček kolotavý,
svá křídla skříží na řadrech,
»Sníh padá!« mezi sebou praví.

Occhi fiocchi

Naše oči jsou lepší přátelé než vše ostatní na nás.

Stendhal

Kytici macešek dostal jsem,
jsou samé zlato jak pleť tvoje,

hned rozlétly se tam a sem
tě volat, hledat bez úkoje.

Kéž lístky jejich větrů spěch
dál nese v cizí kraje, v snění
tvé jizby dřímnout na oknech
a přinést mi tvé odpuštění!

Cypřiš

Mám cypřiš rád, to pravý
marabout zahrad jest,
meč zeleně své tmavý
on tyči v azur hvězd.

Své protkne ostřím dýky
hrud' nebe, ze všech stran
že tekou ohně šiky
z azuru modrých ran.

V zahradě na podzim kosy svist...

V zahradě na podzim kosy svist
jak naděje zní ples:
Zas různé bude jítro, tím buď jist,
nechť chmurno dnes!

Své stromy zahradník-kmet bude zřítí,
až svěží budou plát,
neb náhrobku on smutek bude míti,
až budou v květu stát.

Na stromy v kmetu žárlivost se vznítí,
když zří je opadat,
neb náhrobku již chlad on bude míti,
až budou svěží stát.

V zahradě na podzim kosy ruch
jak vzdech mi v srdce kles',
dí: Hmotě sláva, žití vzruch!
člověku: Děs!

JEAN MORÉAS

(1856-1910)

Vydal sbírky: Les Syrtes, Les Cantilènes a La pèlerin passionné.

Smrt cválá

Smrt cválá nocí, smrt cválá plání,
vítr jen skučí tou plání v lkání.

Vítr jen skučí v třtinách, smrt jede
na herce šilhavé hnědé a šedé.

Mrtví ti visí za vlasy v hřivě
u šíje, u pasu, klátí se divě.

Klátí se u šíje herky té šedé,
která jak blázen v trysk noci jede.

Dí starci: Smrti zastav se v plání,
chceme se napít ze zdroje dlaní.

A hoši, dívky: Poshov jen chvíli,
chcem' dělat kytky z třtiny a býlí.

Aga Veli

Zlatem svítí palác celý
a sta oken hoří v něm,
tam svým druhům, manům všem
hojnou lovu kořist dělí.

Celí kanci v hromadách,
jelenové, paroháči,
stohem květů ven se tlačí
rudé srny, krev a prach.

Lunuchové mlčenliví
roznášejí likéry
v číších bájně nádhery,
v rohu, jenž se zlatý kříví.
V plesu tom a ve vřavě
Bassorských roj tanečníků
při tamburin tančí ryku
s nahým mečem na hlavě.

Růžový pták, nachem skvělý,
mluvící sem slétl pták,
nikdo neví odkud, jak
vlétl a děl: Ago Veli,
s Milenkou tvou, nad karmín
jejíž ústa nachem svítí,
zítra bude svatbu mít
z Trebizondy krále syn.

Šel své rudé hledat koně,
již co panter skvrnitý,
hrahají zem kopity
plamen v zraku v prudkém honě.
»Nad jeleny čím z vás let,
nežli křídlo vichrů větší,
samo slunce v běhu předčí
v trysk až kde má konce svět?«

Starý kůň s raněným bokem
v mnohém boji napjal sluch,
zařehťal a lapal vzduch
a pak zahovořil skokem:
»Nad jeleny je můj let,
nežli křídlo vichrů větší,
samo slunce v běhu předčí
v trysk až kde má konce svět!«

Za sebou juž hory mají,
za sebou juž mají stráň,
lesy, srázy, lomy, pláň,
jako běsi utíkají,
sedlo mnohá snět mu rve,
kůň krvácí v křemeništi,
ledným vzduchem sovy sviští
nad hlavou jim v honbě své.

Za sebou juž hory mají
i pláň velkou mlčící,
při měsíci, vichřici
jako běsi utíkají,
hora puká jako mrak,
Lamie kde děsná dřímá,
a jak let jich kolem hřímá,
v sluji své se zachví drak.

Jako běsi ubíhají
skrze brod a přes řeku,
nechtě hřmí, prší, ve vzteku
za sebou pláň, hory mají.
Kudy cesta k paláci?
v krvi jedou, do močálu,
až tu posled v jejich cvalu
chvěje se most zvedací.

Loutna nezní na nádvoří,
ve vížce a na prahu,
pouze větru v průtahu
rudé pochodně kol hoří.
Dlouhý průvod táhne blíž,
černá rakev, příkrov bílý,
Veli s bázní hlavu chýlí
jako třtina níž a níž:

Rcete hrobníci a kněží,
kdo ta dívka plna krás,
v hedbávný svůj skryta vlas,
která na těch marách leží? –
– To je dívka, nad karmín,
jejíž ústa nachem svítí,
zítra s ní měl svatbu míti
z Trebizondy krále syn.

Píseň dívčí

Kmín pravil mně: On má tě rád,
tak prudce, že chce se ti vzdát.
On přijde, spěj se strojit, v mžik.
– Já děla: Kmín jest pochlebník!
Smiluj se, bože, nad mou duší!

Pak chudobek ozval se hlas:
Svou víru proč jeho víře svěřila's,
má srdce na cár rozbité.
– Chudobky, pozdě mluvíte!
Smiluj se, bože, nad mou duší!

Ó nečekej víc! pravil bez;
spí dávno v loktech jiné, věz!
– Ó smutný beze, znám tu zvěst:
chci tvůj květ všechen do svých vlasů вплést.
Smiluj se, bože, nad mou duší!

Sloky

My půjdem' kolem mříže parku,
kdy Velký Medvěd zapadá,
a ty poneseš pro okrasu –

já tomu chci – ve stuhách vlasů
květ, který sluje asfodel.

Tvé oči v mých se ztopí jasu,
kdy Velký Medvěd zapadá,
a květy budou barvu míti,
jež nazývá se asfodel.

Tvé oči v mých se ztopí jasu,
tvá bytost zachvěje se celá
jak mythická se skála třese,
když, podle pověstí, jí tkne se
květ, který sluje asfodel.

Povídka

Svou sekerou, ach, jak znaven jest
ten rytíř v bílé zbroji!

Třískati sekerou
přilbici veškerou, ach jak znaven jest
ten rytíř v bílém zbroji!
juž nechce Bici ni Bertu.

Tou krásnou slečnou z Perthu,
perlami protkaným hávem,
kol šíje kadeří splavem – ach jak znaven jest!
kol šíje paží tou dvojí – ach jak znaven jest!
ten rytíř v bílé zbroji.

I umřít, ach jak znaven jest
ten rytíř v bílé zbroji!

Moudrá rada

Ach, k čemu ten vztek,
mé tělo, ta tíž,
jen polibek

ty sníš!
Ku tvému plesu
má duše v děsu
zří nechtíc znát
ten zběsilý chvat.
V ten plamen, v ty boje,
co počneš si jen,
ó duše moje!
Ach, nech
ten otrávený květ
a hled',
by zapomněl tě svět!

Madrigal

Bych uchránil tě vlády zla,
za chochol Lásky plamenné
svůj dám ti vlas, jenž větrem vlá,
má barvu řeky zčeřené.

A za štít s hesly něžnými
a za pancíře věrnosti
dám tobě hrdé oči své
proti tvé vlastní všednosti.

A melodie, kouzel číš,
bych uvedl tě v nadšení,
svá živá ústa dám ti již,
na keři růže v plameni.

A svoje vzácné ruce dám,
za dueňy a komorné,
by na tvůj rozkaz každíčký
pokorné byly, pozorné.

A já ti dám – ó zázraky!
myšlének svých celý tlum,
vše klenotnice, poklady,
tak jako perly prasatům!

Píseň

Sešlapány všechny květy vedle cesty,
vítr třese jimi polem napořád.

Porazila pošta starý kříž vedle cesty,
byltě v skutku celý shnilý již napořád.

Ten blb (víš), ten umřel vedle cesty,
nikdo nezapláče, zapomenut napořád.

Píseň

Listí může opadat,
řeka může zamrzat,
chci se smát, chci se smát!

Může ustat tance chvat,
houslí tón se potřhat,
chci se smát, chci se smát!

Zlo se může horším stát,
chci se smát, chci se smát!

ALFRED DE MUSET

(1810-1857)

Vystoupil svazkem básní *Les contes d'Espagne et d'Italie* (1830). Účastnil se schůzí cénaclu. Psal řadu novel a drobnějších her divadelních (proverbů), autobiografický román *La confession d'un enfant du siècle* (1836), básně *Rolla* (1835), slavné *Nuits*, atd. R. 1852 zvolen členem Akademie. Sebraná díla vydal Charpentier v 9 svazcích r. 1867.

Co jest poezie?

Vzpomínku zahnati, myšlénku upevniti
tak, že se kolébá na zlaté ose, svítí
nejistá, prchavá a přece bez hnutí;
snad pro vždy zvěčniti sen, přelud, mžiknutí
a pravdu milovat i krásu, souzvuk hledat,
za echem genia se v srdci vlastním zvedat,
bez cíle nazdařbůh sám zpívat, smát se, lkát,
ze slova, pohledu, úsměchu, stonu tkát
své dílo, v kterém strach a kouzlo hrají spolu,
na perlu změnit slzu bolu:
Toť vášeň básníka, toť jeho v žití skvost,
toť jeho život sám, toť jeho ctižádost.

Večernice

Jež z dálných krajů jdeš, ó večernice bledá,
tvé čelo zářící z mlh západu se noří.
Na řadrech oblohy co v azurovém moři,
na pláni zrak tvůj hledá?
Bouř vzdaluje se již a ztichnul větrů svár,
les chvěje se a lká a slzí na vřes v květu,

a můra zlacená v lehýnkém letu
se míhá skrze závoj par.

Co hledáš na zemi, jež chystá se již k spaní?
Však náhle horám již, zřím, padáš do klína,
ó truchlá družko má, ty prcháš v usmívání,
a chvějný zrak tvůj, ach, již zvolna zhasíná!

Na zeleň pahorku, ó hvězdo, sestupuješ,
ty slzo stříbrná na plášti noci! z dáli
jak spěchá, pastýře ty tichá pozoruješ,
jak za ním pomalu se stádo jeho valí.

V té noci nesmírné kam, hvězdo, pospícháš?
Zda hledáš na břehu si lože někde v síti?
Či v chvíli mlčení tak spanile ty pláš,
v hloub vod jak perly let než dráha tvá se sřítí?

Ó máš-li umřítí a má-li hlava tvoje
svůj plavý vhroužit vlas do moře hlubiny,
dřív nás než opustíš, ó lásky hvězdo moje,
ó zůstaň na nebi, byť mžik jen jediný!

Píseň

Když Naděje, ta koketa,
nás šťouchne loktem z nenadání
a rázem potom odlétá
a odvrací se v usmívání;

Kam člověk jde? – Kde srdce hlas.
Za zefyrem jde vlašťovička,
oč lehčí je než člověk as,
jenž touhu svoji marně hýčká.

Ztiš, plachá vílo, tužbu mou!
Víš aspoň, kam se krok můj řítí?

Proč musí starý Osud míti,
vždy maitressu tak mladistvou?

Smutek

Já ztratil sílu svou i žití,
své druhy i svou veselost;
i pýcha moje se v nic řítí,
jíž v sebe věřiti, je ctnost.

Za družku chtěl jsem pravdu míti,
ji poznat, její byl jsem host.
Však sotva duch ji zná a cítí,
juž pravdy pro vždycky mám dost.

A přec je ona věčná pouze
a kdo šli bez ní v svojí touze,
nic nepoznali – leda žal.

Bůh mluví, třeba odvet dáti:
To dobro mohu svým jen zváti,
že leckdy jsem si zaplakal!

Píseň

Ztratíme-li s žitím v boji
mladost svoji
a s ní všecko veselí,
v smutek co nám dá zpět štěstí,
hudba jesti
a pak krása, příteli!

Těcha, radost ustavičná
tvář je sličná,
víc jest než muž v zbraních všech.
Nejvíce v srdce těchy lije

melodie
zbožňovaná v mládí dnech!

Sonet

panu Regnierovi, herci komedie francouzské, když ztratil svou dceru

Ký je to zármutek, jenž tak mne v pouto jal?
My poznali se pouze duchem, chvíli
jen spolu smáli se a hovořili,
když lenost mou on živostí svou vzňal.

Co kouřím krok pak v divadlo se chýlí,
kde on, všech mistr s vervou starou hrál,
kde vtip a žert mu ve všech barvách plál,
tu Pankrác byl, tam Scapin roztomilý.

Proč, jakým právem jeho bol mne kruší?
Jej sotva znám a k chůzi nemám síly,
když slyším, pro mrtvou že dceru kvílí.

Já nevím, Bůh ví, v bědné lidské duši
myšlénka nejlepší se vždy jen tuší,
však slza teče – ta se sotva mýlí.

Slečně

Ó ženy, co lze o vás říci,
vy osudnou tu máte moc,
nás vrhnout usmívavou lící,
buď v závrať neb v zoufalství noc.

Dvě slova – pouhé pomlčení,
zrak výsměšný neb roztržit
se od vás náhle v dýku mění,
když pro vás plápolá náš cit.

Můž' pýcha vaše velká býti,
neb my jsme na to podlí dost,
a naše křehkost můž' jen míti,
za vinu vaši mohutnost.

Však veškerá moc hyne brzy,
když láska k vám je veliká;
kdo trpět musí, mlčí, slzí,
ten v pláči od vás utíká.

Však nechť si třeba srdce puká,
ten smutek pln je větších vnad.
Mně milejší jsou naše muka,
než vaše řemeslo – být kat.

GUSTAVE NADAUD

(1820-1893)

Nadaud jest písničkář ve stylu Berangerově, poněkud ovšem nižší úrovně, místy však plný vtipu a ducha. Ku prvním písňím sám si skládal nápěvy, Sebrané *Chansons* vyšly 1870, v osmém vydání; *Chansons à dire* 1884.

Sultán

Sultán, jenž v Cařihradu vládne,
jest uzavřen v serailu svém;
kdo vidí jej, do prachu padne,
před branou jeho stojí něm;
od chvíle, co den nítí zoru,
až tma kdy blankyt zastírá.
dívá se do vln na Bosporu –
a sultán nudou umírá.

Od Asie až do Afriky,
Evropy lem i s Asií,
i Dunaj jsou mu poplatníky,
z nich nosí perly na šíji;
má pašy, z nichž v svém každý kraji
vše věřící kol odírá,
a jiné, již lup schovávají –
a sultán nudou umírá.

Má dvořanů, jichž nelze sčísti,
má stráží s vlavým chocholem,
má ulemů co v lese listí,
vezírů much co nad polem,
dá pochlebníku ihned řády,
když dýmku v pouzdro zavírá,

řka: Svět je blažen z tvou vlády! –
a sultán nudou umírá.

By bavily jej hrami svými,
křesťanských hereček má roj,
kejklíři často evropskými
dá vypálit si ohňostroj,
má mlky – každá bez únavy,
svůj závoj před ním odstírá,
židovských bankéřů má davy –
a sultán nudou umírá.

S vyslanci jaká denně nouze,
jen pohled' jejich na tlumy!
Vše řeči mluví, tu ne pouze,
tu jedinou, již rozumí.
Od Piláta ku Kaifáši
o každého se opírá,
i s Anglií se dobře snáší –
a sultán nudou umírá.

Milenko! naše blaho věcí,
ty, prosté srdce, sotva víš,
co velikost je s takou péčí,
co starostí dá také říší!
Však svěží pro nás pučí kvítí,
nám slunce mhou se probírá,
pojd', vzduch je čistý, sladké žití, –
ať sultán nudou umírá!

Sprosté víno

Ty nepřicházíš z půdy pozlacené,
od Beaujolais, jež k Dijonu se táhne,
zrozeno nejsi z prsti vysílené,
kde Medoc plá, Angličan po němž práhne,

v svět jméno tobě cestu neprokleští,
ty's nedostalo ceny v zápasech,
ty věrné břehu, jenž tě vídal kvěsti,
ty sprosté víno, příteli dnů všech!

Ty nemáš z vosku toalettu zdobnou,
ni třpytnou zátku, známku firmy slavné,
tě nečeká číš úzká s rytbou drobnou,
ni pokál práce drahé, starodávné;
ty nesetkáš se s cetek třísni denně,
jež na kokety trůní půvabech,
hrud' věrná podává se otevřeně –
ty sprosté víno, příteli dnů všech!

Chuť měnivá a rozmar přelétavý
nás často vodí pod nebesa jiná,
zda omluvou to, cizí půvab lhavý
že dražší často nám než domovina?
Duch, který blýská v čilém rozhovoru,
ten svádí umělých jak vůní dech,
leč domů rádi vracíme se z dvorů,
ty sprosté víno, příteli dnů všech!

Ty přirozené víno spravedlivé,
vzpomínku dávnou křísíš ve mně zase,
měl druha jsem a v upomínce tklivé
s ním žiju – odešel – to v dávném čase.
Ten veselost měl družnou v obyčeji,
tvůj skromný vkus a tón – ach, po letech
zřím jeho podobiznu, za ním spějí
mě modlitby, za přítelem dnů všech!

Mát' život chvíle, v nichž to divě blýská,
kdy živěji plá slunce oheň skvělý,
kdy mníme, ruka, která dlaň tvou stiská,
že vůdcem hude pro život nám celý;

pak slávu chcem', se v její vnořit dráhy,
jsme hodni sami ve zimničných snech;
kdo tvoji révu pěstí, jak je blahý,
ty sprosté víno, příteli dnů všech!

Ted' zmizeli již hosté z našich plesů,
jak odklizeny poháry a mísy,
na místo růží – pouze květy vřesu
a svadlé ještě s kadeří nám visí.
Juž odešli, co druhdy Ovid zpíval,
je pravdou tedy? – K tobě řídím spěch,
dům není prázdný, byť se obzor stmíval,
ty sprosté víno, příteli dnů všech!

Špendlík na rukávu

Než král se na noc svlík'
Eloi, komorník,
jak vznešený mu rukáv stáh',
se píchnul, sotva po něm sáh'!
– To vina má je, král
ke komorníku prál;
neb špendlík vbod' jsem na své šaty,
však nevím, proč jsem dal
na rukáv svůj ten špendlík zlatý.

»Váš, Sire, Majestát
ten špendlík píchnul v šat,
by úmysl, jenž váhu měl,
si pro čas příští připomněl!«
– Máš ovšem pravdu, král
ke komorníku prál;
však zvědavostí víc jsem jatý,
proč, proč jsem jenom dal
na rukáv svůj ten špendlík zlatý.

»Váš, Sire, Majestát
chce asi kvinde dát
ministru svému, na mou čest
tu hlupák jen a pedant jest!«
- Ne, dobrý sluho, král
ke komorníku prál;
ať vymýšlí dál nové platy!
Však proč jsem jenom dal
na rukáv svůj ten špendlík zlatý?

»Váš, Sire, Majestát,
ach, ráčil snad mi přát
plat dvojí za mé zásluhy,
bych pozlobil své soudruhy?«
- Ne, hodný sluho, král
ke komorníku prál;
jsi věru trochu nestydatý;
však proč jsem jenom dal
na rukáv svůj ten špendlík zlatý?

»Váš, Sire, Majestát
chtěl mír uzavřít snad
a smlouvu s říší Navarskou?
jeť válka hříčkou barbarskou!«
- Ne moudrý sluho, král
ke komorníku prál;
chci nahradit si svoje ztráty;
však proč jsem jenom dal
na rukáv svůj ten špendlík zlatý?

»Váš, Sire, Majestát
o zdraví své se bát
snad ráčí; mám pro kněze jít
a lékaře hned s sebou vzít?«
- Ne, čacký sluho, král

ke komorníku prál;
jsem zdráv od hlavy až do paty.
Však proč jsem jenom dal
na rukáv svůj ten špendlík zlatý?

»Ó jistě Majestát
Váš ráčil přemítat,
kdo Kastilský trůn zdědí spíš,
neb dědiců, ach, nemá říš!«

– Vyhráno, vesel král
ku komorníku prál:
běž pro královnu, hochu zlatý!
Jen proto, proto dal
si král ten špendlík na své šaty.

CHARLES NODIER

(1780-1844)

Na velmi pestré dráze životní osvědčil neobyčejnou pružnost a ohebnost ducha. Byl korektorem v tiskárně, ilustrátorem, žurnalistou, professorem a konečně bibliotékářem v Arsenalu, zabývá se politikou, entomologií, filologií, bibliofilstvím, románopisectvím, historií a poesíí. U něho scházela se společnost romantických básníků, zvaná Cénacle. Sám vydal dvě sbírky básní *Pokusy mladého barda* (1804) a *Různé básně* (1827). Svého času velice byly oblíbeny jeho fantastické povídky (*Trilby*, *Jean Sbogar*).

Sloky Alfredu de Musset

Četl jsem tvou Odysseji
v rytmů reji,
znělky tvé mi hrály v sluch;
zaplať Bůh!

Pro tebe má Musa ještě
písni deště,
sladkodyšná dá se v let,
na tvůj ret.

Vyhostěna vkusem špatným,
letem chvatným
zahalena slétá níž
ve tvou chýž.

K tvému uklání se uchu
v sladkém ruchu,
konejší tě ve spánek
její vděk.

Pohádek zná poklad sterý
jako Peri,
harmonii, tonů dech
druhů všech

Pastýřů zná obyčeje,
hry a reje,
dědů vděkuplná zvěst
její jest.

To jsou její chvíle šťastné,
v jitro jasné
můž'li u tebe svůj byt
prodloužit.

Na voze když ze opalu
zora v cvalu
honí do slují a hor
šotků sbor,

Jitro překvapí ji nachem,
ihned strachem
leká se a prchá již
v mračnou skrýš,

Nechávajíc ve prostore
vůně moře,
melodický »s bohem!« vzdech
na tvých rtech!

Jako ona prchej chvatem
prosy blátem,
román nech i novin zmeť,
výše leť!

Zanech dlouhé periody
podle mody,

hovory, z nichž zívá jen
nuda, sen.

Zanech mistrů gramatiky,
metrů šiky,
v barbarském již nářečí
největší.

Zanech paedagogův rady,
moudré rady,
jejichž tuhé jarmo rve
vděky tvé.

Raděj přijdi bez ostychu
večer v tichu
druha, který má tě rád,
skolébat.

JACQUES NORMAND

(1848-1931)

Vydal: *Les tablets d'un mobile* (1871), *Paravents et tréteaux* (1875), *Moineaux francs* (1887) a množství monologů a komedií veršem.

Idylla Normandská

Dnes v malém přístavu je velký ples,
neb přišla zvěst', rybáři z Islandu
po dlouhé plavbě že se navrátí
a větrům, proudům, zlému počasí
že odolali jako jeden muž.

Dnes v každé chatě řeči předmětem
je šťastný návrat, přijde syn a choť
a večer sednou klidně u krbu
a peníz přinesou z těch dálných cest,
jejž schovávali v staré punčoše.

To bude povídání na večer,
kdy bílým prostěradlem zaplá stůl,
co zimní víchr v okna zavřená
jim tlouci hude s nářkem posupným.

Ó nevýslovné štěstí návratu!
Dnes večer bude to. A celý den
na břehu muži, ženy, děvčata
se dívali do dálky na lodi,
zda blíží se již, srdce, zároveň
je poznávalo jako jejich zrak;
Tu Svatý Pavel a tam Svatý Jan,
tam Svatý Bonaventura,
– Můj choť!

Mé dítě! – Dnes je moře bouřlivé...
A těžce jedou... Náklad veliký!
A hojný lov... Však jestli severák
je nechytí, pak mají za zády
před nocí Fécamp, za dvě hodiny
jsou jistě doma...

Drahý domove,
co v tobě něhy, kouzla, tepla jest
pro skromné ty nad mořem vítěze!
Tys trochu míň jim a zas víc než vlast!

Tak přemýšleje z okna chaty své
jsem díval se na shon jich veselý,
co sladký hlas mne z dumy probudil:

»Což nepůjdete dneska k večeři?
Na stole polévka již vystydne!«

Jo byla Gervaise, moje domácí,
vlas měla plavý, tělo bez forem,
tvář usměvavou – žena z přístavu.

Jak byla veselá a dojata!
Blesk radosti jí v jasném oku plál,
krev barvila pleť její průhlednou,
ve sváteční šat oděla se dnes,
tož v nový šátek, v čepec nejhezčí,
neb čtyry prchly dlouhé měsíce,
co její Petr, její choť a muž
a otec plavovlasých hochů dvou
tak mezi čtyřmi nebo pěti lety
dvou uličníků ušpiněných vždy,
již do její se sukní tulili
vždy v patách jí, dnes navrátit se měl.
Dnes byla vskutku hezká, veselá
ta dobrá Gervaise!

Jídlo skončil jsem,
a večer náhle plavým leskem vzplál
a vítr zatočil se na moři
a brzy divá bouře vzbudila
ženoucí k břehům proudy zpěněné.
Ku matce v ráz se děti tulily
a jedno vzkřiklo, Gervaise zblednula.

– To vichřice, jež záhy mine zas,
já těšil ji – to přejde za chvíli
a plavci bezpečně jsou v přístavu.

K zdi obrátil se prudce její zrak,
na hodiny s jich těžkým závažím
a plaché, »kdo ví?« splynulo jí s rtů.
A bouře jako vzteklá do oken
se opřela na střeše hýkajíc,
i zbledla Gervaise víc i já se chvěl.

Dvě trapné minuly tak hodiny.
Bouř kol nás velkým hlasem zuřila.

– Vás nesmí lekat jeho zpozdění,
bouř ovšem hrozná jest, však zastihla
je ve Fécampu, co tu dělati?
Do krčmy jistě zašel na sklenku!

Tak těšit chtěl jsem ženu ubohou.

– Dřív než by spatřil mne – to nikoli!
a beze slova smutná stála zde
v stín hledíc skrze oken mřížoví.

V tom venku rány. – On to jest, ba on!

Však v rámci dveří hubený stál muž
a vytáhlý, já znal jej, kmostr Jan
to, pobřežní byl strážník, v lijavci

nes' pušku svoji k zemi skloněnou.

– Kde Petr? Děla Gervaise.

Polekán

na prahu dveří kmotr hovořil:

»Váš muž? – Ten přijde, příboj silný jest

a zdržuje vše naše rybáře,

že nemohou se dostat ku břehu.«

A ke mně potom: »Tady listonoš

mi, pane, pro vás toto psaní dal.«

To šeptem děl a táh' mne v ústraní.

Co zatím Gervaise k oknu přistoupila

a do dálky se smutna dívala,

jak dával by mi psaní, kmotr děl:

»Tři lodi ztroskotány na břehu,

a mezi mrtvými též Petr jest.

Jej na břehu jsme darmo hledali,

ni stopy po něm. Pane, prosím vás,

té ženě sdělte tuto smutnou zvěst',

mně, věřte, srdce by to zdrtilo.«

Pak vzpřímil se a hlasem zvýšeným,

ač chvěl se mu, děl: »S Bohem, pane můj!«

a beze slova zmizel v tmě a bouř.

Já s dětmi zůstal jsem a s ženou sám,

ty děti, kuřata, se tulily

ku matce s hrůzou, zrakem vytřeštěným.

Ó strašná povinnost! Ó úloha

to hrozná, mluvit – mlčet, zbabělost!

Nač prodlužovat její naději?

A mluvit? Sklátit slovem jediným

chudáka v prach a srdce zlomit jí?

Teď, když se tolik těší na návrat,

tu radost v bezměrný jí změnit žal?
Ó strašná povinnosti!

Blíže k ní
jsem postoupil a hledal vhodný čas,
jak říci jí to, ale v chvíli té
za ruku chytla mne a do noci
mně kynula v tmu, ves kde ležela.
»Hle u Řehořky,« děla, »oheň jest,
teď rozsvěcuje také Tereza,
teď Františka – jsou doma jejich muži,
zde všichni jsou, jen Petr nikoli,
ó chápu, co měl říci kmotr Jan!«

A v zmatku jako bolem opilý
od okna pokročila chtějíc ven
Já rukou jsem jí cestu zamezil
a »zůstaňte!« jsem zvolal.

Zůstala
a bledá skoro jako mrtvola
a bez vědomí postoupila blíž.
– »Je pravda to?« – Já musel mlčeti.
Ni slova, ani křiku, ruce jen
jí podél těla klesly malátně
a hledaly jen hlavy dětí, pak
je k sobě tiskla, k šátku novému,
ježž jako v svátek vzala dnes: »Můj muž,
můj ubohý muž!« pouze zalkala.

Jak trpěla ta žena ubohá!
Ji vida skoro chladnou, bez pláče,
já pochopil, jak jsou si podobny
a stejně kruty bouřka bez deště
a beze slzí bolest člověka!

Po chvíli opět, oči sklopené,
mi děla hlasem skoro nesmělým:
»Já loď viděla a první z všech
byl Svatý Pavel, ve Fécampu byl
před bouře výbuchem, já viděla,
ó přelhali vás, pane, zajisté
vás přelhali!«

A ruku hubenou
a bledou položila na svou skrář,
Jak šílenství by chtěla zahnati.
»Můj Petr přijde jistě, vrátí se,
já dobře viděla jsem na vlnách,
jak Svatý Pavel čistým nebem jel...
já mezi tisíci jej poznám hned,
vždyť jeho plachty sama šila jsem,
on že by nepřišel? Kdo řek' to vám?«

Mně zdálo se, že šílí, za ruce
jsem chopil ji.

»Vám, Gervaise, dobrý Bůh
posílá tuhou zkoušku, ubohá,
však s myslí pevnou sneste tuto ránu,
teď myslíte jen na své děti, vás,
vás pouze mají tato kuřata!«

I vzala na kolena děti své
a klidnější v té chvíli cítila,
že nejsouc chotí matkou zůstala.

»Jak, Petr zhynul? Vše chci zvědět!«

»Tři lodi ztroskotány,« pravil jsem,
»a Svatý Pavel mezi nimi též
i s nákladem.

– A těla jejich?

– Ne,

nic nenašli a darmo kmotr Jan
tam v písku ryl a hledal nachýlen.«

– »To špatně hledali,« děl drsný hlas,
a rázem v tom se dvěře rozlítly,
»ti mají oči, věru, nevím sám,
zač platí vláda také hlupáky!«

A pod širákem, smáčen lijavcem,
však s okem zářícím a vesel, zdrav
stál před svou ženou statný námořník.
»Můj muži!« žena křikla, děti »Otče!«
To bylo drsné, silné objetí!

Co řekli byste? – S duší sdrčenou
já vida konec toho dramatu,
(na březích našich nejsou vzácnosti),
stál dlouhou chvíli stranou, náhle mrak
mi oči zaclonil a vědomí
jsem ztratil a pak omdlel docela.

Za chvíli, když jsem oči otevřel,
tu Gervaise u mne stála s mužem svým,
mne oba s něžnou péčí zvedali,
a slyšel jsem jak pravil námořník:
»To přejde zas!« a hlasem posměšným
však dobráckým:
»Toť pravý Pařížan!«

JUSTE OLIVIER

(1807-1876)

Rodem Švýcar. Byl professorem v Neuchâtelu a Lausanu, emigroval v revoluci 1845 do Paříže, vrátil se 1871 do otčiny. Vydal sbírky: *Les deux voix* (za spolupracovníctví své choti), *Chanson lointaine*, *Hélène*, *Donald* a *Chansons du soir*.

Večer

Večer sám když v stínu, jenž se vzmahá,
k oknu sedneš, zatím, co noc splývá,
píseň mnohá napadne ti drahá, jež se zpívá
večer.

Večer sám když v stínu jsi, kde snaha
každá marná, neb je stáří tady,
píseň z doby napadne ti drahá, když byls mladý,
večer.

Večer, v stínu skončena kdy dráha,
nechť si prchla naděj, vše jež zlatí,
když se chápem, píseň jež tak drahá, zas nám vrátí
večer.

ÉDUARD PAILLÉRON

(1834-1899)

Slavný dramatik, vydal také dva svazky básní a sice: *Parasites* (1861) a *Amours et Haines* (1869).

Před premiérou

Plní se cirkus, gladiator čeká,
pod klenbou kamennou sám dlí, se leká,
on slyší jako hrom, jak příval dravý
řvát z jedné strany lva a z druhé davy,
dvě potvory po jeho mase lačné.
Sní, přemítá, než nejistý boj začne,
jak rámě zmdlí mu, potvora jak skočí,
jak plíží se a řve, a v jeho oči
tma spouští se, on bojí se a děsí.
Zří, jak jest zdolán, slyší davu plesy,
svůj chrapot, jak je stlumen hlučným křikem,
jak posměchem je luzy, šklebem, rykem,
nah, rozsápán pln kalu v slunci zmírá
a pyšný lev bok prackou jemu svírá. –
Ó básníku, jak jeho strach tě plaší,
ty v hrůze čekáš jako ve rubáši,
nasloucháš davu, čekáš na tu chvíli,
kdy děsná chimera se sladkým jménem schýlí
se k tobě, sláva! – Sázka toho boje
je dražší žití: Myšlenka to tvoje!

ÉMILE PEYREFORT

(*1862)

Vydal sbírku básní *La vision* (1887).

Balet oblaku

Ó feerický večer, mraků
to balet černý, honba smělá,
pod tylem růžovým tu zraku
tam pod rudým plá bělost těla.

Ó jsou to s výšin srázné slety,
teď na přič nebem letí divě,
teď tančí samé pirouetty,
teď kácejí se nazpět snivě.

Závoji svými nyní třesou,
a křepčí jako vášní vzňaté,
až ku hvězdám se tryskem vznesou,
je na rolničky změnění zlaté.

Co v jejich víru, v jejich věnci
jich bezúzdňý rej řídící vzpíná
se plná luna ve kadenci,
tak jako velká tamburina.

ALEXANDRE PIEDAGNEL

(1831-1903)

Poesie: *Avril* (1877), *Hier* (1882), *En route* (1885). Prosou psal různé studie literární a cestopisy.

Fontarabie

Ulice úzká, z každé strany domy
ční vysoké a štíhlé, samé stíny;
jen vlašťovka prolétá zříceniny,
kde pampeliška roste bez pohromy.

Nad portály se míhá mnohý štít
a věští minulost! Ach, serenady
a kvasy, turnaje a kavalkady
a lásky, v nichž se čas jak střela kmit'!

Dřív lesk a přepych – ticho na všem leží,
jen z chrámu dueña jde kašlající,
pak nahé dítě prst svůj cucající
a hubený pes, který za ním běží.

AMÉDÉE PIGEON

(1851-1905)

Vydal mimo dva romány La confession de Mme. de Weyre (1866)
a Une femme jalouse (1888) sbírku něžné lyriky Les deux amours.

Plá měsíc...

Plá měsíc; nebesa jsou modrá; cvrček zpívá.
Zlým nikdo nesmí být v té chvíli. Obzor splývá
ve měkkých obrysech, jež blednou v sladkém svitu,
jež hází letní noc kol šířím po blankytu.
S kolouchy jeleni teď znají v lesích stíny,
kde rostou v úvalech nejlepší kapradiny,
kde mechem porostlá se hloubí skalní stěna,
kam skryjí svlažice svá těla poraněná.
Kol buky chvějí se, kapkami v barvách duhy
se lesknou křoviny, a třpytí se v dál luhy,
a hejli, čížkové, doupnáci s těžkým letem
spí v hnízdech měkkounkých a stlaných vonným květem.
Proud vůní bloudí kol a centaurea sklání
svůj kalich nachový vstříc polekané lani,
bez stínu nadarmo jež prchala den celý.
Tlum ženců zpozdil se. Slyš hovor jeho ztmělý
o lásce zní – tam chýš, bod rudý, z daleka
plá tmou a chvílemi pes plachý zašteká.

Když větru těžký dech

Když větrů těžký dech za noci přitmělé
zanáší z daleka k nám vůni jetele
a stromů zelených a zrajícího žita,
i srdcí nejtvrdších se náhle neklid chytá,

a touha po lásce, která nás stále mučí,
i duše nejplašší po ženě vzdychat učí,
tu údy chvějí se, chlad cizí po nich sahá.
Z luk ženy kráčejí, ramena mají nahá,
že oko hltavě jich pohyb každý slídí,
to dobře známo. Nach tvář zbarví mladých lidí,
i děcko není s to tluk svého srdce zmoci.
Což plny polibků sny všechny budou v noci!

LÉON LAURENT-PICHAT

(1823-1886)

Redigoval »La revue de Paris« s Ulbachem a Max. Du Camp.
Vydal veršem: *Les voyageuses* (1844), *Libres paroles* (1847), *Chroniques rimées* (1856), *Avant le jour* (1868), *Les réveils* (1880).

Svadlé upomínky

Co chceš mi, kvítku zapomněný,
jsi tajuplná vzpomínka?

Co chceš tu, kdes byl utržený,
sem zahnut v knihu zlehýnka?

Měj, vězni, svobodu svou zase,
fantome křehký, setlelý,
když v knihu dán byl's, v onom čase
byl truchliv jsem či veselý?

Zda ruka, jež utrhla tebe
kdes u lesa, kde voní stráž,
můž' tisknuta být, v lásky nebe
lze podati jí ještě dlaň?

Ó stíne květu, v něze klamné
tvůj vybledlý zrak modravý
tak upřeně se dívá na mne
jak strápen by a slzavý.

V své minulosti darmo bloudím,
v dny minulé se nořím zas
a darmo před zrak duše loudím,
kdy utrh jsem té, zašlý čas.

Však darmo! V upomínky tůně
se hroužím, ó kéž zazáří

tvůj lesk a vzplane tvoje vůně
na zapomnění oltáři!

Ó vůně žitím rozptýlené,
vzpomínky, zapomnění plen,
v tom kvítku buďte usmířené,
mně odpustiž, kdo zapomněn!

FRANCIS PITTIE

(1829-1886)

General a vojenský tajemník presidenta republiky vydal tyto sbírky: *Le roman de la vingtième année* (1882), *A travers la vie* (1885).

Tajné vlivy

Zahrada posud sirá,
ni kvítek neotvírá
zářící kalich svůj;
však duben přijde brzy,
zotvírá růže drzý,
ó měkký vánku duj!

Je zima, zmlklo ptáče,
kde slavík pěl, tam pláče
dnes chladný severák;
však přece cítím vzduchem
cos chvět se jarním ruchem,
ba, slyš, již zpívá pták!

Mé verše jsou jen prosty –
to nebroušené skvosty
bez vděků kouzelných,
leč tvůj zrak v ně se kloní
a voní již a zvoní
na krásných ústech tvých.

Má hrud' je němá, těsná
jak strom, než přijde Vesna,
tam tisíc spících not
a nevypěných písní...
Mne miluj v sladké tísni,
hned trysknou o překot!

FRÉDÉRIC PLESSIS

(1851-1942)

Jest professorem na filosofické fakultě v Bordeaux. Vydal jediný svazek básní *La lampe d'argile* (1886). V básních jeho pojí se šťastně kult antiky s moderností. Z kritických studií jeho vynikají zvlášť práce o Propertiovi a Calvovi.

Dítě včel

Dítě předurčené, pěvec, básník, v žití
které přišlo, by mu skráně mohl krýti
vavřín epeje, břechtan elegický,
Komatovi hochu podobá se vždycky.
O své kozy málo tento hoch se staral
Musám obětuje, plamenem jichž háral.
Jaký úžas večer ubohého schvátí,
když má na kyn pána stádo spočítati.
Darmo spíná ruce, bledne v tváři zase,
ztratil mnoho kusů, pozdě přiznává se,
a pán jeho zuří, strašnáť jeho váda,
nežli bohů služba, dražší jsou mu stáda.
Jdi si na fletnu hrát v asfodelu nivy,
výstrahou buď pastýř málo spolehlivý!
Do dřevěné truhly hocha na to svázal,
víko s divým smíchem přiraziti kázal.
Možná dost že, pravil, nějak Musy s nebe
pomohou lstí tobě, vysvobodí tebe.
Na to odcestoval, za rok navrátil se.
Víko s truhly dolů! Divě rozkátíl se,
čekalt', že tam bude hrstka prachu, kostí
nebo hoch byl slabý. Trnul zvědavostí...

Ale běda! truhla medem vonným září,
hoch v ní zdrav a silný roven bohům v tváři.

Stín zajíčka

Ty, jež ve svém klíně, o Filénis malá,
žebříčkem rozkvětlým jsi mne krmívala,
ušákovi dala píti z ručky svojí
čistou chladnou vodu načerpanou v zdroji,
blízko domu svojí malé do zahrádky
zahrabala jsi mne v travin oddech sladký,
pozor dej vždy ve snu, ó Filénis mladá,
nad lůžkem stín uzříš svého kamaráda.

Večer

Na svahu stráně rudne listí všady,
a stromů korunami zmítá hoře,
ze slunce tekou krve vodopády
a ztrácejí se v šumných vlnách moře.

Juž naděj odměny a kouzlo práce
víc netýrají páže ani mozky,
jen básník cítí, v stínu duše sladce
vřít nové verše jako včel roj božský.

Co vytrpěl, to s usmáním jde kolem,
to zahřívá mu hrud' a ruce v snění,
však bez písně, jen trn na čele holém,
zrak žár, jdou před ním příští utrpení.

V strži

V hor záhybu, kde křoví tmí se v strži,
– ó rozpomeň se! – celý kraj kol mlčí,

pod ostružinou ve stínu se drží
tůň vodní, hledí na nás jak zrak vlčí.

Po sedmi letech upomínka tato
proč právě tato ze dna duše vstává?
Proč srdce právě tou je divě jato,
ač přírody kol celá září sláva?

Když z nejsvětějších srdce okamžiků
víc nevryje se v slabé mozky naše
než chabý pocit rozkoše či vzlyku,
jenž novým dojmům ustupuje plaše;

Proč obyčejný případ v našem žití
tak jasně září v minulosti směsi,
proč do snů ještě dojem prostý svítí,
proč lhostejná věc leká nás a děsí?

Ó známe se, duchové tajuplní,
my v sebe sestupujem ve spirale
jak v hvozdě v propast – cosi tam se vlní
v tmách lačné oko na nás číhá stále.

CHARLES DE POMAIROLS

(1843-1916)

Vydal: *La vie meilleure* (1879). *Rêves et pensées* (1881), básně, korunované Akademií, a *La nature et l'ame* (1887).

V chatě

Jak prší, pastýři! Já hledám střechu
v tvé nízké chatě, v starých hvozdu klínu
a k zemi skrčen vidím v polostínu
jen lesa kout. Co vody leží v mechu!

A velké kmeny chví se v bouře dechu
a v lkání větru, kam jen oko šinu.
Však bez pohnutí vidím státi třtinu,
jeť kryta velikány v bouře spěchu.

A myslím na ty slavné lidi, kteří
chtí vrcholu se domknout, jenž se šerí,
by dějiny kdys jmenem jejich zněly!

A blíž se krčím k úzké zdi a bavím
se sladkou skrýší svou a k sobě pravím:
Ó plese, neznám být a osamělý!

Neznámo

Kdes v dáli krajina jest, nevím již,
jak vypadá, však dobře vím, že jednou
tam nocoval jsem sám a v ranní tiš
jsem vyjel dřív než hvězdy v nebi zblednou.
Tam nikdo nepotkal mne, cizí celá
a nejistá pláň přede mnou se tměla,
já cítil pouze v kraj, který zel prázdňem,

že dravý vítr ob čas náhle sjel,
třás haluzemi, jichž jsem neviděl,
a v temnu noci zmizel divým bláznem.

Kamení

Zřím – v oku divné zamlžení –
na kámen, jenž mi v cestě vadí,
jej zvednu, jej má ruka hladí,
a roste moje překvapení.

Já cítím, kamenů těch žití
jest Bytosti též částkou zjevnou,
vesmíru tvoří postać pevnou,
ve hloubi nitra ač jim dlíti.

Tam beze snů spí spánek dlouhý,
myšlénky vzruch jim každý cizí,
a neznají ni pohyb mízy
a lásky neznají ni touhy.

Mně líto jich, na žití prahu
jak leží tady bez života
co neplodná a chmurná hmota,
víc nemají než svoji váhu.

A sním, když uhasnou již zraky,
a maso shnije, rakev puká,
a smutek setře jiná ruka,
tak, mrtví, vypadáte taky!

AMÉDÉE POMMIER

(1804-1877)

Napsal větší básně *Paris* a *L'enfer*. Jeho *Oda na rým* byla své doby proslavená.

Ztracené štěstí

V patnácti letech, kdy je srdce svěží,
kdy taje, jihně a se chystá k žití,
se tajnou láskou nenadále vznítí,
jež silná, velká na dně jeho leží.

Však stydí se a přizná se jen stěží,
zas klidem obyčejným tváře svítí,
svět říká: Než jen vyhne se té síti,
je nechte spát, je držte na otěži!

A muž i žena závory a klíče
na srdce dají, ujařmí své chtíče,
že nikdo neví, co jen vytrpěli.

Co kniha srdcí velkých tajů chová!
Co v mládí milovalo beze slova,
co milováno jich – a nevěděli!

LE COMTE DU PONTAVICE DE HEUSSEY

(1814-1876)

Vydal: *Etudes et aspirations* (1859), *Sillons et débris* (1860) a *Poèmes virils* (1862). V mládí překládal Byrona (1840-1859). Sebrané spisy jeho vyšly r. 1887 ve dvou dílech a obsahují celý cyklus básní posmrtných, jakož i překlad Aischylova *Promethea*.

Číše

Číš udělej, ať z hlíny nebo zlata,
milence, formy, jak je libo tobě!
Jak plný prs ať vzdme se čistá, svatá
pod prstem tvým! Kol do kola jí k zdobě

Spleť arabesku věnce ve podobě,
bez námahy ať v meandr je spjata,
květ fantastický její strany obě
ať koketně a správně sevřít chvátá!

Zde třeba okrasy je prosté, ryzí,
o detail víc a celé kouzlo zmizí,
byť v detailu tom viděls démant planout.

Tak umění čiň prací svojí zadost,
jak oko by však srdce mělo radost,
nech v číši nejlepší svou slzu skanout!

Stezka

Mech s kvítků zlatem vroubil vlhkou stezku,
jež ztrácela se v hluboký stín tmavý,

rej brouků, ještěrek a vážek hravý,
pod křoví lupením jen mih se v blesku.

Na stromech hrály pruhy v zlatém lesku,
a mezi nimi ne jeden klas plavý
a v trávě hovily si silné krávy,
pták zobal dřín aneb si zapěl v stesku.

Ó třeba, děl jsem k sobě, dále jíti
a uzříš villu, v zeleni jak svítí
na konci, alej v údol kde se spouští,

Tam jistě hnízdo lásky, štěstí eden!
Nuž rychle v před! a chvátám touhou veden
a zblednu... hřbitov kýval na mne v houští.

CLAUDIUS POPELIN

(1825-1892)

Známý malíř na emailu i odborný spisovatel o keramice. V poesii vynikl hlavně v sonetu obsažností myšlenky i formální dokonalostí. Sebrané jeho básně vyšly 1889.

Cestovatel

I nejšťastnější chvíli má svých trudů,
nejveselejší má svůj žalný taj;
vzpomínka bledne v jarmu výtek, bludů,
strach oloupí nás o naděje báj.

A náhoda zlá vplíží se v náš ráj,
na sladké svazky hodí hrobní hrudu,
a slepý osud lásce nechav nudu
milenců lodku schýlí v zhouby kraj.

Hleď, vítr žárlivý teď duje ke mně,
zřím v budoucnost pln starostí a temně,
plen proudů rozmarných, jež člun můj zdává.

Kdo doma jste, mi paměť zachovejte!
Z lži usvědčiti smutné slovo spějte,
jež „sejde s očí, sejde s mysle“ praví.

ERNEST PRAROND

(1821-1909)

Vydal veršem: *Fables* (1847), *Sylves politiques* (1849), *Paroles sans musique* (1855), *A la chute, du jour* (1876), *Les Pyrénées* (1877), *Du Louvre au Panthéon* (1881), *Le théâtre sous le chêne*, obsahující francouzskou adaptaci Shakespearova *Krále Jana* a *Falstaffa*, a *Le jardin des racines noires* (1886), *Le monde aimé* (1892). V poesii jeho lze rozeznávat dvojí směr. Až do roku 1862 psal stylem prostým, plným bonhomie a humoru, v době pozdější vytvořil si sloh plný kondensovanosti, těžko záživný, který hloubkou pessimismu v myšlénce a bizarností ve formě stejně zaráží jako uchvacuje.

Z Pyrenejí

V půl cestě potkali jsme kaskady proud divý,
jenž vody ručejem snět mladé olše živí,
ta koním jako nám chlad stříkla ku oddechu.
Před touto kaskadou v svém na mžik staňme spěchu.
Kůň, jehož střečků roj před chvílí dráždil, stojí
zas klidný u skály, z které se slzy rojí
jak z hory zornice, která se nad ní zvedá,
jež zřela potopu a klidně dolů shlédá
v rej času, bez hnutí jen slzíc z skalných očí.
I praví nám ten tes, kol něhož se tes točí:
Ó plaší poutníci, již chvatně v dálku jdete,
zde staňte, patřte kol, žijte – však nemyslete!

Rhododendry

Na srážech nejvyšších, kde zeleň umírá,
jak světlo růžové se květ váš otvírá,
nad světy rostete v skalisek šedých strži,

kde suchá mizí kleč, se kytky vaše drží.
Jak tajně podává myšlénka družce ruku!
Strom s květem růžovým, řeckého jméno zvuku,
nás rázem unesly v zem šťastnější, v zem slávy,
zas Homér před námi i Aischyl holohlavý
a skála španělská a její příkrý sráz
v tom naší vzpomínce se mění na Kavkaz
a oko na štítu, jenž do výše se zvedá,
v svém klamu v okovech tam Promethea hledá.

Lacine divadlo

Svět krásný jest. Nač v nedůvěře
tvé soběcké já schvátí žal,
když zaklepá smrt na tvé dvěře,
ty mrtev – svět živ bude dál.

Ba bude žítí lepší tebe,
neb rovný tobě jiný tvor:
Nuž otevři své okno v nebe
a duši svou a sluch a zor!

Viz, strom je dojat, voda běží
a letí brouk a vítr, slyš,
v ples přírody se mísí svěží,
co šťastných lidí kolem zříš:

Tvé klenby lampou hvězda jesti,
zem čaloun v květném povlaku,
svět zadarmo máš, – jaké štěstí! –
a přece reptáš – hlupáku!

Genesis

Vřel chaos beztvárný; v beztvárnosti se valil,
zem, vejce obrovské, však tekuté, stín halil,

kov žhnul a taval se, kol bílé táhly páry,
duch Bohem poslaný by oživil ty žáry
a vdechl zárodky jim rozvoje a síly,
dal první zákon jim, by v pevný bod se slily,
pak zpevnil v etheru vše této spousty osy
a z oka svého též vyplakal krůpěj rosy
jež, kouzlo tajemné, se plodná stala mořem;
v té slze posavad náš trvá svět, živ hořem.

Dialog

Poutník: Tam dole pod zemí o čem sníš, ubohý?

Mrtvý: O slunci planoucím dnů zašlých, čarovných.

Poutník: A cítíš výtky hlod a osten žalů zlých?

Mrtvý: Ó chodče, kdybych měl poklady celé země,
hned všecky rád bych dal za kousek oblohy,
byť stromy uschlými se šerila jen temně.

PIERRE QUILLARD

(1864-1912)

Vydal r. 1886 dram. legendu *La fille aux mains coupées* a r. 1889 sbírku básní *La gloire du verbe*

Soudce

Když ticho přísné noci skryje svět,
kdy hodiny jen chmurné znějí temně,
tu slyším, Soudce z temnot jde již ke mně,
jenž hřichy zkoumá a pak prchá hned.

Bez togy, bez liktorů, bez seker,
bez jeku trub on přijde a mne zbudí,
hlas výčitky jen poslouchá v mé hrudi,
ten Soudce vnikaje v mé dумы šer.

Tu příšery, jichž nárek ztlumil den,
tu příšery, kterým den zavřel oči,
jak duchové ven z věčných hrobů skočí,
skrání bledou, zraněnou v můj vztýčí sen.

Polibky zapřené, vzpomínky, objetí,
sny mrtvé, za které bych teď se styděl,
vy, jež jsem miloval i nenáviděl,
žalobné pohledy, rty mstící, v paměti

Co chcete mojí zas? Ó strašidla,
ó nevolejte Soudce, vždyť vy víte,
že není asylu pro srdce zryté,
pro oběť, na kříži jež ustydla!

Však přísný Soudce již v mé duši vstal
a rozsudek můj vyslovuje denně,

žal, hanbu, výčitky hlod neprodleně
on řekou ohnivou v mé nitro hnal.

Pak v nebe vzdálené on stoupá zpět,
zkad čekám darmo příchod Spasitele,
co zatím v propasti mé duše ztmělé
řve, klnouc jemu, celé peklo běd.

Nepřítomné

Chci uzavřít se jen s upomínkou svojí
a jeseň zapomnít, bouř jejíž venku honí
vše listí rezavé a žluté v hustém roji,
chci rovněž zapomnít pláč moře monotoni,
chci uzavřít se jen s upomínkou svojí.

Ten matný poloden, jenž čalouny se vkrádá,
v mé srdce uštvané, jak bude konejšivý!
Jak z hlubin vyvolá zpěv její duše ráda!
Hlas její hymnický jak bude vážný, tklivý
v ten matný poloden, jenž čalouny se vkrádá.

Mým stane před zrakem zjev její tváře milé,
a její sladký dech má ústa budou pít,
jej proudit uslyším té tiché, snivé chvíle,
jak vůni jahody, jež skryta v lesním kvítí;
mým stane před zrakem zjev její tváře milé.

A zcela po tichu svá tajná řeknu přání,
ó podlé srdce mé, jež chvěješ se, ty musíš!
Chci, já tě přinutím ku lásky vyznávání,
však ty se odhodláš a zpovědi děs zkusíš,
až zcela po tichu svá tajná řeknu přání.

Sen hřebců

Mlh těžký závoj padnul na lučiny,
spí táhlá pláň ve zpěvu blízkých vod
a letem tichým velkých ptáků rod,
po zkvětlé nivě táhne dlouhé stíny.

S azuru náhle spadlo slunce zlato
a tryská z mračen sněžných, plam a jas,
pak rozlitou zář uvěznilo zas
pochmurné nebe v mrak jak z kovu spjato.

Křik nadlidský, svist mečů archandělů,
jak etherem by táhnul, divný zvuk!
Turnajů, které nezříš, dálný hluk,
v nichž bozi válčí s reky čelem k čelu.

A hřebců tłum ležící v teplé trávě,
jak ucítil by řeží pradávných
epickou vzpomínku, se rázem zdvih
a změřil obzor a zrak vznítit žhavě.

A patřil daleko za písky břehu,
v dál napínaje nozdry plamenné
za hory modré, moře zelené,
kde hřměly kobyly snů jeho v běhu.

Na chvějících se nohách stanul v křeči,
šij vzpínaje ku hřívám chimer těch
a cítil, Vesny jak v zimních dnech,
bok divý chtíč mu bodá stále větší.

Však pohrdaje vítěz všemi chtíci,
on rozkoše víc necítí již hlod,
svou ceně svobodu na břehu vod
ku vlnám obrácen jen divě řící.

JEAN RAMENU

(1858-1942)

Vydal: *Poèmes fantasques* (1882), *La vie et la mort* (1886), *La chanson des étoiles* (1888), *La nature* (1891). Mimo to psal romány i menší povídky a feuilletony.

Dílo slunce

Já do trávy jsem uleh v širém lese.
Byl duben, kdy vše klíčí a vše praská,
co kvěsti má, kdy zvěře ryk se třese
pod žehem slunce, jímž se vzbouzí láska.

Vše pučelo a květlo a vše pělo
posvátnou hymnu renaissance svěží,
vše byla radost, závrať, vše se chvělo;
pod lásky dechem velký azur leží.

A cítil jsem, cos v zmatku ve mně klíčí,
můj vaz jak lehtá probuzená tráva
a štíhlé třtiny u mých noh se týčí,
dav eunuchů tak vládce očekává.

A stromů sněti ohybné ty všudy,
mne dráždily jak objetí žen břitká,
já cítil na sobě žen plné údy
a velký sléz jak venkovaneček lýtka.

A byl to zázrak, děs a opojení,
ó člověk chtěl by v těchto vlnách mřít
a v trávy vonné sladkém rozohnění,
co jaro dechů má, vše v dno až pít!

Já usnul, s bílého jak vápno nebe
jsem viděl, kterak chmurné slunce spadlo,

jak žlutý netvor, jenž vše žářem střebe
se na mé břicho nadry svými kladlo.

Jak chvějné nozdry na mých očích plály,
jak v hrdlo moje zatínalo spáry
mne zvolna dusíc, kosti moje tály,
mé kouřilo se maso těmi žáry.

A kterak na mne leželo mou duši
v ráz vypilo, já cítil závrať, mdlobu
a skrz má ústa, nos a zrak i uši,
sta větví v touže prolezalo dobu.

Má páteř ta se proměnila v kořen,
mé palce hltavě se ryly v půdu,
můj život v mizu kypící byl vnořen,
já cítil svěží zeleň v každém údu.

A slunce odcházejíc řeklo: Synu,
ó kveť, můj synu! Buj v těch pláních tady,
tvá jest má zář, tvůj duchů sbor, jenž v stínu
zde v noci pěje Bohu serenady!

Tys tvor byl ubohý, ted co máš kořen
jsi stromem, zpívej mezi lesa obry!
Jeť k dobru strom a ke zlu člověk stvořen,
bud' hrdý jako král, jak otec dobrý!

I zved jsem pyšně zelené své čelo
a roztáhl jsem v azur sněť své,
a cítil jsem jak v objetí mé spělo,
cos jako nahých postav celé roje.

Ó Hossana! Já nebyl člověk, v zpěvu
šly krásné ženy svěží, prostovlasé,
já necítil nic, já byl strom, jenž v dřevu
má lásku nebeskou jen v ryzím jase.

Já vzbudil se, snět nebyla v mém zraku,
však z duše mé zpěv skřivánčí se nořil,
já žehnal dechu slunce ve oblaku,
že místo stromem – básníkem mne stvořil!

Nesmrtelnost srdce

Až vzrostou cypřiše z mých starých kostí,
mé svaly až prostoupí jejich kmen,
až vylíhne se z těla do sytosti,
dav slizkých červů, kterým padnu v plen;

Až pelyněk rozkvěte z mého mozku
a z nehtů modřín, stromů na sta cev
ucítím ssátí svého těla trosku,
až vlčí mák mou píti bude krev;

Až oblázky se na mých očích vznítí,
a démanty se stanou žárem jich,
až, nevím kdo, mou duši v dlaň svou chytí
ji zvážít chtěje v tůních blankytných;

Až jako jiné lebky moje lebka
jak prázdný, starý ořech bude znít,
mé kosti, svaly, nervů tíseň hebká
v prach obráceny jak hnůj budou tlít:

Pak otevři mou rakev, hrabej v písku,
ó ženo, a já jistě, vím v ten čas
mé věrné srdce zaplá v krve trysku
a pod tvým prstem zachvěje se zas!

Srdce básníkovo

Byl večer chmurný, dusný, ospalosti plný,
na lemu nebes, jenž byl roven krčmy stropu,

červánek rozlil svoje purpurové vlny,
tvář nebes jakby nesla rudou šavle stopu.

A nikde ptačí ples a nikde zašustění,
kol všecko spalo bez plesu a světla, čněly
pod nebem olověným lesy v chmurném snění,
jak vážné stromy jich by byly zkameněly.

Tu náhle tragické a těžce krvácejíc
z těžkého mraku, který podobal se štítu,
hle, slunce vypadlo, jak čelo ranou zejíc,
by s popraviště kleslo v prostor v srázném kmitu.

A v jeho svitu všecko svítilo a pělo,
zem hrobové své ustrnutí zapomněla,
a velké hossana jí z nader k slunci spělo,
i byla katedralou, jež se dýmem tměla.

A moře v dáli jako pláсты medu plavě
se vzpjal k slunci s vln svých rozpěněnou hřívou,
strom každý k němu větve vzpjal, křik: Ave!
v své ruce listnaté mu tleskal bouří divou.

Bud' sláva slunci! Velké, celé zkrvácené
jak zvolna v zářícím svém zapadává nachu,
jak vladař zastaví se, jemuž rozbouřené
se koří davy plesem jásající v prachu.

Tak rudé krví slunce zapadalo tiše
a krve valily se za ním celé pruhy,
že každý mraků cár kol něho v rudé pýše
plál jako kouřící a horské krve struhy.

Co krve roztržený měch tak teklo v sady
a na hory a lesy zář svou rozlévalo
a doly zatopilo rudou mlhou všady,
že kol se všecko v krvi potopené zdálo.

I krvácelo, v krev, hle, tavelo se kolem,
i krvácelo, vzduch že krvavé byl moře,
i krvácelo stále horem, polem, dolem,
však jásoť orgie znel šířem po prostoro.

V ples, rej a tanec zvířata a keře!
Ó hossana, vy sněťe nachem obetkané,
čím krvácí víc slunce, jak se k sklonu běře,
tím větší jásoť vstříc mu z řader země vane.

A když jsem žrel to velké slunce klesající,
jak po dne pouti v mraku hlubinu se ztrácí,
o srdci pěvce snil jsem, hvězdě zpívající,
svět jemu tleská rovněž, jen když vykřvácí.

Kusy ráje

Kdys – lze-li věřit velmi staré báji –
Bůh na nebi si vyšel za školu,
a vesele v svém procházel se ráji,
v květ noře svoji stopu z plápolu.

Žrel v svatých lesích jasmín kvěsti bílý
a zlaté sluje plné zefyrů,
žrel z modra jak se bílé ruce chýlí,
z nichž každá hrála zvučnou na lyru;

Žrel diamanty v trávě, v páře lesy,
žrel na haluzích hojný, zlatý plod,
žrel v ohromné a velkolepé směsi
plát, svítit, hlučet, šeptat tvorů rod.

V tom zachvěl se. Neb v tomto opojení
těch slují, jezer, keřů lesnatých,
jen svatý Petr kráčel v smutném snění,
za pasem svazek klíčů rezatých.

Slyš, svatý Petře, kde jsou věrní moji?
A svatý v rozpacích ač s úctou prál:
„Což nevíš, Pane, ráj tvůj prázdný stojí.“
Děl, za svým vínkem jen se pošimral.

„Co platen andělů zpěv ve hvězd jasu?
Co platno na veřejích hedvábí?
Ráj povídkou je z minulých jen časů,
jít k němu hložíím více nevábí!“

Bůh odešel a zmizel nad oblohou,
na osamělý trůn svůj v žalu sed,
svůj ničemný ráj rázem zdeptal nohou
a trosky jeho k zemi hodil zpět.

Od chvíle této s hvězd, jež věčné svítí,
se sklání k zemi těcha, mír a lad:
po dobrém skutku člověk vždycky cítí,
že ráje kousek jemu v duši pad.

Dialogy, kterých nikdo neslyší

I.

– Jsem země. Kdo's ty?

– Člověk!

– Smilování!

ty věčný vrahu, v dravém hněvu vzplání
ty horší zvěře, viz jak denně zeje
můj bok a pod tvou sekerou se chvěje;
ó netrhej mi tvrdým pluhem záda,
nechť ať vždy velká, tučná, plná, mladá
spím v druha slunce záři plamenné,
v mém nitru neryj, Milost, milost!

– Ne!

*

– Jsem žito. Kdo's ty?

– Člověk!

– Smilování!

chraň před kosou mne, jež se ke mně sklání
a řadou kosí moje rusé braty,
nech šumně houpat se můj brokát zlatý,
jak dámy hedbáv při večerním vánku.
Hled', vesna třpytná zpívá při červánku,
ať větrem chvím se, hlavy vztyčené,
jak prápor! Milost, milost, milost!

– Ne!

*

– Jsem kámen. Kdo's ty?

– Člověk!

– Smilování!

Hled, matka země na srdci mne chrání,
v svých bujných řader středu ta mne skrývá.
Ó nedovol, ať v boky moje vrývá
se kletý prach, jenž trhá mne a drtí.
Ó šetři mne a přej mi spánek smrti,
tvé nechci stavět věže kamenné,
ni mosty, chaty, jdi, ó milost!

– Ne!

*

– Jsem železo. Ty?

– Člověk!

- Smilování!

ty barbare, tvé kladivo mne raní,
já krvácím a syčím v moři blesků,
to peklo, ďábel ty's, tvé oči v lesku,
páž černá, jež se v úhoz na mne houpá;
mne drtí kladivo tvé i tvá stoupa,
tvé rány jsou jak z děla ohromné,
ó milost, ušetři mne, milost!

- Ne!

II.

- Jsem člověk. Kdo's ty?

- Země!

- Smilování!

Ó vrať mi obilí mé, v hladu vzplání,
já volám, který tlamu na mě zeje,
pod pluhem darmo lůno tvé se chvěje,
ten darmo brázdí tvoje tvrdá záda,
ty's prázdná, kmotro, a již nejsi mladá,
spíš darmo v záři slunce plamenné.
Chci žít, dej mi chleba. Milost!

- Ne!

*

- Jsem člověk. Kdo's ty?

- Žito!

- Smilování!

ó pomoz, pohled, hlad se ke mně sklání
a kosí šmahem žebráky, mé braty,
rost', zelenej se, plaň, jak brokát zlatý,
jak hedbáv dámy při večerním vánku,

rost', zraj, hle, srpen zpívá při červánku,
mějž skráně jako prápor vztyčené,
mé syčky obohat'! Ó milost!

– Ne!

*

– Jsem člověk. Kdo's ty?

– Kámen!

– Smilování!

já krad a vraždil, nyní stín mne chrání,
já o plesu snil teď mne žalář skrývá,
jak dásně obra kámen tvůj mne zrývá;
ó spadni, zboř se, ať se zhrouť, zdrť
tvé oblouky, ať nepropadnu smrti,
ať mohu prchnout z vazby kamenné,
ó balvany, povolte! Milost!

– Ne!

*

– Jsem člověk.

– Železo já!

– Smilování!

Ó guillotino, ostří tvoje raní.
Kat čeká, milost! Vidím moře blesků,
mráz probíhá mne, v nebes matném lesku
se trojhran tyčí, ve vzduchu se houpá
a padá, letí děsná smrti stoupa,
má šij se chví v té ráně ohromné,
juž letí, milost, milost, milost!

Ne!

LOUIS RATISBONNE

(1827-1900)

Vydal veršem: *Au printemps de la vie, La comédie enfantine, Les figures jeunes*. Nepravidelnou tercinou přeložil Dantovu *Božskou komedii* a vydal denníky Alfreda de Vigny.

Domina

Kdybys mi řekla: Na Alpách jest květ,
či na dně moře, jež si přeji mít,
tu květinu bych vyhledat šel hned
až do hvězd, ke dnu moře chtěl bych jít.

A kdybysi mou žádala si krev,
chtíc nožky svoje bělostné v ní mýt,
ji dám ti; kdyby tebe schvátil hněv
a řekla's: jdi a umři! – chtěl bych mřít!

A kdybys chtějíc moc svou zkoušeti
mne v smrti ještě chtěla mučit dál,
jiného držíc ve svém objetí,
mi řekla: směj se! – věř, já bych se smál!

John Brown na šibenici

Bez hnutí visí stuhlý, bledost v líci,
jak Pravda, kterou tvrdil, jíž byl věrný,
sám protest živý proti šibenici,
jak Právo přísný, jak Neštěstí černý.

Kol něho noc. Tmy strženy jsou hráze,
mha, hrůza nad zemí vid zoufající,
zrak nezří nic než jej tam na provaze,
jak srdce zvonu velké na zvonici.

Jen kdyby paprsk zaplál oblakem,
tu čelo jeho vzplá hned majákem,
zář světla nesouc do tmy národů.

Ó Bože, je-li jitro, pak se skloň,
chyť srdce zvonu toho a jím zvoň
všem Spravedlnost, Právo, Svobodu!

HENRI CHARLES READ

(1857-1876)

Lemerre vydal po jeho smrti *Poésies posthumes* (1879). Zesnul v Readovi záhy velký talent, vzbuzující nejkrásnější naděje.

Jedovaté květině

Čím soucit můj se k tobě tolik sklání,
to není tvoje vůně opojivá,
z níž stoupá unylých snů řada snívá,
ni barvy tvojí v dívčích vlasech plání,

Ne, předmětem jen mého milování,
jest vzácný jed, jenž v lůně tvém se skrývá,
ta naděj nešťastníků věčně živá,
Smrt, moje vznešená a drahá paní!

Co na tobě mám rád, je možnost pouze,
že mohu velet srdci ustat v touze
a zhostiti se svého utrpení.

Jen ssáti hrozný jed tvůj, zrádný květe,
a ty mi dáš, čím Nesmrtelnost květe
neb Zničení – však vždycky vykoupení.

HENRI DE REGNIER

(1864-1936)

Narozen v Honfleuru (Calvados) přišel záhy do Paříže. Vydal první knihu *Les Lendemain* r. 1886, které následovaly téhož roku *Apaisement*, pak 1887 *Sites, Épisodes* (1888), *Poèmes anciens et romanesques* (1889) a *Tel qu'en songe* (1892). R. jest horlivý stoupenec teorií Mallarmého a Verlaina, které dále stopuje a stupňuje subtilností výrazů malbou slova a symbolikou.

Vichry

Ty velké vichry ze zámoří,
se v zimě v spící město noří,
jak cizinci, jichž srdce v hoří.

Na náměstích se v hovor dali
a mramor dlažic zvolna halí
se v písek jejich pod sandály.

V svých silných rukách berly mají,
do střech a dveří buší v taji,
hodiny na zdích umlkají.

A smutní juni, srdce v hoří,
za nimi táhnou do zámoří.

Sonety

I.

Já dlouho krácel, noc kdy klesla k zemi,
já cítil, jak sny moje ranní mizí,
což nevedla's mne v Palác dálný, cizí,
čár jehož dřímá stíněn alejemi?

Pod lunou, jež se snívá divně dívá,
bdíc nad pradávných zahrad zkonejšněním,
kde v hustých hájích vížky s zvonků zněním
se pagod tají, mnohá klec se skrývá.

Spí ptáci na bidélkách ve snu líném,
tam zlaté rybky v nádržce jsou stínem,
tam v šeptání pláč zmírání vodotrysků.

Tvůj krok je záchvěv tvého šatu v mechu,
mou ruku vzala's do svých ruček v spěchu;
ty znají hluboký taj tajných stisků.

II.

My půjdem k velikému vinobraní,
my půjdem trhat hrozny „Zapomnění“.
Nach večer ztratil, zblednul též jas denní,
slib na rtech Světa starého jest lhaní.

My půjdem k břehu bájných dekorací,
rybníků němých, krajin, z nichž sen dýchá,
kde v mrtvé moře spěje řeka tichá
a v zlatém písku deltou svou se ztrácí.

Ty Živá, mluvící jen řečí děvy,
mne chtělas spoutat v uzly plané révy,
já strh' však pouta nepodmaněn slovy.

Vše mimo lásku tvou, ó Smrti bledá,
je nic! kdo kraj zná tajný, fialový,
kde v druhý azur Ticha věž se zvedá.

ARMAND RENAUD

(1836-1895)

Sbírky jeho básní jsou: *Les poèmes d'amour* (1860), *Les caprices de boudoir* (1860), *Les pensées tristes* (1865), *Les nuits persanes* (1870), *Recueil intime* (1881) a *Les drames du peuple* (1885). Od studia básníků východních přešel Renaud k poesii intimní a naposled k poesii otázek časových a sociálních.

Otázky a odpovědi

Chceš vědět, odkud přicházím? – Jdu z dále.

Kdy vyšel jsem? – Byl den neb hvězdy plály.

Chceš vědět, kdo jsem? – Co chceš, mohu býti.

Král, orel, šašek, osel; nejsem stálý.

Co dělám? – Veselou tvář nebo smutnou,
dle toho, zda mi výprask či pít dali.

Ký poklad mám? – Víc nežli jiní mají:
beze strun lyru, z mědě grošík malý.

Kam pílím, ptáš se? – Snad by lépe bylo,
by vlastní moje rty se po tom ptaly.

Žij snílku, dále, nechtěj pravdu zvědět,
noc úplnou nám osudu dno halí.

Mudrc

Sfinx na pustině žhoucí,
mudrc, jež město hostí,
podstavec nehynoucí
si tvoří – z lhостejnosti.

Fletna a buben

Šel z hloubky toho děs,
kdo stvořil první den,
a jeho hudby směs,
buben a fletna jen.

Bud' chvíle zářivá
zášť, láska, čin a sen,
je život protiva
bubnu a fletny jen.

Kejklíři na trzích
i dvorních pěvců sten,
v historkách tají svých
buben a fletnu jen.

Ten kdo jest

Křídla do větru se ztratí,
v hluku ztichne lyry znění,
jiskry velký požár schvátí
a v noc zmizí naše snění.

Svět je veliká past' myší,
výčitka tam rozkoš zdrtí,
tam se láska v prachu ztiší
a tam vina vede k smrti.

Čas, kruh ohromný, se valí
kolem osy jedné dále,
tvar je v změně neustálý,
Bůh jen trvá neskonale.

Palmy

Jak šťastny palmy! láska jejich,
od neznámého milovníka,
vždy vzduchu vonných na peřejích,
ku překvapené milce vniká.

Nic skutečného nepromění
žár ideálních jejich vzletů,
polibků mají opojení,
ó sladké palmy! – beze retů.

Vír

(Ze snů po hašiši)

Ach nemám v světa šíru,
na špičce palce stání,
ve víru, víru, víru
list svadlý v bouře vlání,
jak ve skonání chvíli
zem, prostor, moře pílí,
v směr před zrakem se chýlí
a ze všeho jde zář;
do kruhu jde to v děsu,
vždy víc a víc se třesu,
bez radosti a plesu
a pot mou skrápí tvář.

Ve mnohou skalní díru,
kam voda vniká chladná,
ve víru, víru, víru,
ač rána na mně žádná,
se točím v les a řeku,
do dravé zvěře vzteku,

přes pustiny se vleku,
přes moře, hroty skal;
skrz vojsko v divém skoku,
na trzích do otroků,
v sopky, kde láva v toku,
já vždy se točím dál.

Jak hvězdy u vesmíru,
tím stejným letem spěji
ve víru, víru, víru
nad zemí v divém reji;
v nočním se modru koupám
před měsícem se houpám,
před Saturna až stoupám,
se mihnu, jeden hvízd;
přes Kozorožce srazí
mne let v tůň beze hrází
a dál v noc věčnou vchází
v rej věčný jako list!

Svatyně

Jas nekonečný z diamantu plane,
ač v rudě vždy se tají nevšímané.

Když náhodou jej najde horník smělý,
tma v skřínce zase bytem se mu stane.

Strom pučí jen a zrna statně klíčí,
jen tenkrát, v zemi když je zakopané.

Od námořníka očí v hloubi dále,
spí perly na dně v sítí zamotané.

V paláci, jehož zdi jsou jaspisové,
bdí vladař východu, děs z něho vane.

Žár nejvřelejší modlitby má za skříň,
jen poutníkovu srdce rozkochané.

Má každá krása bát se veřejnosti,
neb sradne hned, list po listu s ní kane.

Chceš zůstat čist a hrdý? Na svou duši,
spust', snílku, víko těžce okované!

LOUIS-XAVIER DE RICHARD

(1843-1911)

Syn generala markýze Ricarda vydal dva svazky básní: *Les chants de l'aube* a *Ciel, rue et foyer*. Stojí mezi Lamartinem a Lecontem de Lisle seriosností námětů a harmonickým spádem verše.

Venuši Miloské

Ó veliká ty básní vytesána,
čár nesměrný je pod tvým víčkem skryt,
němými polibky Tvých rtů jsem zpit,
jeť jimi srdci mému rozkoš dána.

Ty hymno z mramoru! Věčnosti brána
tvé pyšné čistotě svůj chystá skryt,
před tebou klečí hmota jako cit,
tvá moc je trojím klidem věncována.

Čas šetřil skorem ves tvůj půvab celý,
jest vášní našich marná prázdná snaha,
by stín jen tvojí krásy přeměnily.

Svou duši hrdou nes tak, pěvče smělý,
ať duch tvůj hnout se v cizí bolest zdráhá,
jdi žitím přímo zrovna k svému cíli.

JEAN RICHEPIN

(1849-1926)

Vydal veršem: *La chanson des gueux* (1876), *Les caresses* (1879), *Les blasphèmes* (1884), *La Mer* (1886), *Mes paradis* (1894). Dramata: *Nana Sabib*, *Monsieur Scapin* a *Les flibustiers*, dále množství povídek a několik románů.

Hlas věcí

Znáš píseň, která zní po telegrafu síti?

Hle s klíči devíti, jak lyra ona chytí
se v bílé zvonečky v kalíšků zvučných klínu,
kde v porculánu se, tak jako v baldachynu,
bloudící stupnice chvějící struny skrývá;
to nástroj podivný, to vítr spolu zpívá,
to zvuk jest poledne a jitra i dne sklonu,
jenž dá mu bizarnost i něhu jejich tonů.

Když člověk vztýčil kůl na pláni osamělé,
tu jistě nevzpomněl, že ve přírodě celé
se písňě, povzdechy a noty, hlasy tísni
a země veškerá jest jedno hnízdo písni,
že, kde on vztýčil kůl ku fysickému stroji,
můž' vdechnout příroda též trochu hudby svojí!

Skloň trochu, dítě mé, skloň ucho k tomu dřevu,
tvé srdce uslyší hlas velký v tomto zpěvu,
jenž šumí jako proud bez konce kol těch tyčí.
Slyš, zrna pšenice, to květina, jež klíčí,
vše malé zárodky, jež touží vzpláti v květu,
i ty, jež větru dech odnese v bouřném letu,
vše, co chce trysknouti blíž toho, co již padá,
neb kolébka i hrob je země věčně mladá,

toť věc, jež rodí se, i věc, která již zmírá,
toť ruch jest mystický a zmatená směs šírá
věčného života, jenž vesmírem se nese.

A ve větru to vše se v tomto drátu třese.

Ó, naplň zpěvem tím své srdce milující!
on praví: „Miluj jen!“ a láska vítězí
i v smrti, v ruinách, i v neštěstí klas trávy
tak dobře oživí, jak hvězdy, bez únavy
vždy stále živější se v prudší útok řítí,
se chvěje, třese, plá a dýchá, až se vznítí,
chce v koutech nejzazších nesměrné hmoty pláti
dí, celá, celička že ty se mi máš vzdáti.

Pojď, nechám zpívati polibky po tvém těle,
a jako houslí hlas akkordy předčí ztmělé,
tak lásky naší křik, jak blázna jáсот divý,
svým zpěvem přehluší zpěv telegrafu snivý.

Nárek dřeva

Ve krbu planoucím žár vře a praská časem
a dřevo zastená si jednotvárným hlasem:

„Já bylo zrozeno, bych v průhledný vzduch čnělo,
se zemí živilo, azurem opájelo
a rostlo pomalu, a mohutnělo tiše
a pyšnou korunu vždy neslo výš a výše
a hrozny květů svých máj prodchlo svěží, vonný
a ptákům v prozpěvu i hnízdům dalo clony
a slalo do větrů ples sterých písni smavý
a stále šatilo se ve počasů hávy
v plášť jara, na kterém sta jemných poupat dřímá,
ve purpur jeseně, v hermelín, ježž dá zima.
Ó člověk tvrdý jest a myslí příkré, chladné,

když ránou hlubokou on sekery své pádné
strom krásný zabíjí, a strom je bytost živá
a vždýcky přátelský a dobrý k lidem bývá,
jich lásku ukryje, polibky nepočtené,
za lože půjčí jim své vonné stíny květné,
svůj svěží slunečník jim půjčí v žáru tísni,
je v noci skolébá při slavičkově písni
a člověk lásku svou i dětství zapomene
a buší zuřivě do bezbranného kmene
a v krbu ve výhni strom kroutí se a úpí!“

– „O strome, bez práva tvé výčitky se kupí,
když jsme tě podťali, my tebe nevraždili,
ty spoután v kořenech jho žil jsi beze síly,
ty jen jsi živořil bez paprsků a ruchu,
na jednom místě spjat jen v jednom dýchals vzduchu.
Ty, jenž chceš volným být a smělém ve hovoru
díš, strom je živoucí, sám bys jak ve mramoru
v své kůži zarytý jak v síti věčně strádal
a z letu ptáků jen, co povzlet jest, bys hádal.
My uvolnili tě z té poutající hroudy,
nad vodou vznášíš se a vidíš velké proudy
a jejich lodníky, a domy, stromy, oře.
Ó pestrá nebesa, ó mraky na obzore!
Co všechno vidíš teď, to vše jsi neznal dříve,
když dobrodružství dech tě chvátil v touze divé!
Leč to vše nestačí, byv lodí jsi les ještě.
Jen tebe rozštípat! Jen v žár! Jen na tě kleště,
ať oheň zuřivý tvou mízu všechnu střebe!
Tak žiješ opravdu! tak volný letíš v nebe!
Výš nežli vůně jdou, jež z jarních květů spějí,
výš nežli písně jdou, jež ptáci v hnízdech pění,
výš než tvé vzdechy jdou než dojdou slova moje
v mrak, prostor, bezedno, ty letíš bez úkoje

a jenž jsi želel dřív, že beze vzduchu splaneš,
teď, starý strome ty, kus blankytu se staneš!“

Flétna

Já byla třtina dřív, klas ničemný a tak
jsem živořila, jen jsouc křehká, že moh' pták,
když na mne usedl, mé rázem zdrtit žití.
Leč nyní flétna jsem a zvuk můj závist vznítí;
neb tulák obstárlý, jenž viděl jak mru bolem,
mne vytrh z bařiny; jak z rána kdys šel kolem,
mou duši vyrazil a zvučnou rouru hloubil,
a usušil mne pak a s dutinou mou snoubil
a v osm stejných děr chyt' škálu zpívající.
Dar jeho hudebný, když zbouzí písně spící
v mé tiché dutině, kterou prst jeho stiská,
já chvěju, třesu se, a nota k nebi tryská,
a písní růženec hned rozptýlí se vzduchem,
jak potok šuměl by vln jasných zvučným ruchem;
tak dovedu v ten proud, ježž ohlas zachytí,
i duši člověka i zvěře vnořiti.

Píseň zvonku při křtu

Filištíni, kramáři,
již na měkkém polštáři
 ženy své,
 ženy své

Líbáte a myslíte
na děti, jež zplodíte
 v sprostotě,
 v sprostotě,

Jak budou mít velký břich,
holou bradu, budou z nich
notáři,
notáři!

Ale běda! jaký klam,
co se jednou za trest vám
narodí,
narodí.

Osudové proklatí!
Stanou se z nich vlasatí
básníci,
básníci!

Neb ti vždycky přijdou v svět,
jak se zrodí růže květ
z hnojiště,
z hnojiště!

Hluboká cesta

Kol cesty hluboké bez stromů velké pole
zralého obilí ve slunci podřimuje,
výš trávník táhne se, jenž plotem věnčen v kole,
jak pentle zelená vlas zlatý obrubuje.

Od plotu ku cestě svah travnatý se sklání,
jenž krtkem rozrytý v nejstejných vršcích vstává,
tam černých cvrčků zní tak hlasné cvrlikání,
až jeho ohlasem se jiskřiti zdá tráva.

A brouka ve světle se modrá křídla chvějí,
a třpytná ještěrka se vzbudí, šustne klasem,
a podél kalužin, jež svítí ve koleji,
slyš, drsný, chraptivý zpěv ropuchy zní časem.

Ta cesta vzdálená je od měst, silnic ztmělých,
jí nikdo nevolí, to tím, že málo schůdnou;
od rána k večeru co hodin přejde celých,
než uvidíš zde tvář, než slyšíš nohu bludnou!

Sem, maje nad čelem květ hlohu vonný, bílý,
a polí mlčících kol hovor konejšivý,
pod vasou pokoje mok jehožto se chýlí,
jak víno se slunce ve safir nebe snívý;

Sem, jak zvěř uštvaná přichází žebrák starý,
ve vůni nahořklé tož z obilí a trávy,
by smyl prach s údů svých a v nový život jarý
se spánkem posilnil, vír smyslů ztišil žhavý.

A co ten otrapa, ten tulák podřimuje
ve hadrech nechutných a sešlapané botě,
jak moře pohnuté, jež dech svůj zadržuje,
kol ztichne příroda, by dál spal o samotě.

Moře

Z všech marných snů, jež hned jsou oklamány,
jsem nejšílenější chyt' v touze chtivé:
Chci do slov uvězniti moře živé
se všemi taji, co v něm pochovány.

To dobře vím. Však na něm kolébány
mé byly dny a noci v slasti divé,
já něhu jeho pil, jed' hrůzu, snivé
mé verše, cítím to, jsou z něho stkány.

Pro taký obraz má zpěv málo látky,
co zřel jsem, slyšel, snil, to přelud krátký
před nekonečnem, jež se mění, splývá.

To dětinství jest, vyčerpat je smělý.
Nechť! V kapce vody svítí blankyt celý
a celé moře v jedné škebli zpívá.

Oceano Nox

V závoji ticha
lod' se kolíbá,
v kraj se nahýbá,
sotva že dýchá.

Vítr jen časem
na přídě trochu
roven jsa hochu
mdlým hvízdá hlasem.

Odlesky bledé
v západě zaplály
v poslední opály
a již vše šedé.

Na vlnách ještě
růžových, zelených,
žíhaně plamenných
vrou jisker deště.

Naposled září
mrourčí jich vděk
jak polibek
na bledé tváři.

Prchá však náhle
mizí a hasne
na ploše jasné
a neobsáhlé.

Ve světlém stínu
odlesk jen hraje,
však i ten taje
v šero a k zhynu.

A vlny zbledlé
pod větru sledy
jsou jak cín šedý
pochmurné, zšedlé.

Praví noc, vdova,
v havraním vlasu:
Zkusit svou krásu
nyní chci znova!

Na šíj a uši
šperky si dám,
chci zřít', jak plám,
jak mi to sluší!

Jak slíčná jest
chýlíc se k moři!
v kšticích jí hoří
démanty hvězd!

Hra oblaků

Oblaka táhnou v snění výš –
kol je tiš!
Ni paprsk vlny nezčechrá zticha.
Řekl bys ptáků veliký dav
ve vln splav
zří, zhlíží tam svá sametová břicha.

Oblaka táhnou v noc a tiš –
Pohled' výš!
Jak vítr jim rozčechral prsy!

Paprsky slunce je ranily
a rozlily
po nich jak zlata a rubínů trsy.
Oblaka mizí, jak táhnou výš –
větší již,
pod zubem jasu, který jej hrýže,
roste klín velký víc a víc –
Sálajíc
v něm slunce krvácí, kloní se níže.

Oblaka strhaná visí níž –
Vítr, slyš!
rve je a hází v moře a hvízdá.
Řekl bys ptáků veliký dav
ve vln splav
se noří umřít, kde má svoje hnízda.

Odjezd

Pojď, děvče, se mnou píti naposled!
Na zdraví těch, již v dálku odjíždějí.
Žij dále bez nich, žij i veseleji,
neb všichni hoši nevrátí se zpět.

Pojď, doušek jeden! Krátký tance let!
Jen žádný smutek! Po bouřlivém čase
den přijde slunný v usmívavém jase
a všichni hoši nezhytnou tak hned.

Ted polibek! Smrt' schvátí mladý květ,
na práhu dveří který hledí v nebe.
Zda dřív ty hochy schvátí nebo tebe,
kdož ví? Čí, děvče, poví nám to ret?

Snílkové

Tak říkali jim, kam břeh sahal celý.
Vždy spolu šli a podobni si byli
jak kmeny révy, suché jež se chýlí.
Muž s ženou, sotva k výživě že měli.

A šťastní neznali shon tužeb smělý,
on hluchý byl a ona slepá: v chvíli,
kdy břehy halí pěny chochol bílý,
vždy ruku v ruce k moři přicházeli.

Zde usedli na opuštěný břeh,
bez řeči pohroužení v bezdných snech,
tak užívali plně svěží vzduch.

Let starých pásma dotkávali dvojí.
Zřít moře, slepá, slyšet je, on hluch –
přec duši jeho cítili v té svojí.

Tolary měsíce

Hled, měsíc kterak po vlnách se plazí...
V své dráze samé tolary jak razí!

Co peněz to, ó blaho!

Když tobě, bloudku, slyšíš, překázejí,
sem s nimi v kapsář můj, ať tam se stkvějí!
ó měsíci, ó haho!

Ó hého měsíci! sem na slovíčko kmochu!
A rázem hodil mi jich pěknou trochu,
však přišlo mi to draho,
na lebku spadlo mi to, pukla v trosku,
hned vytryskla z ní hrstka mého mozku –
ó měsíci, ó haho!

Dvě sestry

Mé oko plaché výšku s hloubkou snoubí.
Zřím lesklý medusy štít ležet v hloubi
a nahoře zas luny opál snivý.
Kdo kulatější jest, kdo bledší? Mlčenlivý
zvon, medusa, tam na stonku se houpá
a tisíc noh svých v tůni vodní koupá,
a měsíc výš s paprsků bledou třísni.
A oboje se snoubí v mojí písni,
má stejnou barvu a má stejnou něhu;
to sestra na sestru se směje podél břehu,
že medusu zřím v nebi, tak se matou,
a ve vlnách zas lunu bledě zlatou...

Slzy

Ó plačme v své tísní, neb každý má svou!
Do moře padá slza za slzou.
Proč pláčeš ty? – Já pro domov sladký,
já pro rodiče vzdálené,
já pro své mládí ztracené,
sen krátký!

Ó plačme v své tísní, neb každý má svou!
Do moře padá slza za slzou.
Ó sijme jen do moře bledé to kvítí,
snad vzdechům našim odpoví
ten proudů rachot hromový,
to výtí!

Ó plačme v své tísní, neb každý má svou!
Do moře padá slza za slzou.
Juž moře sotva všem slzám stačí.
Ba houstne více jeho sůl,

neb lidé od věků v ten důl
tak pláčí!

Ó plačme v své tísní, neb každý má svou!
Do moře padá slza za slzou.
Snad v posled samo, pochmurné moře,
ty slané, trpké, samý vzdech,
jsi naší země bez útěch
pláč, hoře!

Nedostihlý

Já toho zřel, ježž nikdo nepředstaví,
jenž sotva objevil se, odchází,
jenž všady lítá a se nezastaví
jenž obejmá vesmír bez hrází.

Já toho zřel, jenž ve prostoru spěje
a lítá, ať se tmí neb rozední
a jehož písní, které v letu pěje,
verš první neslyšíš ni poslední.

Já toho zřel, hlas jehož velký, divý
výš letí nad blesk i nad proudů spěch,
jenž hýká v mračnech ztajen v jejich hřívě,
řev jehož bez plic, bez úst jehož dech.

Já viděl koulet se ho nad vodami,
jak mezi vlnou, mrakem jen se mih,
jak hlava se prázdnými zorničkami;
jak ruce bez páží do dálky zdvih.

Já toho zřel, jenž obličej nemá,
ježž dávno hledá strhaný tvůj zrak,
neb sotva duše k němu žasem nemá
se povznese, on zmizí náhle v mrak.

Je tmavý, nevystihlý, nedostupný,
já myslil, že ho držím – marný cíl!
V té chvíli, kdy jsem chytit ho chtěl zpupný,
juž zmizel mi, a jen tu vítr zbyl.

A přec je všady, dýše, volá cosi,
ó poslouvejte! Blíže pojd'te sem!
Teď jasně ve oblacích praví kdosi:
Zem tělo jest, já její duše jsem!

V září

Je nebe rudé. Nebe v září,
v něm ambra s purpurem se páří
a splývá na ton mlhavý,
mrak vlnivá je draperie,
za níž se matné slunce kryje,
jak starý hřebík rezavý.

Proud hraje leskem amethystu,
a pěna hraje do batistu;
s lehounkým krajů třepením,
po obzoru kol páry spějí
a lehce jako v snu se chvějí
mdlým, fialovým zbarvením.

Kol moře bledožluté skály,
plod ostružiny u cest zralý
a strniště dál na poli;
a brázd jak zakmitne se rýha,
v ní uvězněn se západ míhá
s červánkem mdlými plápoly.

Ni výkřiku kol po prostore!
Ni loďky, která brázdí moře,
ni ptáka v křoví, na stráni,

ni člověka na hrázi, snívá
jen barva v ovzduší kol zpívá
svou notu. Noc se uklání.

Kol vládne klid a utišení.
Jen lehký vánek v lehkém snění
pohání vlny v šumný vír,
to zpívá moře. Nebe plavé
jest jako med a usmívavé,
toť jeseň – kolem klid a mír!

Vlna

Než napočítáš do dvacíti,
se v moji zřítelnici vrylo
a pro vždy hluboce v ní skrylo,
co z jedné vlny může býti.

Ku zemi hnal se příboj směle,
a vítr ostrý fičel krutě,
já vzpřímený a nepohnutě
na skále stál jsem osamělé.

A zrak můj utkvěl na obloze,
tam chytil jednu vlnu v reji,
i měl jsem věrný obraz její
od obzoru až ku své noze.

To nejdřív bylo lehké chvění,
zelený atlas s modrým leskem,
to v záhyb velký vzrostlo bleskem,
jak dýchal by kdos v proudu vření.

Pak ocelová tyč to byla,
jež přímo v před se hnala tvrdá,
pak hora s bílým věncem hrdá,
jak Alpa ledem celá bílá.

A když to doletělo k zemi,
to netvor byl, chřtán otevíral,
juž, juž mé skály patu svíral
a svými rval ji sanicemi.

V tom splasknul a se sřítíl náhle,
jak vyždímané splaskne prádlo,
půl tíže jeho zpátky padlo,
a kloktalo to v písni táhlé.

Půl druhá, pružná výše tryskla,
jak had, jenž tančí po ocase,
teď jako dlouhý v ostrém jase
meč vytasený z pochvy blýskla.

Ted' byl to chochol! V divém vzmachu
se vítr jal mu rváti peří,
je rozmetal, že v matné šepi
vzduch plný slaného byl prachu.

Byl přelud to? Anebo snění?
Ne, nikoli! To pravda v skutku,
rej obrazů, jichž hravou půtku
jsem viděl v jednom okamžení.

Hle, takto roste, hřmí, se řítí
a zmírá velká divuplná
na těle Proteově vlna,
než napočítáš do dvacíti!

Co vlny hovoří

Dí stará píseň: Na moři,
to spolu vlny hovoří:

Dí jedna k druhé: „Sestro, věř,
bez slastí život náš jde v šep.

Tak rychle hyne, sotva vznik,
slasť jako život – okamžik.“

A vlna praví: „Sestro, věř,
to štěstí, že tak plynem v šer,

Čím delší život – trudu víc,
líp krátký jest, však nejlíp nic.“

Co proud o tom myslí

A vlny co tak zalkaly,
proud zakřikl je z pozdálí.

Vlas rozježen a v oku blesk
děl: „Hloupé, utište svůj stesk!

Neb vy nevíte, co je žít,
toť v mžiku život utratit.

Co bylo dřív? Co bude pak?
Čí potom, rcete, zvlhne zrak?

A pouze to je v skutku žít,
ve mžiku věčnost zakusit!“

Finale

Budiž! Nikdo v tomto boji
neobstojí,
schvátila mne nemožnost;
porážka však taká s děsem
je mi plesem,
srdce mé má pýchy dost.

Tak nechť porážka mne kruší
s čistou duší
z areny já povstávám,

odměněn tím dosti v skutku,
s mořem v pútku,
že jsem odvážil se sám!

JEAN NICOLAS ARTHUR RIMBAUD

(1854-1891)

Nazván V. Hugem „Shakespeare, dítě“, začal v patnácti letech psát verše a podnikati dlouhé dobrodružné cesty, v letech 1870-90 zmizela stěpa po něm, žil dobrodružně a zbohatl za oceánem. R. 1891 vrátil se do vlasti, podlehl však v Marseilli operaci. Poesií se nezabýval již od r. 1871. Její a Tristana Corbièra lze pokládati za první otce hnutí literárního, kteréhož se pak zmocnil Verlaine a jiní. Vydal *Saison en enfer* (1873) a směs básní v prose *Les illuminations*. Roku 1891 vydal R. Darzens jeho sebrané básně s názvem *Reliquaire*, vydání však bylo skonfiskováno. Nové kritičtější vydání pořídil Vanier 1892.

Spáček v údolí

To zelený je kout, kde potok zpívá,
na trávu věsí stříbro svojich pěn,
kde slunce horské hrdě v svět se dívá,
a údol paprsky jest naplněn.

Tam ústa dokořán, bez přilby hlavu,
šij mezi řeřichou, mez kterou zkvětla,
spí mladý voják natažený v travu,
v tvář bledou plácí jemu proudy světla.

Spí. U noh kosatci je zkvětlo všecko.
Spí, usmívá se nemocné jak děcko.
Jej zahřej, přírodo, neb je mu zima!

Však vůní se mu chřípě nezachvějí.
Na řadrech ruku maje tiše dřímá
a rudé díry dvě mu v boku zejí.

Buffet

Je dubový a řezeb pln se stmívá
a vzhled má starých ale hodných lidí,
když otevřen jest, z jeho klína splývá
jak víno stuchlá vůně, v něm zrak vidí

Směs divnou, prádlo staré, hadry dětí,
žen ozdůbky a cetky různých slohů
a krajky pocuchané v pestré zmeti
a fěrtoch báby s draky v každém rohu.

A medaillony a kadeře vlasů
a portrety, květ uschlý z lepších časů,
jichž dech s ovoce vůní ve souhlasu.

Co, starý buffete, se v tobě tají!
Co moh' bys vyprávěti starých bájí,
když černé dvěře tvé se otvírají!

Sloky

Za modrých večerů já budu bloudit polem,
kde zraje obilí, tam sporou půjdu travou,
a snílek ucítím, jak svěží je kraj kolem,
a nechám vítr vlát nad odkrytou svou hlavou.

Já mluvit nebudu, ni dumat, ani sníti,
však láska bude vřít mou duší roztouženou,
jak cikán toulavý chci v dálku, v dálku jíti
nesmírnou přírodou a šťastný být jak s ženou!

U pece

Tlum tmavý v mlze a sněhu
krčí se u výhně žehu,

na bobku v kruh se chýlí
ta malá drůbež, ó běda!
k pekaři tklivý zrak zvedá,
jak zadělá chléb bílý.

Zří jeho rameno silné,
jak mísí těsto a v pilné
je práci do pece sází,
jak chléb se peče, zří v žáry –
s úsměvem zpěv bruče starý
to pekař doprovází.

Bez hnutí krčí se, civí
pod výhně dechem, ten živý
a teplý, jak prs matky.
Když dočkají se přece,
že housky berou z pece,
to mžik je pro ně sladký.

Pekárna v šeru kdy tone,
a kůrky tam praskají vonné,
o závod cvrčci s nimi,
jak dýchá teplem ten jícen!
Jak blahem každý tu sycen
i pod hadry je svými!

Jak dobře, milo jim tady,
nechť třeba zmírají hlady
ta Jezulata malá!

Mřížemi růžové nosy
jak vdýchají, oči co prosí,
to teplo, jež k nim sálá!

Zde modlí se v zimě a pláči,
k té výhni jak k ráji se tlačí,
jež ohněm zeje,
jak tlačí se, časem si mlasknou,

až kalhotky chudáčkům prasknou,
košilka větrem se chvěje!

GEORGES RODENBACH

(1855-1898)

Vydal sbírky: *Les tristesses* (1879), *La mère élégante* (1881), *L'hiver mondain*, *La jeunesse blanche* (1886), *Du silence* (1888). Rodenbach je genrista moře a měst lázeňských, a elegik snivých nálad.

Skříňka

Má matka pro dny starosti a bolu
v zásuvce tajné malou skříňku skrývá,
je starodávná a se rezem stmívá;
jen dvakrát jsme ji měli v ruce spolu.

Jak rakev pevná jest a chmurná, v lůně
svém tají miláčků všech drahých vlásy,
jež s pláčem matka líbá v slzách lásky,
ve váčkách žlutých tajuplné vůně.

Když zemřely mé sestry plavovlasé,
my otevřeli jsme tu smutnou skříňku:
Dva vínky tam pro věčnou upomínku
jsme s pláčem dali – zavřeli skříň zase.

Tvé čelo, matko má, se k hrobu chýlí,
kéž aspoň v den, kdy půjdeš věčně sníti,
kdy ve skříň budu musít uzavřít
tvůj drahý vlas, kéž aspoň ten jest bílý!

MAURICE ROLLINAT

(1846-1903)

Jeho sbírky jsou: *Dans les brandes* (1877), *Les Nevroses* (1853), *L'abîme* (1886) a *La nature* (1892). Rollinat je poeta plný síly a původnosti. Snaha po přesné analýse vášní a citů svedla jej v poslední době až k suchosti ve výrazu a k násilnostem v obrazech.

Měsíc

Měsíc se dívá v údolí
na domy, kůlny, stodoly,
na kterých s větry zápolí
stesk korouhviček,
jak potápka se vyřítí
do bahen plných rokytí,
na věž se proudem zachytí,
kde stená sýček.

Na poli pluhů ve rádle
se zhlíží jako v zrcadle,
hor skráně zjasní uvadlé,
jež skal sbor hlídá,
blíž bouřných, horských přejí
zář jeho padá lehčeji
na písek, kde v skále ručeji
se blýská slída.

Svým chvěním v zářné nádheře
tak něžně v tklivé důvěře
se umí sklánět nad keře
a nad mýtiny;
svit jeho jako pára jest,
teď chví se na dně hlubých cest,

ted po stráních jej vidíš lézt
a za ním stíny.

Svou často mává smolnicí
nad les i řeku šumící,
již často vichry bouřící
svým zhnětou cvalem,
ba někdy též se ponoří
pod nízký keř, kde zahoří
až v potoku, jenž hovoří
v tmách teskným žalem.

Jak stříbro padá na hor svah,
kde hoří shnilé kmeny v tmách
a zastaví se na vrbách,
jež v jeho plání
tak fantasticky šelestí
a jsou jak vdovy v neštěstí,
jimž vítr těžkých bolestí
mdlé hlavy sklání.

Když klesne na vod hlubinu
nad tůň zří ve stínu,
že velké listy leknínu
se z dálky lesknou,
a křovím na hor tarasu
polibky dává topasu,
až studně jeho ve jasu
i louže blesknou.

A jeho zář se rozptýlí
nad kláštery a mohyly
nad pole, v černém obilí
v křepelky hnízda,
tu kmít, tu světla přívaly,
tam jako had se kutálí

po stezce holé na skály,
kde vítr hvízdá.

Když celý vedrem propocen
setřesu můru, když můj sen
tvou bílou září porosen
je hrůzy prázen,
když jako sova bloudívám
ve stínech noci, nevím kam,
to tím, že luno tebe mám
rád jako blázen!

Neb tebou v letě potají
víc milující vzdychají
v krok ciganů, již těkají,
pláš spanilostí.
Ó, paní tmy, to je tvůj jas,
že v báseň moji pel svůj strás'
pln půvabů a divých kras
květ původnosti.

Stromy

Ó stromy obrovské, zim dusných mučeníci,
vy lyry pochmurné, v nichž bouří větrů zvěst,
ať čníte bez listí, či lupením se tmící,
vás básník miluje, váš spleen též jeho jest.

Z vás pohled malíře si nadšení rve blesky,
když pálí žízeň jej po všem, co malebné,
neb vy jste nesměrné a gigantické fresky
a země nahoty jste zdobí velebné.

Z vás vkrádá podivný se magnetismus v duše
pln něhy básnické a hořké lahody,

a když vy šumíte, to řeč, již zkouší v tuše
s velkými básníky ret spící přírody.

Když blesky s vichřicí, když letí krupobití,
tu lesy moře jsou, v němž proud je každý strom,
tu s dubem ohromným i hloh se začne chvítí,
a dlouhý jejich vzdech zní v děsném víru tom.

Tu vy, jež často jste jak ze mramoru němy,
jež spíte hluboce jak srdce bez výtek,
vy stromy vyjete, lomíte haluzemi
pod cvalet vichřice, již divý žene vztek

A v letě unylém pták usne zlatohlavý,
jak zavře víčka svá ve vašem hamaku,
vy velká stínidla jste kamení a trávy
stín v svěžest velkých vod mísíce v soumraku.

A pod žářem psích dnů, jenž na člověka tíhne,
když vyschnou rybníky, rákosu zrcadla,
ve těžkém ovzduší, ve kterém mor se líhne,
bez hnutí vznášíte svá čela usvadlá.

A v sklonu jeseně tu smutek ve vás dřímá,
že čníte v samotě bez květů, ptáků, hnízd
pod nebem mlhavým, v kterém čas ob čas hřímá,
zdá se, že tíží vás až k zemi žlutý list.

Jen v nocích májových pod paprsky hvězd spité
kol vůní, kterou zem se plní veškerá,
vám zapomnění lze své boly věkovité,
jež v spánek skolébá dech vánků z večera.

Tu pára lahodná se kol korun vám vznáší,
když noční ztrnulost zaplaší jitra nach,
a večer vzrostete, že stín váš skorem straší,
až básník chvěje se, jak by jej schvátil strach.

On ví, že pod vámi se vždycky drama hraje,
když den jest, se zvěří, když noc, se strašidly,
že v hluku nejmenším fantomy uzřít z báje
neb vlky bloudící, vám oči prohlídly.

Vás pálí slunce hlod, vás šlehá víchr chladný,
vás živé ve rubáš dech zimy zašije,
vy stále trpíte, až sekery hrot pádný
nad vámi zafičí a peň váš rozbije.

Kde všady žijete, ó duby, sosny, jilmy,
ať v městech, na polích aneb skal na suchu:
ten smutek ohromný vždy bratr věrný byl mi,
ježž vaše haluze kol sijí do vzduchu!

Memento

V tvář světu chrstna v hlučném ryku,
ač nehne jím, svou marnivost,
je člověk muška okamžiku,
ježž kasá se až na věčnost,
on, tělo, hejří – ale v strasti
duch s křídly, čas ho rozdrtí,
toť stéblo trávy nad propastí
před smrtí.

Pak chladnou, fialovou rukou
na loži škube, tahá šat
a chroptě týrán divou mukou
jest páží, které nezří, jat,
on cítí, jak se v srdci svíjí,
jak syčí, až ho uškrtí
hlas výčitky, jež rovna zmiji,
ve smrti.

Pak v prvky své se rozpadává
a rozptyluje, kořist' tmám,
jež vichr časem vyhrabává
a rozhází v svět, kdo ví kam.
Pak přijde fantom, zapomnění,
těch prvků paměť rozdrť,
svou tíhou sletne na ni v snění
po smrti.

Ballada o duze

Zem celá, bařiny i květy kol a tráva
juž začly do sebe vše slzy deště pít,
hmyz opět vylézá a ptáče v let se dává
ku stromu, větru dech jež pílí osušit
na dálném obzoru tón sazí hasne smyt.
Přes vršek rezavý, hle jak se duha klene,
lesk hází na rybník i skály zasmušené,
v střed v kruh se spojuje a jasně září v mších,
jak velká podkova oblohy zatažené
modř, zeleň, indigo, žluť, oranž, šeřík, nach.

Hub čeled na mezi ten liják oplakává,
svůj rychle pospíchá parasol otevřít,
v „ce“ cvrček cvrliká a v „je“ ropucha lkavá.
Do jejich souzvuku svůj noře sen a cit,
zem deštěm zkyprélou nechává večer snít.
Pod mostem duhovým oblohy udivené
se mlhy plachy dav jak polekaný žene,
zem parou oblitá se zdá unikat v tmách,
a slunce v západu umírá přemožené
v modř, zeleň, indigo, žluť, oranž, šeřík, nach.

Ve vzduchu šedivém vlá vůně pronikavá,
jež stoupá z močálů, v nichž chví se modrý třpyt;

a hříbat ržání slyš, jež hostí louka smavá,
a světla mroucího ten slední, matný svit,
ves hlalol, všechen lesk jde v luno noci mřít.
Nad vodou, nad kterou sní vrby zamyšlené
ve tichu mystickém, a v snění na vlnách
zříš mizet pomalu ve kráse nezmenšené
modř, zeleň, indigo, žluť, oranž, šerík, nach.

Poslání

Ty srdce, o které mé srdce opuštěné
ve bouři osudu se vzpírá poděšené,
jak anděl zářivý když přišla's ke mně v snách,
tu duha zaplála v mé oči zaslzené:
modř, zeleň, indigo, žluť, oranž, šerík, nach.

Poslání

Ty srdce, o které mé srdce opuštěné
ve bouři osudu se vzpírá poděšené,
jak anděl zářivý když přišla's ke mně v snách,
tu duha zaplála v mé oči zaslzené:
modř, zeleň, indigo, žluť, oranž, šerík, nach.

Mrtvé oči

Po velkých, cudných očích těch
zde nezůstalo stopy víc,
ač hnaly závistí krev v lím,
šly, kam jdem všichni. Marný vzdech!

A byly, jakoby je vdech
ty modráčky dva zřitelníc,
po velkých, cudných očích těch
zde nezůstalo stopy víc.

A často v noci, v úzkostech,
v nichž tajů skryto na tisíc
je u mne, kol se vznášejíc;
však díry zřím jen ve kostech
po velkých, cudných očích těch.

Svědomy

Svědomy zří do nás v tiši,
jako kočka po tmě vidí,
slavní, sprostí, všichni lidi,
neznabozi, zbožní mniši.

Darmo, každý neuspíší
před ním skrýti, zač se stydí;
svědomy zří do nás v tiši,
jako kočka po tmě vidí.

Chladným zrakem dokud dýší,
a krev život v žilách řídí,
svědomy v taj srdce slídí,
přečte vše v nás, sčítá, líší.
Svědomy zří do nás v tiši.

Ticho

Jeť duší věcí mlčení
těch, které chtějí taj svůj skrýti,
a mizí hned, jak den se vznítí,
vzplá v červánkovém plameni.

A hojí nervů rozchvění,
jež lítosti hlod a hněv cítí,
jest duší věcí mlčení
těch, které chtějí taj svůj skrýti.

Ba nad salonů víření
kout lesní volí, kam jen svítí
po taji měsíc a se třpytí
ve chmurných stromů šumění.
Jeť duší věcí mlčení.

Opozděná

Pasačky naší hlasný smích
ku rybníku až od vsi zněl,
a údol šeril se a tměl,
a chmurný měsíc jen se mih.

Sněť stromu, trávy stvol se chvěl,
a vlny též a žáby v nich –
Pasačky naší hlasný smích
ku rybníku až od vsi zněl.

Hoch z vesnice ji v šeru stih',
neb její slovo dávno měl,
od jilmu divý výkřik spěl,
a v rákosí jak povzdech ztich'
pasačky naší hlasný smích.

Moucha

Dne k poledni když schýlen běh
ve dusném a tížícím vzduchu,
polétá moucha v hlučném ruchu,
kde křemen, vlny, štíty střech
se nítí sluncem v jeden žeh.

Kam pohneš se, na stranách všech
ten malý upír zní ti v uchu,
tu hraje ti, tam ssaje v spěch

svou potravu, tak letem duchů
se vznáší k hmotě, k lidí sluchu.

Pohání hnutí hmoty v puchu,
ji zúrodňuje v letech těch,
jsouc činná v žití krátkých dnech
k přírody slávě v souši, suchu
a sama nemá o tom tuchu.

Laň

Do svitu luny říše laň
a slzy roníc hořce kvílí,
neb její malý kolouch milý
dnes někam zmizel v lesní tmáň.

I stojí a vzpomíná naň,
bol svěřit rodným hvozdům pílí.
Do svitu luny říše laň
a slzy roníc hořce kvílí.

Však ticho. Němý hvozd i pláň,
ať jak chce říše, sténá, kvílí,
šij bílou v mračné nebe chýlí,
tak bolu, lásce platíc daň –
do svitu luny říše laň.

Svlačec

Je svlačec bílá zářná číš,
jež nad zemí se tiše houpá,
v něm jepice svá křídla koupá,
slunéčko vlez tam jak v skrýš.

Žampion popraskaný již
v slunečník často nad něj stoupá; –

je svlačec bílá, zářná číš,
jež nad zemí se tiše houpá.

Když pole dusí vedra tíž,
a kůra praská a se loupá,
nastaví číšku v mračna skoupá,
ó lijáku, ji naplniž!
Je svlačec bílá zářná číš!

Zle oko

Zlé oko za mnou všady kráčí,
v něm hany, výtky zjitřené,
v něm záští chladný had se stáčí;
jak pevné oko skleněné
je vraha, jež kat k špalku vláčí.

Bez únavy zlé oko dračí,
tu napřed, vzadu plamenné,
kam hnu se, padám, za mnou kvačí
zlé oko.

Můj zmar se bezpečně v něm zračí;
ó žluté oko vznícené!
I v noci zřím je ztemněné,
já zvěř, krotitel ono, tlačí
a vrtá mne, mou duši páčí
zlé oko.

LOUIS DE RONCHAUD

(1816-1887)

Vydal veršem: *Les heures* (1842), *Les comédies philosophiques* (1883), *Poèmes dramatiques* (1885), *Poèmes de la mort* (1887). Psal pod vlivem antiky a Lamartina verše vynikající čistotou formy a precizností myšlének.

Řecké sochy

Myšlénka antická spí v mramor vryta,
jak dryada ve kůře stromů skryta,
ty slyšíš, sladkým jak se ozve hlasem,
zříš, noha tuniku jak zvedne časem.

Bůh lyry tkne se prstem, v hudbu splítá
se věrný souzvuk, plesem jest a jasmem
a portik polobohů směs již vítá
a bohů rod a bohyň s plavým vlasem.

A s božským tvarem myšlénka se pojí,
a v troskách posud celá krása stojí,
kus minulosti, každý jí jest sycen.

Pod nebem chladným, jež svit bledý lije,
velkého lidstva srdce v sochách bije,
duch jeho vstává z hrobu krásou vznícen.

LOUISA SEIFERT

(1845-1877)

Vydala sbirky: *Rayons perdus* (1868), *Les stoïques* (1870), politické a časové básně *Les saintes colères* (1877), *Comédies romanesques* (1872), prosou román *Meline* (1876). Po její smrti vyšly vydány od její matky *Poésies inédites*.

Štěstí

Jest lidské štěstí pták,
prst mějme na ústech!
Jest lidské štěstí pták,
jejž splaší každý dech;
síť není jemná tak,
by chytla jej a v mrak
ulétne v jeden spěch.
Prst mějme na ústech!
jest lidské štěstí pták.

Je tu, jde, prchá v ráz.
Ó mlčme v štěstí svém!
Je tu, jde, prchá v ráz,
ta hra jest zápasem.
Pst! každý ztaj svůj hlas,
jej svábí ticho zas,
táj láká jej blíž sem.
Ó mlčme v štěstí svém,
je tu, jde, prchá v ráz.

Poslání

Jest lidské štěstí pták
kolibri, dá se v spěch,

duch prohýbá se pak
pod ním jak třtina v snech;
pst! každý ztaj svůj hlas,
skryj ticho noci nás.
Ó mlčme v štěstí svém!
Je tu, jde, prchne v ráz.

ARMAND SIVESTRE

(1837-1901)

Velký lyrik malebného a hudebního výrazu. Vydal *Rimes nouvelles et vieilles*, *Les renaissances*, *La gloire de souvenir* (1866-1872), *La chanson des heures* (1878), *Les ailes d'or* (1880), *Le pays de roses* (1882), *Le chemin des étoiles* (1885), *Roses d'octobre* (1890), *L'or des couchants* (1892). Mimo to množství drobných humoristických povídek a črt.

Píseň

Hrdlička dala se v let,
v tom ruce tvé se zavíraly,
z obrysů křídel jí hned
svůj vděk a černý útvar vzaly.

Jakmile kyn jich se vznes',
ten úběl, vlnivý skvost, výše,
řekl bys, radost a ples
to ptáka, když chce vzletět výše.

Ó světlo! ó stíne jich,
svou duši cítím uvězněnou
v těch bílých ručkách jak sníh
a přece světlu navrácenou!

U rakve

Co každý v kropenku sáh' chvějnou rukou,
by přikrovu se dotknul naposled,
já na rakvi zřel růži, vedra mukou
juž vadl ve věnci jí bílý květ.

Bůh ví, pod svatou rosou osiřelá
zda v rakvi duše spala lehčeji,
leč květ jsem viděl, otevřel se zcela
a na chvílku vzplál pod tou krůpějí.

Píseň

Když v tvoji kráse potrvají
vše krásy, které urve čas,
nechť dále růže umírají,
na ústech tvých plá jejich jas.

Když ústí a v tvém lesku plají
vše lesky, co jich v světě jest,
nechť dále lilje odkvétají,
je na tvém čele vidím kvést.

Když v bytosti tvé zažihá se
žár, který hasne ve mraku,
nechť vzduch jej zhltlí, v nové kráse
on zaplá твоjím ve zraku.

Když v duši tvoji odpočívá
duch půvabů všech, každý vděk,
co růže mi, co hvězda snívá,
Ty's vůně jen a paprsek!

Setkání

Zrak černý – rety jahodami plály,
a těžké vlasy, nočních stínů změt,
v mé srdce vrhly děsný, zhoubný jed,
jímž trpím rád, ač hluboce mne pálí.

Ó, bledá hvězdo, skrze větve z dálí
tvým svitem v plamen trysk' můj mozek hned,

ó, ženo, vypučelá v plný květ,
ó, lásky žni! ó, krásný hrozne zralý!

Jak vzkříšený, tvou vůní opilý,
své lásky vidím stávat z mohyly,
však nejsou tak již hořké mojim rtům.

Tvé hrdé krásy pablesk mne tak strh',
že bez přání a tuch se duch můj vrh'
do tůně trpkosti a smutných dum.

Astarté

Ta ve větru jež svoje vlasy plete,
v nichž rudé slunce celým jasem kvete,
než sestoupí ve hlubokou tůň moře,
je Astarté, dceř neúprosných vln,
je krása věčná, jež tě mučí, světe,
ret jejíž, muk i divých plesů pln,
sůl moře hořkou pro naše má hoře.

JOSÉPHIN SOULARY

(1815-1891)

Jeden z prvních mistrů sonetu francouzského. Sebraná jeho díla poetická vydal Lemerre (1872-1888) ve třech svazcích.

Vidění

Co vidíš, dítě, v obzor noříc zrak?

– Já orla vidím s chmurným pohledem,
skrání v nebi má a spáry deptá zem. –
To dítě genij, nekonečna pták.

Hled' dál, co vidíš? – Zhoustl azur v mrak,
a v blátě, slinou která svítí v něm,
plaz vzteká se a svijí kruhů stem. –
To dítě zášť, ten orla schvátí drak.

Hled' dál, co vidíš? – Žena tváře cizé
v skřípání zubů prázdnou vazou hryze.
– To dítě bída, hlad ji rve jak chrt.

Co ještě vidíš? – Rozkoš nekonečná,
toť Psyché, žití věčná dráha mléčná,
toť, otče, sláva! – Dítě, ne, to smrt!

Kroky v písku

To byla nožka malá – nožka panny,
tak drobná, plachá, pružná v lehkém skoku;
princ z pohádky za popelkou sto roků
by bloudil za ní, v úhly světa štvaný.

Však ani nožka ne, to pouze oku
byl písek nožky stopou znamenáný.

Dím: Najdu Popelku! a na vše strany
ji hledám krásnější ve každém kroku.

Tu stopu hledám takto již dvě míle.
Teď u jezera stojím, stopy milé
u modrých vln se náhle v písku tratí.

Zpět – netrefím. Na levo, v pravo hráz. –
Ulétla Popelka má v prostor as?
Jen hlubou tůň zřím němou jak smrt spátí.

Přijímání

Jsem dob všech člověk, duše má v nich zpívá,
všech rty na chlebu dlí, který mne živí,
touž jiskrou vzplál jak jejich můj duch snivý,
všech jeden zárodek, všem hrob týž kývá.

Jest včera minulost, v ní zítřek zpívá,
na lidstva pokroku všech úděl živý,
kdo můžeš, žití všech chyt' s všemi divy!
Má píseň plačíc blaho všechněch vzývá.

Ó zhasni, svatý hněve! Co mi eden,
kde z hodovníků chyběl by jen jeden?
Ten jeden zviklá váhu spravednosti.

Pryč s každým já! Na lidstva hodokvase
byť celé jednu hlavu mělo, zase
i její mozek mojí bytost hostí.

Na knihu hodinek

Je život roven ku silnici,
jíž úzkou jdeme v stálém boji,
na levo Ďábel, svůdce, stojí,
Anděla máme po pravici.

Dí první: „Lstí, lží vítězí,
bližního vyssaj zlobou svojí!“ –
„Trp,“ druhý dí, „a v těžkém znoji,
mír hledej ve samotě svící!“ –

A člověk v prostředku jich kvílí.
Ten křičí: „Prodli, počkej chvíli!“
A druhý opět: „Prchni plaše!“

Však mudrc pravou cestu cítí,
za křídlo Anděla se chytí
a za dráp vede Satanáše.

Eva

Já znal tě, Evo, když jsi byla malá,
když korotvičkou jsi se popelila
a v dětské nahotě všem objevila,
co skrýti zraku dne je péče stálá.

Ted' velká, krásná přede mnou jsi stála,
jdeš královnou, v níž gracie i síla,
mé touze, jež by v prostor zabloudila,
hráz, která víc nás nesloučí, jsi dala.

Jdi, choti máj svůj dej tak různý, čist!
Však dětství tvé snu zavřený jest list,
on kouzlo nepozná, jež duch můj cítí.

Mne v tobě žena jako dítě těší.
Ach, žena! Rozkoš s tebou zahřešiti,
ach, dítě! Zřít, že taký anděl hřeší!

Praetexta

Jeť v božském vzrůstu stálý pokrok žití,
včerejší tělo nemáme juž dnes,

jak oděv, nošením jenž v cáry kles,
vliv cizích těl též tělo naše cítí.

Na každém trnu kus jeho se chytí,
to bludů, vin, křivd, hříchů pestrá směs,
čas hlodá je i červ i bouře běs,
až Harlekinův šat pln děr v dál svítí.

S ním rovněž duše bere formy různé,
však vedle těla, jež se kazí, hyne,
plá v síle větší, v kráse roste lůzné.

Až rozrazí v sled úzké pouto stinné,
kdes v koutě hnusný cár svůj ležet nechá,
pro vhodnější šat do hvězd sobě spěchá.

Plný souzvuk

Kdys na podzim jsem bloudil v lese,
to uchu převzácný byl hod:
roh, flétna, oboj v svorném plese
kdes hrály jako o závod.

Roh, flétna, oboj na vzájem
satyrů zápas opěvaly,
roh, oboj, flétna, zvuk to, v něm
gracie svorně tancovaly.

Já za nimi šel. Náhle křik,
já houštinou jsem za nim vnik',
„Ó pomoc, vražda!“ křičím dál!

Roh na mol zpitý, bez dechu,
ten flétnu škrtil na mechu,
jíž oboj kapsy vykrádal.

Prsten smrti

Já umřel. Duše, plachý dým, se chvěla
nad tělem, na červy se zadívala,
ty černé hrobaře; v tom rána zněla,
jež hladové ty hosty polekala.

Já prsten měl, který mi milka dala,
v tom hrobníka dlaň po mém těle sjela
a brzy třpytný prsten v hrsti měla,
z tuhého prstu – cítil jsem – jej vzala.

Dva kroky stála jeho milá v tmách.
Jak zřela klenot lesknouti se, nach
tvář zbarvil jí, v té vzdala se mu chvíli.

Já mezi nimi stál, co dech můj pili.
Co potom? – Devátý již měsíc snem,
já znovu zrodil se – tím prstenem.

Ocún

Vzal člověk plod, jež počasí mu dalo;
zem vysílená, kde díl jeho, ptá se.
Na vlhkých lukách ocún pozvedá se,
sta číšek se pro slzy října vzpjalo!

Mé mládi všecko dalo, co v něm plálo,
chce duše spát, kvíl zní v mé písni hlase
a v brázdách srdce v bledé svojí kráse
sta jednotvárných, smutných květů vstalo.

Toť, upomínko! tvůj truchlivý květ
nám roste z nader jako z půdy jed
v tom květu, který roven liljím niv.

Pryč odhod' jej, on ledný úsměv hostí!
Kdo lásku hledá v něm? – Květ minulosti,
mřeš jeho šťavou, slzami je živ.

Atra cura

Ty prelude, jenž všade, v každé chvíli
neht vrýváš svůj v mé zamyšlené čelo,
jenž dechem kácíš, jak nic v prach by sjelo,
mých plánů tkanivo, jímž hlava šílí.

Hnus v rozkoši jsi, tebou ctnost se mýlí,
jsi zmatek, úzkost, jíž se nitro chvělo,
host vyhnán stokrát, osten v líné tělo,
mluv, starosti, mystický tyran jsi-li?

„Když smysly spí, já smysl jsem, jenž bdím,
jsem zvonek, v sluch jenž k únavě ti zním,
jsem černý pták, jenž k luzným snům se kloní.

Jsem přemet srdce a jsem výkřik duše,
jsem chmurný zvoník v noci tvé v zlé tuše,
jenž kráčí časem a na věčnost zvoní.“

Božská Antithesa

Zvon pohřební lká v staré zvonici –
však vzduch se tuchou jara sladkou chvěje;
vchod chrámu, v smutek každá zeď se kreje –
však nacheť hoří západ zářící.

Pohřební průvod volným krokem spěje –
ve vzduchu vlaštovek roj vířící,
slz proud se na rakev z všech očí leje –
však tráva hraje perel tisíci!

Zde hřbitov již a tělo již tam noří,
kněz tiše prosby mrtvých zahovoří:
„Ó vrať se k prachu, jednodenní prachu!“ –

A pole kvetou, vše tu plá a klíčí,
a nezměrné hlas Přírody kol křičí:
„Vzplaň, věčná krásu, a vstaň v novém nachu!“

Cestou

Ký obraz! V snění dlouho při něm zůstanu,
jak cirkus, vystavěný ku hrám titanů.
se skály rozepjaly v půlkruh neobsáhlý,
tam jak hlavice sloupů, stupně tu se táhly
oblouky obrovité a pilíře smělé,
z nichž dál se rozvíjely v stuhách lesy ztmělé;
změř velká, fantastická, zvoucí ku závratí,
zelených tónů vír, jenž v odstínech se tratí,
mohutný chaos žití, oko zkalené
se hrouží tam v svém letu, v snění zmatené
se zmítá v tísní dojmů, které darmo váží,
je velkolepost láká, děs je zpátky sráží.

Ves pod zvonící štíhlou v strmé skalní stráni
se trpaslíkem zdála, jenž se dolů sklání,
když zvonek její cinkal tence, slabě, jemně,
já řek' bych, z mraků padal jeho nápěv ke mně,
já řek' bych, na beránka hrdle rolnička,
zpěv zřídla, v hnízdě ševel, v keři pěnička.

Kaskada stěnu vroubic, vrhá na ni duhy
a nad propastí klene zářné, smělé kruhy,
a vody rozpěněné se těžce dolů taví
jak démantový balvan veliký a žhavý,
pak pro vždy proměněny valnou na řeku
svým chladem v bezdnu živí flóru pravěku.

A v půdě, kterou noha se chvět a hýbat cítí,
lze velké, černé díry v úpatí skal zřítí,
to jícny, z kterých druhdy v mnohý výmol srážný
se hnala bystřeň divá – nyní zejí prázny
jak prázdné zřítelnice, nekonečnost černá
jak z vyloupaných očí z nich hledí nedoměrná!

Zpěv srdce

My všickni máme ve svých řader skrýši
rudého moku pohár kypící,
ó podávejme si tu božskou číši,
druh druhu srdce dejme cítící!

Ó krásné slunce chce být naším bratem
nám rádo přejíc jasu svého vděk,
kde srdce truchlí, zlatý paprsk chvatem
pospíchá sladký klást tam polibek.
Ó synu Adama, vzhleď k nebi odhodlaně,
tvě zářné oko vše má oživit,
strach lásky první nach tkal na tvě skráně,
ó hled' ho lásky opojením smýt!

Juž dosti dlouho proti pyšné hrázi
snů lidských roztřískal se volný proud;
z nás každý srdce za metu ať hází,
tak nejspíš můž' se vyprostiti z pout.
Dost umírání! Bledá naše máti
lká pro své děti, a krev drahá jest,
jeť naší hrud', jež může láskou vzpláti
a dvojnásob, když snáší bolu trest!

My všickni máme ve svých řader skrýši
rudého moku pohár kypící,
ó podávejme si tu božskou číši,
druh druhu srdce dejme cítící!

Ó vzplaň tvůj den, přírodo dobrotivá,
jež rozmar každý blaze ukájíš,
tvé víno ať se v číše všechněch vlívá,
tvůj chléb ať v hojnosti má každá chýš!
Dost místa u zkvětlého tvého stolu,
chuť dodává ret retu žízňivý,
a ruka hledá ruku, srdce spolu
bratrství svazek pojí blaživý!

Ty otče násilnictví, chmurný Kaine,
spi klidně vedle tvého Abela,
juž nehlodá tě červů družstvo tajné,
krev spravedlivých tak juž vzkypěla,
že pekla žáry jsou jí uhašeny;
kde zločin po trestu dřív muset lkát,
vše hněvy láskou teď jsou udušeny,
a oběti své nyní podleh kat.

My všichni máme ve svých ňader skryší
rudého moku pohár kypící,
ó podávejme si tu božskou číši,
druh dejme druhu srdce cítící!

Od chvíle té, co Kristus v hrozné noci
svou slzou lidské slzy posvětil,
je srdce lidské opásáno mocí,
zkad naděj vstává s plukem nových sil.
Jak hrnčír stáčí dřív ve vodě živé
tu tvrdou hlínu, než-li dá jí tvar:
tak věčný otec v slzách srdce divé
nám hněte, než je v lásky vrhne žár.

Jeť pevná v srdci lidském v dobro víra
a srdce požehnaný kalich jest,
v něm láska hostij světlá, v něm se sbírá
a vesmírem hřmí brzy její zvěst;

a jak dlaň uzavřená srdce malé,
když otevře se, obejmá svět,
nuž otevřme je v lásce neskonale,
obejměm Boha, jenž nám v nitru zkveť!

My všichni máme ve svých ňader skrýši
rudého moku pohár kypící,
ó podávejme si tu božskou číši,
druh druhu dejme srdce cítící.

DANIEL STERN

(1805-1876)

Marie Sofie Kat. de Flavigny hraběnka d'Agoult proslula více prosou než veršem. Psala román *Nelida* (1846), studii o Dantu a Goethovi, dramata: *Tři dny ze života Marie Stuartovny a Jeanne d'Arc*, *Dějiny revoluce r. 1848* a *Dějiny počátků republiky Nizozemské*. Sebrané maximy filosofického jádra vydala v knize *Esquisses morales*.

S bohem!

Ne, neuslyšíš, že by tvrdým rtem
v tom s bohem posledním snad výtka zněla,
žal nad tvou nevěrou, žluč v hněvu zlém,
jíž plna moje duše celá.

Ty budeš myslit, jak to všední zvyk,
že slzy včírka jsem dnes zapomněla
a věrnost zlomila jsem žertem v mžik
a cestou svojí dále spěla.

A vědět nebudeš, že věrná víc a víc
jsem cestu bez návratu v podíl měla
v noc věčnou před milencem prchajíc
jsem lásku spolu odnášela.

SULLY PRUDHOMME

(1839-1907)

Sebraná díla poetická vydal Lemerre. Obsahují čtyři skupiny menších básní z let 1865-1866-1866-1872-1872-78 a 1878-1879 s velkou básní didaktickou *La justice*. Mimo to vydal zvlášť větší skladbu filosoficko-didaktickou: *Le bonheur* (1888) a pozdější lyrickou *Le prisme* (1885).

Chlív Augiášuv

Elidský Augias měl tři tisíce volů.
Jakmile viděl je, byl štěstí na vrcholu,
v nich cenil jmění své, jež dlouhou spořivostí
byl získal, žarlivý však osud v svojí zlosti
se mstí; zdi, ve kterých skot bučící se skrýval
se tměly spustlé, chlív jak příšera jen zíval
ze stružek bahnitých a z kalu stáje, běda!
se vznesla Furie tak děsná, hrozná,bledá,
mor. Kolem krajina v dál zela nedoměrná,
ni brázdy na poli a tráva suchá, černá
pod slunce paprsky, jež bez hnutí se zdály;
pastýři do města se v kvapný útěk dali.
Jen sem tam hubený skot bloudil osamělý
a s nebe Apollon, ten dárce světla skvělý,
však často podrážděn tím, čemu světlo dává,
déšť hněvných šípů svých sesýlat neustává.

Král ve svém paláci se zavíral dny, noci,
lid nechal bouřit se, dvůr plašit, bez pomoci,
a jeho synové hřešíce na své mládí
jen smrti směřjí se a ve spolek se vadí
a s hlukem perou se o poslední kus masa

a lačně hltají, poslední zlatoklasá,
co poskytá jim žeň. Král s duší nedojetou
své váží poklady a korunu svou zlatou,
jež nemůž' zachovat, co těžká rána ničí
své zlato, pouhé nic, když v zemi plod neklíčí.
A smutně trávil tak sklamané stáří bolem.
Tu slyšel, Herakles že prohlíží kraj kolem,
i dal jej zavolat, své neštěstí s ním sdělil:
Viz, mor co zahubil, žár do kola co sbělil,
pluh v poli opuštěn od kleté ruky stojí,
vzduch mrtvý, otráven, slyš, vyčisti stáj moji,
a já ti nabízím, co nejdražší mi v světě,
díl volů desátý! – Syn Zeva v síly květě
a srdcem, postavou nad něho třikrát vyšší
se usmál, mysle jen na dobrý skutek v tiši.
Však vida přechetné kol syny krále státi,
děl: Celý podnik ten mně nelze na se bráti,
svou provedu jen část, však divím se, že mládci
tak líní, lhostejní a neteční jsou k práci.

Já, Cres děl, statný jsem a umím krotit koně,
sám páru novému vůz svěřím v divém honě,
ať bič je podráždí, ať stín je třeba zleká,
a nikdo jako já komoni, jenž se vzteká,
pěn plnou tlamu v ráz nesevře lehčí dlaní,
po kraji propasti bez všeho namahání
čtyř hřebců otočím spřež divou v nové reje,
mám pevnou půdu rád, jež duní a se chvěje,
však nikdy nepůjdu za tři sta býků cenu
své nohy ponořit v bahniště toho pěnu.

Děl druhý Phénios: Já nemám srdce baby,
leč v nehodný ten čin mne nikdo nepřivábí,
psů smečka divoká v hor stínů, mezi lesy
za stopou pádící, štěkajíc v jedné směsi,

ryk trub, luk napjatý, srst', z které krev se řine
a kanec skácený, jak balvan jenž se šine,
to pouze radost má! To věru trudné dosti,
a často potvory, ač nebojím se, v zlosti
jsem cítil, k hrudi mé, tesáky jak se tlačí.
Ať špiní se, kdo chce! Mně sláva lovu stačí.

Děl Megas. Herakle, mně dokaž, že se bojím,
ať přijde zápasník, já zmužile mu stojím,
mé páže sevrout jej, až lupne mu to v kříži,
jej stisknou, jeho šij mých páží pozná tíži,
já běžím, hodím disk, jak daleko jen žádáš,
na pěstě biju se, král her, leč darmo bádáš,
bys dokázat mi moh', že chlív je tělocvičnou.

Hníst hlínu lepkavou, z ní dělat vázu slíčnou,
jíž ovál plný jest a profil přiměřený,
vše hloubky změřiti, reliefy zdobit stěny
a kolem sestrojiti nymf tanec neustálý
a umně zatočit dvě ucha do spirály,
víc věru neumím a víc netoužím ani,
mně statky, výboje a moc – jen liché zdání,
já pouze miluju. Tak Phile čtvrtý pravil.

Kdo s hnusem bojovat se bál anebo znivil,
ten ještě boji se a silný není věru,
děl Herkul, pro mne smrt je hračka v sluje šeru,
ať nazývá se lev, ať morem sluje tady,
ty lovče zůstaň zde, ty athleto, zvlášť mladý
ty pěkných obrazů příteli, zůstaň, hochu,
dál miluj, druhu můj, jež baví hlíny trochu,
v tom čase výbojů, kde vražda jen se šklebí,
ku mravů zjemnění je tebe zapotřebí.
Jdu sám! A odešel, a hrdopyšky nechal,
nechť v ironický smích za ním jich pozdrav spěchal.

Jen Philé ve slzách sám cítil hanbu bratří.
Král pozoroval vše jak věc, která se patří.
Jdi, pravil v úsměvem, vím, práce tvá je tuhá.
Lid zdravil s jásotem božského dobrodruha.

V mlčení nádherném kol všecky chlívky spaly,
jak věc bez překážky, již smrt v svůj závoj halí,
dál tiše hniloba v nich bujela a vřela,
jak obra hnijící by kostra v slunci tlela.
Svou silou Herakles tu těžkou práci měřil,
že rázem najednou ji dokoná, on věřil.
Juž brány zavřené on starou veřej točil
a v černou kloaku jak v bránu Hadu vktočil.
Hned pavouk z peلهu jsa splašen mizí v stínu
v zrak jemu vrhaje svou šedou cupaninu.
Až po pás hluboko on v bahniště se chýle
svou hlavou naráží o stropu trámy shnilé,
vzduch pln jest výparů a tíží jej a tlačí,
zde býků mrtvoly ve špíně, ve chumáči
mu cestu tarasí, a rychle na vše strany
plaz lesklý, černý hmyz kol prchá polekaný,
a on tmy žijící pod svojí patou cítí
a šedý netopýr, kněz temnosti, se řítí,
od stropu s pištěním jak černý blesk se snáší,
much těžkoletých vír z mrch hromady se plaší
a hraje v temnosti svých křídel klamným zlatem.
Na strašném místě tom smrt po něm sáhla chvatem
a brzy vrávorá, a jeho silné plíce
jen zvyklé na vzduch hor a lesů borovice
se těžce nadmulý chroptíce po tom vzduchu,
rty jeho zbledly, v leb krev bílá v bouřném ruchu.
Pryč! rychle odtud! ven! a cítil, kterak padá,
a poznal, co to jest, když údům mizí vlada,
by vůle řekla „chci!“ Však dále odhodlaně!

Zde umřít? Nikoli! a hmatáje až k bráně
se dodral s nejvyšším sil napjetím. „Zdaž víme,
ó vzduchu, svatý dne, čím jste, když okoušíme
tu vaši lahodu a vaše dobrodiní?

Jen dech váš athlety a dobrodruhy činí!“

Vstal, chvíli přemýšlel. Jak sladko patřit kolem,
jak sladko dýchat! a s jakým těžkým bolem
je těžká povinnost, bez vzduchu, dne a v boji
když člověk octne se před různou cestou dvojí,
z nichž jedna „šťěstím“ jest, a druhá trpkou „ctnosti“,
jak stezka neschůdná se ztrácí do výsosti,
a znova kdyby měl zas počít svoje žití,
jak člověk z všeho zla nejvíc jen závist cítí.

A pln těch myšlenek on bloudě došel k břehu,
kde tekl Alfeus ve srázném prudkém běhu,
a radost bleskem hned mu ozářila líce.

Snil. Tato voda zde, obrovská pomocnice!

Hned měřil zrakem svým řečiště stezky křivé,
sklon půdy, sílu vln a jejich rázy divé
a pravil: Otec můj mně poslal, řeko, tebe.

Já ustoup' před chlívy, však s tebou, posle z nebe,
s tvým proudem zmohu je svou paží pomahaje.
Pojď', já tě přivedu! ty vymeteš ty stáje!

Les blízký jemu dal hned vše nářadí k tomu,
sám sobě urobil klín z nejstaršího stromu,
kmen hrubě přitesán byl jemu těžká stoupa,
jak sochař v skálu bil, nechť slunce žárem stoupá,
on v hlíně nohy své, nechť žehly jeho střely,
bez stesku pracoval dál dělník osamělý,
až oklamán pak dnem, ač stejně svěží síly,
na kraji příkopu při měsíci zdřím chvíli.
A záhy v hlubokou a valnou strouhu vběhla
vln smečka divoká a hučíc výše šlehla,

na chlív se uvrhla a rostla v stálém spěchu
a s tmavým duněním na stavby bila střechu
i padly pilíře a v zmatku, v směsi plna
a s býky, hadíaty, jak pozvedla je vlna,
strž vzdmuta rostla výš, ty ostrovy z ní čněly,
a v středu příboje stál Herakles sám, smělý
a hřbetem, rameny a rukama a hlavou
vln spádu pomahal tu míse bouři dravou.
Ó vlna pochmurná ve jícnu Scilly méně
hřmí než ta potopa zde vyjíc vyděšeně
a lodí zobáky, jež dravá bouře drtí,
tak nesrážejí se, jak trámy ve padrti
a moře Jonické, kam trosky ty se valí,
k zděšení Tritonů se černým zdá být v dáli
a nad tím chaosem, nad spustou touto blahou,
mrrou hvězdy čtyřikrát svou krácejíce drahou,
až voda konečně do prostorů všech vníká,
je čisté nechajíc po černé dlažbě stýká.

Jak vítěz do města, jež vzdmuto boje vlnou,
jde zvěstovati mír, ač zbroj má krve plnou,
on nestrás bahno své, bez odkladu po práci
šel lidem jásavým obklopen ku paláci;
vlas blátem potřísněn mu čelo bil i tváře
a kalem pocákán jde Alcid štěstím záře,
nic v kráse netratě však strašlivější chvátá
jsa bohu podoben půl z bláta a půl zlata.
Juž přišel; velebnost, jež z očí jeho plála,
smích, který zbudil se na ústech mnohých, sňala
neb krále synové mu slávu záviděli.
Leč jeho zbláceným když skráním smát se chtěli,
blesk z jeho očí šleh a smíchu jich byl trestem,
– Zvuk lyry, pravil král, má slávu tvou nést městem!
Však tři sta volů teď rek za odměnu žádal.

Král jako překvapen a udiven se hádal.

- Já nemám tři sta dát, to bozi dosvědčí mi,
tři sta z tří tisíců nemohu zváti tvými.

- Nad ztrátu jich, ó věř, mne nespravednost bolí!

- To bylo hračkou ti, co začneš s těmi voly?

- Mně zisk můj vyčítej a nech jen slávu moji!

- Nuž co jsem slíbil ti?

- Posilním paměť tvoji,
desátou volů část.

- Kterých?

- Jichž plné chlívky.

- Ne, těch, co zbyli mně.

- Ty lžeš!

- Vem chcíplé, chtivý!

Tu Jupitera syn se nezdržel: Ty zmije!

Ty podlý taškáři, tvá krev mé bláto smyje
a vaše, práci mou již nazýváte snadnou.

Stár šest let, athleta, lvy pěstí bil jsem pádnou.

Ty, jenž se vychloubáš spřež koní zkrotit letnou,

já hydru přemohl s hlav silou nepočetnou,

má chůze běhouna rychlejší věru byla,

s železným kopytem laň ta mne neznabila,

slyš, lovče, létavých já šípů bez pomoci

jsem kance za srst chyt na hrdle, ve dne, v noci,

já lesy vyčistil a hory, strže, skrýše,

že lepším jsem všech vás, uvěřím v hrdé pýše,

neb vaším slovem jist v nehodném reka dílu,

ku blahu národa jsem cvičil svoji sílu. -

Děl, rázem uchytil svou pěstí obrovitou

za jednu ze čtyř noh trůn kovaný a hbitou

jím rukou zatočil, jak by to kámen v praku,

na krále, na syny jej hodil bez rozpaku,

pak nejmladšího z nich sochaře korunoval,

(neb tento v smíchu všech jen se mu obdivoval)
pak vyšel z paláce, jsa svatým hněvem vznícen.
„Tou prací bez platu jsem s dostatek již sycen!“
Tak křičel po cestě a ženy bílým šatem
mu s boků smývaly kal splývající s blátem,
na stehna věšely se děti jemu v hluku
a muži tiskli mu ctnou, spravedlivou, ruku.

LAURENT TAILHADE

(1854-1919)

Vydal *Jardin des rêves* (1880), ku které napsal H. de Banville předmluvu, a *Vitraux* (1891).

Smutek v zahradě

Sen sladký, pro nějž měla smích,
já našel v okamžení
v betoniích a lilijích
v své tiché podjeseni.

Můj sen jde do alejí
si pro květ azalejí.

Nach révy s hroznem modravým
kol zahradní zeď vroubí,
pták zimomřivý tulí k nim
se v rudých listů hloubi.

Můj sen jde do alejí
si pro květ azalejí.

V basinu žalném ve pláči
lká voda zas a znova
a žaluplně opáčí
tvých přísah lhavá slova.

Můj sen jde do alejí
si pro květ azalejí.

Jeseni, sladký je tvůj bol
v paprscích, mdle jež hrají,
nyjící růže srpna kol
tvých polibků vůni tají.

Mře v stínu, ve aleji
květ bílých azalejí.

Intemerata

Tak plavá jsi jak med včel z Hymettu,
ó dítě, záříš v prvotní své kráse,
jak merunky květ, líčko v plném jase
s paprskem svěží růže v přeletu.

Květ lásky nesprch na panenství tvoje,
polibků nezná tvůj ret otevřený,
tvá duše skrývá všecky taje ženy,
jak bílý korset skvící prsy dvoje.

Jak světice ty kráčíš v starém rámu,
jež mistrů florentinských sněním spějí,
zrak dětský v zlaté nebe obracejí,
zrak hvězdný z neznámých to drahokamů.

Podzimní

Juž stromy věncí v listopadu jíní,
a hora, odkud s hlukem táhnou stáda,
kol boků sobě bílý atlas skládá,
plá západ tyrkysem a mědí nyní.

A dolem kvetou bledé chrysantemy,
by o dušičkách mohly smutné matky
na kříže, hrobů mříže pozdrav sladký
rtem květů hodit se slz ručejemi.

Čas posledních je rendez-vous, ó dítě!
viz v mechu z listí zlatý čaloun dlouhý,
v mdlých srdcích zvolna usínají touhy,
jen vůně podzimku v nich dýchá skrytě.

ANDRÉ THEURIET

(1833-1907)

Básník krajinář. Vydal veršem: *Le chemin des bois* (1874), *Le bleu et noir* (1877) a *Le livre de la Payse* (1883). Mimo to celou řadu románů a povídek.

Siesta

Je žhavá polední hodina,
kde vidíš rudě šipek plát,
tam ctná a vlídná rodina
si našla stín a milý chlad.

Na stráži otec postaven,
a matka na chvilku jen snící
hned při nejmenším ruchu jen
zrak obrací na svět svůj spící.

Jak dudek spí tu maličký,
a starší hledí, jak zavíří
kol travou zkvětlou včeličky
ve zlatohnědém krunýři.

Ó šťastní lidé, v sladkém dechu
jde život jich a co jim svět?
Jim stačí v stínu trochu mechu,
kde šípků rudý kyne květ.

A miluje se, až to k pláči,
ta čeleď šťastných žebráků:
To ve prázdném je kořenáči
rodina šedých vrabčáků.

Doupnáci

Z houštiny skrytě
velkého lesa, jenž pučí,
slyšíš, mé dítě,
doupnáků píseň jak zvučí?

Z úvozu hlubokých cest
ten hlaholný zpěv plesný
zní zamilované vesny
jak radostná zvěst.

Jak se zvedá,
vzniká, klesá,
ozvěnu hledá,
toť jak sen lesa!

Temně se vlní
jak dlouhý polibek,
kouzlem nás plní
jeho vděk.

A srdce naše zmatená
jsou lichotnou něhou těch zvuků,
že zdvojnásobní plamenná
nám v ňadrech sílu svých tluků!

Pojď v této celý, celý den,
kde mladých lístků kyne vděk,
o lásce mluvit jen
při písni hrdliček.

Milovat na vzájem
hodina jest.
Zůstaň na srdci mém,
slyš doupnáků zvěšť.

Či může líp kvest
nad lásku růže vesny s úsměvem?

Černohlávek

V čas máje vždycky v paměti mé vstává
ten obraz jarní, v jehož koutě kyne
mi hnízdo z trav a žíní v lísce stinné,
kdes pěla ty, pěničko černohlavá!

Květ lesní révy, jež pít včele dává,
nad vejce tvé vztáh' vločky pohostinné,
tam v tísní zeleně tvůj zpěv se line,
ruch jara zvoní v něm i jeho sláva.

Tvůj rychlý, čilý zpěv, jak rozkoš jest,
ó pěnice! v něm plesné jiskry kmit
a krátká, skvostná svěžest, v něm zřím zvěst
těch radostí, jichž nelze uchvátit,
ten dubna květ, ježž zlaté slunce hladí,
i první lásky hlod i svoje mládí!

AUGUSTE VACQUERIE

(1819-1895)

Žurnalista, politik a básník. Vydal veršem: *Mes premières années de Paris*, řadu dramát, z nichž vynikají hlavně *Jean Baudry* a *Formosa*, pak velkou filosofickou báseň *Futura* (1890) a několik svazků studií estetických a historických.

Dítě čte

Když poprv písmenky se dítě učí znáti,
tu řecké, latinské, héhřejské knihy schvátí,
cit divný, v knihovnách se chvějí díla všecka
i divy Francie i arcidíla Řecka,
prs věčný kojenci, jenž po věděni žízní!
K hodinám neviděn vždy přijde Rabelais, v přízni
má Virgil hošíka a dobré slovo v taji
mu řekne ve škole, kam v klec ho zavírají,
Sofokles hněvá se, když učitel se mračí,
by napověděl mu, se přes lavici tlačí,
Molière s Cervantem za učitelů zády
vždy pozor dávají, a když pak čtenář mladý
zná všechny písmeny, tu Juvenal se shýbá.
Plaut tleská v ruce své a Calderon ho líbá.
A prstem písmenu když druhou v celek spojí,
tu Homer v nebesích jak dub se chví, vždyť v roji
svých mocných haluzí zas mladé hnízdo tuší.
A slovo ze slabik když vysloví, ples v duši
zří velký Ayschil naň a k Dantovi, jenž v dumy
jest vhroutěn s Lukreeem, dí Shakespeare: Již číst umí!

LÉON VALADE

(1841-1884)

Léon Valade objevil se poprvé v kruhu Parnassistů. S přítelem svým Albertem Mératem vydal první svou knihu Avril-Mai-Juin. Tato obsahuje pouze sonety. Vstoupil do služby pařížské rady městské, kde zůstal podřízeným úředníkem. Zemřel po dlouhé chorobě. Valade byl umělec pravý, pln jemných point, delikátní formy, neobyčejně vybroušené. Sebrané básně jeho staré i nové vydal Lemerre ve 2 svazcích.

Hořké madrigaly

I.

Má nepřítelko zlatovlasá,
ty s květy společný taj máš,
do dřímající duše něhy
jed nebezpečný naléváš

A s ptáky, dívko milovaná,
máš společný ten vášný vděk,
jak oni křídla otevíráš
a svíráš duši mimoděk.

A s hvězdami mé sladké dítě,
bys vznítilo jen touhu mou,
máš pohledy tak sladké, kruté,
jež mrazí zároveň, kdy žhnou.

II.

Z tvých bílých zoubků zvoní smích
v naivně dětském výbuchu,

že píseň zvonů ve vzduchu
je plna tónů smutnějších.

Tvých slzí rozptýlený třpyt
hrá na tvém zlatém obočí;
tak sotva z jara vyskočí
si chvějná zora na blankyt.

Jsem zcela otrok vděků tvých,
tvůj vzdech mne váže i tvůj vtip
a nevím věru, co lže, líp,
zda slzy tvoje, či tvůj smích.

III.

Do moře tvých zraků zaváti
moji snové mezi brvy zlaté
spustili své plachty rozepjaté
jako dobrodružní pirati.

V azur šedý těchto očí, ples,
mezi hvězdy leť jich zástup smělý
a jich bezdnem dál a dále spěli,
jakby táhli v azur, do nebes!

Pod zřítelnic tvojich lahodou,
kde čtu lživý román lásky nové,
leží pochování moji snové,
jako utopenci pod vodou.

MAX WALTER

(1860-1889)

Účastnil se Parnassu belgického (1887).

Na moři

Na můstku parníku dlím,
pod kterým v pádu a vzmachu
v perleti sněhu a nachu
tancovat ocean zřím.

Jdou vlny tam a jdou sem,
sen vody, v němž není shody,
a jsou to přec vody, jen vody;
slyším lkát divý jich sněm.

Ta dálka jak z mlhy stkána,
ten obzor mračí se, kouří;
dvě jsou teď hodiny z rána,
na flétnu zahrajem v bouři!

Na flétnu zahrajem hned;
nápěv jak vlna tak cudný
v jitra svit, jenž nítí se bludný,
zahrajem a budem pět.

Všem, které hlodají rybičky,
všem, které zhltily viny,
aby se v rej dali plný,
zahrajem veselé písničky.

Sardelím chci je věnovat.
Byť se jich nota jen třásla
na vodě chvilku! Z jich másla
někdy je poznáte snad.

Ta dálka jak z mlhy stkána,
bouř duní na obzore,
dvě jsou teď hodiny z rána,
hodil jsem flétnu svou v moře.

MAURICE VAUCAIRE

(1863-1918)

Vydal: *Arc-en-Ciel* (1885), *Effets de Théâtre* (1886) a *Parcs et boudoirs* (1887). Autor poetických hříček, plných rozmarů i snivé melancholie.

Parament

Bambusu vůně stoupají
do vzduchu, opojivý dech;
ptáci se s křikem houpají
ve spleti větví na stromech.

Číňané pěkně učesáni
ve trojích štětce úderech
malují zlaté stromy v pláni
a dlouhé damy v brokáttech;

A kanapátko z porcelanu
a les a stráň a skalín hranu
a líčeného mandarína,

Básníka s vousem jako tráva,
jenž ústa otvíraje vstává,
ku lotosu zrak tupě vzpíná.

V kleče

Je hnědé nebe a déšť studí
a vzduch se nechce zalesknouti,
před postelí svou, jež se nudí,
já smutný musím pokleknouti.

Smutnými prsty v dum svých splavu
já tisknu oči svoje zmdlené,
svou lenost kladu i svou hlavu
do postele té odstrojené.

Na milku myslím s duší vroucí
a šeptám její jméno v lkání,
je sladkým hlasem, vášní žhoucí
dím loži, jež jí nezná ani.

Posteli, která nepoznala
ty její krásy bujné divy,
o té, jež se v ní nevyspala...
postel se sama tomu diví.

ÉMILE VERHAEREN

(1855-1916)

Narozen ve Flandřích stal se záhy stoupencem belgického Parnassu. Vydal: *Les Flamandes* (1883), básně plné žáru a syté kresby, *Les Moines* (1886), kde proti posvácení holandskému líčenému v barvách Rubense a Jordaense zabral se v mystický život mnichů, hlavně jej pojímaje se stránky dekorativní; *Les soirs* (1888), kde často plností výrazu hřeší na úkor jasnosti i jazyka. Je velký kolorista slovem, jako skoro celá škola belgická.

Večer

Velikému ku měsíci,
jenž plá jako zelená
celá zlatá paténa,
mraky jdou jak obětníci.

Oblohou ty zvolna spějí,
jež jak chór, jenž světly plá,
malovaná skla kde mdlá
šerem podivně se skvějí.

A v té noci černých mraků
zrcadlí se v močálech
v obrovských jak zrcadlech
bílá duše těchto mraků.

Meditace

Jak šťastní, Pane, jsou, kdo umírají v Tobě,
jich duši neschvátí dnů zlobných zloba dravá;
smrt ta jim sluncem jest, a naše doba tmavá
jich víry netkne se v své nevraživé zlobě.

Zde všecko viklá se a všechna sláva vadne.
Co z pýchy pozounů zde zbude v krátkou dobu?
Těch jenom ptejte se, kdo přešli práhy hrobů,
kde jejich obličej červ hlodá v tiši chladné.

Dny sotva zachytíš, je shltí zítřků shluky,
ples chvíli trvá jen a mizí, vy kdo v scestí
zde jdete tisknouce si neplodné své štěstí,
hnus zatím prýští se a teče z vaší ruky.

Svém na dně pochybnost zavírá každá věda,
jak matka těhotná své mrtvé nosí dítě,
vy, kdož tu kráčíte hrud' vztýčenou a hbitě,
ó hleďte! večer tu a dále jít vám nedá.

Co tělo, křehké jest a v mládí oň se dělí
zlá kletba, kterou jest stíženo v každé čivě,
co slavných nader tu a pyšných sdráno divě,
kdož jdete, myslíte vždy na psy Jezabely!

Velká jizba

Hle, taký hostinský byl pokoj bílý,
kde přes noc host byl, dobře pil a jed',
kde vnuk se zrodil a kde umřel děd,
kde tělo jeho v rakev uložili.

O posvíceních, poutích byl on střed,
kde všichni sešli se a jedli, pili,
kde statkářka kdys trůnila, již květ
růměných tváří zlaté kruhy kryly.

Zdi tlusté, hřmotné dvě dřevěné skříně
a fládrem pruhované, v jejich stíně
ze sádry Kristus pod nebesy plál.

Stůl v středu ku opičce hosty vítal,
tu slaninu, tam tučné škvarky skýtal
a v stuchlé kadidlo jich výpar slal.

Pečení chleba

Chléb zadělaly služky na neděli
z nejlepší mouky, z nejlepšího mléka,
skrář schýlenou a nahé ruce měly,
hle, jak v ručejích pot jim v práci stéká.

Jich těla jeden kouř a jejich pěstě
a vlny řader bouřlivě se chvěly,
co hrabaly se, probíraly v těstě,
jež v tvary velkých prsů hnísti spěly.

A venku vytopené pece stály,
kam po lopatách, po dvou posílaly
bochníky měkké v žhavý výhně jícen.

A plameny vyšlehše dveřmi časem
jak smečka rudých psů se divě vzpjalý,
až služkám obličej vzplál nachem vznícen.

Píseň blázna

Ropucha černá na bílé hlíně
dívá se na mne upřeně, líně,
má větší oči než jest její hlava,
to oči, které ukradli mně včera,
když na procházku šel jsem za večera
v tom, jak se moje obrátila hlava.

Můj bratře, lže kdos; ten mne zhubí,
má mouchu mezi zuby
a nohy má a ruce vzpjaté v kříž,
ten ve větru se točí v dálce,

jej s větrem v stálé válce
na mlýně v lese uvidíš.

A onen to můj strýček byl
kdys farář, tolik vína pil,
že slunce z toho zrudlo celé;
vím, bydlel kdesi v chatě ztmělé
a mrtvoly měl v skříních skryté.

Dva křemeny, jak víte,
nám otcem, matkou byly, neb
na místo peněz máme pytel blech
my blázni v třech
za ženy vezmem sobě tancující
tři ženské blázny na hrázi tam při měsíci.

Chvíle podzimní

Mým je tvůj smutek, jeseni ty snívá,
zvon severákem jenž mi v ucho splývá,
to listí zlaté na zemi a krvorudé
na mechu, na rybníku, v cestách všude
mé slzy, stromů slzy, mé jsou krvorudé.

Mým je tvůj smutek, jeseni ty snívá,
ty záchvěvy, ta rozevlaná hříva!
Ty keře zdrané a zmítané v změti,
jichž třísky alejí a dlažbou letí,
mé ruce jsou to vzpjaté k nebi, ku objetí!

Mým je tvůj smutek, jeseni ty snívá,
to, v kolejíh cest, v hvozdě co tam stlívá,
co tam se svíjí a se k zemi chýlí
jak rozřatý strom naříká a kvílí
jsou nářky mé, jež v noc a nic se chýlí.

Unavení

Zem valná splývá v mlhy zahalená,
juž mizí osyk pně, jež plály lesem,
a zvolna, líně, zvolna splývá vřesem
tekoucí potok, mizí jeho pěna.

A zvolna, líně zvonů tón se ztrácí,
zvon volá zvon pak v mlčení se halí,
a zvolna zmírá žebrákův zpěv, z dále
jenž znaven zvolna k domovu se vrací.

Dvou vesel tep jak nesouzvučně padne
a zvolna jedno po druhém, co hrouží
se v šedé nebe, ptáků dav kde krouží,
mdlý, bílý měsíc a tam zvolna vadne.

Zbožně

Noc zimní kalich čistý zvedá k nebi.

Já srdce zvedám, srdce, jež se vlní,
své srdce, Pane, v děsné prázdno tvoje
a dobře vím, že nic je nevyplní,
že ničím neztiší se jeho boje.
Já vím, že lžeš a přece v pobožnosti
rty modlí se i kolena, tvé ruce,
tvé uši zamčené jsou zoufalosti,
jen sebe do snů promítám v své muce.
Ó soucit měj, jak šílím tu v svém hříchu,
já vyplakat se chci vstříc tvému tichu.

Noc zimní kalich čistý zvedá k nebi.

Tak prostě

Ty pochovaná v ložnici mé dumy,
vid', že mám pravdu, tys to, pouze ty,
jež ticho jsi a tvor jsi mojí dumy.

Ty pochovaná v ložnici mých nocí,
vid', že mám pravdu, tys to, pouze ty,
ta hvězda, která v kadeřích plá noci?

Ty pochovaná v ložnici mé duše,
vid', že mám pravdu, tys to, pouze ty,
polibek jejíž v duši cítí duše?

PAUL VERLAINE

(1844-1896)

Vystoupil původně v sboru Parnassistů svými sbírkami: *Poèmes saturniens* (1866), *Fêtes galantes* (1869) , *La bonne chanson* (1870), *Romances sans paroles* (1874). Po sedmi letech objevil se se sbírkou katolické poesie *Sagesse* (1881). Následovaly: *Jadis et naguère* (1884), *Amour* (1880), *Le bonheur* (1890), *Patallèlement* (1889) a roku 1891: Výbor ze všech poesíí *Choix de poésies* od autora uspořádan. V. stojí rovněž v čele hnutí symbolistů. Zvláštní směs rafinovanosti a největší naivnosti spojené s melodičností verše tvoří hlavní tajemství jeho poesie.

Píseň

Než zbledneš víc a víc,
ty jitřní hvězdo snívá,
– Na tisíc
křepelek pod mezí zpívá.

Zrak, v němž plá luny vděk,
přej svému básníkovi!
– Skřivánek
k azuru vstupá v den nový.

Zrak ať se nachýlí,
v němž zora tone dolem,
– V obilí
uzrálém, jaký ples polem!

Ať mihne se v můj blesk
a tebou dál se řítí!
– Rosy lesk
vesele v pažitu svítí.

V milenky sladký sen
ať pozdravit ji chvátá!
– Rychle jen
slunce zář zvedá se zlatá!

Píseň

Ve stromů změti
plá luny jas,
a z každé sněti
slyš, zvoní hlas
ve loubí skrytě:

Ó moje dítě!

Rybník se hloubí
v zrcadlo něm,
obrysy snoubí
vrbin se v něm;
v nich vítr kvílí –

Dítě, v té chvíli!

Nesmírné, valné
ticho a klid
s oblohy dálné
zdá se, že slít,
kde hvězda hraje –

Toť chvilka ráje!

Škeble

Každá škeble perleťová
v sluji, kde jsi se mně vzdala,
zvláštní jednu vlastnost' chová.

Jedna jako purpur sálá,
jak trysk z duše v krve žehu,
když jsem vzplál, když ty jsi vzplála.

Ta tvou nápodobí něhu,
když zříš na mne s ironií
láskou syta, s líčkem sněhu.

V jiné vidím poesii
tvého ouška, jiná skvěla
se tvou plnou, krátkou šjí.

Jedna však mne zmátla zcela.

Muka Tantalova¹⁷

To křídlo, kde já jsem, jde zrovna na nádraží.
Tu slyším v noci vždy (já bdím), kterak se sráží
do řady k vozu vůz i jak stroj vytápějí.
A neřekli byste, jak zvuky ty v sluch znějí
ty rány v litinu, sklo, v kola namazaná.
Toť ruch je ptačích hnízd za ranou každá rána,
toť snaha vyletět, to vzlet je mladých ptáků
před blízkou výpravou do dálky, do oblaků,
jenž fialový tmí se v bílé páře ranní...
Ach, tyto vagony! Ty rozletí se plání!

Neštěstí

Ten dobrý rytíř v škrabošce, jenž v tichu jede dál
a který sluje Neštěstí, v mé srdce kopí vklál.

Krev mého srdce starého vytryskla v horký nach
a vykourila v slunci se po trávě, v květinách.

¹⁷ Psáno ve vězení v Bruselu.

A stín mi padl na oči, v má ústa vstoupil křik,
a v chvění shaslo divokém to staré srdce v mžik.

A rytíř zvaný Neštěstí přistoupil ke mně blíž,
mne doteknul se rukou svou a naklonil se níž.

Prst v rukavici železné mi v ráně hlubě ryl
a kázal přísný zákon svůj, a ten hlas tvrdý byl.

A hle, pod prstem železným jak zázrak v blesk a ráz
mně čisté srdce, divoké a hrdé vzrostlo zas.

A hle, jak mladé, veselé a lásky božské žeh
mi srdce dobré, oddané teď buší ve nadrech.

A dobrý rytíř Neštěstí na koně opět sed,
a jak se zvolna vzdaloval, mi kynul, ruku zved;

A volal na mne, dosavad já slyším volat jej:
„Teď pozor, opatrný buď a na tom dosti měj!“

Sonet

Jak trochu slámy lidská naděj shoří,
nač vosy bát se, jež svým letem spita?
U každé dirky trochu slunce kmitá,
proč nesníš, lokty na stole, v svém hoří?

Ó bledá duše! Chladnou vodu hbitě
píj a pak umři! Vidiš, tady zbudu,
do siesty tě skolébám v tvém trudu,
ty budeš pět jak uhýčkané dítě...

Zní poledne... Ach, odstraňte se, paní,
on spí. Vy nevíte, jak zvukem raní
leb nemocného tyto ženské kroky...

Zní poledne... Já skropil jizbu svou.
Spí. Naděj plá co křemen na dně stoky.
Kdy růže říjnové nám rozkvětou?

Sonet

Ó vůně, barvy, systémy a řady,
jak kuřata tak slova má se bojí,
a tělo na kříž vbito zmírá tady...

Sny deptá noha, ať jde nebo stojí,
a hlasy hýkají kol svůdné všady,
těž hlasy k hříchu z davů, jež se rojí. –

Ó nebe, v kterém vaše plány plují
ó květy, které zlaté bez kalichu,
ó víno, hudbo, jichž tón sladce dýchá,
ó ženo nader bujných, jež se dují!

Ó noci vlahá, v které rozkoš bují,
co je ves rozkoš, co je utrpení,
co jsme my všickni tady zatracení
a co jsou oni, svatými již slují?

Píseň

Tak modré, tiché nad střechy
se nebe nahýbá,
a starý strom, hle, nad střechy
své větve kolíbá. –

Zvon vzduchem, který jasný zříš,
zní sladce tak
a na stromě, jež oknem zříš,
lká zpěv svůj pták. –

O Bože, Bože, pustý, tich
tak život plyne zde
ten ztlumený ruch z dálky, tich,
sem z města jde.

O ty, jenž ve své mladosti
jsi věčný kvil,
ó pověz, ze své mladosti,
cos učinil?

Píseň

Velký spánek tmavý
skrývá mne v svém plášti,
spěte, tužby hravy,
spěte, všechna záští!

Nevidím již nic,
paměť má se taví,
smutná báj, nic víc,
dobro, zlo, cit praví.

Kolébka jsem, kterou
stále výš a níž
houpá kdos v síň šerou...
ticho již!

Sonet

Hlas rohu smutkem zvolna lká tam z lesů,
v něm bolest' úpí jak sirotka lkání,
jenž umírá tam dole pode strání,
kde vítr fičí v krátkých stonech z vřesu –

Hlas vlka zní v tom plný žalu, děsu,
za sluncem jde to, jež se zvolna sklání,

mře v lichotivém, sladkém umírání,
jež bolí hned a kolíbá hned v plesu...

By tento kvil se stlumil více, sníh
jak šarpij padá v dlouhých peřejích,
co západ rdí se v krvi, rána bolná.

Vzduch celý jako jeseně dech voní,
ó sladký je ten večer monotonní,
v němž usíná kraj celý tiše, zvolna.

Terciny

Ó Bože můj, ty ranil jsi mne láskou
a rána ta se živa posud třese,
ó Bože můj, ty ranil jsi mne láskou.

Ó Bože můj, mne strach před tebou ranil
a rána moje posud živa křičí,
ó Bože můj, mne strach před tebou ranil,

Já, Bože, poznal, jak zde vše jest podlé,
v mém srdci tvá se zakotvila sláva,
já, Bože, poznal, jak zde vše jest podlé.

Ó vnoř mou duši v proudy svého vína,
mé roztav žití na chléb svého stolu,
ó vnoř mou duši v proudy svého vína!

Ó vem krev moji, kterou neprolil jsem!
i moje tělo nehodné tvé muky,
ó vem krev moji, kterou neprolil jsem!

Ó vem mé čelo, můž' se pouze rdíti,
za podnožku pro svaté nohy svoje,
vem čelo mé, jež můž' se pouze rdíti!

Ó viz mé ruce, jež neznají práce.
Za žhavé uhlí a kadidlo vzácné
vem ruce moje, jež neznají práce!

Viz moje srdce, nadarmo jež tlouklo.
By třáslo se na trnech Kalvarie,
mé vezmi srdce, nadarmo jež tlouklo!

Viz moje nohy, frivolní ty chodce,
by běžely za milostí tvou svatou,
mé vezmi nohy, frivolní ty chodce!

Ó slyš můj hlas, jest posupný a lživý,
ó slyš jej, ku lítosti svaté výtkám,
jak hlas můj hlučí posupný a lživý!

Ó viz mé oči, zářící jen k hříchu,
by zhasly v slzách modlitby a pláče,
mé vezmi oči zářící jen k hříchu!

Ach, Bože oběti a Bože smíru,
jak bezdná studna nevděku je mého,
ach, Bože oběti a Bože smíru!

Ty Bože svatosti, ty Bože hrůzy,
ó jak jest děsná propast mojí viny,
ty Bože svatosti, ty Bože hrůzy!

Ty Bože klidu, radosti a štěstí,
mou všecku bázeň i mou nevědomost
ty Bože klidu, radosti a štěstí,

Ty všechno znáš to, všechno a víš nejlíp,
jak malý, bídňý jsem své ve chudobě,
ty všechno znáš to a ty víš to nejlíp;

Však, co mám, vše, můj Bože, dávám tobě.

Kostra

Dva jezdci spítí polem jeli, zřeli
ve blátě kostru tlící ve příkopu,
vlk hladový zlou nechal na ní stopu,
že kosti místy trčíce z ní čněly...

Však hlavy obrys ten jim kynul celý,
škleb děsný, jenž nás v děj a smutek noří;
tu – trochu mystičtí – ti matamoři
(i Falstaff by se zachvěl), za to měli:

„Že pili sami, a že škoda vína,
jež na zmar přijde, leb ta, děsný smích,
by nebyla na doušek jistě líná!“

Však poněvadž vždy rouhání se trestá,
na svých se kostra zdvihla obratlích
a kynula, by šli, kde dál jich cesta!...

Sentimentální rozhovor

Ve pustém parku, ve vlhké trávě
dva stíny mihly se právě.

Zrak mrtvý, rty svadlé jen dýší,
řeč jejich sotva kdo slyší.

Ve pustém parku, ve vlhké trávě,
duch s duchem vzpomíná právě:

- Víš, srdce plálo nám vzňato?
- Proč měl bych vzpomínat na to?
- Zda zříš mne posud v svém snění?
Zda tušíš mne?
- Co bylo, není!
- Sny naše a přání zbožná?

A štěstí, polibky?

– Možná!

– Ten azur, ty hvězdy jak plály!
Ta naděj! – V noc prchla a v dáli.

Tak planým ovšem jdou v tiši.
Noc pouze hovor jich slyší.

Mandoliny

Ti strůjci serenad,
ty krásky, jež je slyší,
ty fádních řečí řad
pod stromy šepcí v tiši.

Tu Damis s Amintou,
Klitander s Doris sněžnou,
pro krásku ukrutnou
jenž složil báseň něžnou.

Jsou krátké blůzy jich,
jsou šaty s vléčkou dlouhou,
jich elegance, smích,
jich extase s jich touhou.

Je honí modrý stín,
v růžové luny přitímí,
co štěbet mandolin
zní vánkem mdlými rytmy.

Na sošku fauna v parku

Faun starý z hlíny pálené
se směje v středu trávníků,
snad věští štěstí zkalené
veselých našich podniků,

Jež svedly sem nás vzdálené,
nás truchlivých dvě poutníků,
ku lásky chvílce ztracené,
jež mře v tamburín povyku.

LOUIS VEUILLOT

(1813-1883)

Věnoval se žurnalistice, redigoval některé časopisy vládní, stal se r. 1843 chefem v ministerstvu vnitra, pak spolupracovníkem a duší ultramontaního časopisu *Univers religieux*. Vynikl hlavně v polemice, kde se ani cynismu neštítel, bystrostí dialektiky, jízlivostí a svěžestí stylu. Vedle spousty děl polemických, historických, politických a náboženských vydal dvě sbírky básní: *Les satyres* (1863) a *Les couplets* (1869).

Paní, která stále bědovala

Své slzy, pak své rámě skryjte, paní,
a chcete-li – však upřímně když chcete,
by dobrý Bůh bol ztišil, jenž vás hněte,
„o sobě“ nechte toho cvrlikání.

To francouzský je zvyk to stálé štkání,
vy srdce v muce sobě rozervete
a ještě více šat, kde půvab kvete;
jen dobře zahráno-li, ať bol raní!

Vám k vůli měl by přijít anděl s nebe
a slzy setřít, jejichž pal vás střebe,
by vzplála jste pak jako hvězda snívá?

Bůh proto stvořil anděly, má drahá,
by kráse kořili se, jež se skrývá,
bol těšili, jenž vyslovit se zdráhá.

GABRIEL VICAIRE

(1848-1900)

Vydal *Emaux bresans* (1884), v nichž líčí kraj, lid a mrav svého rodného kraje; dále: *A la bonne franquette* (1892). *Au bois joli* (1894). Roku 1888 vydal mysterium ve stylu středověkém *Miracle de Saint Nicolas*. S Henri Beauclairem parodoval nejnovější poesii decadentů v knížce *Les déliquescences d'Adoré Floupette*.

Madrigal

Veselá i smutná píseň
hned za tebou odletěla;
očarován jsem, kam vkročím,
jako kolem plotu včela,
tak se kol tvé krásy točím.

Krajina

Je rozkošná ta krajina
na dojmy málo bohatá;
tůň zeleně to jediná,
z níž bázlivě se vypíná
jen výška chrámu špičatá.

V popředí tichá napořád
se leskne říčka novým dnem
a z nepohnuté trávy lad
vůl zvedá rohy, v jitra chlad
ty ční na nebi vzdáleném.

U stáda svého stařena
nad punčochu svůj sklání zrak,
křepelčí písňě ozvěna

zní z dálky; babka schýlená
se míhá jako planý mák.

U okna roztržitý dlím
a mluvit bych se skoro bál;
Nač myslím? Na nic, pouze sním,
a jak se krávy pasou, zřím,
a jak ubíhá řeka v dál.

ALFRED DE VIGNY

(1797-1863)

Sebraná díla jeho, obsahující básně, dramata, novely a historický román *Cinq-Mars* vyšla ve 4 svazcích u Lévyho r. 1873. Denníky jeho vydal Ratisbonne.

Mojžíš

I.

Juž slunce dloužilo na stanu vrcholech
svě šikmé paprsky i plamenný svůj žeh
jak zlaté třepení, jež do vzduchu kol pouští,
když v lože písčiny si lehá v dálné poušti.
Kraj hořel v purpuru chvěl zlatými se svity.
Tu Mojžíš na Neba vrch stoupal kamenitý,
krok časem zastavil bez pýchy, bez vzdoru
zrak noře bádavý po dálném obzoru.
Nejdříve Fasgu zřel, již samé fíky vroubí,
pak hory přeletěl a jeho zrak se snoubí
s krajinou Galada, Manase, Efraima;
zem tato úrodná mu po pravici dřímá,
co k jihu písčítá sní Judy končina,
kde moře západní ve písku usíná.
Dál v šerém údolí, jež bledne víc a splývá,
spíc oliv ve věnci, tam Neftali se skrývá,
a v květném úbočí ve jaře takřka stálém
snít vidí Jericho, to šťastné město palem.
Po pláních Fogoru, jež dálný obzor plní,
k Segoru lentišků zří hvozdy jak se vlní,
zří celý Kanaan, zem zaslíbenou, – kostí
ta jeho, on to ví, ach nikdy nepohostí;

vše vidí, nad lidem svou ruku prostírá
a hory k vrcholu se dále ubírá.

II.

Moabské na pláni, kol paty svaté hory
se v širém prostoru kupily valné sbory,
jak husté obilí, jež vítr čeří v změti
tak čněly v zástupech kol Israele děti,
neb všickni věděli, co písek rosa koupá
a jilmu v korunách svou zárnou perlu houpá,
že Mojžíš, prorok jich, ctí velkou zasypán,
se vydal na horu, kde v mraku ztajen Pán.
Jej zrakem stíhali dle ohně nade hlavou.
Když dospěl vrchole a ztajen v clonu tmavou,
když čelem pronikal mrak halící tvář Boha,
mrak, odkud po vrchu se lila záře mnohá,
tu vzplálo kadidlo kamenných na oltářích
a šestkrát sto tisíc Hebrejů úžas v tvářích
se v prachu nížilo a uklánělo čelo
a žalmy posvátné v mohutném sboru pělo.
Kmen Levi jediný se vznášel mezi davy
nad pouště písčiny jak cypřiší les tmavý,
na harfy provázel hlas jejich ve chorálu
a řídil k obloze tu hymnu krále králů.

III.

A vzpřímen před Bohem ve mraku Mojžíš stál
a patřil jemu v tvář a toto k němu prál:
Zda, Pane, není čas, bych ukončil své žití?
Co se mnou zamýšlíš, rci, kam ještě mám jíti?
Mám žítí veliký, víš, v samotě že hynu,
ó přej, ať konečně snem země odpočinu!
Co jsem Ti udělal, že mne jsi vyvolil?

Já vedl jsem Tvůj lid, kam vytknul jsi mu cíl.
Juž jeho noha tkne se zaslíbené země,
ať jiný vede jej, již síly není ve mně,
ať jiný úzdou svou jme hřebce Israele,
svou knihu rád mu dám i berlu vlády celé!

IV.

Ó zdroje naděje, proč vyschnuly jen pro mě?
Proč jsi mne nenechal žít prostě, nevědomě,
od hory Horebu když až ku Neba hoře
hrob dáti nemohlo mi písku valné moře?
Ach, všecku moudrost svou Ty's vylil na mou hlavu.
Já vůdcem, spásou vždy byl bloudícímu davu,
já nechal padati na hlavy králů plamen,
ctít bude budoucnost můj zákon vrytý v kámen.
Nejstarší lidský hrob já otevírám v ráz
a v odvet nářkům mým z ní věští smrti hlas,
jsem velký, mohutný, v prach deptám pronárody,
mou rukou vstávají a hynou lidské rody.
Ach, Pane, velký jsem, však v samotě své hynu,
ó přej, ať konečně snem země odpočinu!

V.

Znám nebes tajemství, kam jenom zrak se točí.
Ty's, Bože, propůjčil mi sílu vlastních očí.
Já noci poroučím, a strhá svoje clony,
já jmenem spočítal všech tvých hvězd legiony,
jak zavolal jsem je své ruky pokynem,
v spěch každá dala se a řekla: Tady jsem!
Své dlaně oboje na čela mračen kladu
a bouř v nich zadržím, tříšť proudných vodopádů,
já města pochovám pod peřejemi písku
a hory obrátím na křídlech větrů v trysku,

má noha nezdolná nad prostor silnější,
když kráčí, stane proud a hněv svůj zkonejší,
ba moře hlahol sám před mojí hlasem tichne.
Když zákon chce můj lid, když ve svém hoří vzdychne,
já k Tobě zvednu zrak, Tvůj duch mne navštíví,
zem chví se, v dráze své se slunce podiví,
i Tvoji andělé na moc mou žárlí, Pane!
A nešťastný jsem přec, kde noha moje stane,
já sestár v síle své a v samotě své hynu,
ó přej, ať konečně snem země odpočinu!

VI.

Co nadchnul pastýře Tvůj velký dech a ryzí,
hned lidé řekli si: „Nám člověk ten je cizí!“
Zrak před mým skláněli, jenž ohněm svým je kruší,
neb viděli v něm víc než pouze moji duši.
Já lásku hasnout zřel, přátelství vyschly zdroje,
a dívky halily se v bázni do závoje,
tu v černý ztajen sloup já před svým lidem krácel,
sám smutný v slávě své, kam pochod náš se stácel,
já k srdci svému děl: Co nyní ještě chtíti?
Mé čelo těžké jest na ženy ňadrech sníti,
čí ruky dotknu se, ten zachvěje se v spěch,
hrom bouří v hlasu mém, blesk mých je na ústech
a místo lásky všech jen každý chví se, stená,
když náruč otevru, on padá na kolena,
já, Pane, velký jsem, však v samotě své hynu,
ó přej ať konečně snem země odpočinu!

VII.

A dole čekal lid a bál se hněvu jeho
a k vrchu nepohled v mrak Boha žárlivého,
neb sotva oko zved, tu boky černých mraků

se děsně vlnily, všem blesky žehly v zraku
a velký oheň jich je slnil a strach čela
všech poutal, že se kol do prachu ukláněla.
Hrot hory zjevný byl – však prázdný, bez Mojžíše,
i oplakali ho. V zem zaslíbenou tiše
bled krácel Josue, zamyšlen, jeho noha
se třásla úzkostí, bylť zvolencem již Boha.

Láhev v moři

I.

Jen sílu, dítě, jehož zpěv se kloní
pln vzdechů, bez jmena v mou smutnou tiš,
kde oko mé stínítko v práci cloní;
hled' mladé pěvce zapomenout již,
co padli bídě v spár a zoufalosti:
Ty v paměti měj dílo budoucnosti,
hled v sobě zapomenout sebe. – Slyš!

II.

Když plavec vidí, že je plenem proudu,
že stěžně kol se svislé do vod hříží,
že v souboji tom propad moře soudu,
že marno vše, že příval již se blíží,
že valí, drtí vše a halí nocí,
že bez kormidla je a bez pomoci:
tu v klidu ruce na svých řadrech skříží.

III.

Zří vody spousty, měří je a sčítá
a zhrdá jimi, třeba jimi zřícen
ve hmoty jarmo, jež tu obrovitá

se sklání jak loď jeho v smrti jícen.
Jsou chvíle, v nichž se duše poddá hmotě,
však myslitel, své schýlen ve samotě,
na víru počítá, již plane znícen.

IV.

Je večer již a mladý kapitan,
co mohl, činil k zdaru svojich lidí,
však marno, nikde lodi s žádných stran,
noc kolem, skály v hloubi na loď slídí;
on myslí, dumá a pak v odříkání
na toho myslí, jenž v své ruce sklání
hrot pólů, rovník s poledníky řídí.

V.

Jest odhodlán – však třeba, zem by měla
po jeho práci památku a sled;
svůj denník vezme, v němž ta plavba celá;
nad perlu dražší, diamant a květ,
tu mapu vln, již kreslil v tváři smrti,
tu mapu skal, jež lebku jeho zdrtí,
dá v odkaz lidstvu. Sedne, píše hned:

VI.

„Dnes proud nás rve a my se za ním šinem
k Ohnivě zemi – kol je černý vzduch,
proud k východu se točí. Jistě zhynem,
spíš na sever hled opsat lodí kruh:
zde denník můj, mé studie a práce,
v něm šířek nejzazších jsou konstellace –
ať dojde v přístav, chce-li tomu Bůh!“

VII.

Pak bez hnutí jak onen v mlhách mys,
jenž nad úžinou Magellana ční,
jak skály, pěny jejichž vroubí vlys,
kastillskou vlajku nesou smuteční,
on láhev vezme, volí velmi pevnou,
co koráb zatím, zmítán vlnou hněvnou,
jak luňák ve vír krouží poslední.

VIII.

V své ruce drží láhev, starou družku,
dlaň druhou na hrud' klade zamyšlen,
zří na vinětu Champagně a stužku,
na žluté hrdlo, na němž zbytky pěn,
pak námořník si na den vzpomíná,
kdy lodníků se sešla družina,
by vlajce přípitek byl vysloven!

IX.

Lod' jeho tenkrát poprv jela v moře;
to svátek, každý v ruce sklenici,
svou odkryl hlavu, v oku plesu zoře,
a hurá! znělo v odvet bouřící,
svit slunce ve úsměvu plachty zlatil,
vzduch rozvlněn ty mužné hlasy vrátil,
ten pozdrav dálné vlasti platící.

X.

Po hurá všech snil každý v mlčení,
svit štěstí šampaňského šlehl pěnou,
vlast každý zřel v tom vína kypění,

kde nechal srdce, duši roztouženou,
ten u krbu zřel otce sníti v bolu,
dny počítal u pastýřského stolu,
zřel vedle sestry – židli opuštěnou.

XI.

Zřel jiný Paříž, dívku tam, jak střežla
dech větru každý, nad kompasem bdící
sklo slzou zalívajíc, pod nímž jehla,
chtíc vzdechem přivolat jej milující.
Zřel Marseille druhý, ženu, která vstává
a běží k přístavu a šátkem mává –
a necítil proud již již stoupající.

XII.

Ó pověry vy lásky nevýslovné!
ó šepty srdce, jež jak hlasy zníte!
Ó bájky klamné, vědy počty skrovné,
proč tolikrát se v zrak vždy navracíte?
Proč tyto léčky v obzor, naděje,
jež klamají nás, sněhu přeje,
snů bubliny, plen změny okamžité?

XIII.

Kde nyní jsou, kde statných oněch tři sta?
Kam zavál je proud větrů, kde jich sled?
I harpuna indická teď se chystá
na cáry šatu jich a těl jich led,
kde důstojník, sekeru po svém boku,
pad stožár přetínaje v bouře toku.
A deset zbylo jich teď ze tří set.

XIV.

Zrak naposled kapitan k pólu zvedá,
zkad neznámá se zhouba valí k němu,
proud roste nad kolena; ruka, běda!
jen jedna k nebi trčí pochmurnému;
lod pod vodou, vše drtí příval dravý –
tu vrhne láhev do moře a zdraví
noc neznámou, jež kyne. Konec všemu!

XV.

On usmívá se v naději, ta sklenka
že nese myšlenku a jméno jeho,
zvěst' zevně tají slupka její tenká,
zvěst' o souhvězdích nebe neznámého,
že dovolí Bůh vlně zuřivé
lod zdrtit – ne myšlenky zářivé,
že přemoh' láhví smrt, hněv moře zlého.

XVI.

Ted amen! Nyní pomozíž jí Bůh!
Na lodi vírem zachvácená jest,
za větrem východu zas jiný vzruch
ji chytil, valil drahou mořských cest;
na oceanu dálném láhev křehká,
jí vůdkyně jen vánků hra je lehká,
však dojde v přístav nesouc ratolest!

XVII.

Tu proud ji schvátí, tam ji ledy zdrží
a setkávají kol ní bílý háv,
ji velryb stádo stáhne v hlubin strži,

ji očuchá – pak dál jde jejich dav,
i čeká na leto, jež otevírá
plášť ledový, jímž mrazný pól ji svírá,
a k rovníku ji žene proudů splav.

XVIII.

Tu jednou v tišině na tichém moři,
jež plálo nachem, démanty a zlatem
o závod se sluncem, jež nad ním hoří,
plul velký koráb s hrdým majestátem;
tam láhev zřeli, svatou námořníku,
hned vlajka signaly zaplála v mžiku
a člunek pro ni vypraven byl s chvatem.

XIX.

Však zdálky duní děla korsárů.
Než uprchnou vám, do nich palte hned!
A v odvet v dýmu, bouři, požáru
před lupiči se loď dá v divý let,
své člunky nazpět vtáhne v nepokoji
jak klokan, když je zlekán o druž svoji,
hřmí celou parou velký koráb vpřed!

XX.

A láhev opět sama, sama stále
na vlnách zachvívá se jako bod,
se šine proudem, větry dál a dále,
zříc neznámého mysu mnohý hrot,
ku plavbě odsouzena mnohé roky
juž cítí, že jí na šíji a boky
plášť zelený stkal mořských travin rod.

XXI.

Tu večer jednou vítr od Floridy
ji ku Francii deštným břehům řítí;
pod skálou rybák skrčen, otrok bídy,
ji vytáhne v své potrhané síti
i běží k učenci, jí neotvírá,
a prosí, by řek', jaký nápoj svírá
ta láhev černá, mysticky jež svítí.

XXII.

Ký nápoj ptáš se, rybáku? Toť věda!
Toť božský nápoj duchů vyvolených,
myšlenky poklad, který duše hledá;
ó rybáku, v svých sítích vyhozených
byť zlato všecko měl bys Mexika
neb všecky perly, jež má Afrika,
věř, měl bys jen hrst věcí bezecenných!

XXIII.

Hled', jaká sláva, jaký ples a shon!
O slavné jmeno má dnes národ více,
hřmí dělo přemocné i zbožný zvon,
až střechy chví se davy jásající,
neb reků vědy víc než bitvy reků
se strojí pohřeb, v jásotu a vděku
jich jmeno z ulice zní do ulice.

XXIV.

Toť věčná paměť v slávě neztenčené,
že člověk přírodě sám vyrovná se,
tož v dobru, právu, studni otevřené,

tož v umění, jež strží je v svém jase;
co zapomnění, hlod a bezpráví,
že kalí zde náš pobyt mlhavý?
Na hrobech slávy strom jen zelená se!

XXV.

Toť nejkrasší strom země zaslíbené,
toť maják náš; vy, které vede duch,
nuž plyňte dále, nech i bouř se žene,
myšlenky poklad neste veslu vzruch!
Jen zlato přetrvá a dojde slávy;
kéž každý z vás jak onen lodník praví:
Ať dojde v přístav, chce-li tomu Bůh!

XXVI.

Bůh myšlenek, Bůh velký, síly plný,
na čelo hodil jejich sítě nám.
Ó rozlívejme všady krásy vlny,
pak vezměm plod, jak vyrost duše tmám,
pln vůně samoty a svaté zoře,
jej hodme do moře, tož v davů moře,
Bůh v přístav jistě dovede jej sám!

Sloky

Ty ptáš se, pro koho ve novém, lesklém peří
si vylít veršů mých, těch mladých ptačat, sněm?
Vždyť křídla roztáhly jen v řader tvojich šeri,
zrak nikdy profaní je nestih pohledem.
Pro tebe, nevděčná, v tom vzlétly okamžení,
jsou děti vzdechů mých a tvojich políbení
a jako obraz tvůj, tak spaly v srdci mém.

A chceš-li, pro tebe jen v stínu osamělou
pět hudou po tichu; tvá ňadra zvlněná
jak hnízdo ukryjí druž jejich sladkou, ztmělou;
či není libo ti, hvězd dcero vznešená,
jich smělý stíhati let hvězdami a mrakem
a zvolat: Láska má, já zřím to snivým zrakem,
pod jejich křídly jest s mým jmenem stajena?

ROBERT DE LA VILLEHERVÉ

(1849-1919)

Účastnil se redakce „Globu“, kde ostarával divadelní referát. Později oddal se zcela literatuře a žije v zátíší. Vydal veršem: *Les premières poésies*, *Les ballades galantes*, *La chanson des roses* (1882), *Toute la comédie* a naposledy *Les Armes fleuries* (1892), drama *La sorcière*, komedii *Les billets doux* a dva romány. Hlásí se sám pod prapor Banvillův.

Pláně

Žhne letní slunce víc a víc
a zlato klasů svítí v něm,
sbor ptačat ulekán a něm
se tají v stéblech – spí rej mšic.

A na pokraji u silnic,
jsou staré stromy jaty snem,
žhne letní slunce víc a víc
a zlato klasů svítí v něm.

A pouze Sylfů na tisíc
se míhá zvadlým trávníkem,
jej čeří, vlní v honu mdlém.
Vše v jasu leží dřímajíc,
žhne letní slunce víc a víc.

Maska

Já pozdě přišel domů, den již plál;
já rychle šel, rost svítáním můj děs,
já ulicemi běžel, masku nes
jsa oděn v nach a hedbáv jako král.

Kol maškar míhal se mi celý sál,
svůj každá domů nesla trud i ples,
já přímo běžel, nezvaný host, v dál.
Kdo mohl říci, že jsem hýřit dnes?

Svou milou zřel jsem v plese, nevěrnou!
A s Harlekina řízou nádhernou,
po které cetky hrály v záři mdlé.

Já před tím v krčmách příliš dlouho pil
a ona s jiným šla – a proto, hle,
můj šat dnes ráno pln rudých skvrn byl.

La Loudière

(Paříž, ulice Jehan Evrot 1185.)

K úsměvu vlídná, ale tvrdá v lání,
od třinácti let hrud' šíp lásky cítí,
ted šestnáct jsem, mé tělo mlékem svítí,
jak hrdlička mám ráda milování.

Tím hůř, neb Venuše jest moje paní.
Co dělat? Volala mne, třeba jíti!
Grand Châtelet jak Lesbos slyšíš zníti
Aaliz la Morelle jmenem bez ustání.

Mně dokud krásné oči nevyklnou
bez výčitek chci líbat, duší plnou
chci býti hrdou otrokyní hříchu.

Až prchnou milenci a plesy, krásy,
dost času na růženec, v koutě v tichu
prodávat k čarám oběšenců vlasy.

Egoismus lásky

Jsme milenci. Jsou naše duše v květu
a spolu navzájem se proplítají,
že vše nám jedno, city, sny, v nichž plájí
v svých růžích Naděje i Bol v svém hnětu.

Čas jako zloděj uniká nám v letu,
čím jest nám? Ničím. Doby ubíhají,
ni války, při nichž bolem ženy štkají,
skrání hrůzou nesbělí nám ni nach retů.

Vlas tkejte liljemi i asfodelem!
My lásce věrní jsme v svém žití celém,
ať hučí lesy, ať vod kypí var!

My žijeme jak v první lásky chvíli
bez cíle, zrovna jako ptáků pár,
již zpití světlem prostorem v dát pílí.

Sonet pro umělce

Mikuláš Uten Zwane po ráji v muce
jenž práhnul a se věčné Smrti bál,
Bárboru svatou v kámen vytesal
jak živa byla držíc meč v své ruce.

A v světle okna, kterým azur hrál
ve barev lesku, v němž byl mistr šťastný,
Henri de Blés, jenž všemi ctnostmi plál,
háv namaloval jí až k patám řasný.

Však s hávem nádherným co k cíli spěchal,
on zřítelnice sochy prázdné nechal,
kde pláti měly celé světla zdroje.

Co počít? Jeho láska stála za ním
ta první, jediná a s pousmáním
mu řekla: „Zde jsem! Maluj oči moje!“

COMTE DE VILLIERS DE L'ISLE-ADAM

(1841-1892)

Znameníťy prosaík tento, jeden z prvních stylistů své doby, autor bizarního dramatu *Axel* a žhavé satiry *L'Ève future* vydal v mládí svém svazek básní s názvem *Isis*; kniha ta jest úplně rozebrána a nepřístupna. Ve sbírce jeho *Contes cruelles* jsou některé písně plny nálady a měkké snivosti.

Mlčenlivému dítěti

Já ztratil hvozd i pláně vřesu
i květy jara v mládí dnech, –
přej rty mi zlíbat, jejich dech
ten bude pro mne dechem lesů!

Já ztratil moře, jeho dumy,
žal, vlny, bouřné hlaholy –
ó rci mi třeba cokoli,
to bude pro mne proudů šumy!

Bez klidu, stínu, bez pomoci
já prchám v slunce paprscích –
ó skryj mne v bledých ňadrech svých,
ta budou pro mne klidem noci!

GUSTAVE VINOT

(*1845)

Vydal r. 1873 knihu *Poèmes et fantaisies*.

Žena námořníka

Jak bujně kveteš na pobřeží,
bez snů tvé mládí rostlo svěží
vždy čisté, zdravé a tvá pleť
ta lenivosti nepoznala,
ji hladila a s ní jen hrála
zář slunce, vítr a vln změť.

Den po dnu mořská divá vlna
tvá okrouhlila ňadra plná
i tvoje vnady zrající
a mořských proudů slané brody
pro čisté lásky hojné plody
tvůj bok sílily kypící.

Ted, když se z dálné plavby vrací
tvůj drsný soudruh v těžké práci,
na srdci tvém zas spočine
ve objetí tvých nahých páží
zas cítě, jak se přival sráží,
tě k sobě těsněj přivine.

ÉMILE ZOLA

(1840-1902)

Psal v mládí svým básně, jichž výbor uveřejnil Paul Alexis ve své studii o tomto slavném románopisci.

Co bych rád

Co rád bych měl, to chatrč jest
na pahorku, když máj se blíží,
která se v čistém zřídle zhlíží,
když počíná kol pažit kvést.

Tož hnízdo, větví ve hloubku
jež ztraceno bez cesty sledu,
to malé hnízdo bez sousedů,
to hnízdo bílých holoubků.

Co rád bych, lem kde obzoru,
u paty mechem šedé skály
by černé sosny v tlumu stály
vždy večer větrem v hovoru.

Dál výhled dlouhým údolím,
kde zřídla v bílou jata páru
přes luka bloudí ve rozmaru
pod listím čerstvě zeleným;

Kde zamyšlené olivy
své šedivící hlavy kloní
a révy úponky své honí,
jak chce jich rozmar blouznivý.

Co rád bych měl za svoji říš,
tož svěží stezku u mých dveří,

kolébku, hloh již délku měří,
tři stébla slámy její výš.

A mechu vonný koberec
tkán levandulí, tymiánem,
mé království, kde byl bych pánem;
zahradka dětská větší přec!

Co chtěl bych ve svém úkrytu,
v své poušti světy sobě tvoře,
zřít, jak se vlní v celé moře
sny pěvce v listí, v pažitu!

Však především bych sobě přál,
bez čehož vlády chci se zříci,
v své říši děvče milující,
vlas jejíž by jak zlato plál.

Královnu lásky já bych rád,
se sladkým hlasem, v oku něhu,
pod jejíž malou nožkou v běhu
by nikdy mech můj neuvad'.

Nina

Ty, druhu, vzpomínáš na černý hrob
na kraji aleje půl skrytý v kvítí,
nás dlouho jal a dlouho nechal sníti;
jest celý ohlodán od větru, deště zlob.
Tam tiše spí a pod travou se tají
to děvče veselé kdys v slunném máji.

Tam pod travou spí od mnohých již dob
a více nezradí těm, jenž kol spějí,
než potosmyté „Nina“ ten hrob její.

Ó svoje tajemství si podrž, kameni!
Ať bratrů tvých se jinde pyšní sláva,
prach slavný že snad kryjí věnčení,
tvé ticho víc dí než jich slova lhavá.
Mám dost těch, na hřbitovech pohřbeni
již v hlučném pláči krátkou žijí dobu,
věř, na tobě já miluju stud hrobu.

To bledé děvče slulo kdysi Nina.
Rci, kolik polibků jí vtiskla vesna v ret?
Ký sen to byl, který ji věčně spíná?
Kdo politoval jejích patnáct let?
To neví nikdo. Dítě spí a země
mu rubáš cudný z mechu stkává jemně,
a hrobu ptáš-li se, dí hlasem truchlivým:
Že slula Nina, vím, jen toto jméno vím!

Však srdci básníka to stačí zcela.
To jméno veselé a láskou vonné jest,
snů, úsměvů svět on v něm vidí kvést,
smrt zmládne, hrobu řeč když oněměla.
Snad nedávno spí teprve v tom vřesu,
na cudném čele ještě věnec z plesu.

Ó nech, ať urvu hrobu kořist jeho!
Nech, desko chladná, pod níž dřímá ona,
chci čekat do rána, až tvoje clona
se otevře, chci s retu studeného
jí slíbat úsměv, chci ji milovat,
má zlaté vlasy mít, zrak černý, ústa malá,
chci, aby na polo se z hrobu vzpjala,
jak sestru v čelo chci ji zulíbat!

Jak sličná jest, my snili, příteli!
Jak často, byť i rety mlčely,

děl pohled náš a v sledním vzdechu lkal:
„Ó Nina žila by, jen kdybych ji byl znal!“

Hlas Boha

(Úryvek z větší básně: »Náboženství«)

Ó duše lkající – děl božský hlas ten ke mně –
proč šlíš ztýraná pod tíží lásky muk?
Nech, ať žár řader tvých v modlitbu změněn jemně
se v slzy roztaví a božský ve souzvuk!

Nechť jako kadidlo, jež na oltáři dýmá,
tvá duše zaletí ku nebes klenbě výš!
Ať země, oblohy se v bolu málo všímá
a stoupá v tajů zem k neznámým zdrojům blíž!

Co na tom, tvůj-li Bůh chaosu jesti synem,
zda k žití volána jím hmota netečná?
Čím zla a dobra směs a záře tkaná stínem,
v nichž zdá se blouditi má moudrost odvěčná?

Čím lidé tobě jsou, čím jejich mdloby malé?
Čím nebe nesměrnost, jež nemá, bez hrází?
Čím tajů hlubiny tak chmurné neskonale,
když jiskra rozumu v nich matně zachází?

Čím tobě neznámé, čím nic ti zoufající?
když celé přírodě jest zákon láska jen,
když hárá v srdci tvém jak plamen šířající?
Jeť pouze pro lásku tvor každý narozen!

Ó miluj, miluj zas! toť tajná ona slova.
Proud spěchá za proudem a hnízdo vlaštovic
zří v každém jaře zas, jak v chmýří vajec znova
má nová matka zas o jednu naděj víc!

Zde růže uvadne a tam zas poupě pučí,
když ztratil vůni svou umírá větru hlas,
kde jeden zhasíná tam nový zpěv zas zvučí,
vše velký zákon ctí: Je, miluje, mře zas!

Jaroslav Vrchlický
Moderní básníci francouzští

Vydala **Městská knihovna v Praze**
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání
Verze 1.0 z 23. 7. 2013